עמ"י עש"ו

כי יפלא ממך דבר למשפט וקמת ועלית אל המקום (דברים י"ז ח')

אל תסג גבול עולם אשר עשו אבותיך
(משלי כ"ב).

ספר

תשובה כהלכה

מהרבנים הגדולים הגאונים הצדיקים מאורי הגולה
שבמדינתנו ומדינת אונגארן ופולין שברוסיא הי"ו.

מברר ומלבן לאמתה של תורה אשר כל טו"ת הנוגע
לגרעון זכות עניי אה"ק בקופות הרמבעה"נ עד הבי"ד
שבאה"ק יבא דבר שניהם. ורק שמה הוא מקום המשפט.

▽▽▽▽

לפרט רק באה"ק נעמוד לדין לפ"ק.

△△△△

בדפוס א. ה. זופניק, מספיק לחצר־המלכות, דרוהוביץ (נאליציען).
שנת תער"ב לפ"ק.

עמ"י עש"ו

כי יפלא ממך דבר למשפט וקמת ועלית אל המקום (דברים י"ז, ח')

אל תסג גבול עולם אשר עשו אבותיך
(משלי כ"ב, כ"ח).

ספר

תשובה כהלכה

מהרבנים הגדולים הגאונים הצדיקים מאורי הגולה
שבמדינתנו ומדינת אונגארן ופולין שברוסיא הי"ו.

מברר ומלבן לאמתה של תורה אשר כל טו"ת הנוגע
לגרעון זכות עניי אה"ק בקופות הרמבעה"ג עד הבי"ד
שבאה"ק יבא דבר שניהם. ורק שמה הוא מקום המשפט.

▽ ▽ ▽ ▽

לפ"ט רק באה"ק נעמוד לדין לפ"ק.

△ △ △ △

נדפוס א. ה. זופניק, מספיק להצד־המלכות, דרוהוביץ (גאליציען).
שנת תער"ב לפ"ק.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

המכתבים והתשובות מדרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א
סדרנו עפ"י סדר א"ב מהעירות, עד סוף התיבה. על כן אין
בזה דין מוקדם ומאוחר.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

DRUCK VON A. H. ZUPNIK
K. UND K. HOFLIEFERANT
DROHOBYCZ, GALIZIEN.

ב"ה.

פתח דבר.

שמע ישראל לקול אמרינו, היוצאים ממעמקי לבבנו, המדברים בשם בני כוללנו, וישמע אליכם ד' אלקינו.

אחינו בני ישראל המתגדבים בעם להחזיק בידי אחיכם אנשי כוללנו בני מדינתכם היושבים בד' ארצות הקודש ירושלים צפת טבריא חברון תובב"א הנה אנחנו מגישים לפניכם את החוברת הנוכחית אשר בה יקבצו יחד כל המכתבים **מהרבנים הגאונים והצדיקים שליט"א ממדינתנו ומדינת אונגארן ופולין שברוסיא.** ובטרם יביטו עיניכם פנימה לראות את קול דבריהם החוצבים להבות אש, נציע לפניכם את כל הקורות אותנו ואת הסיבה אשר הביאה אותנו לאסוף את כל המכתבים האלה ולהדפיסם ולחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל, למען אשר תבינו למה חרדנו כל החרדה הזאת. — הנה לפני ששים שנה היו כולל אונגארן, רומעניא, רוסיא וואלין, גאליציע, בוקאווינא, לכולל אחד. ומני אז נפרדו איש מעל אחיו, והיו לכוללים בפ"ע. בראשונה נפרדו מדינת אונגארן וגאליציע ובוקאווינא מהכוללים הנ"ל בהסכמת גאוני וצדיקי מדינתינו אחרי כן נפרדה גם מדינת אונגארן להיות לבדנה, ונשארו ביחד גאליציע ובוקאווינא, ומרכז הנשיאות הי' בעיר לבוב תחת יד הרב הגאון מופ"ה מו"ה מרדכי זאב איטינגא זצ"ל, הוא הי' נשיא הראשי, והרה"צ הקדוש ר' חיים מקאסוב זצ"ל הי' נשיא בגלילות שלו אשר כעת הם תחת השלשה כוללים אק"ו לאסוף השקלי קודש מהמסתופפים בצלו ושלח הכסף המקובץ להנשיא הראשי מלבוב. ככה התנהל כמה שנים וזה קרוב לחמשים שנה אשר הרה"צ ר"י מקאסוב ואחיו הרה"צ רמ"מ מוויזניצא נפרדו מכוללנו למרות רוח גאוני וצדיקי מדינתנו, לאשר ראו כי ההכנסה מגלילותם רבתה על ההכנסה מגלילותינו במדה מרובה.

ומעת נפרדו וויזניצא וקאסוב מאתנו המה ראו סימן ברכה במפעלם ועלה בידם לנהל את בני כוללם ברחבה, ואנחנו בני כולל לבוב אחרי אשר

הם לחלק יצאו גלי תלאות עברו על ראשנו וזמן רב יותר מעשרים שנה חרפת רעב סבלנו **ובתוכם היו שנתיים ימים אשר לא השגנו חלוקה בלל**, ולכולל קאסוב וויזניצא הי' מנה אחת אפיים, ואנחנו סבלנו ומחסום לפינו שמנו ואף לא עלה על רוחנו לעבור את הגבול שגבלו ראשונים כמלאכים בגזירת עירין ואיסורין וחרמות שלא יגע כולל אחד בחבירו, וחכינו לישועת ד' אשר בטח לא יעזוב אותנו, ובמשך הימים זכר ד' גם אותנו לטוב לפקדנו בדבר ישועה ולאט לאט הוטב מצב כוללנו, עד אשר תחת דגל **נשיאנו הרב הגאון הצדיק ר' יצחק ליב סופר זצ"ל** כבר החלו להראות אותות החיים בגבול כוללנו לרגל מיטב השתדלותו בחריצות נפלאה להדרים כוללנו למעלה ראש, ותולדה במקום אב קאי היא כ"ג **נשיאנו הרב הגאון הצדיק מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א**, בצירוף המשנים אשר אתו הרבנים הגדולים המיוחסים מבראד ומקראקא עובדים באמונה ושמים עינם ולבם כל הימים להרבות שקלי הקודש ומשגיחים על ההנהגה שתהי' בסדרים נבונים בקודש ובחו"ל, — ובצפיתנו צפינו אשר לרגל עבודתם והשתדלותם בזריזות יתירה יעלה בידם להטיב ולהעלות מצב כוללנו למעלה ראש אשר יספיק לכלכל את נפשות ביתנו עכ"פ לחם לפי הקף (כי גם ביום הזה אשר הוטב גורלנו עכ"ז אין בכף החלוקה מספקת אף לשליש מצרכי החיים ההכרחי לשבור רעבון בתינו, כאשר מודעת זאת לכל באי ארצנו הקדושה).

אולם לדאבון נפשנו חכינו לעת מרפא והנה בעתה כי קמו עלינו אנשי שלשת הכוללים (כי אחרי הסתלקות של הרה"צ רמ"מ מוויזניצא נתחלק גם כולל וויזניצא לשני כוללים היינו וויזניצא, אטיניא ומדינת בוקאווינא הוא תחת דגל אטיניא ונעשו לשלשה כוללים) אשר נפרדו מאתנו המכונים בשם כולל קאסוב וויזניצא ואטיניא וחורשים עלינו רעה לאמר כי ינתן להם ממנת חלקנו כי גם להם חלק בהכסף הנאסף מאנשי מדינתנו ואינם חוששים **לא על לאו דלא תסיג גבול ולא להאזהרה וחלם שגזרו ראשונים** ובתחלה נסו לעטות את מחשבתם הרעה תחת מסוה ואדרת התורה לאמר כי יעמוד אתם כ"ג נשיאנו שליט"א לד"ת והביאו לו כתב הזמנה מרב אחד מגלילותיהם, ואם כי הרב הזה עשה שלא כהוגן בתתו הזמנה לכג"נ כי מבואר בשו"ת

הרב הגאון רבן של ישראל בעל החתם סופר זצ"ל אשר בנידון כזה ההברה אשר התובעים יציעו טענותיהם לפני גדול אחד ואחרי אשר יאמר כי עפ"י דתוה"ק יש ממש בטענותיהם אז רשות להרב לתת הזמנה. אולם הרב הנ"ל לא כן עשה (כי בעצמו הודה במכתבו לכג"נ כי לא הציעו לפניו מאומה מטענותיהם.) אולם עכ"ז כג"נ השיב להמשולחים אשר הושיטו לו את ההזמנה כי יען אשר אין תביעת השלשה כוללים נוגעת אליו כי לא מכספו ידרשו אך תביעתם תסוב על הכסף הניתן לעניי כוללנו וא"כ איפה עניי כוללנו הם הנתבעים, כי לכג"נ מה מני יהלוך אם יחלק את הכסף הנשלח אליו רק לעניי כוללנו או בתתו ממנו גם לעניי כוללי אחרים, אך את האלקים הוא ירא, ואיכבה יוכל עשות כדבר הזה לשלוח יד ח"ו בממון עניים לכן ההברה אתו להודיע את הדבר הזה לעניי כוללנו למען ישמע מה בפיהם. אמנם הם לא הטו אזנם לתשובת כג"נ ומיד החלו לסובב בערי המדינה לדבר סרה על אנשי כוללנו לפני נדיבי עמנו ולהשתמש באמצעים שונים אשר לא נאוה לפנינו להעלות על הגליון את אשר עשו... ובינתים הגיע לאזני אנשי כוללנו אשר בירושלים הדבר הרע הזה ושאלו את פי **הבתי דינין אשר בירושלים** כדת מה לעשות אי' יהי' מקום המשפט והשיבו להם עפ"י דתוה"ק **כי המשפט ע"ז יהי' באה"ק**, כאשר עיניכם תחזינה דברי הפסק הזה בפנים (ד"ב), ובהיות כן שלחו אנשי כוללנו לכג"נ מחאה גלוי' אשר הם מוחים בכל עוז בידו לבל יעמוד עבורם לדין בחו"ל כמבואר בפנים (ד"א), ובאשר נודע למנגדינו מהפסק הזה החלו לפתות בשפתי חלקות ולדבר על לב איזה רבנים אשר המה כפופים תחת ידם כי יקבעו את מקום הד"ת בחו"ל, ובהודע הדבר הזה לבני כוללנו כי המה חותרים עלינו חתירות כאלה הסכימו לשלוח אותנו השדרי"ם לחו"ל לשאול את פי רבני וגאוני וצדיקי מדינתנו עם מי הצדק עפ"י דתוה"ק, ות"ל נתקיים בנו מאמר הכתוב אמת מארץ תצמח כי דבר ד' אמת הי' בפי הרבנים היושבים על מדין באה"ק כי החזיקו על ידיהם **כשני מאות רבנים ומהם גאוני וצדיקי עולם אשר האירה הארץ מכבודם** ומהם גאוני עולם ממדינת אונגארן ופולין הסמוכים למדינתנו באשר עיניכם תחזינה במעט כל מכתביהם אודות זה להלכה למעשה. וכג"נ אשר במקום

גדולתו שם הוא ענותנותו עוד לא נתקררה דעתו בכל זה והפריז על המדה לאמר אנסה נא לשאול את פי המנדבים יבואו ויגידו עבור מי הם מפרישים פרוטותיהם לקופות הרמבעה"נ, וגם בזה נוכח לדעת כי לא הכצעקתה הבאה אליו כן הוא כי כמעט כל המתנדבים שבכל ערי מדינתנו חתמו ידיהם לד' כי הם מגלים דעתם אשר מהכסף הזה לא ינתן לשום איש מכולל אחר רק עבור עניי כוללנו כולל דראהביטש, וכל החתימות האלו מונחים בארגז תחת יד כג"נ שליט"א.

ועתה אחרי אשר הצענו לפניכם השתלשלות הענין מאז עד עתה, התבוננו נא וראו איך מנגדינו מתנכלים **לרשת משכנות לא להם, לרדת לחיי אלפי נפשות בני כוללנו, זקנים וזקנות, עוללים ויונקים, אלמנות ויתומים, חכמים ותלמידיהם** שאין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה, ותורה ותפלה, **וחיים חיי צער בלחם צר ומים לחץ**, חיל ורעדה תאחז כל איש ישר בשמעו כי קמו עלינו לערער יסודות, באר חפרוה שרי ישראל, זקני' חכמי', כרוה נדיבי עם במחוקק במשענותם, הלא באשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש, בן הדבר הזה, זה כחמשים שנה אשר אנחנו זבינו בשקלי הקודש הנקבצים מאנשי מדינתנו באין פוצה פה, ולא עלה על לב איש מהכוללים הנ"ל להרהר אחר זה, ועתה בפתע פתאום התקשרו עלינו קשר לאמר כים אחד יהי' לכולנו, אנחנו במשך הזמן הנ"ל בזעת אפנו עבדנו בשדה כוללנו חרשנו וזרענו ונטענו, וזרים יקצרו פרי אדמתנו ויאכלו יגיעתנו אשר לא עמלו בו, **הנשמע כזאת**?

אחינו אנשי גאולתנו, צדקתנו ויושרתנו מובערים ממקומם, באשר נביא תחת שבט הבקורת את כל טענותם, והאמת יהי' עד לעצמו אשר כל דבריהם אין בהם ממש, ורוח תשאם, בגוף טענתם אשר גם להם חלק בהכסף הנאסף מאנשי מדינתנו **הנה כמה גאונים וצדיקים מפורסמים החליטו להלכה שאין להם כח וזכות לשנות מכפי אשר הי' עד כה זה חמשים שנה**, ואף להמנדבים אין רשות לשנות מכפי אשר הורגלו לתת נדבתם רק עבור עניי כולל דראהביטש באשר עין הקורא תחזה בפנים בהחוברת, מלבד כל זה צאו וראו הלא כולל אונגארן נתחלק אח"כ לארבעה כוללים,

אונגארן זיבענבירגען מארמארש מונקאטש, כולל רוסיא נתחלק לערך תשעה עשר כוללים, ואין אחד נוגע במה שמוכן לחבירו אף כמלא נימא, אך כל אחד מחזיק בעירותיו ומשתדל להרבות הצדקה הזאת בגבולו למען תספיק להחזקת עניי כוללו באה"ק, ואם כי לאחד חלקו שמנה ולשני חלקו רזה, עכ"ז שלום ואמת שרר בינותם, **וזה הוא העמוד החזק אשר ישוב הקדוש נתבסס עליו.** ומדוע הם מתנפלים רק עלינו הלא כל הארץ לפניהם, רחבת ידים, יחפשו עולות על שאר הכוללים בטענתם זאת, כי לפני ששים שנה גם הם היו לאחדים אתם, וא"כ איפה תמלא הארץ המם כל אחד יתן עינו בשל אחרים ולא שבקית חיים לכל ברי', והישוב כולו בליל יחרב ח"ו, ואף גם השלשה כוללים האלו אין חלוקתם שוה כי לאחד מנה אחת אפיים ולהשני חלקו רזה ומדוע לא יעשו הם מהשלשה כוללים כולל אחד, ואזי יהיו מרויחים גם ההוצאות שעולה בשלשה מקומות. לכן מן כל הלין כל איש מבין יראה לאשורו אשר הדבר הזה הוא גם נגד היושר והנימוס האנושי.

ואחרי שהאמת אתנו והצדק לימיננו הי' מהראוי שנאמר שאין אנחנו חפצים לעמוד עמהם לד"ת, בעבור שהכל יודעים שאין כל יסוד לתביעתם, ובכל זאת אמרנו שיעמדו אתנו למשפט באה"ק, ששמה מקום יסודי ושרשי התקנות העתיקות **מקום שאפשר לבאר ולברר הטענות על בורין מתוך עשריות עדות, אשר בזכרונם עוד כל ענין ההתחלקות מהחל עד כלה,** ומתוך אוצר כתבים עתיקים המונחים למשמרת עולם, אבל יודעים הם מנגדינו אשר באה"ק במקום המעשה בל יוכלו להפיק זממם, ושמה יראה לעין השמש את צדקתנו לכן הם צועקים לאמר אשר רק בחו"ל נקרב לד"ת אתם, ופיתו גם איזה רבנים ממחוזותיהם להאמין להם. ומלבד שאתנו הכרתי והפלתי גאוני וצדיקי עולם האומרים אשר רק באה"ק הוא מקום המשפט, ורבים הם אשר אתנו והרוב מבריע אפי' בדיני נפשות ומכ"ש בדיני ממונות אשר אנחנו יכולים לומר קים לי בהרוב זולת זה אנחנו שואלים לתומנו מדוע הם יראים לעמוד אתנו לד"ת באה"ק הבי אין נמצאים שם גאוני ארץ רבנים מובהקים אשר הם ממדינת רוסיא ופולין ובדומה אשר אין להם שום נגיעה בכוללנו ובטח יוציאו דבר המשפט לאמתו בלי שום נטי' לאחד מן

הצדדים וכי כדאי להרעיש העולם בשביל דבר קל כזה בקביעות מקום המשפט. הלא שם הוא מקום התובעים והנתבעים בני כוללנו ובני שלשת הכוללים, ויעמדו אלו מול אלו, וכל אחד יברר זכיותו, ולמה יחפצו לגרום לנו הוצאות בחנם להוציא מורשים וטוענים מהתם להכא, **בכן נראה בעליל כי רק תואנה הם מבקשים להלאות אותנו עד אשר יהי' ההכרח אתנו להתפשר אתם**, אולם חלילה לנו מעשות זאת לותר על ממון אחינו בני כוללנו אשר רק אל כסף החלוקה עיניהם צופיות, ובל נוכל לתת לדם ממנת חלוקתנו הדלה אף גרה אחת, רק יקוב הדין את ההר בינינו באה"ק תובב"א. — ועתה ישראל אהובינו מרחמינו, הלא תדעו, הלא תבינו כי לולא עזרתכם ולולא גבורות ישע ימינכם בחסד עליון, אשר אתם עומדים לנו לעזרה לא הי' לאל ידנו להחזיק הישוב באה"ק, ואך בנדבתכם ותרומת ידכם תתנו רוח חיים לעצמות היבשות הם בני ציון היקרים אנשי כוללנו, **קראו נא מעל הספר הזה כרוזי דברי אמת חות דעת של מאתים נוטרי כרמי ד' צבאות גאוני וצדיקי עולם שליט"א, הצוללים במים אדירים, ומראים במ"ט פנים של תורתנו הקדושה אשר הצדק אתנו ואין איפוא אחר מעשה בי"ד הגדול — של קרוב למאתים רבנים אלופי התורה, כלום.** בכן אחינו נדיבי עמנו עתירתנו שטוחה לפניכם בכל לשון של תחנה ובקשה חוסו נא חמלו נא על נפשות ביתנו עוללנו וטפנו וחזקו ואמצו אותנו לעת צרה בזאת אשר עמדו עלינו לבלותנו להכרית אוכל מפינו, ועליכם רובץ חוב קדוש הזה לראות אשר בספכם יגיע לתכלית הנרצה עבור עניי עירכם ממש הם בני כוללנו. תקותנו חזקה אשר יתעוררו בקרבכם רגשי חמלה וחנינה על נפשות אחיכם ותשימו אל לבכם עד היכן הדברים מגיעים לבל יהרס ח"ו ישוב ארצנו הקדושה ותשמעו לקול הרבנים הגאונים הצדיקים אשר גם הם קוראים אליכם כי תעמדו לימין אביוני כוללנו ובזכות זה יפנה ד' אליכם ויריק לכם ברכה עד בלי די ותזכו לראות בנחמת ציון וירושלים במהרה בימינו אמן. — דברי המדברים באמת ובצדקה לכבוד ארצנו הקדושה מחכים לישועת ד' **השדרי"ם מאה"ק ת"ו.**

בעזה"י.

מחאה גלוי!

בשם שלשת אלפי נפשות מישראל.

כבוד ראשי אלפי ישראל נושאי דגל התורה, ואחריהם כל ישרי לב נבוני מדע, גבאי צדקה ונדיבי עם אלקי אברהם, ה' עליהם יחיו.

אחרי אשר הודענו לכם בגליונו החולף בשם "אנקת אביונים" את כל העמל והתלאה שמצאו את בני עדתנו הק' בכל ערי הקודש, ואת הרעה הגדולה הצפוי' חלילה לשלשת אלפי נפשות ע"י אחדים **מהכוללים הזרים קאסוב וויזניצא אטיניא**, מהם הסובבים עתה בערי גלילותינו, ומהם העובדים מעשיהם ותעלולותיהם פה, אשר לא הניחו כבר כל מדה לא נבונה, למען רמוס ברגלים על ראשי דלים ולהרוס מוסדות קופות רמב"ן בגלילותינו ולהסיג גבולינו שזה כחמשים שנה שהחזקנו במו.

והנה לא יחדלו לבא אלינו שמועות מרעישות מערי מדינתנו המזעזעות כל נימי הלב ותצילנה אזני כל שומע כי המשולחים משלשת הכוללים הנ"ל עושים מעשים נוראים, סובבים מעיר לעיר בערי גלילותינו, הם הולכים ומסיתים בשפת חלקות ובלשון מדברת גדולות את נדיבינו התמימים והישרים, ובמרמות ותחבולות שוא מרמים חתימות והסכמות אך למען יקלעו למטרתם ולבצע מעשיהם להרוס מוסד עתיק, מוסד כוללנו אשר התחיל עתה לשגשג ולהפריח ע"י מטיבינו המשתדלים הטובים בערי מדינתנו, ועל צבאם הנשיאים הנכבדים הרבנים הגי' הגבירים הר' יצחק איזיק פאפרש שליט"א והר' שמואל יהודא שענקער שליט"א, ובראשם הרב הגאון הצדיק

כו' מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א אשר משים לילות כימים לטובת שלשת אלפי נפשות בוללנו בעבודה פורי', אשר אמנם חכינו כי ברבות הימים חפץ ה' בידיו יצליח להרים את בוללנו על נם ולבסם קיומנו בארץ החיים. — והנה הנוכלים האלה מהפכים הקערה על פיה, בלבלו עדה גדולה וקדושה, סבסבו איש ברעהו, הרעישו זקנים, החרידו אביונים, הפחידו אלמנות ויתומים, בקול חמס ושוד, קול נוגש ונענה, עד שכל עדתינו הק' נהי' פתאום כמרקחה, וצללי חושך כסתו פני', צעקת עניים וקשי־יום, יללת אלמנות ויתומים בוקעים שבעה רקיעים.

והנוכלים האלה מה הם עושים, פושטים טלפיהם ומתחפשים בעור כבשה לפני הרבנים הגאונים שבמדינתנו לאמר: ד"ת הם חפצים, ועל סמך זה דונים הם בעצמם דיני נפשות בלי כל חמל. — אם באמת רוצים הם ד"ת, מה להם ולמדינתנו לסבב מעיר לעיר ולקלקל כל יסוד מוסר **הלא התובעים והנתבעים הנם באה"ק וכאשר עיניכם תחזינה מישרים מה שיצא עפ"י דת תוה"ק מפי גאוני ארה"ק כי בענין ההוא מוכרח להיות הד"ת בירושלים דוקא ולא בחו"ל** כי פה גלוי וידוע השתלשלות הענינים העתיקים, ולמה הוציאו קלונם לחו"ל, לבא אלינו במקל חובלים, ולפגוע בחיותן של שלשת אלפי נפשות, שחיידם תלואים מנגד בכל רגע ורגע? **שומו שמים על זה!**

ובכן בשם שלשת אלפי נפשות, בשם ארזי הלבנון אדירי התורה, בשם אלמנות ויתומים, ושם האמת והצדק הננו מוחים בכל תוקף ועוז על מעשה הרצה השוד והחמס, והננו מגלים דעתינו עוד הפעם בזה, אם חפצים הם לדין אתנו, מוכנים אנו לעמוד עמהם לד"ת, אך ואך פה עה"ק ת"ו, כאשר הורו גאונינו שבאה"ק, פה אך פה נעמוד עמהם לד"ת ולא בחו"ל בשום אופן שבעולם, ואין אנחנו מוסרים כח הרשאה לשום אדם בעולם להתדיין בעבורנו בחו"ל. — ואם ח"ו יעלה בידי הנוכלים להסית מי מהרבנים שבמדינתינו שיזדקקו להד"ת ההוא, **הרי מעתה ומעכשיו בטל ומבוטל ולא יעשה שום רושם כלל וכלל.** ובטוחים אנו

ששום רב ומורה הוראה בישראל לא יזדקק להד"ת ההוא, שהוא אמנם דיני שלשת אלפי נפשות מישראל.

ועתה אחינו מרחמינו! קול דמי אחיכם ואחיותיכם המוגרים כמים ארץ באשמת האנשים ההם, קול צעקת מרי נפש, קורא אליכם מן האדמה אדמת הקדש, קומו גבורים, קומו שרי קודש, קומו שרי התורה, דרשו משפט אשרו חמוץ ריבו ריב אלמנה, צאו נא בכחכם העז **רדפו נא מהר אחרי המשולחים ההם, גרשו אותם, ולא תתנו מנוח לכף רגליהם במדינתנו**, הלא תדעו כי אבדנו כולנו ח"ו, אבדו שלשת אלפי נפשות מישראל, ומיום הוסד ישוב אה"ק ונתבססו עמודי' לא נהי' כזאת בישראל, אשר בלתי כל ספק כי חרבן חרוץ נשקף ח"ו ע"י מעשיהם לכל הישוב כולו לא אך לכוללנו, אם תחרישו ותעברו על הדבר הזה בשתיקה.

רבנים, גאונים, גבאים וגובים, עוזרים ותומכים, צאו נא לישע ה', לישועתה של הארץ הקדושה השוממה והחרבה, הרימו קולכם בכח דרשו ברבים, מי בכם שכבר נלכד במצודת הגוכלים האלה באיזה חתימה או הסכמה או דברים שבעל פה בשגיאה ובטעות, **בטלום תומ"י במסירת מודעה לכבוד נשיאנו שליט"א, הכניעו את המתקוממים מחבלי כרמינו כרם ה' צבאות**, והדבר הזה תלוי בכם, שתתקנו תיכף אם קלקלתם ח"ו בשגיאה, ושגיאות מי יבין, ואז תברככם נפשות החותמים בדמע בשם כל מקהלות קודש עסטרייך גאליציען יחידי סגולה מכוללנו החוסים תחת נשיאות דראָאָבּיטש, הנתונים לבז ומשיסה ומתגוללים בצעריך ירושלים צפת טבריא וחברון וכל ערי הקודש ת"ו. בח' טבת תרע"ב.

(בכאן באו עה"ח כל בני הכולל שיחיו).

בעזה״י.

תשובה בהלכה!

מאת תקיפי דארעא דישראל שליט״א.

משפט כתוב הדר מהרבנים הגאונים הגדולים ב״ד הגדול לכל העדות אשכנזים חסידים ופרושים דקרתא קדישא הדין, ירושלם תובב״א, בזה״ל:

בדבר אשר נדרשנו לחוות דעתינו, איך נדיינו דינא היכי שיש דו״ד בין שני כוללים בענין קופת רמבעה״נ אשר הענייים המקבלים המה בא״י והגזברים המופקדים מאתם המה בחו״ל, אם יכול הגזבר התובע להכריח את הגזבר השני לדון אתו בחו״ל. אף במקום שענייי א״י מוחים לומר **כי אינם מרוצים לדון כי אם בארץ ישראל דוקא, שהוא מקום מיסדי יסודי ושרשי התקנות אשר כל בית ישראל נשען עליהם.** ומקום התובעים והנתבעים העקרים אשר כל בסף התרומה מקופת רמבעה״נ בכל מקום שהוא בבי גוא דידהו איתא וכל הברורים צריך להיות בפניהם דוקא, ויוכל להיות כי כמה ברורים עקרים מן הנמנע להתברר כי אם בפה דוקא. ואחרי שעיינו בזה הגנו להשיב (עי׳ בעבודת הגרשוני, ושמש צדקה, ועוד) את אשר יצא מאתנו, **אשר בכח עניי ארץ ישראל לעכב מלדון בחו״ל כ״א באה״ק דוקא.** וכבר היה מעשה כזה ולשאול הגיעו מאת חכמי ארה״ק ותצא דינא בכל האמור. ומכש״כ היכי שגם הנותנים אף גם מצד א׳ מסכימים לדין בא״י, וכן דעת תורה לפי חוות דעתינו, ובעה״ח ביום כ״ח לחדש כסלו התרע״ב ליצירה.

נאם **ליפמאן דוד במהר״י** ז״ל
נאם **אברהם** בן לא״א מוה״ר **דוד הכהן** ז״ל
נאם **ירוחם פישיל בהרמ״י** ז״ל
(מקום החותם)

נאם **משה נחום וואלענשטיין**
נאם **ארי׳ ליב בהרא״ד** ז״ל
נאם **צבי פסח פראנק**
(מקום החותם)

בה"י.

וזאת חקת התורה, מהרבנים הגאונים המפורסמים ב"ד הגדול דקהלת אחינו הספרדים דרי עי"ק ירושלם תובב"א.

בדבר אשר נשאלנו לחוות דעתנו בענין דו"ד שיש להם לכוללי קאסוב, ווזניצא, בוקאווינא, על כולל גאליציען דראָהאָביטש, בענין קופת רמב"ן, אשר הענים המקבלים המה בא"י, והגזברים המופקדים מאתם המה בחו"ל אם יכול הגזבר התובע להכריח את הגזבר השני לדון אתו בחו"ל, אף במקום שעניי ארץ ישראל מוחים לומר כי אינם מרוצים לדון ב"א בא"י דוקא, ואחרי שעיינו בזה הגנו להשיב אשר בכח ענין א"י לעכב מלדון בחו"ל ב"א בא"י דוקא, וכן הוא דעת תורה ודעת נוטה. ובעה"ח ביום ה' לח' טבת תרע"ב, בד"ץ דק"ק ספרדים יכב"ץ בעה"ק ירושלים ת"ו.

הצעיר **חיים דוד סורנאגה** ס"ט

הצעיר **שמעון אשריקי** ס"ט

הצעיר **אברהם עזריאל** ס"ט

(מקום החותם דבד"ץ הספרדים שליט"א.)

בעזה"י צפת.

ראיתי הפס"ד דרבני עיה"ק ירושלים ת"ו שליט"א בענין דו"ד שבין שני כוללים בדבר קופת רמבעה"נ שהענינים המקבלים הם בא"י ת"ו והגזברים שלהם בחו"ל שאין יכול הגזבר התובע להכריח את הגזבר הנתבע לעמוד עמו לד"ת בחו"ל בשהענינים המקבלים מוחים בזה ואין מרוצים להתדיין אלא בא"י ת"ו דוקא. וגם אנכי הח"מ ממלא דבריהם הקדושים שהדין פשוט ממה דקי"ל בחו"מ סי' ר"צ סעיף י"ב דאם הי' לאדם תביעה אצל היתומים אין לאפוטרופוס לטעון בשבילם לדון עמו שמא יתחייב בדין וכו'. וכתב מהרי"ט בתשו' ח"א סי' קי"ז דגזבר בשל עניים כאפוטרופוס בשל יתומים דיינינן לי' וכו' ואינו יכול להזקק לנכסי העניים אלא בגוונא שהוא רחוק מן ההפסד וקרוב לשכר להוסיף על הנכסים. והיינו אפילו בסתם. וכ"ש היכא דהעניים הם מוחים בגזבר שלא יעמוד לדין בשבילם. וכיון דהמתנדבים בחו"ל של כל כולל אסורים לחזור בהם ממה שהורגלו כבר מכמה שנים וכמ"ש הש"ך יו"ד סי' רנ"ז ס"ק י"ג משם בעה"ת דאם רגיל ליתן צדקה לעני זה הרי זה בכלל מבירי כהונה ולוי' וכתבו התום' בב"ב דף קכ"ג ע"ב דמכירי כהונה אסורים לחזור בהם וכו' והכהן הוי מוחזק ועי' קצוה"ח סי' ר"ד סק"ג ופי' רע"ח ס"ק ט"ו. נמצא דהתובעים והנתבעים הם הענינים של שני הכוללים המקבלים בארץ ישראל ת"ו **וצריכים להתדיין בסכסוכים שביניהם בב"ד שבארץ ישראל** של כולל אחר שאין לו נגיעה לאחד מהכוללים המתדיינים או בזבל"א וזבל"א בא"י ת"ו ואז יתבררו הטענות היטב ויבינו הדיינים מי טוען האמת דמהאי טעמא קי"ל בחו"מ סי' י"ג סעיף ג' דאין בופין את האדם שיתן טענותיו בכתב ואין לדיין לקבל טענות בכתב וכו' זולת אם רצון שני הבעלי דינים לטעון בכתב ועי' ב"י וב"ח שם. ולהיות הדבר פשוט קצרתי.

דברי הבאעה"ח ב' ניסן שנת תער"ב לפ"ק פה עיה"ק צפת תוב"ב.

הצעיר **חיים סתהון**

מקום חותם בד"צ דק"ק ספרדים בעיה"ק צפת.

ב"ה טבריא.

נדרשנו ממע' הרבנים הממונים דק"ק אוסטרייך גאליציען הי"ו אודות הריב אשר התגלע בכוללידם כי זה חמשה וארבעים שנה אשר נתחלקו והיו לארבעה כוללים ויען כי הרה"ג הנשיא המפורסם בדראהבישש הי"ו בחריצת יד קדשו עושה פרי למעלה בגלילו לתועלת עניי כלל שלו באה"ק ת"ו נתקנאו שארי הכוללים ורוצים להבריח את הרה"ג הנשיא הנז' לעמוד עמהם לד"ת ע"ז בחו"ל דוקא, אך בני כוללו מוחים בזה ורוצים לדון דוקא בארץ ישראל דהכי עדיף טפי, ועוד נותנים טעם לדבריהם כי בארה"ק נמצאים אנשים היודעים אופני החלוקה וגם בכתבים הנעשים ביניהם מאז ועל פיהם יתברר הדבר היטב משא"כ כשידונו בחו"ל, ומבקשים לחוו"ד בזה על הדין ועל האמת.

והנה אנחנו בקד"ש ראינו שדב"ז כבר נשאל לחכמים בתי דינין שבירושלם וזולתם הי"ו **והצדיקו את כולל דראהבישש שהדין עמהם לדון בא"י** ולדידן נמי חזי כי דבר ה' בפיהם אמת מתרי טעמי. **א'** הנה הטענה כי באה"ק ימצאון אנשים היודעים וכו' נראה פשוט דהדין עמם לכופם להתדיין בארה"ק אפי' אם היו הם התובעים ועי' תשו' הגאון עבודת הגרשוני ז"ל סי' מ"ז דבמקום שיש חשש סיתום טענות לתובע אם ידון במקום הנתבע דשומעין לתובע לדון במקו"א או בזבל"א הגם שיש טירחא והוצאות לנתבע ע"ש והכא עדיף מסיתום טענות דאם אין מברר סדר החלוקה מה יטענו, כי גם הנשיא בעצמו איננו בקי בזה היטב כי מקרוב נתמנה לזה, ועיין ברשד"ם בח"מ סי' ק"ג ושפ"ו שכ' וז"ל וא"כ בנ"ד כיון שאינו בעיר הנתבע ולתובע יש ראיותיו בעירו ודאי שהדין לעכב נבסיו עד שיבא לדין, ואין לומר שישלח התובע טענותיו שהרי כתבו הפוסקים שאין לכוף לשו"א מבע"ד ליתן טענותיו ע"י כתב לשלחם למרחקים בע"כ, וא"כ בנ"ד נמי צריך לדון במקום הראיות שהוא באה"ק ואין לומר שילכו היודעים עצמם לב"ד אחר דע"ז אין לכופם, **ב'** כי הרה"ג הנשיא איננו הבע"ד רק שליח עניי א"י לקרב להם התועלת לש"ש וגבא מכח מינויים אותו המה וגדולי חו"ל הי"ו בידוע והוא רק ביד העניים לזכותם, ונמצא דבעלי דברים המה עניי הכוללים שבא"י בינם לבינם ומה

לדם לזעוק נגדו הלא לאו בע"ד דידהו הוי (וכאן האריכו למעניתם בפילפול של הלכה ולא העתקנו אותו מפני האריכות) ועתה שהתובעים והנתבעים בא"י קיימי בודאי יש לדם ב"ח ב"ד יפה שהד"ת יהי' דוקא בא"י זהו מה שנראה לענ"ד להלכה למעשה וח"ש הכ"א בע"ק טבריא ת"ו בחדש אדר בבנר"ת לפ"ק.

יעקב הכהן סקלי הראב"ד דק"ק ספרדים יצ"ו בעיה"ק טבריא.

אלי' ילוז ס"ט.

(מקום חותם דבי דינא רבא בעיה"ק טבריא.)

ב"ה טבריא.

היטיבו אשר דיברו רבנן קדישאי שליט"א בדבר הסכסוכים שבין הכוללים שהד"ת צריך להיות באה"ק וכן ראיתי בשו"ת ח"ס חיור"ד בסוף ס' רל"ב בדבר הסכסוכים שהי' בין ירושלם וצפת בתב דלא יש ב"ד בא"י שאינם נוגעים בדבר עיי"ש מוכח מזה באם יש ב"ד בא"י שאינם נוגעים צריך להיות הדת אצלם ובסכסוכים שבין כוללים פרטים יש ב"ד שאינם מאלו הכוללים ובשרים לדין ביניהם וכיהודא ועוד לקרא באתי ג"כ עה"ח אדר תער"ב לפ"ק פעה"ק טבריא.

משה קליערס האב"ד ור"מ בעה"ק טבריא.

(מקום החותם.)

ב"ה.

קול קורא

מהגאונים והצדיקים המפורסמים ומכל הרבנים שבמדינתינו שליט"א.

הנה הגיעה לאזנינו השמועה כי יצאו אנשים משולחים מאנשי כולל קאסוב, ווייזניצא, אנטיניא, לסבב בערי מדינתינו להסית לב אחב"י נדיבי עמנו בדברים רחוקים מן האמת, ולרדת לחיי עניי כוללנו אשר הם אחינו בני מדינתינו ממש, ומדברים עליהם שלא כדת, וגם מפיצים כתבי פלסתר בדברים אשר אינם ראוים לשמעם, וכל איש אשר דורש טובת אה"ק יודע כי לא כן הוא. רק רובם ככולם חיים חיי צער, ועוסקים בתורה מתוך דוחק ועוני, וברצון המשולחים הנ"ל **לפגוע בהכנסת שקלי הקודש המורם לשם בני כוללנו כולל דראהביטש זה קרוב לחמשים שנה.** ויען כי הדבר הזה נוגע לחיי **שלשת אלפי נפשות ת"ח ויראי ד'** העובדים את ד' על אדמת הקודש ומהם אלמנות ויתומים עזובים אשר רק אל כסף הקדשים כסף החלוקה עיניהם צופיות, אשר **גם היא איננה מספקת להם אף לשליש מצרכי החיים.** ואם ח"ו יגרמו אפי' נזק קל במנת חלקם המצער אזי ממש ח"ו נפשם ברעב תתמוגג, לכן עצור במלין בל נוכל ומצאנו בנפשנו חוב קדוש להודיע לאחב"י את דעתנו, ולבקשם אשר בל יתנו אזן קשבת לדברי המשולחים מהכוללים הנ"ל בדבר הנוגע לכוללנו, וחלילה לתת להם שום חתימה ושום סעד. ואשר הכוללים הנ"ל חפצים להטעות לב אחב"י באמרם שהנשיאים מכוללנו יעמדו אתם לד"ת, הגם אשר לא יצויר אצלנו כלל איזה טו"ת יש להם נגד כוללנו כי זה כערך חמשים שנה אשר המה בעצמם מרצונם נפרדו ונתחלקו מכוללנו ונברים הדברים כי רק תואנה הם מבקשים, עכ"ז מובנים אנשי כוללנו

לדון עמהם בארצנו הקדושה בעיה"ק ירושלים תובב"א כאשר כבר נדפס הפסק מהרבנים הגאונים מכל הבתי דינין שבירושלים הקדושה שאין רשות להנשיאים לדון עמהם עבור אנשי כוללנו ומקום הד"ת ע"ז הוא רק באה"ק כד"ת, ואם יש להם דבר הנוגע ללשכה המרכזית אשר בדראהביטש, כבר פרסם הנשיא מדראהביטש במודעה הנקובה בשם "שפת אמת" כי מצדו הוא עומד הבן לעמוד אתם לד"ת בעירו או בבי"ד הסמוך.

ע"כ עתירתנו מאת אחב"י אשר אל תאבו להם ואל תשמעו בקולם רק תראו להוסיף אומץ ביתר שאת ויתר עוז לחזק את עניי כוללנו כפי השגת ידכם ברוחב נדבת לבכם הטהור כי ת"ל התנהגות כוללנו הוא עצהיו"ט והנשיאים הרבנים הגדולים המיוחסים מבראדי ומקראקא ובראשם הרב הגאון היחסן מדראהביטש משתדלים בכל עוז להגדיל הכנסת שקלי הקודש, והכסף הנאסף מגיע לתכלית הגרצה, והוא מתחלק עפ"י התורה והיושר **לכן מצוה גדולה על כל איש ישראל מאנשי מדינתינו לחזק את עניי כוללנו ולתמוך את ידם הרפות בנדבת ידכם הרחבה וכל המוסיף מוסיפין לו מן השמים** וזכות ארה"ק יגן על כל המתנדבים ועל כל המשתדלים להתברך ולהושע בכל משאלות לבם לטובה ונזכה במהרה לעלות לציון ברנה. דברי הכותבים למען האמת ולמען ארצנו הקדושה וטובת אחב"י.

א.

אושפיצין, הק' יהושע פנחס באמבאך אב"ד.
אָלעסק, אהרן מנחם מענדל אב"ד.
אַלט צאַנז, הק' יחיאל נתן האלבערשטאם אב"ד.
אולינוב, הק' חיים יעקב הורוויטץ אב"ד.
אַלפין, הק' מרדכי דוד הורוויטץ אב"ד.
אוסטריק, הק' יוסף ריינמאן אב"ד.
אַלטשטאָדט, הק' חיים יצחק ירוחם אב"ד.
אַמסנאָ, הק' נתן דוד האללענדער אב"ד.
איזערנאָ, אשר זעליג אפטאוויצער אב"ד.

ב.

בעלז, הק' ישכר דוב מבעלזא.
באבוב הק' בנציון האלבערשטאם אב"ד.
ביטש, הק' אהרן הורוויטץ בהרה"צ הק' מהר"מ מדזיקוב זצללה"ה אב"ד.
באָבניאָ, הק' אשר מאיר האלבערשטאם אב"ד.
ביקאָווסק, דוד שפירא.
ביאַלאַ, הק' אהרן האלבערשטאם אב"ד.
באַרינוב, הק' יצחק הורוויטץ אב"ד.
בירטש, הק' מרדכי שפירא אב"ד.
באָרים־לאַוו, הק' צבי הירש לוסטמאן אב"ד.
" הק' משולם רוקח החופ"ק.
בורשטין, משה דוד הלוי אב"ד
באַליגראָד, אשר ישעי' טייטעלבוים.
בילקאַמין, הק' יצחק הורוויטץ אב"ד.
בוסק, הק' ישכר דוב באבד אב"ד.
באָקשעוויטץ, אפרים סג"ל חמיידעם אב"ד.
באָלעחוב, יוסף פנחס סג"ל לאנדא אב"ד.
בריזדאָוויטץ, ברוך רובין אב"ד.
בראָזוב, הק' שלמה יהודה ליב וועבער החופ"ק.
בוברקא, הק' בנימין זאב גאללער אב"ד.
" הק' יצחק אייזיק בהרב זללה"ה.

ג.

גלינא, בצלאל יהושע בההצה"ק זלה"ה.
גלאָגוב, הק' אלטר משה חיים ראבין אב"ד.
גריידינג, הק' יוסף קלוגער אב"ד.
גריבוב, הק' מרדכי זאב האַלבערשטאַם אב"ד.
גאָליגוראָ, מרדכי ארי' האבערמאן אב"ד.

ד.

דאָמבראָווא, הק' משה אליקים בריעה אונגער חופ"ק.
דעמביץ, הק' שמואל הורוויטץ אב"ד.
דאָלינא, הק' יהושע האַלבערשטאַם חתן הה"צ זלה"ה אב"ד.
דינוב, הק' יוסף שפירא אב"ד.
דיבעצק, הק' מנשה מארילעם אב"ד.
דיקלא, הצעיר דוד צבי יכונה טעבל זעהמאן ראב"ד.
דאָבראָמיל, אברהם מרדכי רימאלט אב"ד.
דאָבשיטץ, הק' חיים היילפערן אב"ד.
דאָברא, הק' חיים סג"ל ליעבערמאן אב"ד.
דינאיוב, יחיאל מיכל לייטער אב"ד.

ה.

הובנוב, הק' אלעזר רוקח אב"ד.
הוסאקוב, הק' יצחק טייטעלבוים אב"ד.
האָלישיטץ, הק' נפתלי צבי זילבערשטיין בהרב מו"ה אברהם יעקב זצ"ל אב"ד.

ו.

ווישניצא, הק' נפתלי רובין אב"ד.
וואדאָוויצא, הק' מרדכי ראָטטענבערג אב"ד.
וויעלקאָטש, נפתלי הירץ תאומים אב"ד.
ווישנא, הק' ארי' ליבש באבד אב"ד.
וואהניילוב, הק' יצחק צבי הלוי אב"ד.
וויעליפאָלי, הק' יצחק ליפשיטץ אב"ד.
וואריש, הק' פנחס הלוי אייזען אב"ד.
וויבראַניפקא, הק' אברהם אביש מרדכי שיקלער אב"ד.

ז.

זאַבנאָ, שלום דוד אונגער אב"ד.
זאָלקווא, הק' פנחס רימאלט אב"ד.
זוראַוונא, הק' פנחס הלוי איש הורוויטץ אב"ד.
זלאָטשוב, הק' שמואל שפירא ראב"ד.
זבאָרוב, הק' דוד קליינהענדלער אב"ד.
זבאַראז, הצעיר גדלי' צבי רובינשטיין החופ"ק.
זוואַלוב, הק' משה לייטער אב"ד.
זאַקאָפאַנע, הק' אלי' אייבענשטיין אב"ד.
זאַקליטשין, ניסן כ"ץ שעניערער אב"ד.
זאַטאָאָ, צבי הירש הכהן גוטווירטה אב"ד.
זאַלין, הק' אלי' הורוויטץ אב"ד.
זמיגראָד, הק' סיני האַלבערשטאַם אב"ד.
זאַגורש, הק' פנחס יוסף הלוי קאַננער אב"ד.

ח.

חאַליוב, הק' מרדכי אפרתי בהה"צ זלה"ה חופ"ק.
חירוב, צבי רימאַלט אב"ד.
חאָדרוב, הצעיר ישכר בעריש אייבענשטיין אב"ד.

ט.

טאַרנאָפאָל, דוד מנחם מאָניש באבד חופ"ק.
" יהושע העשיל באבד חופ"ק.
טארטקוב, הק' יצחק באבד חופ"ק.
טאָפרוב, משולם זלמן יוסף זילבערפאַרב אב"ד.
טערווא, הק' אברהם ישכר בער חופ"ק.
טיטשין, הק' ישראל דארליך אב"ד.

טארנא, ארי' ליבש האַלבערשטאַם.
טאָרקי, אליעזר סג"ל מישל אב"ד.
טשעבין, יעקב לעווי סג"ל אב"ד.
טשאַרנא דאָנאַיעץ, יצחק ראובן ליפשיטץ אב"ד.
טשחוב, יעקב שמשון סג"ל קאַננער אב"ד.
טשיטש, הק' משה הערציג אב"ד.

י.

יאַסלאָ, צבי יוסף רובין אב"ד.
יאַוואָרזנא, חיים זאב ראָזענבלאַט אב"ד.
יעדליץ, שמואל אהרן מילער אב"ד.
יאברוב, אלימלך פרענקל תאומים אב"ד.
יאניב, יוסף יצחק הכהן אב"ד.
יארדינוב, ישראל שרייבער אב"ד.
יארטשוב, וואלף גערסטעל אב"ד.
יעדלאוו, שלמה זלמן פרענקיל אב"ד.

ל.

לאַנצוט, שמחה שפירא אב"ד.
לינסק, מאיר הורוויטץ אב"ד.
לעשנוב, הק' שמעון ראזענפעלד אב"ד.
לאָפאַטין, הק' חיים ליבש העממערלינג אב"ד.
לאָנקאַ, אברהם תאומים אב"ד.
ליביטשוב, יקותיאל שור אב"ד.
לימאַנוב, חיים יעקב טייטעלבוים אב"ד.
ליטאָווויסק, הק' פנחס אלימלך בעער אב"ד.
" הק' יעקב קאפיל מארילעס אב"ד.
לימנאַ, מרדכי ענגילמאיר אב"ד.

מ.

מעליטץ, הק' נפתלי הורוויטץ אב"ד.
מאָשינאָ, הק' ארי' האַלבערשטאַם אב"ד.
מיקילינימץ, העשיל באבד אב"ד.
מאָשצימסק, הק' חיים נחום האַלבערשטאַם אב"ד.
מעדינימץ, הק' אשר הלוי חופ"ק.
מאָסט גדול, יצחק יהודא עבערשטארק אב"ד.
מיקאָלאַיוב, דניאל מונד אב"ד.
מיקאָלאַיוב אצל נאי יוסף יחיאל מיכל רעדליך אב"ד.
מישלינימץ, יוסף שמואל פערלמאן אב"ד.
מילאָווקי, הק' אהרן שאנצער הכהן אב"ד.

נ.

נייא צאַנז, הק' משה האַלבערשטאַם חונה פה.
" הק' ארי' ליבש האַלבערשטאַם אב"ד.
נאָראַל, הק' שלום רייזמאן חופ"ק.
נימקאַ, הק' שלום האַלבערשטאַם אב"ד.
ניימאַרקט, הצעיר חיים דובער שטראך אב"ד.
נאַראַיוב, דוב בעריש סים אב"ד.
ניזאַנקאָוויץ, יעקב שלום הערציג אב"ד.
נעפעלאמיץ, יוסף טייטעלבוים אב"ד.
נעבעליץ, שמואל שעהנפעלד אב"ד.

ס.

סאַסוב, שלמה מייער חונה פה.
סטריא, שלום הכהן יאָללעס בהרה"צ מסאמבור זצללה"ה רב דפה"ק.
" שרגא פייביל הערץ ראב"ד.
סאַמבור, אהרן לעווין אב"ד.

סאַמבור, יהודה צבי בהרה"צ אורי הכהן זלה"ה.
סטרעליסק, הק' אברהם לאנדמאן אב"ד.
סקאָלע, הק' משה סג"ל ראָטענבערג אב"ד.
סאָקאָלוב, הק' דוד צבי אויערבאַך אב"ד.
סטאַניסלאַווטשיק, הק' ברוך לאשטשאווער אב"ד.
סאָקאָלאָווקי, הק' יעקב הוילפערן אב"ד.
סווירז, משה באב"ד חופ"ק.
סאָהל, אפרים דוד לאַנגענוויער אב"ד.
סטיטשין, יצחק הורוויץ אב"ד.
סטריזוב, הק' אלטר זאב הורוויטץ אב"ד.
סאָקאָלוב, אצל ריישא הק' דוד האַלבערשטאַם אב"ד.
סטרעטין, יחיאל מיכל האָראָדנער חתן הרה"צ זצ"ל אב"ד.

פ.

פרעמישלאַ, הק' משה מייזילש בהגמהריח"ל זצ"ל אב"ד.
פריסטיק, הק' מנחם מענדל האלבערשטאַם אב"ד.
פאָדגורזע, הק' יעקב פּרענקיל תאומים אב"ד.
" שמחה פּרענקיל תאומים אבד"ק סקאווין ראבד"ק.
פידקאַמין, שמואל הלוי נאַטאַנזאָהן אב"ד.
פאָמאָרן, אברהם מרדכי שלום טויב אב"ד.
פשעוואָרסק, חיים צבי אשכנזי אב"ד.
פּאָלשטין, הק' יהושע הנליש אב"ד.

צ.

צעשנוב, הק' שמחה ישכר בער האַלבערשטאַם חופ"ק.
" הק' אברהם יוסף אגרא המתגורר בקשאַנוב.

ק.

קראָקא, הק' יוסף ענגיל מקום חותם הבד"צ.
" מאיר הכהן ראַפּאַפּורט מקום חותם הבי"צ.

קראָקא, יצחק ישעי' האַלבערשטאַם חופ"ק.
קרשאַנוב, הק' נפתלי האַלבערשטאַם אב"ד.
קאָמאַרנאָ, הק' יעקב משה סאַפֿרין בהרב הקדוש זלה"ה.
קאָמאַרנאָ, הק' אלטר צוקערבערג אב"ד.
קראָסנאָ, שמואל פֿיהרער אב"ד.
קלאַסנאָ וויעליטשקאַ, שמואל שמעלקא עזריאל תאומים פֿרענקיל אב"ד.
קאַמינקאַ, הק' שלום הלוי ראָזענפֿעלד אב"ד.
קאָלבישוב, הק' יחיאל טייטעלבוים אב"ד.
קאַלוואַריע, הצעיר ישכר בלאהגרינד אב"ד.
קאָזאָוא, הק' יעקב ראָטענבערג אב"ד.
קראַקאָוויטש, הק' מאיר קלוגער אב"ד.
קריפֿטש, דוד ארי' אב"ד.
קרעניטש, הק' ארי ליב בראנפֿעלד חופ"ק.
קענטא, הק' אלי' באמבאַך אב"ד.
קרשעשאָוויטש, הק' משה חיים קליינבערג אב"ד.
קניהניטש, הק' אברהם בהרב זלה"ה.
קאָלישיטש, חנה האַלבערשטאַם אב"ד.
קאָרטשין, הצעיר אשר רובין אב"ד.

ר.

ראָזוואַדוב, הק' צבי הירש הורוויטש אב"ד.
ראַדאָמישל גדול, הק' שמואל ענגיל אב"ד.
ראַדאָמישל גדול, הק' אברהם חיים הורוויטש אבד"ק פּלאַנטש.
רידניק, הק' צבי הירש האַלבערשטאַם אב"ד.
ראָפּשיטש, הק' מנחם מענדל מארילעם אב"ד.
רידיק, פּנחס נתן סאַפֿרין בהרב הצדיק זצ"ל מקאָמאַרנא חופ"ק.
רידיק, הק' אלכסנדר משה אייבענשטיין אב"ד.
ראַדאָמישל (אצל סאַן), יחיאל מיכל כהנא אב"ד.

רעדים, שמואל שפירא אב"ד.
ראָזענטאָב, יצחק צבי העממערלינג אב"ד.
ראָזלא, פנחס חיים טויב אב"ד.
ראָווא, יעקב הכהן טעפיך מו"ץ.
ראָהטין, הק' אליעזר לאַנגנער חתן הרה"צ זלה"ה.
" מאיר שמואל הלוי הענא ראב"ד.
רזעפניק, אהרן יוסף טעמפליר אב"ד.

ש.

שענדישוב, הק' טובי' הורוויץ אב"ד.
שינאווע, ליבש מרדכי האַלבערשטאַם אב"ד.
" אלימלך בינדיגער בהר"א ז"ל אב"ד.
שטשעריטץ, בנימין וואָלף שענבלום אב"ד.
שטשערוויץ, יוסף העממערלינג אב"ד.
" ישראל קאַווע הלוי דומו"ץ.

ושאר הרבנים מערי מדינתנו אשר נפקד שמם בהקו"ק, יבואו דבריהם בכתבם וכלשונם בהקובץ אשר יצא לאור אי"ה בקרב הימים.

הנה עיניכם הרואות את דברי הרבנים הגאונים והצדיקים המפורסמים שבמדינתינו שליט"א המאשרים ומקיימים את דברי הרבנים הגאונים היושבים על מדין באה"ק אשר אין רשות בידינו לעמוד לד"ת בחו"ל בדבר הנוגע לעניי כוללנו היושבים באה"ק ומקום המשפט ע"ז הוא רק באה"ק תובב"א, ובאלו הימים אי"ה נדפים חוברת מיוחד מכל המכתבים אשר הגיעו אלינו מהרבנים הגאונים שבמדינתנו אשר בירורו להלכה עפ"י דתוה"ק אשר אין כח ורשות בידינו לדון בחו"ל עבור עניי כוללנו, ורק בדבר הנוגע ללשכה המרכזית אשר בדראהביטש ביכלתינו לעמוד אתם לד"ת בדראהביטש או

בבי"ד הסמוך, ובכן אנחנו עומדים הכן לשמוע דברי חכמים לקיים בכל הנ"ל. ע"כ אנו מחלים את נדיבי עמנו אשר תחוסו על עניי עירכם ממש ובל תתנו יד להחפצים לקפח את פרנסתם הדלה אך תעמדו לימינם לחזק את ישיבתם בקודש. דברי המדברים בצדקה למען האמת והשלום לטובת עניי כוללנו

הק' **אברהם חיים דוד סופר** בהגמהריל"ם זצללה"ה.

הק' **יצחק אייזיק פאפערש** מבראד.

הק' **שמואל יהודה שענקער** מקראקא.

שיל"ת ב' לסדר הי' אור במושבותם ג' שבט התער"ב. אוזערנא.

רב שלומים יגיעו ממרומים א"כ ידיד ד' וידיד נפכ"ח ה"ה הרה"ג יראת ד' תפארתו גזע קודש מחצבתו גביר באחיו גזבר ואמרכל בקודשי שקלי אה"ק ת"ו מרן נשיאנו מו"ה **אח"ד סופר** נ"י.

יקרת קדשו האיר מול פני ע"ד בקשתו לחוו"ד שכוללים אחדים באו לבלע ולהשחית נחלתינו למען הרחב גבול נחלת כוללים שלהם. ע"כ למען המצוה לא אשקוט. ומי ישמע לשנות צדקה מכולל הקרוב לנו לכוללים זרים לנו, ומי ימיר מקרובים על רחוקים נגד דתוה"ק ונגד השכל והיושר וגם מעניים קרובים על עניי ת"ח רחוקים בתיב בתשו' שמש צדקה הובא בפת"ש סי' רנ"א סק"ג דאסור. מכ"ש כי תלי"ת נמצאים בכוללנו הרבה ת"ח יראי ד' מרבים ולמה יבלעו וישחיתו כוללים זרים, והנני מסכים דאסור גמור לשנות מכוללנו לכוללים אחרים. והנני ידידו דו"ש ושלום תורתו ע"כ הנלוים והמסתופפים בצלו ובהיכלו כבוד אומר בלו הכ"ד זעירא דמן חבריא

אשר זעליג חופ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום ד' לסדר שמעתי את נאקת בני ישראל תרע"ב לפ"ק אוסטריק.

שוכן מעונה שלום וכט"ס יענה לכבוד ידיד ד' וידיד נפש כל חי. ה"ה הרב הגאון המפורסם על פני ארץ לתהלה ולתפארת. גפן אדרת על ישראל תפארתו והדרתו. גביר מפואר הוד והדר ממקור קודש נהדר. ראש גילת אריאל. נשיא ישראל. הארז אשר בלבנון אליו כל ישראל פונין כבוד קדושת שמו משבחים ומפארים מו"ה **אברהם חיים דוד סופר** נ"י ויהל עבה"ג. נשיא ארץ הקדושה תובב"א.

גי"ק היום לנכון הגיעני ע"י הגבאי ממעות אה"ק ה"ה הרב החריף מו"ה יעקב בוימאן נ"י מפה. והנה צעקת בני אחינו היושבים בארה"ק באה

אלי עוד בשבוע העברה צעקת שוד ושבר וחמס אשר עלה מעל ג' הכוללים. אמנם מה חילי ומה כחי כי יחלו להיות להם לעזרה. אך עתה באשר הגיעני מכתב ידו הרמה אשר כבר קמו רבנים וגאונים וצדיקים אדירי ארץ ועומדים בפרץ, בטח הנני להצטרופי בהדם וגם אני בין הנמנין לעמוד נגדם. אם יש את נפש כבוד הדרת תורתו הרמה לכבדני בזה, ומאפס דברים בזה אקצר אומר שלום רב יהי' לו ולתורתו ולכל אשר לו, והתורה והגדולה ישכנו באהלו, ובהיכלו כבוד אומר כלו בנפשו הטהורה ונפש הדו"ש עבדא דסגידנא מקמי דמיקרי אורייתא.

הק' **יוסף** החונה פה"ק הנ"ל.

(מקום-החותם יוסף ריינמאן אבד"ק אוסטריק.)

ב"ה יום ב' ג' דחנוכה שנת תער"ב פה"ק אושפיצין.

שפעת ברכות והצלחות לכבוד ידיד ה' וידי"נ הרב הה"ג החריף ובקי פאר היחס והמעלה צנתרא דדהבא כש"ת מו"ה **אברהם חיים דוד סופר** שליט"א נשיא אה"ק יצ"ו.

אחדשה"ט על שאלתו אשר הגיעני בעת אודות אשר בני כולל קאָסוב וויזניצא, רוצים להזמין את בת"ה לדין שיתן להם חלק ממעות הכולל, ובני אה"ק מכולל שלנו מוחים בבת"ה שלא לדון עמם רק שידונו יחד באה"ק. הנה אני מוטרד בעת עוד מטרדת נשואת בתי תי' אשר עוד באים מברכים, וגם טרדות העיר אשר לא אוכל בעת להתהלך בהרחבה רק אקוה איה"ש בעוד ימים להשיב בארוכה ביד ה' הטובה. אולם למלאות משאלתו להשיב בעת עכ"פ חוו"ד בקצרה אומר כי ממש איני יודע מה מקום להזמין את בת"ה לדין הכי המעות שלו וכידו לעשות מה שירצה, הלא ב"ת אינו רק אנטלה ואפוטרופוס שמינו אותו כל בני העיירות והרבנים הגדולים וצדיקי המדינה עבור הכולל שלנו השייך להם המעות ובכן לא זה שאין לכ"ת חיוב לילך לדין, רק אם ירצו בני הכולל השני לדון מחויבים להזמין את בני הכולל

שלנו באה"ק לדון כדין התובע הולך אחר הנתבע בפרט ששניהם בעיר אחת. וכאשר יצא הדין אז על בת"ה החיוב לקיים הפסק. אף גם אין רשות לבת"ה לילך לדון עבור בני אה"ק בלא רשותם וכמבואר במס' גיטין נ"ב ובחו"מ סימן ר"ל דאין אפוטרופוס רשאי לדון בנכסי יתומים כו' וא"כ בגדולים פשיטא דאסור בלא רשותם, וגם בלא רשות רבני וגדולי המדינה. בכן אל יהא מקום ס' כלל בדבר כי אין רשות לבת"ה לדון בלא רשות בני אה"ק. ומחמת כי בעת טרידנא טובא אקצר ואומר שלום וברכה.

הק' **יהושע פנחם באמבאך**

האבדפה"ק אושפצין.

(מקום החותם)

ב"ה יום ד' לס' וגם אני שמעתי את נאקת — פה אושפיצין.

שלום וכט"ס לכבוד כו'.

אחדשה"ט נתעכב תשובתי עד כה יען כי בשבוע העברה הייתי במדינת מעהרען בק' אוסטרהא אודות הכשר מקוה — ועל עתה באתי, כי בגוף הענין במוני במוכם, מבקש ומעתיר מאת אחב"י המתנדבים בעם, בכל המקומות אשר נתנו עד בעת מקופת אה"ק לכולל דראָהאָביטש, אשר גם כעת יתחזקו בכל עוז, ויראו לרבות שקלי הכסף עבור הכולל הזה, ולא יניחו לעשות בדבר הזה לגרום הזיקות לעניי אה"ק, אשר עד כה הי' עניהם נשואות לקופות הכולל הזה, ולא ישגיחו על כתבי פלסתר, ועל המשולחים הרוצים לקפח שקלי העניים האומללים בשאט נפש יהי' מי שיהי' אין לדם שום כח וזכות ושום טענה לבא בגבול אחר אשר גבלו הראשונים בנחלת העניים — וע"ד טענתם אשר מזמינים את כהדר"ג לד"ת — וכהדר"ג השיב שמוכן לעמוד אתם לדין או בדראָהאָביטש, או בב"ד הסמוך. הנה כבר גליתי דעתי במכתבי מכבר, וגם בעת אבא בקצרה, שלפענ"ד לית דין צריך בושש, כי אין רשות להדר"ג לילך לד"ת עם עניי כוללים אחרים, אשר יגרמו

עי"ז היזק וגרעון לעניי כולל דראָהאָביטש, ואם יש להם טענות ותביעות על עניי כולל שלנו בענין זכות הקופה, אזי ידונו עמהם **בעירם באה"ק אצל הבי"ד שיבררו שם או בירושלים ת"ו או בצפת, ואין שום ב"ד שבחו"ל** יכול להזדקק לגרוע חלק הכולל שלנו, בלא רשות ורצון כל בני הכולל. ובענין אם יש להם שאר טענות נגד הנשיא, מה שאיננו נוגע לגרוע זכות העניים הדבר פשוט וברור עם הדר"ג שילך עמם לב"ד הממוך כדין תובע הולך אחר הנתבע, וכ"ז ברור ופשוט, ומבורר הדבר אצלי בכמה ראיות וטעמים נכונים. — וע"ז בעה"ח תער"ב לפ"ק.

הק' **יהושע פנחם באמבאך**

האבדפה"ק אושפצין.

(מקום החותם)

ב"ה מוש"ק וארא פה אלט צאנז יע"א.

שלום וכט"ם לכבוד הרב הגביר הגאון הגדול הצדיק פאר המעלות והמדות בנש"ק כש"ת מוה"ר **אברהם חיים דוד סופר** שליט"א נשיא ארה"ק ת"ו.

אחדשה"ט מכתבו הנעים קבלתי, ואם כי לדעתי לא הי' מהצורך להשיב להם מאומה, כי הכל יודעים כי דבריהם של המתקוממים על כוללנו המה דברי תעתועים ושקר וכזב ושום איש לא יתן לב לכל דבריהם. וזאת ידוע בכל המדינה אשר מימי קדם קרוב לחמשים שנה נפרדו מכוללנו הנקרא בעת כולל דראהבישט בעצת נאוני וקדושי הדור אשר היו לפנינו, ועד כה לא הרהוב איש בנפשו לקלקל תיקון אשר תקנו וגבלו ראשונים, ובאשר ריחם ד' על אלפי נפשות יושבי אה"ק מכוללנו אשר כמעט היו נגועים ברעב, ולא השבית לנו גואל ונתן בלב מר אביו הרב הגאון הצדיק בנש"ק מרן ר' יצחק ליב סופר זצללה"ה לעבוד עבודת הקודש באמונה עד אשר השיב את מצב הכולל על מעמד אשר יוכל לתת עכ"פ מעט אוכל לאנשי כוללנו,

ואחריו מילא מקומו מעבקת"ה ומשים עיניו ולבו להחיות נפשות עניים מרובים בלחם צר, רבתה הקנאה מאנשי דלא מעלי בראותם כי הכולל מתנהג בתום וביושר בשלום ובמישור, וברצונם ח"ו להרום ולנתוץ לקחת מאתם לחמם למען המית עם קדוש הזה ברעב ובצמא ח"ו ולמען לגנוב דעת הבריות המה צועקים לאמר כי ד"ת הם חפצים, ואם כי מי שיש לו מוח בקדקדו יודע מזה אשר אין בי"ד יכול לבטל דברי בי"ד חבירו בפרט אנן יתמי דיתמי נקום לבטל דבר הנעשה מדעת קדושי תקיפי עולם. עכ"ז במענה רך השיב להם כ"ג כי מוכן הוא לעמוד לדין לפני בי"ד הסמוך או שיהי' הד"ת באה"ק בין המקבלים, והמה לא הטו אזנם לכל דבריו הנאמרים בהשכל ודעת, מזה נראה בעליל כי כונתם אך לקלקל שקלי הקודש ולקפח פרנסת אלפי נפשות זקנים וזקנות לקחת טרף מפיהם. לזאת בטח אחב"י ישימו אל לבם כל זאת ויחוסו ויחמלו על נפשות עניי בוללנו המדוכאים ולא יתנו לב לכל דבריהם הבדאים ובכל מקום בואם של המתקוממים על בוללנו לא יתנו להם יד ומקום ואל ישעו אל דבריהם כי הם דברי רק ותפל רק ילכו בדרכי אבותינו הקדושים זכותם יגן עלינו ובכח צדקתם וזכות תורת העניים היושבים בארץ הקדושה נושע בקרב בכל מיני ישועות בב"א.

הק' **יחיאל נתן האלבערשטאם** אבדפ"ק הנ"ל.
(מקום החותם)

ב"ה ד' וארא תערב לפ"ק אלטשטאדט.

החוה"ש לכבוד ידי"ע וידינכ"ח ה"ה הרב הגה"צ החו"ב בחדר"ת גביר לאחי' בנשגו"ק המפורסם בקש"ת מוה"ר **א"ח דוד סופר** שליט"א נשיאה דארעא קדישא תובב"א.

יען הי' עם לבבו הטהור להוציא קו"ק נגד המשולחים הנפוצים בעם לחלק לבם, הטיב מאד לראות, כן יחיש נא מעשהו בקודש וחשתי גם אני לעשות במבוקשו לחתום שמי על הקו"ק להזהיר לאחב"י לבלי יהיו לעשות

חדשות, ואל ישיגו גבול עולם ועולים, ואין אנחנו רשאים לנהוג ק"ר בממון עניי בוללנו. וחובה קדושה רובצת על שכמנו להחזיק מעמד לטובת עניי בוללנו, באשר היינו עושים אלו היו המו"מ של ויכוח הלז בממון שלנו. והרבה יש להאריך ולברר ד"ז אבל ד"ז הוא מהמושכלות הראשונות שא"צ ביאור ארוך בידוע ממאה"ח. וד' הטוב ישכון בפורינו שלום וריעות ולא ישמע קול צוחה ברחובותינו או"נ דשתה"ר בלונ"ח.

הק' **חיים יצחק ירוחם**

אבד"ק סאמבאָר והגליל יצ"ו.

(מקום החותם.)

ב"ה ד' ויק"פ תער"ב לפ"ק אלטשטאדט.

שלום וכל ט"ס לכבוד כו'

אחדשת"ה במשפט לירא"י ה' ולחושבי שמו יתב' הנני להשיב כיד ה' הטובה עלי, ע"ד שאלתו בד"ת שבין הכוללים אם יכולים גבאי כוללי ווזניצא אָטינְיא וקאָסוב לכוף את גבאי כולל דראָהאָביטש לעמוד לדתוה"ק עמהם בחו"ל או יכולים גבאי כולל דראָהאָביטש להשיב שהד"ת יהי' באה"ק תובב"א, ששם הענינים משני הצדדים שעבורם נגבה הממון, ובפרט כי עניי אה"ק תובב"א אשר מכולל דראָהאָביטש מוחים שאינם מתרצים שיטענו עבורם הגבאים שבחו"ל ורק המה בעצמם רוצים להתדיין באה"ק וששם יתברר יותר עם מי הצדק, וראיתי שכבר פסקו גאוני אה"ק תובב"א שדבר המשפט בזה צ"ל באה"ק דוקא. ורוצה מעכת"ה נ"י לדעת גם דעתי בזה בפי העולה ע"פ הש"ס והפוסקים ז"ל בזה, ורשאין להשיב לצד א' בזה ובאשר בן עשו תקיפי דארעא דישראל עיין בש"ת עבוה"ג ר"ס מ"ז, וכל דבריו שייכי גם בנ"ד, אם כי התם בתובעים והתם בנתבעים פשיטא דאין חילוק, וי"ל ג"כ דכ"ש הוא דיש להציל הנתבע שלא יהי' נספה בלא משפט מקומו ועי"ש בכל לשון העבוה"ג שם.

א) הנה אם אמנם אין טענות התובעים ידועות בדבר תביעתם גופא אבל הרי מובן ממילא שאין להם טענה בתבועת ממון שיש ביד הנתבעים ממונם ממש שכבר זכו בו התובעים בשביל ענייהם ושהוא ממון שלהם ממש עפדתוה"ק, [ואם יאמרו שיש להם טענות גם מכזה (אע"פ שאין עולה על הדעת שיהי' יוכל להיות להם טענות מעין זה), הנה כבר העלו האחרונים ז"ל בהש"ך ר"ס י"א דהנתבע יכול לומר שלא ילך עמו לד"ת עד שיגלה לו תביעתו, וכ"ש בנ"ד שרוצים שהנתבע יצא מעירו לדין ועיין שו"ת חת"ס חא"ח סי' ר"ד בעניי אה"ק המתדיינים זע"ז ויד הנתבעים תקיפה באה"ק ודינא הוא להוציאם חוץ למדינה למידן דינא אבל צריכים הם תחלה לגלות טענתם לפני גאון א' אשר יאמר כי ראוי להושיב ב"ד ע"ז ושוב כופין לדין עיי"ש, וכ"ש בנ"ד שאין סברא שיהי' להם טענה כזו אטרוחי בכדי לא מטרחינן כל עוד שלא יגלו עכ"פ בדרך שטחי איזה תביעת ממון ממש יש להם, ונראה דגם הבאר שבע ודעמי' מודו בנ"ד מהני טעמי דאמרן.] אלא שתביעתם מסתמא היא שמגיע להם חלק מהממון הנגבה בכולל דראָהאָביטש, או להשתתף ביחד שישובו להיות כולל א', וביו"ב איזה תביעה מהממון הנגבה בעת לכולל דראָהאָביטש.

ב) והנה כי כן, נחזי אנן, הרי אם איש השייך לכולל דראָהאָביטש אינו רוצה ליתן כלל נדבה לצדקת כולל דראָהאָביטש אטו משמתינן לי', וכ"ש שאין יורדין לנכסיו, ואע"ג דכופין וממשכנין על הצדקה כמבואר בש"ס ועיין ביו"ד סי' רמ"ח ס"ב וסי' רנ"ו ס"ה, אין בכלל זה מעות הצדקה לשלוח לעניי אה"ק תובב"א.

אע"ג דאי' ביו"ד סי' רנ"א והוא מהספרי דיושבי א"י קודמין ליושבי חו"ל זהו נגד עניי עיר אחרת שבחו"ל אבל לא נגד עניי עירו כמש"ש הב"ח וכ"כ הש"ך שם סק"ה, ואע"פ שכ' שם הב"ח דאפי' עניי עיר אחרת הבאים לעירו הם נדחים מפני עניי א"י שלא באו לעיר אלא שולחים לעניי א"י קודם שנותנים לעניי חו"ל הבאים מעיר אחרת לעירו (וחידוש על הש"ך שלא העתיק זה) וא"כ לבאו' מאחר שכופין על התמחוי כשדר במדינה לי' יום כדאי' בב"ב ח' ע"א וביו"ד סי' רנ"א ס"ה והתמחוי היא לעניי עולם כדאי' בש"ס ב"ב שם ד"ח ע"ב וביו"ד סי' רנ"ו ס"ד ועיין באו"ח סי' תכ"ט במג"א

סק"ב ובמחה"ש שם ובח"י סק"ה ובמקו"ח סק"ד. וע"ע בח"מ סי' קס"ג ס"א בהג"ה וכופין בני העיר זא"ז להבנים אורחים ולחלק להם צדקה (והביאו שם הד"מ בשם המרדכי ותשו' מיימוני וכ"כ בד"מ יו"ד ר"ס רנ"ו בשם המרדכי, ובבאה"ג יו"ד ר"ס רנ"ו הביא זה בשם המרדכי ולא הזכיר שהעלה זה הרמ"א על השלחן בח"מ ר"ס קס"ג) א"כ כ"ש שיכופו על הצדקה לעניי אה"ק תובב"א הקודמין לעניי עולם הבאים לעיר כדברי הב"ח הנ"ל, מ"מ הרי זהו תלוי במנהג וכמ"ש הרמב"ם בפ"ט ממתנות עניים ה"ג דתמחוי יש מקומות שנהגו בו ויש מקומות שלא נהגו בו והובא בש"ע יו"ד סי' רנ"ו ס"א, וכן הדיא דחו"מ ר"ס קס"ג בכפי' להבנים אורחים, איתא רק שבופין זא"ז ועיי"ש אבל ב"ד אין כופין כשלא רצו כלם בכך ואפי' בסתם כפי' על הצדקה דאי' ביו"ד ר"ס רמ"ח דב"ד כופין ויורדים לנכסיו לאו דכ"ע הוא ולחד תי' בתוס' בתובות מ"ט ע"ב מירי ד"ז רק בקצבו בני העיר ביניהו לתת כו"כ לחדש הלכך אכפי' ובתוס' בב"ב ח' ע"ב ב' בתי' זה שקבלו עליהם שיכופו אותן הגבאים [ועע"ש בתוס' ב"ב הנ"ל בתי' א' שהכפי' ל"ה אלא בדברים וע"ע תוס' חולין ק"י ע"ב (ועיין תוס' קידושין ל"ב ע"א) ועע"ש בשאר ראשונים ז"ל ועיין מח"א ה' צדקה סי' א'] והיינו ע"ד הנ"ל בתמחוי דאם רצו בני העיר להנהיג כן אפי' קצת אינם רוצים כופין זא"ז ובפרט אותן שכבר קבלו עליהם כופין אותן הגבאים או הב"ד ליתן קצבתם (ותוס' בתובות שם הביאו לתי' זה מההיא דב"ב ח' ע"ב דרשאין בני העיר להסיע על קיצתן ועיין מרדכי פ"ק דב"ב סי' ת"פ ועע"ש סי' תפ"א ותפ"ג ועיין ח"מ סי' ב' ובאחרונים ועע"ש במרדכי סי' תצ"א ובהגמ"ר ספ"ק דב"ב שם ודוק ואכמ"ל.

וכן ס"ל להרבה פוסקים דאין מעשין על הצדקה וכמש"ש הב"י ביו"ד ר"ס רמ"ח, אלא דקיי"ל כהפוסקים דמעשין וכופין כמ"ש הב"י וכ"פ בטוש"ע שם, אבל בתמחוי שהיא עבור עניי עולם הרי מפורש ברמב"ם ובש"ע דתלוי במנהג ושיש מקומות שלא נהגו.

א"כ ה"ה בצדקה שעבור עניי א"י אם כי נהגו בכל תפוצות ישראל לקבוע קופסאות בבתי בנ"י מ"מ אין שום קצבה לדבר ויש כמה עניים שפטורים ע"פ תוה"ק מליתן לזה (ועיין יו"ד סי' רנ"א ס"ג בהג"ה ובש"ך ר"ס רמח"י) ונותנים יותר הרבה מנטולי בסף, ויש ג"כ שאין נותנים כלל, ולא

שמענו ע"ז שום כפי' ע"י ב"ד או גבאים, וא"כ כך נהגו שלא יהי' קצבה לדבר ושלא לכפות, ואולי מש"ה כ' התוס' בב"ב ד"ח ב"ב בתי' ב' שקבלו עליהן שיכופו אותן הגבאים, אע"ג דכל שקבלו עליהן אפי' סתמא שוב כופין אותן הגבאים לכ"ע כמ"ש בתי' זה בתוס' כתובות דמ"ט הנ"ל, אלא שב"ב בב"ב משום דמשכח"ל קבלת צדקה שיהי' כפי נדבת הלב מי שירצה ליתן וכמה שירצה כדרך צדקת א"י שבזה"ז ע"כ כ' שקבלו עליהן שיכופו אותן הגבאים, והבן.

והרבה יש עוד לפלפל ולטייל בזה ארוכות ולמרמי דקלא ולזקפי, מיהו דא היא ברירא דמלתא דאין ב"ד כופין בזה"ז לצדקת א"י, ומה שכל אחד התחיל ליתן אדעתא דמנהגא עשה ובב"ד אמרי' דאדעתא דמנהגא קבל ע"ע, ועיין ש"ך יו"ד סי' רי"ד סק"ב, וישנם הרבה שאין נותנים תמיד בשוה כאשר החלו לתת.

וגם הרי המתנדבים שבדורנו זה, כבר הם אחרי שנתחלקו כוללי וויזניצא אָטיניא וקאָסוב מכולל זה א"כ החלו ליתן רק ע"ד ענני כולל דראָהאָביטש, וא"כ בודאי שאין בדין כפי' כלל לכפותם ליתן בשביל הענים שבכולל וויזניצא וכו' ע"י מה שהחלו ליתן, שהרי התחלתם ליתן ל"ה כלל ע"ד אותן הענים וא"כ עכ"פ זכינו לדין שאין כאן תורת כפי', אלא נדיבת הלב, ותורת צדקה זו לכ"ע הוא בתורת שאר צדקה להפוסקים דאין מעשין הצדקה שאין הדבר תלוי אלא בנדיבות עיין מרדכי פ"ק דב"ב סי' תצ"א ובהגמ"ר ספ"ק שם ובשאר פוסקים.

6 וא"כ כשנותן בפירוש לענני כולל דראהביטש פשיטא וכ"ש שאין לשום כולל דין כפי' עליהם.

וא"כ גם כשנותן סתם הרי אדעתא דמנהגא הוא נותן, ועיין מג"א סי' תרצ"ד סק"ג בשם המ"ב דבמקום דנהוגי לתת המעות לחזן אין איסור בדבר דכל הנותן אדעתא דמנהגא נותן, ובגמ' מגלה דכ"ו ע"א אמר רב אשי האי בי כנישתא דמתא מחסיא אע"ג דמעלמא אתי לה ביון דאדעתא דידי קאתי אי בעינא מזבנינא לה, וב"ב ד"ט ע"א רב אשי אמר אנא אתנויי נמי לא צריכנא דכל דקא אתי אדעתא דידי אתי ולמאן דבעינא יהיבנא לי', ושם במרדכי סי' תפ"ח דכל מאי דאתי ליד הגבאי אדעתא דידי' קאתי בדא"ר אשי

וכו' ועיין יו"ד סי' רנ"ו ס"ד ובהג"ה שם, ויש לדבר עוד בזה ואין להאריך במקום שאמרו לקצר ביון שאין אנו באין לפסוק הדין בגוף הסכסוך אלא ליקח ממנו לענין מקום המשפט אנה יש לו להיות.

ועכ"פ הדבר פשוט שכל זמן שהעיירות נחלקין לבוללהן כמו שהן עכשיו והנשיא שבדראהבימט גובה רק בשביל העניים שהם שייבים לכוללו כפי"מ שהן מסודרין עתה, הויא הנתינה דאותן עיירות בסתמא ע"ד אותן עניים.

ד) ואין הדין אלא על האנשים שרוצים לשנות ולשלוח כפי מה שרוצים הכוללים התובעים, אם רשאים לשנות ממבוריהם שעד עכשיו (עיין גיטין ד"ל ע"א במבירי כהונה ולוי' ושם תנן גם עני ובירושלמי דחי שם אוקימתא זו וכי יש מבור לעני העניים באים ונוטלים מ"ע בע"כ, ועיין מל"מ פ"ז ממעשר ה"ו אם גמ' דידן פליגא אירושלמי בזה, ומשום דמ"ע המתחלק בבית יש בו טה"נ לבעלים, וירושלמי ס"ל דגם במ"ע המתחלק בבית א"ב טה"נ לבעלים ועיימש"ש בדעת הרמב"ם, ועיין ברטנורה גיטין שם ועיין יו"ד סי' רנ"ז ס"ה בהג"ה ובש"ך שם סק"ג ועכ"פ בצדקה בעלמא פשיטא שיש בה תורת מבוד (ועיין ש"ך יו"ד שם ס"ק י"א וי"ג שו"ת בשו"ת בית שלמה חיו"ד ח"ב סי' צ"ט שכ' ג"כ כן ועיין בבאור הגר"א ז"ל ביו"ד שם סק"ג ואבמ"ל) ע"י הצורך שיש לעניי הכוללים התובעים.

ה) הנה ע"פ כל האמור, דברים אלו תלויים בראות עיני הדיין באה"ק תובב"א ששם משכן העניים שמשני הצדדים ואין לדיין אלא מה שעיניו רואות.

ו) גם הנה ביון שהתובעים והנתבעים מתווכחים אנה יהי' מקום הד"ת אם בחו"ל ושלא במקום הנשיא ברצון התובעים או בא"י מקום העניים שבעבורם הממון נגבה, ברצון הנתבעים, הנה יד הנתבע על העליונה גם בויכוח כזה אודות הכ"ד גופא, ועיין בתשו' רמ"א סי' ק"ד בשב' הבע"ד בררו דיינים בזבל"א וזבל"א ואותם שני הדיינים הן קרובים זל"ז או שונאים זל"ז יד הנתבע על העליונה ויכול להכריח להתובע לברור לו אחר, וקצת רצו ללמוד משם שכ"ה גם בשמתווכחים התובע והנתבע אם יהי' השליש ממדינתם או ממדינה אחרת אלא שהרבה גדולים דחו זה דא"כ יובחר השליש ג"כ מהנתבע לבדו אלא אם א"י להשוות עצמם בברירת השליש יש עצה בהגהת ש"ע סי' י"ג ס"א

שמנהיגי העיר יתנו להם שליש אבל בכמו נ"ד ל"ש דבריהם דהרי אין הנתבעים בוררים להם ב"ד אלא שמתוכחים במקום המשפט ודאי שיד נתבע על העליונה. ועיין נה"מ סי' י"ד ס"ק ג' בב' ב"ד בעיר א' ומתווכחים התובע והנתבע לפני איזה ב"ד ידונו וב' הב"ד א"ר לשבת יחד אזי הנתבע בחו גדול, ועי"ש שמביא אח"כ תשו' הרמ"א הנ"ל (ועע"ש שכ' שכשיש פלוגתא בכזה יכול הנתבע לומר קים לי) ועע"ש בחידושים סקי"ב (ועיין מהרשד"ם חח"מ סי' ב' שכ' שמאחר שהנתבע רוצה להיות ציית דין לא אפשר למכפי' אלא שידין לפני הדיין שהוא רוצה וכמו שפשוט המנהג בשאלוניקו שהתובע הולך אחר הנתבע ועע"ש סי' ז'), וכן נראה לומר בנ"ד שיד הנתבע על העליונה בזה.

ז) והנה מדינא דש"ס יד תובע על העליונה בשטוען נלך למקום הועה, כדאי' בסנהדרין דף ל"א ע"ב. (אלא שנהגו דתובע הולך אחר הנתבע ויבואר להלן בס"ד).

אבל גם לדינא דגמ' הא אמרינן התם הטעם משום דעבד לו' לאיש מלו', וקצת ראשונים ס"ל דאין זה נוהג אלא במלו' ולו' דשייך בהו ה"ט דעבד לו' לאיש מלו', ולדידהו ז"ל פשיטא דל"ש זה בנ"ד.

עיין נימוק"י שם בשם איכא מאן דכתב ושכן דעת ר"ת ז"ל (ועיין בנה"ג סי' י"ד הגה"ט אות י"ג ומהרי"ק ריש שורש א' ודו"ק) וכן במרדכי הביא שם ב' דעות בזה.

והנה הרמב"ם ז"ל פ"ו מסנהדרין ה"ז הביא ג"כ טעמא דעבד לו' לאיש מלו' ומ"מ סיים וכן אם טען זה שהזיקו או גזלו ורצה הטוען לעלות כופין ב"ד שבעירו את הנטען לעלות עמו וכן כל כיו"ב עכ"ל, וכתב הב"מ בשם הרמ"ך תימה למה הביא האי קרא דעבד לו' לאיש מלו' כיון דמסיק לבסוף דניזק או נגזל או תובע אחר יכול לכוף הנתבע לעלות עמו, ורבותי ור"ת מפרשים דניזק ונגזל לא מצי מעכבי דטעמא דמלו' משום דעבד לו' לאיש מלו' אבל בשאר תביעות ליכא עבד עכ"ל וכ' ע"ז הב"מ ולי נראה די"ל דבשאר תביעות נמי שייך לומר כיון שהתובע מתרעם מחברו שהזיקו הוי נתבע עבד לו עד שיסלק הזיקו או יברר שאינו מזיקו עכ"ל והובא בפרישה ובבאה"ג, והנה ג"ז פשיטא דל"ש בנ"ד.

והרא"ש ז"ל כתב בלשונו שכ"ה בכל דבר שיש בו תובע ונתבע (והובא בטור סי' י"ד ועיי"ש בפרישה במ"ש שנראה שיש פלוגתא בין רמב"ם ורא"ש בזה וע"ע בשאר מפו' ד' הרמב"ם ואכמ"ל). דה"ט דר"א שלא יוציא מנה על מנה שיך בכל תובע, וכתב הב"ח דס"ל להרא"ש דאע"פ דבתביעה שאינה של מלו' ל"ש למימר עבד לו' לאיש מלו' מ"מ טעמא דקא"ר אלעזר שלא יוציא מנה על מנה שיך בכל תובע, ע"כ, והנה לכאו' קשה שהרי ר' אלעזר ל"א ה"ט אלא לשלא יוכל נתבע לכוף לתובע לצאת מעירו למקום הועד אבל מה ענין שיועיל ה"ט לשיוכל תובע לכוף לנתבע לצאת מעירם למקום הועד שיעשו שניהם הוצאות דהרי מירי דאין לתובע דרך לשם דאם יש לתובע דרך לשם יכול גם נתבע לכוף לתובע כמ"ש הרמב"ן וכו' והביאו הב"ח גופי' אח"כ, וי"ל בדוחק אבל לא נחה דעתי, וצ"ל דהב"ח ר"ל לפ' ד' הרא"ש דלענין שיוכל תובע לכוף לנתבע א"צ טעם דכיון שזה טוען ששלו בידו וידוע שיש לו תביעה בגון שהנתבע מוב"מ או טוען פרעתי כמו שהתנה שם הרא"ש והובא בטור שם, יכול התובע לכופו למקום הועד, אלא כי היכי דלא תקשי דגם הנתבע יוכל לכוף להתובע לילך למקום הועד לז"ב משום שלא יוציא מנה על מנה (אבל להתובע שומעין ול"ח להוצאות הנתבע משום דחזי' דיש טענה להתובע שממונו ביד הנתבע וא"ר ליתנו, מדמיהת גם הנתבע מוב"מ או טוען פרעתי כנ"ל, וע"כ אח"כ בטענה דלב"ד הגדול קאזילנא אי' שם לחדא דעה דלנתבע שומעין ולא לתובע, וכ' שם הב"ח שזהו משום דמירי בכופ"ה, והיינו דבטענה דלבית הועד אין א' כופה לחברו בכופ"ה (עיי"ש בטור בשם הרא"ש ובדרישה) ולבדה"ג כופה נתבע לתובע ולא תובע לנתבע לדעה זו וחיישי' להוצאות וטרחת הנתבע ולא לדתובע ביון דהנתבע כופ"ה, והפרישה והטו"ז שניהם לדבר א' נתכוונו שם דשייך לחוש להוצאות נתבע טפי מדתובע משום שהתובע יכול להזהר שלא יהי' לו עסק עם איש שיודע בו שלא ישתמט ממנו עיי"ש וי"ל שגם להב"ח ב"ה או בפשוט דכיון דמירי בכופ"ה תו יד נתבע על העליונה גם בזה דשוין לבדה"ג קאזילנא, בכשאר ענינים, אע"ג דתובע יצטרך להוצאות ודו"ק).

ואולי יש לדחוק שגם הב"ח ר"ל כפי' הפרישה שיבואר להלן, אבל מיהת הכל הולך למקום אחד בטעמא דשומעין לתובע לילך לבית הועד גם

בשאר תביעות (אע"ג דליכא למימר בשאר תביעות עבד לו' לאיש מלו' כמ"ש הב"ח בפ' בלשונו) דצ"ל ג"כ בנ"ל, וכמו שנכתוב לפ' הפרישה.

(ובסעיף ב' בשנחלק הב"ח על מהרי"ק בתב ס"ס עבד לו' לאיש מלו', ונראה לבאו' דלאו דוקא קאמר ע"ד שב' הרא"ש על הגמ' דלאו דוקא לו' ומלו', עו"ל לבאו' דהב"ח ר"ל שם דהגמ' ביון דנקטה ה"ט הרי ודאי דמירי גם ביש לתובע דרך לשם ביון דה"ט שייך גם בכה"ג, ואם בי בגמ' ה"ט לאו דוקא מ"מ מנל"ן תו לחלק בהבי ויותר מזה פ' הפרישה בעין זה לד' הרא"ש במ"ש דשלא יוציא מנה על מנה שייך בכל תובע ויובא להלן, אבן עדיין אין כ"ז מספיק בפ' ד' הב"ח הללו ויבואר עוד להלן בעזה"י, וע"ע לשון הב"ח שם בסעיף א' בד"ה בד"א בשידוע וכו' שסיים ומסתברא הכי דבכופ"ה ל"ל עבד לו' וכו', וצריך לתרץ ג"כ דר"ל דמאחר דנקיט הש"ס עבד לו' ש"מ דלא מירי רק במוב"מ או טוען פרעתי דבכופ"ה ל"ה שייך למנקט הכי אע"ג דהדין נוהג גם בלא ה"ט, גם אע"ג דטעמא דעבד לו' הוא ל"ה, מ"מ הטעם צ"ל עכ"פ מעין מאי דנקיט הש"ס והיינו דצריך הנתבע לשמוע לתובע ביון שטוען התובע שממונו ביד נתבע ואינו רוצה ליתנהו לו ומיהת חזינן דיש להתובע טענה ממשית שממונו בידו מאחר דגם הנתבע מוב"מ או מודה בכלו על העבר אלא שטוען פרעתי, ויבואר עוד ואין להאריך).

והפרישה כתב שם לפ' ד' הרא"ש דאע"ג דנקיט הגמ' ה"ט דעבד לו', הדין נוהג גם בשאר תביעות מאחר דדינא דר' אלעזר הוי בכל תובע ונתבע ממילא נמי הא דמסיק אמימר וקאמר עלי' ה"מ למלו' אבל ללו' כו', ג"כ איירי בכל תביעות ובהא דקאמר הש"ס טעמא דעבד לו' כ' שם הפרישה לד' הרא"ש דנקיט בגמ' ה"ט לרבותא דאפי' בלו' דאיכא חוקה אין אדם מעיז פניו בפני ב"ח סד"א ליהמן לי' עכ"פ לענין דלא מצי תובע כיף לי' לבית הועד קמל"ן דאפ"ה מצי כיף לי' משום עבד לו' לאיש מלו', ע"כ (ועיין נימוק"י ס"פ ז"ב בשם הרא"ה) והיינו דבשאר תביעות בל"ז מצי כיף לי' תובע לנתבע, והיינו ג"כ כהטעם שכתבנו לפי' הב"ח, ביון שטוענו שממונו בידו וא"ר להחזירו וכו' בכל הנ"ל והנה גם לפי"ז נראה דל"ש לומר שיכוף תובע לנתבע אלא בשטוענו שממונו בידו, ולא כמו בנ"ד דגם לד' התובעים אין ביד אלה הנתבעים

ממונם ממש של הנתבעים, אלא תביעת צדקה וכיו"ב, פשיטא דלכ"ע לא מצי בייף תובע לנתבע במקום המשפט גם לדין הש"ס.

גם י"ל דאפי' להרא"ש דבכל תובע ונתבע אמרי' בן, ודלאו דוקא נקיט הש"ס לו' ומלו', מ"מ הוי הטעם דכשם דבלו' ומלו' עבד לו' וכו' כ"ה בכל תובע ונתבע כיון שיש להנתבע ממונו של התובע בידו (לפ"ד התובע, והרי ידע' שיש לו תביעה דהרי זה מוב"מ או טוען פרעתי כמ"ש הרא"ש ושאר פוסקים) וכשם שכתב הב"מ בדעת הרמב"ם דכל מזיק וגזלן עבד לתובעו וישייך בהו טעמא דעבד לו' לאיש מלו' הב"נ י"ל גם בשאר נתבעין שהרי כ' הנה"מ שם סק"א לענין דינים הללו בפי' ד' הרמב"ם ז"ל שכל נתבע המוחזק ואינו רוצה להחזיר הוי בגזילה, וגוף פירושו של הנה"מ בד' הרמב"ם מפו' גם בטו"ז שם, וכ"ה בוונת הב"ח שם בפי' ד' הרמב"ם ההם, וצ"ל בטעמייהו דב"ח וטו"ז ג"כ במ"ש הנה"מ, א"כ מיהת י"ל דגם להרא"ש הכוונה הוא משום דכל נתבע הוי בגזלן והוא עבד להתובע וכמ"ש הב"מ בד' הרמב"ם ומ"ש הרא"ש בלשונו דה"ט דר' אלעזר שלא יוציא מנה על מנה שיך בכל תובע, ר"ל לרא' דבמ"כ הא דמסיק אמימר הנ"מ למלו' אבל ללו' וכו', אירי ג"כ בכל תביעות כנ"ל בשם הפרישה אלא דהפרישה מסיים לתרין דהא דנקיט הש"ס עבד לו' וכו' הוי לרבותא (דס"ל להפרישה דבשאר תביעות אא"ל ה"ט וכ"כ הב"ח שם דבתביעה שאינה של מלו' ליכא למימר עבד לו' וכו') ולהנ"ל י"ל דע"י ראי' זו מדברי ר' אלעזר מבריח הרא"ש דגם דברי אמימר מיירי בכל תביעות ודבכללהו שיך ה"ט דעבד לו' וכנ"ל, ולא כ' הרא"ש ז"ל אלא דלו' ומלו' (דנקיט אמימר) הוא לאו דוקא וה"ה בשאר תביעות, אבל לא כתב דטעמא דעבד וכו' הוא לאו דוקא עי"ש והבן.

ולפירוש זה פשיטא דל"ש בתביעות שבין הנשואים של בוללי צדקה עבד לו' לאיש מלו', רק בתובע לחברו שבובש ממונו בידו ואינו רוצה להחזיר ונחשב כגזילה בד' הנה"מ הנ"ל משא"כ בתביעות כמו בנ"ד שבין נשואי צדקה דל"ש כ"ז ועיין לעיל מאות א' עד אות ה'.

והדר דינא, דיד נתבע על העליונה אפי' בזה גם לדינא דש"ס.

ח) ובר מן דין, הרי כ' הרא"ש בס"פ ז"ב שם דדינא דש"ס הנ"ל הוא רק בשידוע שיש לו תביעה על הנתבע בגון שהנתבע מוב"מ א"נ טוען

פרעתא, והעתיקו הטור בסי' י"ד בשם אביו הרא"ש ז"ל. וכ' שם הב"ח שכ"כ הרא"ש לחד שינויא וס"ל להטור דלענין דינא תרוייהו הלכתא נינהו ומסתברא הכי דבכופ"ה ליכא למימר עבד לו' (ועי"ש בדרישה) ועיין בפלפלא חריפתא על הרא"ש שם דאע"ג דלשינויא בתרא מתורצת הקושיא ואצ"ל עוד הא דדוקא מוב"מ וכו' מ"מ כ"כ הרא"ש גם בשינויא בתרא, משום דסברא היא גם בלא שום הכרח כלל (ועי"ש בב"ח בד"ה ואם מסתלקים ועי"ש בפרישה ויש לדבר בזה אבל אין להאריך) וכ"כ הרמב"ם בספ"ו מסנהדרין והועתק בש"ע סי' י"ד ס"א בד"א בשיהיו שם עדים או ראי' לנגזל או לניזק או למלו' אבל בטענה ריקנית אין מחייבין את הנטען לצאת כלל. (וע"ע באו"ת אורים סק"ד) וכ"כ הנימוק"י ס"פ ז"ב והני מילי בשהוא לו' ודאי אבל אם הוא כופר הכל אין כופין אותו שהרי הוא אמר שלא נעשה עבד לו מעולם. וכ"כ המרדכי שם משם אבי העזרי בגון שזה מודה שהלו' לו או יש עדים בדבר וד"א פיטרו. וכן פיר"י, עכ"ל, ולפי' האו"ת אורים סק"ד נמצא שמתנה הרמב"ם ב' התנאים גם יחד שיהיו עדים או ראי' למלו' (כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפי' בדבריו) ושיודה הנתבע שלו' והו' מיחת גם לדידי' פעם א' עבד לו' (כמו שפי' האורים בדבריו.)

א"כ בנ"ד גם לדינא דש"ס לא עדיף כח התובע מכח הנתבע בזה ביון דליכא הודאה מצד הנתבעין ואין ידוע אם יש לתובעין תביעה עליהן ואין כאן א' מאופנים הללו שהזכירו הקדמונים הנ"ל.

ואע"ג דמיחת כופין אותו ודן בעירו, הרי בנ"ד גם מעירו רוצים התובעים להוציאו ומתווכחין תובעין ונתבעין אם הד"ת יהי' באה"ק תובב"א או בחו"ל תבנא לדינא דבכ"מ יד נתבע על העליונה ועיין לעיל אות ו'.

גם לשינויא בתרא דהרא"ש דאפי' בכופ"ה גם לו' לא מצי טעין לבית הועד אזילנא הוינו מטעמא דר' אלעזר שלא יוציא מנה על מנה משא"כ בנ"ד דלא שייך הא ואדרבה יתמעטו ההוצאות בשיהי' הד"ת בין העניים באה"ק תובב"א, וכבר כ' הרמב"ן בתשובה והביאוהו הב"י והב"ח והסמ"ע והש"ך והבאים אחריהם דכל היכא דל"ש ה"ט דישלא יוציא מנה על מנה בגון שהמלו' הולך בלא"ה לשם יכול הלו' לכפותו. א"כ בנ"ד שיתמעטו ההוצאות ודאי יד נתבע על העליונה במקום המשפט שיהי' באי"י ולא בחו"ל. (וע"ע מהרישד"ם

חח"מ סי' ז' דכל שנתבע אין מטריח להתובע עושין ברצון נתבע ועע"ש סי' ב' ועיין נה"מ סי' י"ד ס"ק ג'.

ומה גם כיון שבל"ז לא ידונו בעיר הנתבע הדרינן לכללין דהנתבע ידו על העליונה וא"י לכופו במה שאין מפורש לכופו בפרט שהנתבעין נותנים טעם לדבריהם דרק בא"י יתברר הענין היטב, והעניים שבא"י (שעבורם כל הרעש משני הצדדים) מוחים בכל תוקף שלא יהי' הד"ת רק באתרייהו שיטענו בעצמם ושיכולים שם לברר היטב.

גם הנה התנה הרמב"ם בפ"ו מסנהדרין והועתק בש"ע סי' י"ד ס"א דד"ז דיד התובע על העליונה במטענה זו דנלך לבית הועד (והרמב"ם והמחבר ב' לבדה"ג, דלא מחלקו בין בדה"ג לבית הועד כדמחלקי התום' והרא"ש והטור ועי"ש במפו' ז"ל ואכמ"ל) הוא רק במלו' ולו' או בטוען שהזיקו או גזלו, ולא בשאר ענינים שזה טוען וזה טוען ופי' שם הסמ"ע סק"ו דדוקא במלו' ולו' חשבו לטענת המלו' טענה יותר מטענת הלו' משום דעבד לו' וכו' וה"ה בטענת ניזק ונגזל חשבו טענתן טענה כיון דלפי טענתו (ויש ג"כ עדות או ראי' לדבריו כדמסיק) זה שבנגדו הזיקו או גזלו בידים מש"ה שומעין להן כשרוצין לעלות לבדה"ג וה"ה לכל תביעות גדולות וכיו"ב אבל בשאר תביעות בגון שותפין שתבע א' להב' או שזה תבעו ואומר נתחייבת לי שבירות וזה משיבו איננו חייב לך וכיוצא בתביעות אלו חשובין המה טענות הנתבע כטענות התובע ואין שום א' יכול להבריח להב' לילך עמו לבדה"ג עב"ל וכתבו לפי' זה גם בדרישה ועע"ש פי' אחר היותר נראה לו ואינו מחולק רק בפי' דזה טוען וזה טוען אבל שו' בהדין דלא אלים כח התובע רק במלו' ונגזל וניזק עי"ש.

א"כ לדברי הרמב"ם והמחבר הללו פשיטא דבנ"ד לא דמי מיהת למלו' ונגזל וניזק וכיו"ב, דעב"פ לא עדיף נ"ד משאר טענות בשותפין ושבירות דגם לדינא דש"ם אין יד תובע על העליונה ואע"ג דכ' הרמב"ם בזה שגם הנתבע אינו יכול לכוף לתובע לילך לבדה"ג אלא כופין אותו ודן בעירו, מ"מ בנ"ד דא"א לדון בעירו וצריכין לדון במקום אחר והויכוח הוא בין התובע והנתבע אם הד"ת יהי' בא"י או בחו"ל שוב סמא בידן דבכ"מ יד נתבע על העליונה וכנ"ל אות ח', גם הרי הא דכופין אותו ודן בעירו הוי

בדי שלא יוציא מנה על מנה כמבואר בש"ס שם ס"פ ז"ב ובפוסקים ז"ל ובנ"ד ל"ש זה בנ"ל אות ח' ושוב שייכי הכא כל דברינו שבאות ח' דגם לדין הש"ס הוי בנ"ד יד נתבע על העליונה.

ובאו"ת אורים סק"ד כ' דיותר נל"פ ד' הרמב"ם דאם אין הנתבע מודה לו שהוא חייב לו מעולם כגון שטוען להד"מ לא לויתי ממך או הי"ל בידך יותר וא"כ מעולם לא נעשה עבד לו' וכו' א"י לכופו שיעלה לבדה"ג אבל אם הנתבע מודה שמתחלתו לו' ממנו או גזלו והזיקו רק שטוען שאח"כ פרעתיך וכו' כיון שהודה שפעם א' הי' הוא הלו' שלו הרי כאן חזקת עבד לו' וכו' וחייב לילך אחריו לבדה"ג עיי"ש, וזהו כעין ד' הרא"ש הנ"ל באות ח' ועוד יתרה דלהרמב"ם ז"ל צריך ב' תנאים שיש עדים או ראי' לתובע ושמודה הנתבע שהי' פ"א עבד לו' ופשיטא דלפי"ז ל"ש האי דינא דש"ם בנ"ד.

והנה"מ סק"א כ' שם בפי' ד' הרמב"ם והמחבר מ"ש דבשאר דינים שזה טוען וזה טוען אין יד נתבע על העליונה, דר"ל שטוענין על דבר שאין מוחזקין בו כגון זה טוען של אבותי וז"א של אבותי או האי אומר דידי והאי אומר דידי או ששניהן מוחזקין בגון שנים אוחזין או מנה שלישי שאין כאן תובע ונתבע רק ששניהם תובעים אבל במקום שאחד תובע וא' נתבע, התובע בחו עדיף מהנתבע, דכל נתבע המוחזק ואינו רוצה להחזיר הוי כגזילה עכ"ל, וכבר כתבנו באות ד' דגוף פירושו של הנה"מ הוא גם פי' הב"ח והטו"ז שם ושנ"ל בטעמייהו דב"ח וטו"ז ג"כ במ"ש הנה"מ, גם כתבנו שם דבנ"ד פשיטא דל"ש בתביעות וטענות שבין נשיאים של כוללי צדקת אה"ק תובב"א דיהיו נחשבין הנתבעין כגזלנים, לשיוכל התובע לכופו להנתבע עי"ז בדינא ושוב ממילא נקטינן הכא כמו בכל דוכתא דיד נתבע על העליונה ושוב שייך כאן כל הנ"ל אות ח' ולעיל בדברינו באות זה.

ג ובמרדכי ס"פ ז"ב בשהביא ב' הדעות הנ"ל אות ז', כתב יש שר"ל דוקא לו' אבל בדיני מקח וממכר ובדיני פקדון אין א' מהם יכול לכוף לחברו וריב"א כ' וכן ר"י הה"ה ירושה ופקדון וגזלות וחבלות דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו אבל הנתבע מערים ואומר נלך לבית הועד בדי שלא יתבענו עוה, ע"כ.

ובמהרי"ק שורש צ' כ' דאפי' לד' ריב"א ור"י (ונתכוין לד' ריב"א ור"י שבמרדכי הנ"ל) שבתבו דהה"ה ירושה ופקדון גזלות וחבלות מ"מ בנדון הזה מודי דלא מצי בייף לי' שהרי תלוי טעם הבפי' משום דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו, הא לא"ה מודו לד' האומר דדוקא בהלואה, והכא ל"ש טעמא דלא על חנם מוציא מעותיו מאחר שאותו יעקב גראטא דר בטערוויז ומי הוא זה ואיזה הוא שיאמר שיצטרך הלו' לטרוח וללכת מהלך כמה ימים כדי לדון לפניו במקומו מאחר שהר"ר ישראל נתבע פשיטא ופשיטא שבזה שוו כל הפוסקים שאין לכופו כלל שאם אתה אומר כן לקתה מדת הדין ועי"ש שה"ר מד' הרשב"א בתשו' דגם בשרק נזדמן למלו' דרך לשם מצי לו' לעכב כיון דל"ש תו לומר דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו וכ"ש בזה, ובב"ח חלק על מהרי"ק בהבנת ד' הרשב"א דלא מירי הרשב"א רק דבבה"ג יכל לו' לכופ למלו' כיון שאין מרבה עלי' הוצאה וטורח מאחר דבלא"ה הולך לשם אבל בדינא שהמלו' יכופ ללו' לילך לבית הועד לא, נשתנה דינא ע"י שהמלו' הולך לשם עי"ש, והד"מ בסי' י"ד והסמ"ע סק"ט שם העתיקו ד' מהרי"ק הללו דבשהמלו' הולך בלא"ה לשם א"י לכופו ללו' והש"ך שם סק"ה חלק ע"ז והסכים להב"ח הנ"ל דהרשב"א היא תשו' הרמב"ן סי' מ"ז מירי שאם המלו' הולך בלא"ה לשם יכול לו' לכופו, אבל המלו' יכול לכופ ללו' אף בשיש למלו' דרך לשם והאו"ת אורים סק"ו הביא השגת הב"ח והש"ך ושכן השיג גם בבני שמואל וכתב ויפה כתבו דאין מתשו' הרמב"ן ראי' אבל מ"מ מסברא דנפשי' מצי מהרי"ק לומר כן דבשלמא אם אין למלו' דרך לשם אמרי' הואיל והוא אינו חם על הטרחא ועל הוצאות דנפשי' איך נחום על הלו' הלא עבד לו' וכו' אבל בשאין למלו' טרחא והוצאה כלל דבלא"ה דרכו לשם, א"כ אפשר דל"ש עבד לו' וכו' דהוא שיש לו דרך לשם יטריח ללו' ללכת לשם בשביל משפט, מה שהוא ג"כ מעולם ל"ה עושה לולא דהוא דרכו לשם ול"ש בזה עבד לו' עכ"ל והעתיק הגה"מ הדין בשמו בקצרה בחידושים סק"ה וכתב דלא כש"ך, והגה הב"ח בהשיגו על המהרי"ק כתב משום דסוף סוף עבד לו' וכו' וצריך לילך אחר התובע, ולכאו' יש לעיין דאם כי מתשו' הרשב"א אין ראי' במ"ש הב"ח והש"ך אבל במ"ש הב"ח בטעם השגתו לדינא לכאורה קשה שהרי כ"כ מהרי"ק לדעת ריב"א

ור"י שב' דה"ה ירושה ופקדון גזלות וחבלות מ"מ הרי תלוי טעם הכפי' (ר"ל לריב"א ור"י) משום דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו (ונתבוין למ"ש במרדכי ה"ט בשי' ריב"א ור"י) הא לא"ה מודו (ר"ל ריב"א ור"י) לדברי האומר דדוקא בהלואה (ר"ל משום דבהלואה איכא טעמא דעבד לו' וכו' אבל בשאר טענות דל"ש ה"ט לא מצי בייף תובע לנתבע רק בשיש סברא ע"ש). וא"כ בשיש למלו' דרך לשם דג"כ ל"ש סברת המרדכי בשם ריב"א וד"י, צ"ל טעמא דעבד לו' וכו', א"כ מיהת בשאר תביעות דל"ש ה"ט דעבד לו' הדין עם מהרי"ק בסברא גם בלא ראי' מהרשב"א ע"ד מ"ש האורים הנ"ל אות י' דהדין עם מהרי"ק בסברא בלא ראי' מהרשב"א, וקשה לבאו' על הב"ח שחולק בסתמא על מהרי"ק בדין זה ע"פ טעמא דעבד לו' וכן האו"ת שחולק על הב"ח ודעמי' משום דמהרי"ק ר"ל כן מסברא דנפשי' דל"ש בכה"ג עבד לו' כנ"ל אות י', קשה לבאו' עלי' דמתרץ לדינא דמהרי"ק בסברא מטעמא דעבד לו', מה דמהרי"ק גופי' קאי שם לשי' הריב"א ור"י שבמרדכי דבשאר תביעות כופה תובע לנתבע מטעם אחר.

אמנם באמת הכל נכון שיפה השיג הב"ח על מהרי"ק גם בדינא כיון שב"כ המהרי"ק במלו' ולו' וע"כ כ' הב"ח שפיר דמ"מ הרי עבד לו' לאיש מלו', והאו"ת יישב דין דמהרי"ק דגם במלו' ולו' דשייך טעם הש"ם דעבד לו' וא"צ לטעם המרדכי דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו, מ"מ גם טעמא דעבד לו' ל"ה רק בשמלו' מוציא מעותיו על ד"ת זה דאז שוב אין לחוש על הוצאות הלו' דהלא עבד לו' לאיש מלו' משא"כ ביש למלו' דרך לשם דלא מוציא המלו' מעותיו ע"ז, ל"ש גם טעמא דעבד לו', כן נכון לפרש ד' האורים, שיתאימו על ד' מהרי"ק והב"ח, ולפי"ז א"ש לנכון לשי' ריב"א ור"י, דלכאורה קשה קצת דהש"ס נקיט טעמא דעבד לו' דל"ש בשאר תביעות לד' ריב"א ור"י והיתה הכונה בטעם זה שלא בדוקא אלא שהדין ינהוג גם בשאר תביעות מטעם אחר דלא על חנם מוציא מעותיו ויהי' הדין מחולק דבמלו' ולו' ינהוג כן גם בשיש למלו' דרך לשם משא"כ בשאר תביעות, אבל לדברי האורים הללו א"ש דבאמת גם בטעמא דש"ס נכללה סברא זו כיון שהמלו' מוציא מעותיו וס"ל לריב"א ור"י דלאו דוקא קאמר טעמא דעבד לו' אלא בכ"מ שהמלו' מוציא מעותיו ע"ז הוי דינא הכי, והדין שו' במלו' ולו'

עם שאר תביעות דכשיש למלו' דרך לשם א"י לכוף ללוה ולפי"ז גם הב"ח מודה בשאר תביעות דהיכי דל"ש לא על חנם מוציא מעותיו א"י תובע לכוף לנתבע.

אבל אין לומר דהב"ח נקיט ה"ט דעבד לו' וכו' בלאו דוקא, כדנקיט לי' הש"ס שלא בדוקא וכמ"ש הרא"ש (וכמו שצידדנו באות ז' בפי' הא' בד' הב"ח הללו), דהרי הב"ח קאי להשיג על המהרי"ק דקאי בישי' ריב"א ור"י דבשאר תביעות הא דמצי כייף תובע ללו' הוי משום דלא על חנם מוציא מעותיו וזה מיהת הרי ל"ש כשיש למלו' דרך לשם וא"כ אין מובנת השגת הב"ח מיהת בסברא, והו"ל לכתוב דלא קיי"ל כמרדכי בשם ריב"א ור"י אלא גם בלא טעם המרדכי וגם בשלא שייך טעמא דעבד לו' מ"מ תובע כופה לנתבע וע"ד הנ"ל אות ז' בישי' הרא"ש, או דגם בשאר תביעות שייך עבד לו' וכמו שצידדנו באות ז' שם אח"כ (אבן הב"ח גופי' לא ס"ל הכי כנ"ל אות ז' כמ"ש הב"ח ע"ד הרא"ש דתביעה שאינה של מלו' ליכא למימר עבד לו' וכו' וצ"ל דלהב"ח הא דכופה תובע לנתבע הוי משעם אחר הנ"ל אות ז' להב"ח, איברא דאותו טעם שייך גם בשיש למלו' דרך לשם, גם אולי אפ"ל בדוחק גם בד' הב"ח הנ"ל דטעמא דעבד לו' שייך בכל תביעות בנ"ל.

מיהת יהי' איך שיהי' הוי לפ"ז ד' הב"ח הללו בהשיגו על המהרי"ק גם השגה מיוחדת על שי' ריב"א ור"י שבמרדכי דלא מטעמייהו הוי דינא דכפי' בכל תובע.)

וא"כ עיקר השגת הב"ח על המהרי"ק בגוף הדין, תלוי אם יחלוק ג"כ על ריב"א ור"י שבמרדכי שהמהרי"ק קאי אליבייהו והעיקר חסר מן הספר.

והנה באות ז' צידדנו עוד לפ' ד' הב"ח הללו במה שבהשגתו על המהרי"ק נקיט מכח טעמא דעבד לו', דר"ל דעכ"פ מדנקיט הש"ס ה"ט דעבד לו' השייך גם בכה"ג דיש למלו' דרך לשם, אע"ג דה"ט דעבד לו' הוי לאו דוקא להרא"ש מ"מ מסתמא הדין נוהג גם בכה"ג מאחר דהש"ס מיירי גם בהכי כיון דנקיט טעמא דשייך בכי הא ג"כ.

אולם קשה לפרש כן, מאחר דקאי מהרי"ק על שי' ריב"א ור"י שבמרדכי שכ' דטעמא דדין זה נוהג גם בשאר תביעות היינו משום דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו וה"ט הרי מיהת ל"ש בגוונא דיש למלו' דרך לשם, א"כ

אין מהברח זה דהב"ח (ע"פ פירושנו זה) רק להבריח דלא במרדכי בשם ריב"א ור"י הנ"ל אלא שגם בלא טעמא דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו שיך האי דינא גם בשאר תביעות ע"ד הנ"ל ע"פ פי' הא' (שבאות ז'). ויהי' בד' הב"ח בהשגתו על המהרי"ק, השגה מיוחדת על שי' ריב"א ור"י שבמרדכי דלא מטעמייהו הוי דינא דכפי' בכל תובע, וא"כ ק' שוב דהעיקר חסר מן הספר וכבל הנ"ל על פי' הא' (שבאות ז').

ואולי י"ל שכוונת הב"ח דגם הטעם שב' המרדכי הוא לאו דוקא וכופה תובע לנתבע גם בשל"ש טעמא דמרדכי ואפי' ל"ש עבד לו', ואין להאריך שגם על פי' זה מלבד דוחקו הגדול, ק' דהעיקר חסר מד' הב"ח, אבל לדבריגו הראשונים, שבאות זה אתיין ד' הב"ח כמשמען דהב"ח חולק על מהרי"ק (מלבד מה שסותר ראייתו מהרשב"א) גם בסברת גוף הדין אע"ג דלכאו' הדין עם מהרי"ק ע"פ טעם המרדכי בשי' ריב"א ור"י בשאר תביעות מ"מ הרי כ"כ מהרי"ק בפירוש במלו' ולו' דא"י מלו' לכוף ללו' בשיש למלו' דרך לשם, והרי במל' ולו' א"ש בפשיטות טעם הש"ס דעבד לו' השיך גם ביש למלוה דרך לשם וא"ש ד' הב"ח הללו כפשטן וא"צ גם לדוחקים שבתבנו באות ז' והבאנום כאן באות זה.

(איברא דגם בפי' זה לא פלטי' מדוחקא קצת, דא"כ מודה הב"ח בשאר תביעות דכשיש לתובע דרך לשם א"י לכוף לנתבע, והרי לא נזכר מזה בב"ח, אבל מ"מ פי' זה הוא היותר מרווח ועכ"פ לא נזכר שום משמעות בב"ח לומר שכ"כ גם בשאר תביעות שהרי המהרי"ק בד"ז דיש למלו' דרך לשם כ' בפי' מלו' ולו' וכן הב"ח מזכיר כן בדבריו בזה, ולא נחית הב"ח לכתוב דבשאר תביעות גם הוא ז"ל אזיל ומודי, ביון דה"ט ל"ה רק במרדכי בשם ריב"א ור"י ודו"ק).

יא) נשוב לדבריגו, הנה בנ"ד ל"ש סברת המרדכי בשם ריב"א ור"י דמסתמא לא על חנם מוציא מעותיו, שהרי הנשיאים התובעים לא יוציאו מעותיהם אלא ממון העניים שבא"י (השייכים לכוללם) וישלחו להד"ת שליח בשביל העניים, ולא יוציאו על ההליכה להד"ת בחו"ל טרחה והוצאה משלהם, ואם ניזל בתר העניים שבכולל שלהם ונאמר הרי העניים שבכוללותם תובעים ורוצים בכך שהד"ת יהי' בחו"ל ובאים הם להרבות הוצאה ממונם, הרי אי

אזלת בתר העניים לומר שהם הם בנ"ד התובעים א"כ כמ"כ הוי העניים שבא"י שבכולל דראהבישט הנתבעים, ושום מקום המשפט לדתוה"ק הוא בא"י.

גם נראה דל"ש לומר סברת ריב"א ור"י אלא בהכחשה שבין תובע לנתבע במציאות שזה אומר הפקדתי בידך וזה אומר לא הפקדתי וכיו"ב דאז י"ל דכיון דהתובע רוצה להוציא מעותיו מסתמא לא על חנם הוא בא לעשות כן, ועי"ז יש רגלים שיש לו תביעה ממשית ע"כ יהיבנא לי' מה שחפץ לילך לבית הועד לד"ת, ול"א שלא יוכל לכופו להוציא הוצאות דשמא האמת כד' הנתבע ומפסיד לי' התובע ממון בכדי.

אבל בנ"ד שבודאי אין בין התובעים והנתבעים תביעת ממון ממש שיהי' שייך ביניהו הכחשה במציאות אלא שאלה סוברים שהדין יהי' עמהם למי יהי' שייך נדבות המתנדבים בכלל או בפרט וכיו"ב, וי"ל שטועים התובעים בדין וע"כ רוצים להוציא הוצאות ול"ש סברת המרדכי לדעת ריב"א ור"י הנ"ל וכמ"ש מהרי"ק והאו"ת ונה"מ דכשל"ש ה"ט תו א"י לכף מלו' ללו' גם לדין הש"ס, וגם הב"ח נראה דאזיל ומודי בשאר תביעות מיהת לשי' המרדכי בשם ריב"א ור"י בנ"ל אות י' ושוב שייכי דבריגו הנ"ל שבאות ח' וט' דגם לדינא דש"ס יד נתבע על העליונה בנ"ד.

יב) גם ביון שמתווכחים התובעים והנתבעים אם יהי' הד"ת באה"ק תובב"א או בחו"ל, והרי כבר נתפשט המנהג והובא בפוסקים ונפסק בש"ע שיהי' התובע הולך אחר הנתבע (ועיין מהרשד"ם סי' ב' וכנה"ג סי' י"ד הגב"י אות ו' על מה מיוסד המנהג) וכתב מהרשד"ם חח"מ סי' ז' שהמנהג הוא כן בדי שלא ירבו מחלוקות וקטטות והובא בכנה"ג סי' י"ד הגה"ט אות ד' וכ"א, א"כ מאחר שיש בנ"ד ויכוח בין תובע לנתבע אנה יהי' מקום המשפט ובא הדבר לידי התנגשות גדולה והמחלקת כבר גדלה עד לב השמים, ויש לנו בנ"ד שני מקומות שהם מקום הנתבע, הא' מקום הנשיא שבמדינתנו, והב' אה"ק בא' מהעיירות שבהן יושבים עניי כולל דראהבישט, והרי בעיר הנשיא אין רוצים התובעים לעמוד לד"ת ורוצים להוציאו מעירו, וי"ל שהדין עמהם בזה אם הי' הדין שמוברח הוא לעמוד לד"ת בחו"ל, ואפשר לנו להשקיט המריבה ע"י מנהגא דתובע הולך אחר הנתבע כשנאמר שילך למקום הנתבע שבא"י, שפיר ג"ז בכלל המנהג דתובע הולך אחר הנתבע שנתקן להשקיט

הקטטות בזה וכל שאפשר למצוא מקום הנתבע ילך התובע לשם שבזה בטלה מחלקת, משא"כ בשנניחם להתוכח אם יהי' הד"ת עם הנתבע שבא"י או עם נתבע שבחו"ל שלא יועיל מנהג הנ"ל ועדיין מחלקת במקומה עומדת, ע"כ יש לילך אחר הנתבעין שבא"י שבהם יבא המנהג וישקיט הריב מהויכוח אנה יהי' מקום המשפט, (משא"כ במ"ש בש"ע והפוסקים להוציא עשיר וכו' מעירו ועיי"ש בסי' י"ד ובבנה"ג שם אות ד' דנפקע בזה דינא דתובע הולך אחר הנתבע, דהתם ל"ה שייך שני מקומות נתבעים).

ועיי"ש במהרשד"ם סי' ז' שסיים בטעם הנ"ל להמנהג לכן ראו להשקיט הריב אחר שהנתבע ציית ד"ת ואינו מטריח לתובע לצאת חוץ לעיר ע"כ הנהיגו שהדין בזה עם הנתבע ועע"ש סי' ב', וכתב הבנה"ג שם בסי' י"ד הגה"ט אות כ"א שדבריו מוכיחים שלתועלת הנתבע נהגו כן, א"כ כ"ש בנ"ד דשייך טעם המהרשד"ם להשקיט מחלוקת, והנתבע רוצה לציית ד"ת ואינו מטריח על התובע אלא שהד"ת יהי' בא"י במקום הענייים ואדרבה רוצים התובעים להטריח על הנתבע לצאת חוץ ממקומו, פשיטא שי"ל שהדין עם הנתבע לתקנתו ולהשקיט המריבה והנה ב' שם הבנה"ג סי' י"ד הגה"ט אות ד' וכ"א משם מהרי"ן ל"ב ז"ל טעם אחר למנהגא דתובע הולך אחר הנתבע משום שהיחיד מוכרח ונכנע לפני ב"ד שבקהלתו מה שלא יכנע אם יגזרו עליו זולתם, והנה אע"פ שכתב הבנה"ג שם אות ד' כשהנתבע גדול בעירו דמוציאין אותו מעירו, דיכול התובע לומר אע"פ שתקנה זו דתובע הולך אחר הנתבע היא לתועלתי אי אפשי בתקנה זו שתקנתי קלקלתי, עיי"ש, מ"מ באין הנתבע גדול בעירו לא אשכחן שיוכל התובע לומר אי אפשי בתקנה זו שנעשית לטובתי, שלא נתנו ברירה בדבר ורק בנתבע גדול בעירו דיש לחוש לקלקול הדין בסתימת טענות (ויותר מזה כ' הבנה"ג שבסוף אות כ"א ע"פ טעם שלו שם במנהג זה דאע"ג דל"ש הטעם אלא כשהם בב' עיירות מ"מ דאוי להנהיג המנהג אפי' בב' ב"ד בעיר א' שלא לחלוק במנהג, עיי"ש, ורק אם הנתבע גדול בעירו ואין לנו מקום אחר שאין נתבע גדול שם ויהי' מקום הנתבע על ברחנו מחלקינן במנהג ועיי"ש באות ד') וא"כ בנ"ד הרי רוצים להוציא את הנשיא הנתבע מעירו לדין, וי"ל שהדין עמהם אם יהי' הד"ת עמו וא"כ לא יהי' בזה התועלת היוצא ע"י המנהג שהנתבע נכנע לפני ב"ד שבעירו

ויש לנו בנ"ד מקום נתבע שלא במקום שהנתבע גדול וטוב איפוא ע"פ המנהג שהד"ת הלז יהי' בא"י ששם יהי' במקום העניים הנתבעים ויבנעו לפני ב"ד שבעירם, והרי המנהג הוא שיהי' הד"ת במקום שהנתבע נבנע ואין לנו מקום זה בנ"ד בחו"ל כיון שלא יהי' הד"ת במקום הנשיא, רק בא"י.

ואע"ג דבנ"ד ודאי שיבנע הנשיא גם לב"ד שבעיר רחוקה וכן עניי אה"ק יבנעו גם תחת ב"ד שבחו"ל, אבל בזה ודאי דלא חילקו במנהג בין נבנע לב"ד רחוק או לא ועשו מנהג קבוע לשיהי' הד"ת במקום הנתבע, דסתמא דנתבע נבנע לפני ב"ד שבעירו (וזה עדיף טובא ממ"ש הבנה"ג סוף אות כ"א הנ"ל), ול"ש להוציא מהכלל רק עשיר וגדול בעירו, כשאין לנו מקום אחר שיהי' נקרא ג"כ מקום הנתבע שאין הנתבע מוחזק וגדול שם (שלא יהי' שייך חשש סתימות טענות וכיו"ב) כמו שיש בנ"ד אה"ק תובב"א וכנ"ל. ועע"ש בבנה"ג אות כ"א טעמא דנפשי' (וגוף הסברא החשש, שכתב, נזכרה בראשונים ז"ל לענין טענה דלבדה"ג קאזילנא להסוברים דנתבע מצי טעין ולא תובע, עיין תום' וראש"ש בב"ק דק"ב ע"ב וראש"ש ס"פ ז"ב ועוד ראשונים ועיין טור סי' י"ד ועיין מהרי"ק שורש כ"א באורך, וכתב שם דאפשר דר"ת ג"כ מודה בדורות הללו דאיכא למיחש והעלה שם באמת עי"ז דא"א להוציא בזה"ז את הנתבע מעירו לדין, והוא הוא באמת דינא דידן דהתובע הולך אחר הנתבע, וא"כ ד' הבנה"ג בטעמא דנפשי' להמנהגא דתובע הולך אחר הנתבע, הן הן ד' מהרי"ק שורש כ"א, ועיין מהרשד"ם חיו"ד סמוך לס"ס ר"כ מ"ש מד' מהרי"ק ומהמנהג, ועי"ש במהרי"ק שורש ב"א מ"ש מפחיתות הדורות לענין זה מזמן לזמן, וא"כ כ"ש האידנא דחלפו זמן זמנים טובא).

והוא שייך ג"כ בתביעה שהיא כמו בנ"ד, אע"ג דברור לנו שהתובעים שבנ"ד צדיקי גמירי נינהו כמי"ב, ואין מרמים ח"ו בתביעה לד"ת להנשיא חוץ למקומו כדי שיתפשר, מ"מ הא ודאי דבדין ובמנהג לא חלקו בין תובע לתובע וכיו"ב, ויותר מזה כ' הבנה"ג שם לטעם שלו דאפי' בב' ב"ד בעיר א' דל"ש בלל טעמי' ראוי להנהיג המנהג כן שלא לחלוק במנהג.

יג הנה ביררנו בעזה"י באורך וברוחב דבין מצד עצם התביעה ובין מצד ההתווכחות בין התובע לנתבע במקום המשפט הן לדינא דהש"ס והן להמנהג, הוי בנ"ד מקום הדין באה"ק תובב"א ויד נתבע על העליונה.

ואע"ג דאין התובעים טוענים על העניים רק על הגבאי, הרי אינם טוענים שמגיע להם ממון מהגבאי גופי' אלא על המעות הנגבה בדי לחלוק הם טוענים, וא"כ כמ"כ יכול להיות הדין בא"י על הממון הבא לשם ליד הממונים מהגבאים דחו"ל כדי לחלוק.

יד) וזאת למודעי דמשום שהממון בחו"ל א"א כלל לבוא ע"ז לכוף שהד"ת יהי' בחו"ל, עיין תה"ד סי' ס"ה ושו"ת מהרשד"ם חיו"ד סי' קס"ב בחלק הג', וש"ע ח"מ סי' י"ד וע"ג, ונושאי כליו, והאחרונים. והוא ברור מכמה טעמים ואין להאריך.

טו) וחוץ מכל הנ"ל הרי לא נתמנה הנשיא רק לענין לגבות ולחלק לעניים שבכולל דראהביטש, אבל לא נתמנה לעמוד לד"ת עם כולל אחר הרוצה לעשות שינוי בזה, והרי מבואר בראשונים ז"ל דממונים אין להם כח רק למה שהובררו ונתמנו, וע"ע בעין זה לענין עמידה לד"ת באפוטרופוס בריטב"א קידושין דף מ"ב ובחי' אנשי שם (שעל הר"ן) בשם ר"ת בן יחייא משם אחרים ועיימש"ש מלשון התוספתא. וממנו נוכל ליקח לנ"ד. אלא שיש לחלק קצת בין התם להכא, אבל בלא"ה ד"ז פשוט בקדמונים ז"ל דאין כח לטובים ונבחרים אלא למה שנבררו, וזה ידוע שלא הוברר הנשיא אלא לגבות ולחלק לעניי כולל דראהביטש, אבל להיות טוען עבור העניים נגד כולל אחר הבא לתובעם, עדיין לא שמענו שבחרוהו. וצ"ל אסיפה כללית למנות טוען, וידוע שבאסיפה כזו יש כמה עקולי ופשורי ושיחוי זמן רב וחשש מחלקת גדולה, א"כ פשיטא שיש להיות הד"ת בא"י, דכיון שהעניים דכולל דראהביטש וממוניהם שבא"י רוצים לעמוד לד"ת בעצמם, לא יצטרכו לאסיפה כזו למנות טוען בעבורם.

טז) פירות הנושרין מדבריהו האמורין לגבו', דיד הנתבעין על העליונה

שהד"ת יהי' באה"ק תובב"א, ומציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

ושלו' על ישראל ועל רבנן וציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה ולפענ"ד צחות לענינינו, דאם כי שבי' המה נותני הצדקה מ"מ דבר המשפט שייך לציון, ובזה יפדו ציון ושבי', ובל"ג, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים.

ידידו הדוש"ת בלונ"ח ומברכו בחג הקדוש הבע"ל בשמחה וביתרון הכשר

הק' **חיים יצחק ירוחם** אבד"ק אלטשטאדט והגליל יצ"ו.

ב"ה אור ליום ה' פ' יתרו תער"ב לפ"ק אָלעסק.

חיים וברכה בחיי נחת לידי"נ הרב המאה"ג חו"ב ירא ד'
הגביר המפורסם לשבח בו' בקש"ת מוהר"ר **אברהם חיים**
דוד שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

אחד"ש הטוב הנני מבקש סליחה על אשר לא חתמתי את עצמי על ענין הדין תורה מהכולל וויזניצא קאָסוב אָטיניע. כי לא הייתי בביתי איזה שבועות ולא הגיעו לידי רק עתה ההעתקה ששלח לי כבה"ג שליט"א מש"ב הה"צ הקדוש שליט"א מבעלזא. ובעת יען שהנני צריך לכתוב להד"ג שליט"א בשביל איזה טובה בשביל תלמוד חכם וירא ד' אשר בהד"ג שליט"א יכול לעשות לו הטובה בעזהשי"ת לזה הנני אומר אפשר הוא בהשגחה פרטיות מהשי"ת שאחתום עצמי. לזה הנני כותב כעת שהנני מסכים ג"כ **שהדין תורה ידי' בארץ הקדושה** והשי"ת יעזור שיהי' גמר טוב אביה"ר. ועתה הנני מבקש מכהד"ג שליט"א (המשך הענין אין מהצורך להעלות על הדפוס), נאום הדו"ש מאהבה המעתיר על כל הנ"ל

הק' **אהרן מנחם מענדיל** מאָלעסק יצ"ו

(מקום החותם.)

ב"ה ה' וארא בעת"ר לפ"ק אלפין.

כבוד ידידי הה"ג המפורסם נשיא ואמרכל כו' שליט"א.

אחדש"ה הגיעני יקרתו והנני לעומת שאלתו לבל ליתן מקום להשיג גבול אשר גבלו הראשונים וכאשר הו' חלוקת הכוללים בימי מר א"ז הגה"ק רשכבה"ג זצ"ל מצאנו וכן אחרי כן בימי הצה"ק זצ"ל משינאווי ובעלז ובאביב כן יקום גם עתה ובל יבואו זרים לגבולינו **והחדש אסור מן התורה** — ואתפלא כי לא באו לבאן כל העלים אשר יצאו בדבר הזה הן מאתכם המנהיגים הן מארה"ק. הגם כי אנכי ראיתי את הכל בהיותי שבוע העברה באולינוב עכ"ז אנשי עירנו וגלילותינו לא ראו אותם. וכל העלים שיצאו מצד שכנגדינו הובאו לבאן. אך בעזה"י פה לא יעשו דבריהם רושם. דברי ידידו מוקירו הטרוד

הק' **מרדכי דוד הורוויץ** אבדפ"ק הנ"ל.

(מקום החותם.)

בעזהשי"ת יום ג' פ' תזריע י"ד למב"י שנת תער"ב לפ"ק אמסאנע יע"א.

החיים והשלום וכט"ס לכבוד הרב הגאון הצדיק וכו' כקש"ת
מרן **אברהם חיים דוד סופר** שליט"א נשיא דארה"ק יצ"ו.

יקרתו הגיעני, הגם שכבר יצא מפי גדולי דורינו שליט"א, הן בארץ ובחוץ לארץ שאין לכ"ת כח ורשות לדון עבור עניי כוללינו בחו"ל רק בארה"ק מקום המשפט ע"ז. עכ"ז באתי גם אנכי למען כבודו הגדול לפי ראות עיני להלכה, שאין בכח הנשיא מדראהביטש שליט"א, לדון עבור עניי ארה"ק במבואר בש"ע חו"מ סעיף י"ב בסימן ר"צ שאין לאפיטרופס לטעון עבור היתומים שמא יתחייב בדין, ומביא בשו"ת הריב"א מה"ר הגאון מפאקש סי' קל"ג באמצע ראי' מהגמ' ב"ק דף ל"ו דמדמי לי' הגמ' גבאי צדקה לאפיטרופסא דיתמי כמו שאין לאפיטרופסא לטעון עבור היתומים כמו כן אין לגבאי צדקה לטעון עבור עניים שמא יתחייב בדין, ובכאן עדיף משם כי המה טוענים שברצונם לטעון בעצמם, ויש ע"ז להאריך רק עכשיו אין הזמן להאריך רק להשיב לו בקצור **שאין הכח ביד הנשיא שליט"א מדראהביטש לעמוד עבורם לד"ת רק המה יעמדו בעצמם לד"ת בארה"ק** ולראי' בעה"ח.

יום י"ד למב"י שנת תער"ב לפ"ק אמסאנע יע"א.

הק' **נתן דוד הכהן האללענדער**
אבד"ק הנ"ל והגליל יצ"ו.
(מקום החותם)

אות ב.

ב"ה באבוב.

בדבר השערורה אשר נתהוה מקרוב בין השלשה כוללים קאסוב, וויזניצא, אנטיניא ובין כולל דראהביטש ויצאו משולחים מאה"ק להטות את נדיבי עמנו אשר תחת דגל כולל דראהביטש שיתנו להם התימתם בי נותנים פרי נדבתם גם עבור המקבלים מן השלשה כוללים הנ"ל, ולתכלית זה שלחו מתם כתבי פלסתר על ענני אה"ק ת"ו המתפרנסים מכולל דראהביטש, ומדברים עליהם סרה כי יושבים שמה על סיר הבשר ומתפנקין בבסי רוייתא, ושופכים בוז על הנהגת הכולל כולו, וכל דורש אה"ק יודע בי לא כן הוא וכי רובם ככולם חיים חיי צער ועוסקים בתוה"ק מתוך דוחק ולחץ, ע"כ נעתרתי לטובת ענני אה"ק לבוא בדברי אלה להסיר מהם לזות שפתים, ולא זו הדרך לצאת בדברי נרגן לשפוך בוז וקלון על ענים מרודים אשר דמעתם שקוים ואנחתם היא לחמם, ומה גם כי צועקים המה כי חפצם להביא הדבר לד"ת, א"כ איפוא מה להם להבאיש ריחם, ובטח לא יתנו אחב"י מקום לדברי ריב ומדון, והי' מעשה הצדקה שלו, והזן ומפרנס לכל, ירחם את ענני עמו ויספיק להם כל צרכיהם מידי הרחבה והמלאה, באעה"ח היום יום א' וארא תרע"ב לפ"ק באבוב יע"א

הק' **בן ציון האלבערשטאם**

אבד"ק באבוב והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה א' בשלח תער"ב לפ"ק באכניא יצ"ו.

שלום לכ' ידידנו הרב הג' הח' המופ' מוכתר בנימוסין יקר ונעלה כש"מ מו"ה **אברהם חיים דוד סופר** נ"י נשיא אה"ק תובב"א.

לתשובת יקרת מכתבו אשר הגיעני אודות אותם אשר רוצים באלמות לקפח ולגרע פרנסת אנשי כוללינו שבאה"ק אשר הם תחת דגל נשיאת כת"ה הנה כבר שלחתי חתימתי לכת"ה על העלה אשר בא אלי שנדפס בירושלים עיה"ק ושם נאמר שאין מן הדין ולא מיושר לנגוע בהם ח"ו ואין לשנות הסדר מה שנסדר זה ערך בחמשים שנה ע"כ איני יודע מה הוא הצורך לכפול הדברים אעפ"כ לאשר כת"ה עוררני בדבר לכפול הדבר בכתב ידי ביחוד והנה כת"ה בודאי מבין בחכמתו שהדבר לצורך ע"כ הנני כותב מפורש ומגלה דעתי עוד הפעם והנני מצרף א"ע עם כל הת"ח אמיתים הגוזרים ואומרים שאין לנגוע ח"ו אפי' בקצהו בגבול אשר גבלו הגדולים זה ערך חמשים שנה שכל קופות רמבע"ג אשר הם תחת יד כוללינו אין בהם חלק לכולל אחר ואם יש ליושבי אה"ק טעו"ת בע"ז **הלוא יש שם באה"ק ת"ח גדולים ומי בעל דברים יגש אליהם** כ"ד ידידו דוש"ת מחכה לישועה

הק' **אשר מאיר האלבערשטאם**

אב"ד דק"ק באכניא והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה יום א' בשלח תער"ב לפ"ק באליגראד.

רב שלום וברכה יחולו על ראש צדיק ונשגב ה"ה הרב הגאון החריף ובקי הצדיק המפורסם איש אפרתי מגזע היחוס והמעלה הן גביר לאחיו עושה צדקה וחסד וכו' כק"ש מו"ה **אברהם חיים דוד סופר** נשיא ארץ הקדושה יע"א.

אחדש"ה באהבה עזה. מכתבו הטהור והיקר הגיעני, והנה קדמה צעקתי טרם בא מכתבו היקר, הרימותי קולי ברבים ע"ד המסיתים החטאים בנפשותם הנוסעים בחלקלקות לשונם מעיר לעיר ללכוד ברשתותם אנשים נקיים ולפתות אותם כי יתחלקו מכולל גאליציען. אשר זאת מעשה רצה לקפח פרנסות אלפי ישראל ות"ח גדולי ישראל עם אלמנות ויתומים אשר חייהם תלוי במוצאי הכסף הלז, אשר לדעתי עפ"י דתוה"ק כבר זכו בזה הכולל גאליציען מדין מכירי כהונה וידוע המבואר בתום' ב"ב דף קכ"ג אשר מי שזכה מדין מכירי כהונה אינו רשאי הנותן בזה לחזור ועיין קצוה"ח סי' ר"ד סק"ג ועיין במל"מ בפ"ו מהלכות מעשר ה"ו שהעלה דכל היכי דאית לבעלים טובת הנאה הוא מדין מכירי כהונה, וא"כ בצדקה דאית להו לבעלים ג"כ טובת הנאה בודאי שייך ג"כ לומר בזה הזכות מן מכירי כהונה ואינם יכולים לשנות בזה, ובפרט המסיתים בודאי המה עתידין ליתן את הדין ע"ז כי ימנעו רבים מעשות מצוה רבה להחיות נפשות רבות הנוגע לפקוח נפש. ומה חזית.... והאיך העיזו בנפשם עוז לעשות ולמיעבד דין לנפשם בטרם יקרבו למשפט לפני גדולי ישראל **אשר בעיר קדשנו ירושלים תו"ב אשר מהם תצא התורה והפסק בזה ואין רשות לדייני חו"ל לדון בזה** כי המקבלים המה בארץ הקדושה והתובע הולך אחר הנתבע והממונים והגבאים בח"ל אך שליחותיהו קעבדי ועיין בש"ת רמ"ץ סי' ס"ט מה שהאריך בזה. אף אמנם ידעתי מועט ערכי להתערב בזה אולם מע"כ הד"ג ברוב צדקתו ירעיש עליהם וד' יהי' בעוזרו להציל עשוקים מיד עושקיהם, והנני בזה ידידו המברכו ברב טוב וחותם ברגשי כבוד

אשר ישעי' טויטעלבוים האבדפ"ק באליגראד יע"א.

(מקום החותם)

בעזה"ש ה' וארא כ"ח טבת תער"ב לפ"ק באקטשעוויץ.

שוכט"ס לכבוד ידיד ה' הרב הגדול הגביר האדיר הי חסיד
הי עניו פאר הזמן נזר הדור נשיא ישראל כש"ת מו"ה

אברהם חיים דוד סופר נ"י

אחדש"ה בראוי לגברא רבא ויקירא דכותי' אודיע בזה שתמול לעת ערב נתכבדתי ביקרת מכתבו מיום ג' שבוע זה, וידע כה"ג שמאז שמעתי שהשלשה כוללים עשו שלום כמדין ומואב בשעתם לגזול מעות עניי אה"ק כולל שלנו ת"ו למען יגדל ממשלתם. עלה בלבי שנכון שהרבנים שיראת ד' בלבם ואין חיתת מנהלי הכוללים עליהם יצאו בקול קורא בלשון עברי וזרגון לכל המתנדבים בעם לבל ישו אזנם לקולם ולקול אנשיהם ולבאר הסיבה והמבוקש שלהם. אבן מעולם אין חפצי להיות מעורר הראשון בדבר שנוגע מחוץ לעירי ובעת שעורר ב"ה לזה יוכל להתום שמי בין החותמים ולהיות חבר לירא ה' ולחושבי שמו. וביום ג' שבוע זו הייתי בלבוב בקרתי את יד"נ הה"ג הר' ליבלי ברודא נ"י האבד"ק לבוב, סיפר לי שקיבל מכתבים מהשלשה אמרכלים ולא רצה להתערב בזה כלל. שמה ראיתי מאמר נדפס בלשון זרגון ודברו סרה על כ"ת ועל הנהגת הכולל, וכי המה דורשים טובת עניי אה"ק ת"ו ולא אדע מי הוא המוציא לאור עלה בזה. אדמה בטח שלא נעשה זה בידיעת אמרכלי הנז' ולא בהסכמת איש שיש לו אמונת ה' ואשאר בזה ידידו דו"ש באמונה בלונ"ה.

הק' **אפרים סג"ל חמאדיש**
אבד"ק באקטשעוויץ והגליל.
(מקום החותם)

ב"ה ג' בשלח תער"ב לפ"ק באַרינאוו.

באתי בזה להגיד לאחב"י אשר חלילה להם לתת יד להמשולחים מאנשי שלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אטיניא הנוסעים בערי המדינה להסית לב אחב"י בדברים כאלו אשר מטרתם לפגוע בהכנסת שקלי הקודש, כי חפצם להסיג גבול אשר גבלו ראשונים אשר היו לפנינו זה קרוב לחמשים שנה אשר כל ההכנסה מערי מדינתנו היא רק עבור עניי כוללנו הנקרא בעת כולל דראהביטש. לכן חלילה לכם לשמוע בקולם כי אנשי עניי כוללנו גם בעת הם מתפרנסים בדוחק ואם יקחו אנשי הכוללים הנ"ל מקופות הרמבעה"נ אשר במדינתנו יקפחו פרנסתם הדלה ומאין יבוא עזרתם. ואשר הם טוענים לאמר כי הרב הגאון הנשיא מדראהאביטש יעמוד אתם לד"ת בזה אין הצדק אתם, כאשר כבר נדפס מהבי"ד אשר באה"ק **כי אין רשות להנשיא לדון ע"ז בחו"ל רק באה"ק** ידי' הד"ת ע"ז. לכן חוב קדוש מוטל על כל איש ישראל לחזק את עניי כוללנו ביתר שאת כי הנהגת הכולל הוא עצהיו"ט כאשר נודע כי הרב הגאון היחסן מדראהביטש והמשנים אשר אתו הרבנים הגדולים המיוחסים מבראדי ומקראקא מתאמצים בכל עוז להגדיל ולהרבות סכום שקלי הקודש והכסף מגיע לתכלית הנרצה ומתחלק לעניי כוללנו בדת וכהלכה, בטח אחב"י ידאגו לטובת אחיהם עניי כוללנו אשר הם מערי מדינתנו למען חזק את ישיבתם בקודש ובזכות זה יושעו בכל מילי דמיטב. דברי הכותב למען האמת והצדק

הק' **יצחק הורוויטץ** אבד"ק בארינוב יע"א.

(מקום החותם.)

בעזה"י יום ה' לסדר וארא בעת"ר לפ"ק פה באריסלאב.

שלום רב וכט"ס לכבוד יד"נ ה"ה הרב המאה"ג חו"ב זך הרעיון
שלשלת היוחסין נשיא אה"ק הגביר המפורסם לשבח ולתהלה
וכו' בקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

בהמשך על מכתבו הנני בזה להשיבו כי גם אני מסכים לחתום את שמי על הקו"ק אשר כת"ה רוצה להדפיס מהרבנים הגאונים הצדיקים המפורסמים נגד האנשים אשר קמו לפרוץ פרץ ולהרוס את התקנות אשר נתקנו משנים קדמוניות א"ד ידידו הדו"ש באהבה רבה ובלונ"ח.

הק' **צבי הירש לאסטמאן** אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום ה' כ"ח לחודש טבת תער"ב לפ"ק באריסלאב.

כבוד ידיד ה' וידיד אנשים וידידי הרב הגאון הצדיק הגביר
המפורסם שישילתא דיחוסא בקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד
סופר שליט"א נשיא ארצנו הקדושה ת"ו.

אחרי תת כבוד לשמו באתי בזה לתשובת מכתב גי"ק שקבלתי אתמול שהנני מסכים שכבודו ידפיס הקו"ק ולחתום שמי ג"כ עליו שלא ישיגו גבול כוללנו אשר גבלו הראשונים והעושה שלום במרומיו יעשה שלום עלינו והנני בזה ידידו מצפה להרמת קרן ישראל בב"א.

הק' **משלם רוקח** החוב"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

בעזה"י ה' לסדר וגם אני שמעתי תער"ב לפ"ק פה"ק בוברקא.

ברכתי תעלה לראש משביר לכבוד האי גברא רבה ויקירא
ה"ה הרב הג' חו"ב שלשלת היוחסין פאר הזמן הגביר הנעלה
חכם וסופר ממשפחת סופרים בו' וכו' בקש"ת מו"ה אברהם
חיים דוד סופר שליט"א. נשיא הכולל יצ"ו.

את גיה"ק הגיעני וראיתי מהנדפס אשר רוצים לקפח פרנסת העניים דכולל שלנו. ובוודאי מצוה רבה לחזק הידים הרפות שלא ליתן לגזול את חלקם ובאם אין בכולל וויזניץ קאסיב אנטאניא להספיק הצורך לעניים השייכים לכולל שלהם אם כוונתם לשם שמים ישתדלו אצל הנדיבים מכולל שלהם שיתרומו תרומות הקודש בעין יפה שיהי' בדי סיפוקם ולא לגזל מעני לעני אחר כמובן ופשוט לכל ע"כ הגני ביהודא ועוד לקרא להסכים לדעת הגאונים והצדיקים וכהדר"ג יחזק בתומו ולבל יהי' לכהדר"ג שום חלישות הדעת ממכתבים הנדפסים הללו הנוגע לכבוד אבותיו הגאונים הקדושים אשר מפיהם אנו חיין ושברו יהי' כפול מן השמים. ובזה אסיים ואומר שלום למר ולתורתו ולגודל השתדלותו באמת ובצדק המצפה להרמת קרן ישראל

הק' **בנימין זאב גאלער** אבדפ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה ד' וארא תער"ב בוברקא.

הנה שמענו שנוסעים בערי המדינה המשולחים מארה"ק משלשת הכוללים וויזניצא קאסיב אנטיני' להסית לב אחב"י מאנשי כוללינו בדברים רעים למען לפגוע בהכנסת שקלי הקודש מכוללינו. ויען כי הדבר נוגע מאד לקפח ח"ו פרנסת במה אלפי נפשות ת"ח ויראי ה' העובדים את ה' על אדמת הקודש (וגם במה אלמנות ויתומים) אשר פרנסתם בלחץ ובדוחק וח"ו יגרמו

לחם נזק אשר גם ממנת חלקם המצער יגרע לבן לעצור לא נובל מלהודיע לאחב"י ולבקשם אשר לא ישמעו לקול דברי המשולחים הנ"ל ולא ישגיחו כלל ע"ש בתבי פלסתר הנאמרים בחוצפות, כי ת"ל הנהגת הכולל הוא עצהיו"ט, והנשי' הרב הגאון היחסן מדראהביטש, והמשנים הרה"ג מבראדי ומקראקא משתדלים בכל עוז להטיב מצב שקלי הקודש בכל מה דאפשר, והכסף הנאסף מגיע למטרת הנרצה ומתחלק עפ"י התורה והיושר לזאת בוודאי מצוה גדולה על אחב"י להתאמץ בכל האפשריות גם להלאה לחזק שקלי הקודש ברוחב נדבת לבם הטהור וזכות מצות החזקת ת"ח ותמיכת יתומים ואלמנות היושבים על אדמת הקודש וזכות ארה"ק יגן על כל המתנדבים והמשתדלים להתברך ולהוושע בכל משאלות לבם לטובה ונזכה מהרה לעלות לציון ברינה וה' ישפות שלו' עלינו ועכ"ו.

הק' **יצחק אייזיק** בהרב זללה"ה.

(מקום החותם)

בעזר"ה יום א' יתרו תער"ב בוסקא.

רב שלו' וכט"ס אל כבוד מחותני הרב הגאון וכו' מגזע קודש מחצבתו מו"ה אברהם חיים דוד סופר נשיא ארץ הקדושה תובב"א.

מכתבו הגיעני ועבור שרצו איזה אנשים להרום את הכוללת שלנו בלא משפט כבר חתמתי את שמי על הכתב ששלחנו לכת"ה וכעת אני כותב פעם שנית שמצוה גדולה לראות שלא להרום חם ושלו' את הכולל שלנו. דברי מחותנו ידידו דושת"ה באהבה רבה.

הק' **ישכר דוב** באב"ד החופק"ק בוסקא.

(מקום החותם)

ב"ה ביאלא.

למען לא אהי' ח"ו מהנמנין חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם הנני ג"כ בא בכתב אמת להסכים עם הרבנים גדולי ארץ יהי' איך שבענין חליקת מעות עניי אה"ק אין שום שייכות **הליכה לד"ת בחו"ל** כי כאן הנשיא הרה"ג המפורסם ראח"ד שליט"א הוא רק שליח ואנטלר. **ועיקר בעלי דברים המה העניים שבארה"ק.** וע"כ **משם תצא תורה בענין זה** לברר טענת הכוללים זה נגד זה. את זה ראיתי לכתוב בשפלותי בעזהשי"ת שלא יהי' בכח כולל וויזניצא להכריח את הנשיא שליט"א מדראהביטש לדון ולטעון ענינו טענת חליקת הכסף **לפני שום ב"ד שבחו"ל רק בא"י.** ובעה"ח היום יום ד' פ' צו ט' ניסן תער"ב לפ"ק ביאלא יע"א.

אהרן האלבערשטאם חופ"ק ביאלא.

(מקום החותם)

בעהשי"ת ד' בא תער"ב לפ"ק בייטש.

נודע ע"פ תבל כתבי פלסתר היוצאים מעניי ארץ הקדושה מכוללי וויזניצא, קאסוב ואטיניא על כולל דראהביטש לכן הנני בזה לבקש מאת אחינו בנ"י ואנ"ש שלא יביטו כלל על זה ואדרבא אנכי מעיד על זה שהנשיאים מכולל דראהביטש מתנהגים את הכולל כשורה וכדת בכל ענינים וע"כ לא תקשיבו כלל לדברי המשולחים הנשלחים משלשה כוללים הנ"ל ותחוסו על שלשת אלפי נפשות ישראל עניים ואביונים תלמידי חכמים ואלמנות ויתומים מכולל דראהביטש.

ולהשומע יעם ותבא עלי' ברכת טוב. מנאי הבותב למען המצוה בי רבה הוא

הק' **אהרן הורוויטץ** אבד"ק בייטש

בה"ר הק' הצדיק מד"מ מדזיקאוו זצללה"ה.

ב"ה יום ה' לסדר ויה' ידיו אמונה בעת"ר לפ"ק בילקאמין.

שלום וברכה מאלקי המערכה יחולו על ראש גבר חכם בעוז המאה"ג לממשלת התורה והיראה הרב הגביר המפורסם צדיק תמים חוטר מגזע אראלים ותרשישים כקש"ת מו"ה ר' חיים דוד סופר שליט"א נשיא ואמרכל דאה"ק יאריך ימים על ממלכתו אמן.

גי"ק הגיעני במועדו והנני שולח בזה חתום המודעה פקודת קדשו וגם עוד חותמים מבעה"ב ורציתי להרבות עוד חותמים אולם מחמת שהשו"ב דפה מוטרד אין ביכולתי להעמים עליו וחתמתי רק מהבא בידי ואני תפלה שיוכל כבודו הרמה להפיק זממו לבל יובלו לנגוע ולהרע ח"ו לעניי אה"ק השייכים להכולל דפה באשר האמת עד לעצמו שהצדק עם כת"ה והנני חותם ברגשי כבוד ואהבה רבה.

הק' **יצחק הורוויטץ** אב"ד.

(מקום החותם)

ב"ה ג' ויחי בעת"ר לפ"ק בעלז.

הן באשר נודע לי שנוסעים בערי המדינה משולחים משלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אָטיניא להטות לב אחב"י מאנשי כוללנו בדברים לא טובים למען לפגוע בהכנסת שקלי הקודש מכוללנו, ויען כי הדבר נוגע מאוד לקפח ח"ו פרנסת כמה אלפי נפשות תלמידי חכמים ויראי השם העובדים את ה' על אדמת הקודש, וגם כמה אלמנות ויתומים אשר פרנסתם בלחץ ובדוחק גם בעת, ובפרט בשנה הזאת אשר היוקר שורר שם מאוד, וח"ו יגרמו להם נזק אשר גם ממנת חלקם המצער יגרע, לכן עצור במלין בל אוכל מלהודיע לאחב"י ולבקשם אשר לא יתנו אזן קשבת כלל לאנשים המשולחים הנ"ל, וגם לא יתן להם שום איש מאנשי כוללנו חתימת ידו ח"ו, ולא ישגיחו כלל על שום כתבי פלסתר הנאמרים בחציפות ועזות, כי ת"ל התנהגות כוללנו הוא עצהיו"ט והנשיא הרב הגאון היחסן מדראהביטש והמשנים הרבנים הגדולים המיוחסים מבראדי ומקראקא שליט"א משתדלים בכל עוז להטיב מצב הכנסת שקלי הקודש בבל מה דאפשר, והכסף הנאסף מגיע למטרת הנרצה, ומתחלק עפ"י התורה והיושר, ואשר הכוללים הנ"ל חפצים להטעות לב אחב"י באמרם שהנשיאים מכוללנו יעמדו אתם לד"ת הגם אשר בל אוכל לצייר אצלי איזה טו"ת יש להם נגד כוללנו כי זה גלוי וידוע לכל אשר זה קרוב לחמשים שנה המה בעצמם מרצונם הטוב נפרדו מכוללנו ונתהוו לכוללים בפני עצמם, ונראה בעליל כי רק תואנה הם מבקשים עכ"ז אנשי כוללנו יעמדו אתם לד"ת **אבל רק באה"ק** כפי אשר יצא הפסק מהרבנים הגאונים מכל הבתי דינין שבאה"ק אשר החליטו עפ"י דתוה"ק **שאין רשות להנשיאים לדון עמהם בחו"ל** שלא בהרשאת אנשי עניי כוללנו **ומקום המשפט ע"ז הוא רק באה"ק ובי דינא בתר בי דינא לא דייקי**, לזאת אל תשמעו לדברי המשולחים הנ"ל רק אדרבא מצוה גדולה על אחב"י להתאמץ בכל האפשרות

גם להלאה **לחזק שקלי הקודש ברוחב נדבת לבם הטהור.** וזכות מצות החזקת ת"ח, ותמיכת יתומים ואלמנות היושבים על אדמת הקודש **וזכות אה"ק יגן על כל המתנדבים והמשתדלים להתברך ולהושע בכל משאלות לבם לטובה** ונזכה במהרה לעלות לציון ברנה והשי"ת ישפות שלו' עלינו ועל כל ישראל. דברי הכותב למען האמת והצדק ולמען גודל המצוה לטובת אחב"י

הק' **ישכר דוב** מבעלזא.

ב"ה יום א' ויקרא פה בקאווסק יע"א.

לכבוד הרב המאה"ג בו"ק הגביר המפו' נשיא אה"ק מה"ר
דוד שליט"א.

הנה מכתבו הגיעני והנני בזה להוות נטפל לדבר מצוה להסכים להדפים הקו"ק לחזק לעניי אה"ק מכוללינו דוש"ת

דוד שפירא.

(מקום החותם)

ב"ה ה' בשלח תער"ב ברטש.

שפעת שלומים וכל טוב לכבוד ידידי הרב הג' החריף ובקי הגביר המפורסם שלשלת היוחסין כו' כש"ת מו"ה אברהם חיים
דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

אחדש"ת מכתב כת"ה הגיעני וכן נכון לעשות ולהדפים קו"ק בחתימות הצה"ג רבני מדינתנו שליט"א שלא לשים לב להמכתבים והשלוחים שבאים מג' כוללים המתנגדים אל כוללנו וגם אני באתי על החתום על קו"ק הזה באתי על החתום יום ה' בשלח. דברי ידידו דוש"ת באהבה

הק' **מרדכי שפירא** אבדק"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

בעזה"י ועש"ק בשלח תער"ב לפ"ק ברעזיב.

לכבוד האי גברא רבא דעמא מדברנא דאומתי' ה"ה הה"ג נצר מטע קודש מחצבתו מהולל ברוב תשבחות המפורסם לשם תפארת בקש"ת מו"ה חיים דוד סופר שליט"א נשיא נשיאי אה"ק תובב"א.

יקרתו הגיעני ואל נא יחר בעיני אדוני על איחורי עד עתה כי בבוא גי"ק לא הייתי בביתי וכמעט כל שבוע זה, והיום נזכרתי להשיב לכבהד"ג ולית דין צריך בשש שבוודאי מוכן אנכי לכל אשר יחפצו הצדיקים המפורסמים והרבנים שליט"א העומדים בפרץ מצידנו והנני הנני ולאשר לית גבן למשאל זעירא בשלמא דרבה לזאת באתי בקצרה ביהודא ועוד לקרא הכ"ד הבעה"ח למען כבהדר"ג.

הק' **שלמה יהודא ליב וועבער** החופ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

אות ג.

ב"ה יום ה' שמות בעת"ר לפ"ק גלינא.

חיים וברכה וכט"ס לכבוד הרב הגדול שלשלת היוחסין הגביר המרומם אוהב צדקה וחסד כו' וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד שליט"א.

מכתבו הגיעני וכבר כתבתי לו שאני ג"כ מסכים למה שחתמו גדולי מדינתינו לחזק את בוללנו כולל דראהביטש כי האמת אתנו ומאד נכמרו רחמי עליהם. אם כי מעודי לא איש דברים ובעל מחלוקת אנכי על כל זה אעשה כל תצדקי דאפשר עבורם **להוות לעזר ולסעד לאנשי כוללינו כי האמת אתם.** והשי"ת יהי' בעזרינו שנזכה לביאת גו"צ בב"א. ידידו הדוש"ת

בצלאל יהושע בהרה"צ זצללה"ה.

(מקום החותם)

ב״ה גריבאב.

שוכט״ם לכבוד הה״ג החסיד הור״א המפורסם בנש״ק מוכתר בנימוסין ובקילוסין מגזע תרשישים כש״ת מו״ה אברהם חיים דוד סופר שליט״א נשיא כולל א״י.

אחדשה״ט יקבל בזה את הרשימה. ואני ב״ה עומד בכל עת לטובת כוללינו בכל נפשי והן זה זמן שבאו לכאן המשולחים וקבלתים לביתי ולא נתתי להם לדבוק הקול קורא שלהם. כי בעיני רע מאד ענינים כאלו ונסעו מכאן. אם אמנם להמשולחים אמרתי שאכתב לכת״ה שיעמוד אתם לד״ת אך לדחותם. וכאשר באו כן ילכו. ופעלם בכאן הי׳ מאפע. ובאמת בעיני יפלא מאד על דעתם שרוצים להרום דבר שנמנו וגמרו גדולים וצדיקים **ואין בי״ד יכול לבטל דברי בי״ד חבירו אא״כ וכו׳.** וכבר מילתי אמורה שאין דעתי מסכמת בשום אופן שישתנה הדבר כחוט השערה ממה שהי׳. ויש לי בזה טעמים עמוקים הרבה ובאן אין להאריך והשי״ת ישפות שלום לכל ישראל ולא יעלה קנאתינו על לב אדם ויהי׳ הגאולה שלמה במהרה.

דוש״ת באה״ר ובלונ״ח

הק׳ **מרדכי זאב האלבערשטאם**

אבד״ק גריבוב יע״א.

ב"ה גריבוב (מכתב שני.*)

לכבוד ידיד השם וידיד נפשי הרב הגדול המפורסם בנש"ק
כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

את יקרת מכתבו הגיעני והדבר בעיני לפלא **כי אני לא מסרתי בידם מכתב לכ"ת** וגם לכ"ת לא כתבתי מאומה אך כבר כתבתי לכ"מ בקיצור שאני דחיתי המשולחים בבטחון שאכתוב לכ"מ כדי שלא ילכו לישום אדם מבאן וכאשר באו אלי הי' בביתי עד נסיעתם ולא ידע איש מאומה מה הי' עושים בכאן **אבל שום מכתב לא מסרתי לידם** וגם אמרתי להם בפירוש שאין דעתי מסכמת בשום אופן שישתנה הדבר בחוט השערה ממה שהי' אך המה אמרו שיש להם עם כת"ה טו"ת ממעות אמעריקא וכדי לדחותם אמרתי להם שאכתוב לכ"ת אבל לא כתבתי הן לכ"ת בלל מזה והן לידם לא מסרתי שום מכתב. **אדרבה יצוה כת"ה להם שיראו לאיזה איש מכתבי** ודי בזה. יותר אין להגיד דברי ידידו דוש"ת באה"ר ובלונ"ח ומצפה לישועת הש"י במהרה.

הק' **מרדכי זאב האלבערשטאם.**

(מקום החותם)

---

*) אמר המסדר. הביטו וראו איך המכתב הזה מטפה על פניהם וכחשם בפניהם יענה והוא לעד נאמן אשר כל דבריהם בשקר יסודם.

ב"ה יום ג' תצוה תער"ב לפ"ק גריידינג.

שפעת שלום וברכה לראש כבוד הרב הגדול החריף ובקי
גביר לאחיו המפורסם לשבח שלשלת היוחסין כש"ת מו"ה
אברהם חיים דוד סופר נשיא אה"ק דכולל גאליציען נ"י.

אחדשת"ה, אל יאשימני על איחור תשובתי בדבר חתימת שמו על הקו"ק, יען כי דמיתי אשר יהי' די במה שחתמתי זה פעמים על מחאות גלויות אשר שלח כת"ה לידי. ועתה אחרי רואי אשר רבותיי נמנו לדבר מצוה, לכן גם אנכי נטפל לעושים לשם אה"ק והנני מסכים ומבקש לחתום את שמי בקו"ק אשר הוציאו הרה"ג הצ' יחי' לסתום פי הקמים נגד כוללנו המיוסד באמת ובתמים. ואברך על המוגמר ישמח בשמחת פורים כאשר קבלנו עלינו לדור דורים והי' בזה שלום בנפשו הנשאה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **יוסף קלינער** אבדפ"ק הנ"ל.
(מקום החותם)

אות ד'

ב"ה אור ליום ב' י"ד שבט תער"ב לפ"ק דאברא.

שוי"ר וכט"ס אל כבוד ידידי הה"ג הגדול בתורה ויראה
שלשלת היוחסין כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

אחדשת"ה מכתבו לנכון השגתי ותח"ח יישר כחו של בת"ה בעבור רוב השתדלתו להציל את עניי אה"ק אנשי כוללנו מיד עושקיהם כי מאד לבי דוי על זה שיהי' בזאת בישראל לקפח פרנסת שלשה אלפים עניים ודלים מישראל ואם בת"ה רוצה לדפוס קו"ק בחתימת הרבנים כדי לפרסם את שקריהם לעיני כל, גם אני מסכים לזה להיות נמנה לדבר מצוה רבה בזה ויובל לחתום את שמי ג"כ, אך כת"ה אל יתרשל בזה ויעשה כל האפשרות בי לא עת לחשות, ובודאי השי"ת יהי' בעוזרו להציל את העושק מיד עושקו ויתגלה האמת, כ"ד ידידו דושת"ה באה"ר ובלונ"ח.

הק' **חיים סנ"ל ליעבערמאן**

אבד"ק דאברא סקשילנא.

(מקום החותם)

ב"ה יום ה' לסדר תצוה דאבראמיל.

חיים וברכה לכבוד הרב הגדול המפורסם החריף ובקי
תפארת ישראל מיוחד במעלות כש"ת מו"ה חיים דוד סופר
נשיא כולל גאליציען.

אחדש"ה הן שמעתי כי כל רבני וגדולי גאליציען יצאו בקו"ק לצעוק חמס על העול אשר בדעת אנשי הכולל בוקאווינא לפעול נגד הכולל ממדינתנו, אי לזאת אשחר את פני כבודו הרם כי ישים מקום בין החותמים האלה גם לשמי, כי גם אני לא אחשיך נפשי מלהשמיע דעתי בין כל רבני מדינתנו אשר יקימו באיש אחד להרים קולם על העול הזה, והנני בזה ידידו הדש"ת באהבה.

הק' **אברהם מרדכי רימאלט**

אבד"פ דאבראמיל.

(מקום החותם)

בעז"ה יום ד' בשלח פה דאבטשיטין.

שובט"ס לכבוד ידידי הרב הגביר החו"ב חו"ע נשיא מדינתנו
מפורסים לשם ולתהלה כו' וכו' בש"ת מוה"ר חיים דוד
סופר שליט"א.

אחדש"ת, הנני בזה בדבר מצוה רבה לעמוד בפרץ נגד הרעש מהכוללים דבוקאווינא, בהגישו להדפים קו"ק בחתימת כל רבנים וגאוני וצדיקי מדינתינו, אשר בודאי מצוה גדולה ורבה כזו אין מי שימנע עצמו מלהמנות עמהם בענוה פסולה ולומר "מה אנכי" ולכן גם ידי תיכון וארשה בזה את מעבת"ה בענין זה לחתום אותי למען עמדו לימין שלשת אלפים אנשי מדינתנו לבל יגרע מחקם. דברי ידידוש"ת בלב ונפש חפצה

הק' **חיים הוילפערן** אבדק"ק הנ"ל
בהה"צ מבערזאן שליט"א.
(מקום החותם)

ב"ה א' בשלח תער"ב לפ"ק דאלינא יצ"ו.

החיים והשלום וכט"ס לכבוד אהובי ידידי הרה"ג הגביר המפורסם שלשלת היוחסין בנש"ק חוטר מגזע תרשישים וכו' וכו' בש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ואמרכל דאה"ק תובב"א.

ע"ד אשר חדשים מקרוב באו ורוצים לשנות סדרי החלוקה ולהרום גבול אשר גבלו הראשונים הגאוה"ק זי"ע. הנה דעתי בדעת גאוני וצדיקי הדור יחי' כפי אשר ידפים הקול קורא אשר חלילה לשנות מאומה. **ועתירתי שטוחה** לפני אחב"י המתנדבים בעם בכל מקומות השייבים לבולל דראהבישש. לבל ישו אוזן קשבת להמשולחים ובל ישגיחו על כתבי פלסתר הנאמרים בשקרים **רק יראו לחזק את המצוה כי רבה** והי' מעשה הצדקה שלום כנה"ר ובנפש ידידו דושת"ה באה"ר ולב ונ"ח המצפה להרמת קרן ישראל בב"א בי"ר.

הק' **יהושע האלבערשטאם**

אבדפ"ק הנ"ל יע"א.

(מקום החותם)

ב״ה עש״ק א׳ שבט תער״ב לפ״ק דאמבראווא.

שוכט״ם לכבוד יד״נ עוז הרב הה״ג חו״ב גביר לאחיו פאר היחם והמעלה בש״ת מו״ה אברהם חיים דוד סופר שליט״א נשיא ואמרכל אה״ק יצ״ו.

אחדשה״ט, הנה לעשות רצונו חפצתי, אבל מה מני יהלוך לבא במכתב ע״ד חיזוק הצדקה של קופת רמבה״ג שהיא תקנת קדמונים קדושי עליון וכבר קימו וקבלו ישראל עליהם ועל זרעם לבצר חומת צדקה זו שזכותה לנו למבצר ומחסה בגלותינו, ואם כי לפרקים ימצאו חכמי הדור גאונים וצדיקים לנכון לעורר את הישינות ולהעיר קהל עם ולהשמיעם על השקלים ברוח נדיבה ותוספת מרובה לפי צורך הזמן — מי אנכי לעמוד במקום גדולים, וכ״ג אל ירך לבבו כל כלי יוצר על הכולל והנהגתו לא יוצלח, הכל יודעים ומעריצים אמונת הנהגת כולל דראהביטש, ועבודתו בקודש אשר אך על ידו עשה הכולל צעד גדול למעלה, בן ילך לבטח דרכו מוסיף והולך לטובת הכולל גם אחב״י יוסיפו אומץ לתת נדבתם ביתר שאת ויתר עז וברכת חובבי אה״ק עליו תבא.

ולעומת יקרת מכתבו, אמרתי צרופה לדברי הרבנים הגאונים בהקו״ק **כי אין להנשיא רשות לדון או לפשר בעד עניי א״י**, כי לא נבחר ונתמנה לזה והוא רק יד עניים ושליח בעלמא, במבואר בישו״ת הרשב״א בב״י ורמ״א יו״ד סי׳ קס״ט סעיף י״ז דנאמני הקהל הוי שלוחין בעלמא ועיין רש״י ב״מ נ״ז ד״ה באבני בנין וז״ל ואין על הגזבר לשלם אלא שליח בעלמא הוא עכ״ל ובירושלמי בחלה דר״י אמר גזבר הוא כאחר וגמ׳ מפורשת היא בגיטין נ״ב דאין אפוטרופסין רשאין לדון לחוב ולזכות בנכסי יתומים, וזה פשוט מאוד, ולאשר ירט הדרך לנגדי אקצר ואבקש יהי ה׳ עמו ופועל ידיו תרצה להגדיל

ולהאדיר מצב כוללנו לחזק ידים רפות המתרפקים על אדמת קודש בדוחק ולחץ על התורה והעבודה, וזכות אה"ק יגן עליו יתברך בכל משאלות לבבו לטובה, יתרומם ויתנשא כסא תורתו וגדולתו, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, בנפש ידידו בנש"ה בלונפ"ח.

הק' **נחום ווידענפעלד**

אבד"ק דאמבראווא והגליל

(מקום החותם)

ב"ה כ"ח אדר תער"ב דוקלא יצ"ו.

לכבוד ידידינו הרב הגאון הצדיק המפורסם תורה וגדולה במקום אחד בקש"ת מ' אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

מכתבו היקר השגתי ביום ש"ק ע"ד אשר ביקש בת"ה לשמוע דעתי עבור אשר שלשת הכוללים וויזניצא, קאסוב, אנטיניא רוצים שיתנו להם מכולל אשר בהדר"ג הוא נשיא ומזמינים אותו ע"ז לד"ת וכת"ה שלח לי העתקה מאיזה גדולים שאומרים שמקום המשפט הוא בירושלים ורוצה לשמוע דעתי בזה והנה בראש הנני מוכרח לכתוב שאין זה בנגד דברי הרמ"א בחו"מ סי' י"ז ס"ה שלא יכתוב שום חכם פסק לאחד מבעלי הדינין וכו' כי חוץ מזה שבת"ה אינו בע"ד בזה כי מה נפ"מ לו בזה ואע"ג שלכאורה לפי מ"ש הש"ך שם ס"ק ט' שאם כתב פס"ד אין רשאי יותר לפסוק דחשיב כנוגע וא"כ ביון שכבר הדפים כת"ה מכתבים וגילה דעתו שאינו נכון ליתן להם שוב הוי כנוגע דרוצה לעמוד בדיבורי' מ"מ חוץ מזה שבברכי יוסף שם אות י"א מסיק דקי"ל כמהריב"ל שמותר אלא גם אפי' להחולקים מ"מ עכ"פ בע"ד בוודאי לא הוי ולא הוי איסור ובפרט כבר כתב במעיל צדקה סי' נ"ג שרבני קשישאי נוהגין

להשיב למי שהוא בדוק להו ע"ש ובפרט שכל הטענות בזה ידוע לכל ואין שייך בזה לומר שמתוך דבריהם ילמדו לשקר וכה"ג כתב הרמ"א בתשובה סי' קי"ב לענין ירושה שמותר להשיב מש"ה ע"כ הדבר פשוט שליכא בזה שום חשש איסור כלל ח"ו ועתה נבא לעיקר הדין הנה בראש לא ידעתי מה יצעקו אלינו כי בסדר הקדימות המבואר ביו"ד סי' רנ"א מבואר רק עניי עירך קודמין לעניי עיר אחרת אבל לא שמענו מעולם שיהי' קדימה למי שהוא ממדינה אחת למי שאינו ממדינה זו וכמו שלא מצינו חילוק בין עניי עיר קרובה לעניי עיר רחוקה ואין לנו אלא מה שקבעו לנו חז"ל וא"כ מה לנו אם המה ממדינתינו או לא כיון שכבר חלקו מאתנו זה יותר ממ' שנה וא"כ המה ממש כמו הכולל ממדינות אחרות הן אמת שאם רוצים מעתה להתחבר עם כולל שלנו אזי צריכים לעשות אסיפה וכמו שיסכימו רוב הקהל כן יהי' וכמ"ש בח"ם חחו"מ סי' י"ב ע"ש אבל כ"ז שלא הי' כן כל אחד שנותן לקופה רמבעהנ"ם נותן ע"ד המנהג וכמ"ש רמ"א סי' רנ"ט ס"ב וא"כ אין רשות לשום איש לשנות וליתן לעני אחר הן אמת שהקצות החושן סי' רי"ב ס"ק ד' כתב דלפי דעת רוב הפוסקים דאמירה לעני אינו קנין יכול לשנותו לעני אחר מ"מ עיין בח"ם חיו"ד סי' רל"ז שכתב להיפוך שדעת רוב הפוסקים דאינו יכול לשנות ומהגם דאיתא במאמר מרדכי סי' ט"ו שכתב דבמעות א"י שכבר בא להקופה שנקנית ממעות א"י הוי כחצר של הקדש והוי קנין גמור לאותם העניים שנתנו בעדם הן אמת שאני פלפלתי במק"א ע"ז כיון שמכל קופה לא מגיע לכל אחד שיעור פרוטה ודעת רש"י בגיטין י"ב ע"ב דאין הקדש חל על פחות מש"פ ובסוכה כ"ז ע"ב כתב דפחות מש"פ ל"ה שלו כלל ומה שהרגיש בתוס' רי"ד עליו שם דלפ"ז איך יוצאין בערבה הא ל"ה ש"פ ואינו שלו כתבתי במק"א דרש"י מודה דדבר דהוי שלו ממש בלי תערובת כיון דאסור לגזול ממנו מקרי שלו רק באן דהוי בתערובות סובר כן וכן הוכחתי מדברי הרע"ב במעשר שני פ"ד משנה ח' שכתב דפחות מש"פ אין חוששין לו לא לענין גזל ולא לענין נהנה מן ההקדש ע"ש דכאן ג"כ כיון דהוי בתערובות ואב"מ ועכ"פ לפ"ז יל"ע ג"כ על סברת המאמר המרדכי הנ"ל אמנם אך שיהי' כיון שכתב מרן הח"ם דרוב הפוסקים סוברים דלא יוכל לשנות

גם בלא"ה ומה גם אפי' אם נאמר דמי שנדר יוכל לשנות מ"מ הגבאי לא יוכל לשנות כמ"ש הרמ"א בסי' רנ"ו ס"ד דאם פירש הנותן שיתנו לאלו אין לו רשות ליתנו לאחר וע"ש בטו"ז ובמחנה אפרים הלכות צדקה סי' יו"ד בירר ג"כ כן וא"כ פשוט לדעתי שאין שום רשות לשום בן אדם לשנות וליתנו לכוולל אחר אמנם בכל זה איני גוזר שכל בתי דינין יפסקו כן ואולי ב"ד אחר יורו להיפוך שרשות לשנות אמנם ע"ז בוודאי שייך יותר שיהי' המשפט בירושלם בב"ד אחר שאינו מאלו הכוללים והם יראו אם עניים אלו המה יותר הגונים ומצוה ליתן להם יותר אבל כאן מי יודע זה אולי ל"ה מצוה גדולה כל כך לשנות ולחלוק על גדולי המחברים שסוברים שאין רשות לשנות מעני לעני ובאמת לדעתי גם בירושלם לא יסמכו לפסוק כן אבל עכ"פ המה יותר ראוים לדין זה מכאן שאנו אין יודעים עד כמה הדבר נוגע ואם הבצעקתה הבאה אלינו הוא אמת כי ממכתבי פלסתר שלהם נראה שאינם ראוים כל כך כי הדפיסו על כת"ה דברי בוז וקלון ח"ו כי אינו רוצה לעמוד עמהם לדין וכבר ידוע מ"ש חז"ל המבזה ת"ח וכו' ומכ"ש בן גדולים כמו"ב ע"כ לדעתי ברור **שמקום המשפט יהי' בירושלם וכפי אשר יצא מפי הב"ד בן יקום** אמנם כת"ה מחויב לשלוח לשם המכתבים ששלחו לו מכל המדינה כי אנו אין רוצים עדיין בזה כי דבר זה צ"ע רב וכבר ידוע דברי הח"ם חדש אסור מן התורה ודברי הגה"ק מבוטשאטש ז"ל עושה חדשות מי שרוצה לעשות חדשות הוא בעל מלחמות בלתי אם יהי' אסיפה מהגדולים ויגמרו שיהי' מחוברין מעתה מה טוב ואם המה טוענים שיש להם טענה על כת"ה בוודאי פשוט שמחויבין לבא למקומו כדין התובע הלך אחרי הנתבע וכ"ז פשוט וברור ובאמת יש לי בענינים הללו אריכות מאד אמנם הזמן גורם שאין להאריך ובזה הנני ידידו המברכו בשמחת החג ביתרון הכשר.

הצעיר **דוד צבי** יבונה **טעבל ועהמאן**

ראבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם.)

ב"ה דזיקוב.

בדבר אשר כוללי וויזניצא, קאסוב, אטיניא הזמיני את הדר"ג הנשיא מדראהביטש שליט"א לעמוד עמהם לד"ת באשר רוצים לקחת חבל ממעות מדינתינו הנה אנחנו מזהירים את הדר"ג הנשיא שליט"א אשר בל יעמוד עמהם בזילותא דדינא ודיינא ואין להם שום שייכות למעות הנשלח לידו מעירנו כי הם דוקא עבור עניים בני עירינו אשר יושבים באה"ק שהמה מהעירות שהם תחת הרשיון שבידו ואין בכחו לשנות מצדקה לצדקה ליתן פרוטה חדא לשארי עניים. וכאשר הוחזקו העניים בני עירינו זה כמה שנים אין בידו לשנות רק לחלק המעות אשר נשלח לידו להעניים בני עירינו שהם תחת הרשיון שלו כי על זה האופן נגבו ונשלחו המעות לידו ואין בכחו לשנות וע"ד אמו"צ באעה"ח ח"י שבט תער"ב.

נאום **שמעון הערץ** ראבדפ"ק דזיקוב.

(מקום החותם)

ב"ה יום ד' לסדר יתרו תער"ב פה דינאב.

שוכט"ס לכבוד ידידי המאוה"ג חו"ב ותיק וחסיד בנש"ק מו"ה
דוד סופר שליט"א.

בעת בא מכתב מכת"ה לא הייתי בביתי. ובעת באתי לביתי ואענה גם אני כי הנני מסכים להדפים את הקו"ק שלא ישימו אנשי כוללנו לבם להמשולחים להשחית את כוללנו. רק יחזיקו את כוללנו בכל תוקף ועוז כמקדם. ובזה באתי על החתימה יום דלעיל.

ידידו דו"ש הק' **יוסף שפירא** אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום ד' בשלח דונאיוב.

שוכט"ס להרה"ג תפארת ישראל והדרו שישילתא דיחוסא
דדהבא פיזא נר ישראל המפורסם בקש"ת חיים דוד סופר
שליט"א נשיא אה"ק.

יקרתו הגיעני והנני בזה להגיד חוו"ד שחלילה ליתן מבוא ומקום להכוללים הזרים להשיג גבול הכולל החוסים תחת נשיאות הד"ג אחר שהחזיקו בזה ע"ע. והנני ידידו

יחיאל מיכל לייטער אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

אות ה.

ב"ה יום ג' תצוה בעת"ר לפ"ק האלישיץ.

שלוכט"ס לכבוד כו' האי גברא רבא ויקירא ה"ה הרב הגדול בתורה איש יקר הערך והנכבד פאר היחוס חו"פ הגביר המפורסים לשם ולתהלה בש"ת מו"ה אברהם חיים דוד שליט"א.

אחדשה"ט, הנני כותב בזה שאני מסכים שבת"ה ימחול לחתום אותי על הקול קורא אודות מעות קופות רמבעה"ג לעמוד נגד הקמים שרוצים לעקור תקנת הצדיקים הקדושים אשר נתייסדה זה שנים קדמוניות. דברי ידידו דו"ש באהבה והמכבדו ומוקירו בערכו הרם.

הק' **נפתלי צבי זילבערשטיין**

בהרב מ' אברהם יעקב זצ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום ו' עש"ק וארא תער"ב לפ"ק הובניב יצ"ו.

שלום וב"ט לכבוד ידיד השם וידיד ישראל הרב הגאון הגדול
חריף ובקי ירא ושלם במעלות ומדות נצר נחמד בנש"ק כש"ת
מו"ה דוד סופר שליט"א נשיא הכולל באה"ק תוב"ב.

מכתב גי"ק היום הגיעני ולדעתי אין שום תועלת מחתימתי ואולי נצרך הדבר להראות לפני השרים הרבים אשר אתנו ע"כ באתי במכתבי כי באמת לא יאומן אשר מי שיש בו ריח תורה וי"ש יעלה על דעתו להרום בנין זקנים אשר גבלו הראשונים בדור שלפניו והחזיקו בו הכולל שלנו מכמה וכמה שנים בלי שום מחאה בעולם ובדברים כאלו לאלתר הוי חזקה ואם יאמרו שהי' חלוקה בטעות יבחנו נא הצדיקים השלשה ויותרו על כבודם הרמה וימנו נשיאים בע"ב נכבדים ויראים תחת השגחת דמר הדר"ג שליט"א ויראו אם לא יעלה הכולל שלהם מעלה כמו אצלינו כי לדבר זה צריכין השתדלות והשגחה יתירה ולא יועיל תפילת הצדיקים לבד רק מי יכול לדון בדבר שלא בפני הבע"ד והם עניי הצאן שבאה"ק אשר עליהם תיסוב כל הסבסוך והדו"ד ובטח **כאשר יצא הפס"ד מהבד"צ דאה"ק** כל העם ישמעו ויראו א"ד ידידו הדוש"ת באהבה בלונ"ח.

הק' **אלעזר רוקח** האבדפה"ק הובניב.

(מקום החותם)

כ"ה ב' בא תער"ב לפ"ק הוסאקאב.

שוי"ר לכ' כו' ידיד ה' וישראל הה"ג החו"ב חכו"נ המפורסים בצדקתו וחכמתו ע"פ תבל דורש טוב לעמו נשיא אלקים בתוכינו פאר דורנו בנש"ק כש"ת מ"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

הגני נטפל לעושי מצוה ומסכים שידפים כהה"ג גם התימתי על הקו"ק והשי"ת יגדור גדר בפני עושי עולה וישים שלום על ישראל ויושיבנו לעה"ק ב"ב אכי"ר. דברי ידידו בכל לב דוש"ת וצדקתו באה"ר כל הימים ומצפה לגדולתו והצלחתו בכט"ס.

הק' **יצחק טייטעלבוים**

אבדפ"ק הוסאקאב יע"א.

(מקום החותם)

אות ו.

ב"ה וואדאוויצע, יום א' פ' יתרו תער"ב לפ"ק.

שוכט"ס לכבוד ידידי וידיד עליון, הרב המאוה"ג מעוז ומגדול צדיק תמים, חסיד ועניו, הגביר המפורסים לשבח ולתהלה, שלשלת היוחסין, רודף צדקה וחסד וכו' כקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א. נשיא ואמרכל דכוללנו יצ"ו.

היום הגיעני מכתבו של הדר"ג ידידי נ"י והנני אץ וממהר להשיב על אתר שגם אני דעתי מסכמת לעורר ולהזהיר את אנשי מדינתנו שלא יתנו אוזן קשבת להנהו שלוחי דיצה"ר, ולא יפרצו ח"ו הגדר שגדרו לנו הראשונים. ואם יש לאנשי בולל וויזניצא וכו' איזה טענה נגד עניי כוללינו אז יקוב הדין את ההר, בארה"ק וכדין תורתינו הקדושה שהתובע הולך אחר הנתבע, **וכדאים המה גאוני ארצינו הקדושה שליט"א לסמוך עליהם.** ומה הוא הרעש הגדול אשר המחרחרי ריב מרעישים עלינו בחנם.

ב"ד ידידו דו"ש הדר"ג וח' באהבת עולם ואהבה רבה מוקירו ומכבדו בערכו הרם.

הק' **מרדכי ראטטענבערג**

חונה פה וואדאוויץ יע"א.

(מקום החותם.)

בעזהש"י ווארש יצ"ו.

למרבה המשרה ולשלו' אין קץ לכבוד ידיד עליון וידיד כל ישראל וידידי ה"ה הגאון החריף ובקי אוצר בלום שישילתא דיחוסא וכו' המפורסים כקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ואמרכל דאה"ק תובב"א.

אחדשה"ט כהדר"ג שליט"א הנני בזה לתשובת יקרתו על אודת מוסדת קופת רמבעה"נ העומדת תחת דגל וממשלת כולל עסט' וגאליציע המתיחסות רק לעניים היושבים על אדמת הקודש דכוללנו ואין לאיש זר מכולל אחר חלק ונחלה בהם זה כמה שנים ועתה קמו עליהם אנשים מאנשי כולל ווזניצא, קאסוב, אנטיניע ורוצים לשלוח יד במנת חלקם ולטול חלק מתרומת כסף הקדשים המורם רק עבור אחינו העניים האומללים היושבים על עבודת הקודש בדחקות גדול והם צועקים אלינו במר נפשם במכתבים שונים להושיעם מיד רודפיהם הנני מסכים והולך עם שאר הרבנים והגאונים הצדיקים דכוללנו שליט"א שחלילה לנו לתת מקום לאנשי כוללים אחרים לבוא בגבול אחינו לקפח מחית שלשת אלפי איש המסובלים בעוני וצרות ר"ל ולהרום יסוד מוסד ממצוקי תבל ובוודאי כת"ה לא יחשה בדבר זה ויצא נגדם בכלי נשק ויריב אתם ריב אלמנות ויתומים ויציל עשוק מיד עושקו ויפיק רצון טוב עבור אחינו העניים וד' יהי' בעזרו שלא תרפינה ידיו ולא ירך לבבו ח"ו וויציא כאור צדקם ומשפט אביונים ובזה אני אשאר ידידו הדוש"ת באהבה הכותב למען המצוה כי רבה וחפץ בטובת עניי אה"ק ת"ו וע"ז באעה"ח היום יום ה' לס' בא ו' לחודש שבט שנת תער"ב לפ"ק פה"ק ווארש יע"א.

הק' **פנחם הלוי אייזן** החוט"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

בעזה"י יום ד' לסדר בא ה' שבט ה'בעת"ר וויבראניפקא יע"א.

רב שלום למר ולתורתו, אשרי הורתו, ה"ה כבוד ידיד עליון וידידי הרב הגדול חו"ב, בר פחתי ובריבי, תורה וגדולה עמי' שריא תפארת ישראל פאר הזמן זך הרעיון הגביר המפורסם כש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ואמרכל דארה"ק תוב"ב.

אחדשה"ט. לתשובת יקרת הדר"ג נ"י. הנה אם כי במקומי לא הי' עוד שום משולח ומכתב משלשת הכוללים ולא נודע לי טעמם ונימוקם. אולם כלל גדול בידינו כל הרוצה לשנות ידו על התחתונה ובפרט בדבר שכבר הוחזק זה חמשים שנה. ואלפי נפשות שנסעו לארה"ק להיות תורתם אומנתן בארץ מטוהרה. ואף בחורבנה השבינה שורה. וקדושתה לשעתה ולע"ל. כמבואר ברמב"ם פ"ו מה' בית הבחירה. ואל מעות החלוקה נשאו נפשם להיות עיקר מחייתם ופרנסתם מהכנסת שקלי הקודש מכוללינו אשר הורם והופרח ע"י כבוד אביו הרה"ג הצדיק זצ"ל והשאיר אחרי' ברכה את כבוד הדרת גאונו שליט"א אשר שם עינ' ולבו להיות מיצר על עניי כוללנו ומשתדל בכל עוז להטיב את מצבת כוללנו ולהרימו על גם לטובת הכלל. והדורשים מהנדיבים אנשי כוללנו לתת מקופת רמבעה"נ ע"ה לצורך אנשים שאינם מאנשי כוללנו הרי הוא פוסק לחיית עניי אנשי כוללנו כיון שעיקר מחייתם מזה. והונקב שמותם בכמה מקומות בש"ס אשר שמם כו' כי בבה"ג גם לר"ת היא בכלל עני המהפך בחררה אפי' במציאה כמבואר בתוס' ב"ב כ"א: ד"ה מרחיקין דהיכי דאמנותו בכך שאני. ועי' בתשו' ח"ס חו"מ סי' ע"ט באריכות וע"ש ד"ה ולבאורה דהיכי שע"י השתדלות המציא ההפקר אפי' אם לא הי' מוציא מעותי' אינו ראוי שיהנה זה מה שהמציא זה והיא ילך בפח

נפש יע"ש וכיון שנודע לכל שעיקר הרמת נם בוללנו היא ע"י השתדלות הדר"ג שליט"א בודאי אינו ראוי שיבוזו זרים יגיעו ואדרבה ילמדו ממנו שאר הנשיאים להשתדל כל אחד בהרמת בוללו ואז לא יצטרכו לקפח פרנסת שאר עניים וקנאת "סופרים" תרבה הצדקה ובודאי גם דעתי מסכמת על הקו"ק ותשוח"ח לכבודו הרם על השתדלותו בזה ושברו משמי מרומים ידוע בש"ס וש"ע ויובל להדפים שמי בין יתר הרבנים. הכ"ד ידידו"ש ושלום תורתו וחותם בכל חותמי ברכות שבמקדש מוקירו ומכבדו ומתכבד באהבתו.

הק' **אברהם אביש מרדכי שיקלער** האבדק"ק יע"א.

(מקום החותם)

ב"ה אור ליום ה' פ' בשלח תער"ב פה וויעליפאלי יצ"ו.

שלו' לכבוד האי נשיאה דארץ הקדושה הגאון הגדול בוצינא קדישא חסידא ופרישא המפורסים ע"פ תבל בצדקתו מו"ה אברהם חיים דוד שליט"א.

הן יקרת מכתבו ראתה עיני ואף כי מה אני להכנים את עצמי בדבר זה אך למען המצוה כי רבה היא וגם לפי הנשמע דעת הרבנים הצדיקים כן הוא שלא יבואו השלשה בוללים תחת דגל נשיאות כבוד תורתו שליט"א לקפח פרנסת עניי בוללנו ע"כ גם אני באתי ביהודא ועוד לקרא להסכים על זה כ"ד ידידו הדו"ש תורתו באהבה.

הק' **יצחק ליפשיץ.**

ב״ה יום א׳ בשלח ט׳ לחודש שבט תער״ב לפ״ק וויעלקאטש.

שובט״ס לכבוד יד״ע ויד״נ כל חי הרב הגאון הגדול ליהודים תורה וגדולה יחום ומעלה בו נצמדים. נשיא ישראל בקצוי ארץ מפורסים גדול בבעלי תריסים תורתו במים לים מכסים שלשלת היוחסים בקש״ת מו״ה אברהם חיים דוד סופר שליט״א העומד לנס בק׳ דראהביטש יע״א.

אחרי תיתי לו את בריתי שלום כמשפט לגברא רבה דכוותי׳ ירבה בישראל גלילות ידו הטהורה הגיעני ויען אינני בקו הבריאה ל״ע לבן אקצר באמרים ובמקום שאמרו לחתום אינו רשאי שלא לחתום ובכן אבוא על החתום ואמרתי צרופה בצירוף דרבנן שלא להסכים עם האנשים המשולחים ולחלק יוצאים מן הכולל דראהביטש רק יוסיפו ביתר שאת ויתר עוז להחזיק גם הלאה בידי עניי כולל דראהביטש ואקצר ואו״ש וכ״ט בנפשו הטהורה ונפש ידידו הדוש״ת בלב תמים.

נפתלי הירץ תאומים חופ״ק הנ״ל.

(מקום החותם)

בעזהש"י ד' פ' בא שנת תער"ב לפ"ק ווישניא.

שלום רב לאהבי תורתך. הוא כבוד ידידי הרב הגדול האדיר המפורסים לשבח ולתהלה ערוגת הבושם נצר מגזע תרשישים בו' הרחד"ם נ"י נשיא אה"ק.

אחדש"ת ביאות לגברא דכוותי' לעשות רצונו עפ"י דתוה"ק חפצתי אם אמנם אין דרכי לצאת בכותבת הגסה והנני כיהודא ועוד לבא בצרופא דרבנן לאמץ ולחזק ברכים בושלת עניי כוללנו ותומכיה מאושרים ע"כ החובה רובצת עלינו למען האמת וצדק כחוק ומשפט לדרים בשופר קולינו כי אין רשאין אנשי כוללנו לוותר מאומה עבור אנשים אחרים השייכים להכוללים אחרים וויזניצא, קאסוב, אטיניא וחדש אסור מה"ת במבואר בתשו' חת"ס וד' ישפות שלום וברכה ועינינו תחזנה בהרמת ציון וירושלים. והנני ידידו דוש"ת באה"ר בלנ"ח מנפש תדרשנו לטובה.

הק' **ארי' ליבוש** באב"ד האבדק"ק סאנדאווא ווישניא.

(מקום החותם)

ב"ה ועש"ק לסדר בשלח בעת"ר לפ"ק ווישניצא.

שפעת חיים ושלומים לכבוד ידידי הרב המאוה"ג החו"ב הגביר הנכבד המפורסם וכו' בש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיאה רבא דארעא קדישא ת"ו.

אחדשה"ט במשפט גם אנכי מסבים להדפים הקו"ק אודות צדקת ר"מ בעה"ג שלא לקפח נחלת עניי אה"ק ולחתום שמי בין הרבנים. הכ"ד ידידו הדושה"ט בלונ"ח.

הק' **נפתלי רובין** אבדפה"ק והגלי"ל.

(מקום החותם)

אות ז.

ב״ה זאבנא ז׳ ניסן שנת ער״ב לפ״ק.

כבוד ידידי הגה״ג המפורסם ע״פ תבל בצדקתו וישרת דרכיו
נאוה קודש שלשלת היוחסין כש״ת מו״ה אברהם דוד סופר
שליט״א נשיא ארה״ק תובב״א.

יקרת מכתביו הגיעו עדי נכון.

בדרך כלל אני אומר איך יעלה על הדעת שכ״ג יבוא לפני ד״ת בזה, הלא כת״ה איננו רק שליח ויד העניים שבאה״ק, והלא העניים שבאה״ק מוחין בפירוש שבל יבוא כת״ה למשפט בדבר הזה א״כ איפוא איך בכחו להיות שלוחם בזה נגד רצונם, ולתקוני שדר״י ולא לעוותא לכן אתמה על החפץ לתבוע לכת״ה למשפט בדבר הזה, והדבר פשוט וברור כי **יקרבו את משפטן דוקא באה״ק**, ולפני בד״צ שלא שייך תחת הכוללות הללו וכמבואר בחו״מ ל״ז סעי׳ כ׳ דהאומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר כי נוגעים המה בזה עייש״ה והב״ע כל בתי דינים ששייכים למדינתינו להכוללים הללו הם נוגעים בדבר הזה, ורק כל דבר המשפט הזה **יקרב לפני בד״צ דשם אשר אין להם שום נגיעות בזה.**

ידידו מכבדו״ש ומוקירו בערכו הרם מברכו בחגא טבא בכשרות גמור

שלום דוד החופ״ק הנ״ל.

(מקום החותם)

ב"ה א' ב"א בעת"ר פה זאגארש.

החוה"ש לכבוד יד"ע וידיד ישראל הרב הה"ג הו"ב מוכתר בנמוסין וקלוסין הגביר המפורסם מדברנא דאומ' שושילתא דיחוסא כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ארה"ק תובב"א.

מכתבו הגיעני וצר לי מאד מזה שרוצים להרום ח"ו החזקת ישוב א"י בקולי קולות ע"כ גם אנכי אהי' סניף לאריות המוחים לעושי עולה ליקח ממון שלא ביושר וד' יהי' בעזרו ויסיר הקנאה מעמו ואך שלום יהי' בארמנותיו והנני ידידו"ש כה"ג.

הק' **פנחס יוסף הלוי קאננער** אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום ה' פ' בשלח עתר"ב זוואלוב יצו"א.

חיים ושלום וכט"ס לכבוד יד"נ הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה הגביר חכם ונבון וכו' מוה"ר אברהם דוד שרייבער נשיא ישראל שליט"א.

אחדשה"ט באהבה באתי הפעם הן שמועה שמענו ואין טוב שמועה אשר לא באה ולא תהי' כן בישראל בדבר העושק והחמס הנעשה מכולל וויזניצא הבאו ברצונם לעקור ולהרום בנינינו מקדם הלא כל השומע הדבר הזה תצלנה שתי אזניו והנה לא אכחד תחת לשוני כי דמיתי להחריש עד כה כי לא לי המשפט ולא שר ושופט אנכי אך עתה כי באו אלי בכל פעם עלים דפוסים וצועקים בצעקה של מרה נפש ואירא לבל יעשה פרי ח"ו לדבר על לב אחב"י לילך בנתיבותיהם ח"ו לא אוכל עוד לעצור רוחי להעלים עין ולאטם אזן משמוע צעקת ד"ל כי מי יעמוד ומי יעצור נפשו על דבר הגבלה הזאת אשר הוא לחרפת גדופים ולשמצה בעיני כל שומעה הלא בכל פינות העברים נדברו מזה כי לא היתה עוד כזאת לעשוק עושק לא כן ידידי לא טובה השמועה ולא יעשה כן במקומינו אם כי אמרתי אחריש ואתאפק עוד אולי יחרישו המה מלעשות צעד כי ישימו יד לפה יעלימו עינם ולבסוף הגיענו בכל יום מהם עלים דפוסים בקול קורא המה ילבישו צדקה ומעטה חסד יעטו כולם מי יבקש זאת מהם ומה להם פה ע"כ צר לי מאד ואירא לבל יתגברו ח"ו ע"כ אנכי דניתי דפיסותיהם בשריפה וגם דרשתי בש"ק בקהל ועדה לבל לשמוע בחלקי לשונם ע"כ נראה נא להתאמץ בכל כחותינו להחלישם מפעולותיהם וכה פקדתי לאנשי עירי וסביבותי לאטם אזניהם מלשמוע מהם רעתם ואם יבואו לבאן אקוה כי כבודם לבוז יהי' אך לא נחריש ונתחזקה להרעיש בכל פנותינו וכה תקותי חזקה כי ד' ינחינו במעגלי צדק ויישמרנו מללכוד בדרכיהם אך אנו בצל כ' נהלך ובקולו נשמע דברי ידידו הדושה"ט החפץ בהרמת קרן ישראל.

הק' **משה ליטטער** אבד"ק זוואלוב.

ב"ה ב' בשלח תער"ב לפ"ק זאטור יצ"ו.

החוה"ש יחדיו יחי' תמים על ראש גבר בגוברין ה"ה הרב הגאון
הגדול תפארת ישראל בנש"ק וכו' וכו' בקש"ת מרן אברהם
חיים דוד שליט"א נשיא ישראל בציון וירושלם.

אחדשה"ט במשפט לגברא רבא כי"ב הן זו הרגע הגיעני גי"ק ואתפלא מה מצא בהדר"ג שליט"א בי לספחני ולהעמידני במקום גדולים להיות נמנה בין החברים. אך הרי אמרו ז"ל אין מסרבין לגדול ע"כ ידי נטוי' לכל אשר יחפץ בהדר"ג שליט"א למען החיות עם רב באדמת קודש ואני מצדי אעשה בל"נ כל השתדלות לטובת הכולל דראהביטש שבל ישלטו בו ידי זרים אך עכ"ז מאד הי' הדבר נכון שיעמדו לד"ת בארה"ק בדין התובע וכו' ואז יקוב הדין. ובכן אצא ואחתום בכל חותמי הברכות ידידו הדוש"ת בלונ"ח ומחו' קידה אפי'ם.

צבי הירש הכהן גוטווירטה

האבד"ק והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה יום א' י"ג ניסן זאלין.

שלמא רבא ושמחת החג אל כבוד הרב הג' המפורסים שישילתא דיחוסא נשיא אה"ק ובו' בש"ת מו"ה אברהם חיים דוד שליט"א.

אחדשה"ט יקרת מכתבו השגתי בפניא דמעלי שבתא, ולפלא בעיני איך לא יעלה מורא על ראש לב איש לכוות בגחלת אבותינו נבג"מ אשר שמו גבול לבאו"א וטובה ציפרנם של ראשונים הלא אנחנו מחויבים להחזיק כל מה שגזרו ותקנו אבותינו וקבלו א"ע בנודע.

ואודות מקום המשפט אם אמנם אין ביכלתי לחתוך הדין כי לא שמעתי ולא ראיתי שום דבר מאנשי ריבי אך קול ענות אנכי שומע שיצאו אנשים ורוצים ליקח מעות לכולל שלהם בער אנבי מאיש וכי יש ע"ז דין ומשפט הלא נקרא ממון שאין לו תובעים והגבאי יש לו רשות לומר לבאו"א לך איני רוצה ליתן כמבואר בח"מ סש"ח ובאחרונים, ואם בת"ה רוצה לכנום לפני ולפנים משוה"ד וענוותו הרבה לשאול לעוד איזה גאונים וצדיקי ארץ עצתם שיסכימו בזה אין זה רק בדרך שאלות או"ה גם זאת בעיני יפלא וכי אין די בבנות ירושלים שכבר פסקו בזה **ומציון תצא תורה**. ומה גם לפענ"ד כל הרבנים והג' דמדינתינו שליט"א הם נוגעים בדבר זה מטעמים רבים והרה"ג באה"ק יודעים ובקיאים בזה היטב ובודאי כל מי שרוצה לידע האמת יודע כי דברי בת"ה הם אמת וצדק ומאי טעם יש להם שאינם רוצים בזה. בודא נראה בחוש כי אך תואנה הם מבקשים ליקח ממון עניים בעולה ולהפסיד ובכגון דא עביד דינא לנפשי קצרתי במקום שאמרו להאריך כי אין הזמן גרמא ומה גם שדברי אך למותר כי מי זה שאינו יודע שבצדק כל דברי בת"ה **ומי יבוא אחרי המלך הרה"ג דאה"ק שליט"א** ובזה אסיים ואומר שלום לו ולתורתו ומברכו בברכת החג שיחוג את המצות בדיצות וחדוה רבא וביתרון הבשר באות נפשו ובנפש ידידו הדוש"ת בלונ"ח ובאה"ר ומחבה לבש"ט.

אלי' הורוויטץ.

(מקום החותם)

ב"ה זאלקווא.

רובי שלומים בטוב ובנעימים לכבוד ידיד ישראל וידי"נ הה"ג
חריף ובקי בר אבהן קדושין איש אשכולות וכבוד ד' מלא
נשיא הנשיאים כ"ש מו"ה אברהם חיים דוד שרייבער שליט"א.

אם אמנם לא ראיתי טענת המערערים נגד חזקת נשיאת מכוללת גאליציען בשם דראהביטשער כוללת, ולא שמעתי מאיזה טעם ירהבו בנפשם עוז לגרוע זכות עניי אה"ק אשר המה תחת כוללת הנ"ל. בכ"ז למען למנוע חילול השם אשר נצמח מתנועה הזאת ע"י המכתבים כתבי פלסתר מזה ומזה הם כתובים, מצאתי לנכון לבא במודעה הזאת לכל נדיבי עמינו בגאליציען, והחוסים והממונים בארצינו ובא"י תחת דגל הנשיאת כוללת גאליציען הנ"ל, כי חלילה להם לשנות סדרם מאשר כבר נתיסד מרוב מנין ורוב בנין של גדולי זמנינו וכל זמן שלא נמנו מחדש לעשות תקנה אחרת, תקנה הראשונה במקומה עומדת, והרי הם מוגדרים במצות חז"ל, אשר אמרו מצוה לשמוע דברי חכמים, ורעיון נפלא מתנוצץ במאמר הזה כי בשם שדברי תורה מלבד הסגולות היקרות הצפונות בהם לטובת המקיימם, יש לקיימם מצד עצמית הציווי של הש"י כן חובת מצוה מוטלת עלינו לקיים דברי החכמים מצד עצמית הציווי שלהם, אשר לכונה זו אמרו מצוה לשמוע דברי חכמים.

ולדעתי אך למותר הוא לבא נגד המערערים בטענת הזכות, התובע הולך אחר הנתבע, כי באמת במילי דצדקה כה"ג שאין הב"ד מזדקקים לכוף עלי' אין כאן דין תובע ונתבע אך נדיבי עמינו תחת דגל הנשיאת הנ"ל מצות צדקה המה מקיימים, ומצוה גוררת מצוה שמקיימים ג"כ מצוה לשמוע דברי החכמים שבחרו בהנשיאות שנתמנה עפ"י גדולי זמנינו במדינתינו. ואם בעיני הנשיאים משארי הכוללת נראה שיש חסרון בתקנתא דידן, יהי' מאיזה טעם

שיהי' לפי דעתם. יבואו נא דבריהם לפנינו, ואזי נדע ונתבונן לדעת את אשר לפנינו. לא כן עתה אשר יצאו בנשק לקראתינו ויהרסו לעלות חוץ לגבולם, אין זה אלא הסתת קטגוריא בין שלומי אמוני ישראל, והירום הדת ומעשי הצדקה התלויים בה אלפים נפשות ישראל, וכן לא יעשה. הב"ד המדבר למען התורה והמצוה ולהרבות שלום בישראל.

כו"ח ה' שמות בעת"ר לפ"ק פה"ק זאלקווא יע"א.

פנחם רימאלט אבד"ק והגליל.

(מקום החותם)

בע"ה יום א' בא בעת"ר לפ"ק זאקאפאנע יצ"ו.

אלקים יענה את שלו' כבוד האי גברא רבא ויקירא ידידי הרב הגאון הגביר המפורסם לשבח בנש"ק אראלים ותרשישים יקר הערך שמו נודע לתהלה בקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא הכולל.

יקרתו הגיעני במועדו אפילו בשבת וסליחה אחלה מאת כהד"ג שליט"א אשר לא השבתי עד עתה מאומה בדבר המודעה רבה אשר שלח אלי לאסוף חתימות אנשי עירי כי חף אנכי מפשע כי חשבתי למשפט אשר באנשי עירי אשר אני מכיר שלא ידעו מאומה מטוב ועד רע בדבר הסיבסוך אשר שורר בעת לא נכון לעוררם בזה כי המשולח אשר הי' גם פה מכוללים הידועים לא הנחתי לו לעשות שום פעולה וביקש ממני עכ"פ שאכתוב לכבוד הנשיא שליט"א שנכון שיעמוד עמהם לד"ת גם לזאת לא הטיתי אוזן קשבת לדבריו אולם עתה באשר נתעוררתי עוד הפעם לעשות רצונכם חפצתי ואספתי חתימות אנשי עירי וביום מחר אי"ה אשלח לידו הגדולה המודעה רבה ובדבר אשר כהד"ג הנשיא שליט"א דרש ממני להסכים להדפים גם שמי בקו"ק הנה

רצונו זה כבודי והנני מסבים להשתתף עם הרבנים הגאונים הצדיקים אשר אנו מסתופפים בצלם למען לעשות לטובת עניי אה"ק מאנשי בוללנו, וד' הטוב ישפות שלו' על עמו ישראל ונושע בכלל ובפרט ונזכה לגאולה בקרב בנפש ידידו המוקירו ומכבדו בערבו הרם ונשא ודוש"ת.

הק' **אלי' אייבענשטיין** אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום בא בעת"ר לפ"ק זבארוב יצ"ו.

שלום וי"ר וכט"ם לכבוד ידיד ד' וידי"נ כל בית ישראל ה"ה הרב הג' לתורה ולתעודה עומד לנס עמנו, גביר ושוע, נדיב לב טהור, עטרת תפארת ישורן, מזה בן מזה, פרי עץ אבות קודש הלולים, אין גומרין עליו את ההלל, כו' כבוד אדר יקר שמו מפארים, מו"ה אברהם חיים דוד סופר נשיא ואמרכל אה"ק תובב"א. יהי כבוד ד' חופף עליו כל הימים.

אחד"ש הד"ג במשפט לגאון יעקב במותו י"ב שלי"ט, נקרא נקראתי גם אנכי הפעוט והצעיר מאת בהדר"ג, לבון בנגד המברכים, המה הרבנים הצדיקים והגאונים שבמדינתנו, אשר כל בית ישראל נשען עלי', להחזיק המעמד בבראשונה, בחלוקת כסף הקדשים מאת בוללנו, ומבלי תת לחבל ח"ו כרם ד' צבאו' לקפח פרנסת עניי בוללנו, ע"י משולחים שונים.

ובכן גם אנא זעירא דלא מן חבריא, באעה"ח להסכים את הרבנים הצדיקים הגאונים יחי', ואחריהם כל אדם ימשוך להחזיק על ידם, אשר כל דברי' באמת וצדק וביתם בית נאמן בלי שום בדק, וד' הטוב יראנו בקרב ביאת המורה צדק, והי' שלום מאת ידידו דוש"ת באהבה מוקירו ומכבדו בערבו הנשגב והנעלה.

הק' **דוד קליינהענדלער** פאבדה"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום א' לסדר ויצילם ה' בעת"ר לפ"ק זבארז.

מרא דאברה"ם יהו' בעזרו ויוסף לו חיי"ם וברכה כבוד ידידי הרב הה"ג גביר נכבד ונעלה לו נאוה תהלה כביר ונאור חוטר מגזע שיש טהור כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ארץ הקדושה תצו"ר.

אחדשה"ט ביאות ליקר ערכו. לתשובת יקרתו הנכבד אשר הגיעני היום אשיב ואומר הנני חבר לכל אשר יראוך ליראי ד' וחושבי שמו ואסור לכל איש אשר יראת ד' נוגע בלבבו ולב רחמן לו לשמוע ולציית לקול המסיתים להשחית ולחבל קרן הכנסת הכולל אשר תחת דגל מעכת"ה אשר עיני עניים אלמנות ויתומים אליו נשואות ושאלת החיים שלהם בו תלויות, ואדרבא מי אשר בכחו ימחה בידם ולא יאמרו קשר לאשר יאמרו המשחיתים האלו קשר ויוסיפו אומץ לחזק הדבר לבל לשנות מצדקה לצדקה ובזה יהו' מעשה הצדקה שלום המקרבת את הגאולה ונזכה לבנין ציון וירושלים ובתוכם אני הצעיר הדו"ש באה"ר.

גדלי' צבי רובינשטיין

החופ"ק זבארז והגליל.

(מקום החותם)

ב״ה שבסר אדר בעת״ר לפרט זלאטשוב.

בין גאולה לגאולה הוד מעטה תהלה לכבוד שלומי אמוני
עם סגלה גבר יקר ונעלה מגזע היחום והמעלה הרב הגביר
הגדול בתורה וביראת ה׳ טהורה כשלמה עוטה אורה על
ישראל הדרתו מלאה ארץ תהלתו בקש״ת מו״ה אברהם חיים
דוד סופר שליט״א נשיא כוללנו.

אחר שים שלום טובה וברכה כמשפט לאוהבי שמו. יקרת נואמו הן היום נכון הגיעני והנני ממהר להשיב מפני הכבוד הן מאז באתי על החתום ועל הגלוי על מכתב המחאה אשר שלחנו לכבודו בצירוף חתימות רבים וכן שלמים מיקירי ונכבדי עירנו אשר קראו למו אתנו בקולם קול עוז לגדור גדר ולעמוד בפרץ נגד המסיתים והמדיחים לעבור בשאט נפש ע״פ אל תסג גבול עולים וגם אנכי היום על משמרתי אעמודה וחלילה לנו להעלים עין מצרת אחב״י כולל עסטרייך גאליציען העניים האמללים אשר החזיקו במנת חלקם וגורלם זה רבות בשנים לגרוע חלקם כל מאומה ח״ו למען השית נוספות על עניי כוללים אחרים ומה חזית דדמא דידך סמיק טפי וכו׳ ואיכבה נוכל וראינו ברעה אשר ימצא בני עניי כוללנו ח״ו לגזול לחמם מפיהם ח״ו אשר גם עתה יחיו חיי צער בלחם צר ומים לחץ לא תהי׳ כואת בישראל וכבר אמרו חז״ל גדולה חזקה ומר זקינו הגאון זצ״ל בספרו חת״ס כותב דחדש אסור מן התורה לכן הנני מסכים לכל דברי הרבנים הגאונים וצדיקי זמננו לבל ישלחו אלה המסיתים בעולתה ידיהם ולא תעשנה ידיהם תושי׳ ובזה קנצי למלים אשימה והי׳ זה שלום לו ולתורתו בנפשו היפה ונפש ידידו דו״ש באה״ר ומוקירו בערכו.

הק׳ **שמואל שפירא** ראבדפ״ק זלאטשוב.

(מקום החותם)

בעזה"י אור ליום ו' בשלח שנת בעת"ר זמיגראד.

יחונגהו ד' ממעל חן ולמטה חן וירכיבהו וינשאהו על במתי ארץ לכבוד יד"נ הרב המאוה"ג ותיק וחסיד יראת ד' אוצרו צנא מלא ספרא חוטר מגזע תרשישים הנגיד וגביר חכם ונבון כש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

אחדש"ה נועם יקרתכם הגיעני והשביעני ממרורים מקולות מים רבים משברי ים אדירים המה מי מריבה אשר רבו הכוללים הזרים קאסוב, וויזניצא, בוקאווינא להדיח את כולל דראהאביטש בריב ומצה והרהורים והן עיני ולבי דאבה משמע אוזן מקול שאון מעיר ומהיכל אשר נקרא שם ד' עליהם נמס כל ישרי לב אשר נשמע שבאו לעשות שממון בארץ הקדושה.

והגם שאין דרכי מעולם להשמיע קול בחוצות ולהתערב בשום דבר חוץ מהנוגע לעירי ולבני קהלתי כאשר כן הרגלתי מכ"ק אאמו"ר הרב הקדוש זצללה"ה. אך בעת לעצור במילין לא אוכל ומובטח אנכי לצאת מגדרי ולבוא בבדיל ועופרת כי מי יעמוד מנגד בעת כי יחפוץ לעלות הבורת עלי שתולים בבית ד' ומי האיש אשר אמונת ד' בלבבו יעצור ברוחו ויעצים עיני' מראות ומלהשמיע קול הנשק אשר הדבר נוגע ח"ו לצמוח מזה הירום למעות הכולל דראהאביטש אשר מסרו נפשם הקדושים הגאונים שבמדינה לחזקו ולתמכו ולסעדו בכל מה דאפשר ובעת ע"י שגבר אש המחלוקת מכח הנצחון שלהם יוכל חלילה לצמוח שתרד הכולל שלנו לאט לאט פלאים כי היום יעשו תמורות ושנויות ועוד מעט והפרצה הקטנה אשר היתה בחודו של מחט מתרחב עד כי תהי' כפתחו של אולם וכל משכיל על דבר אמת יבין ויישכיל בדעו ושכלו שכן הוא.

אך מה אומר ומה אדבר וצר לי מאד על השמועה קול המולה אשר

גם ת״ח ויראי הש״י בתוכם אשר באמת נוכל לקראת עליהם כל פרצה שאינו מהגדולים לאו פרצה וכי לא די לנו כעת במלחמות מצוה ומלחמות חובה נגד כופרי עמינו ממהרסי ד״ת אמת עד שהצרכנו לבוא במלחמה נגד אחינו היושבים אתנו בדומה לנו בתורה וביראת שמים אוי שכך עלתה בימינו.

אך באמת שאני דן כל הת״ח ויראי הש״י שהמה בתוכם לכף זכות אשר כונתם אך לשם שמים ולפי מחשבותם אין עולה בשפתם כי ידוע שאין יצה״ר יבוא אל איש הישראלי לפתותו ולאמר לו חטא ועשה להכעים הבורא ית׳ חלילה, והאיש אשר מזרע אברהם יצחק ויעקב בודאי לא יציית לו. אולם היצר בא בערמה ומיפה העבירה למצוה כמו לחלוק על מנהלי הדור ועל התקנות שנסדר שלא ביושר ובדומה ובזה מושך העון בחבלי שוא ונפתו לו אפי׳ הכשרים כנודע דברי הבעש״ט הקדוש זי״ע במאמרם ז״ל השוחט מפני מה חייב מפני שהוא צובע וכתבו התוספ׳ שם אשוחט דעלמא קאי והוא אמר הכונה דלע״ל יביא הקב״ה למה״מ ושוחטו ומה טעם יש בה הלא כך גזר מלכו של עולם ית׳ שיפתה בני אדם והוא כמשיב מפני שהוא צובע ר״ל שעושה מן עבירה מצוה ויפלו ברשותו גם אותם שלא הי׳ מקבלים את דברי׳ ביודעים שדבר זה הוא עבירה.

וכזה אירע לנו בעת הזאת היצר סוכן בהם ומיפה לפניהם את עבירה הלז לעבדות ד׳ ועי״כ המה משחיתים חלילה כרם ד׳ צבאות, וחבל חבל על הגדולים וטובים הנמצאים במו ומן השמים ירחמו.

וידעתי נאמנה אם אחינו ב״י מכוללים הזרים יפקחו עיניהם וישימו על לבם עד היכן הדברים מגיעים ויעיינו בדבר בלי רצון נצוח ורק לכבוד שמו הגדול ית׳ להרים קרן ישראל ויעיינו עפ״י הדין יודו ולא יבושו לאמר חטאנו עפ״י הדין.

כי ידוע אשר בל איש ואיש מכולל דראהביטש וגם האנשים ממדינות רחוקים שהמה לעזר ולסעד לכולל דראהביטש שאפילו יוציאו הכוללים הזרים זממם לפועל ג״כ לא יתנו הנותנים יותר ממה שהמה רגילים ליתן א״כ ממילא יתמעטו העניים מאנשי כולל דראהביטש מיוקם שלהם כמובן וזה אסור גמור. דכל עני שהי׳ רגיל ליקח צדקה מאיזה אדם אסור לנו לדחותו מטעם מכירי

כהונה בגיטין ל' ע"א וכן מבואר ברש"י שם דתנן שם המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקם מפריש עליהם וכו' ומקשינין בגמ' ואע"ג דלא אתא לידו בתמי' אמר רב במכירי כהונה ולוי' פירש"י ד"ה במכירי דכמאן דמטי לידייהו דמי אף קודם שנתן להם עי"ש — והגם דבגמ' שם אמר רב במכירי כהונה ולוי' ולא אמר במכירי עני אבל מוכרח שם מהגמ' למי שמעיין שם דגם במכירי עני היה כאלו בא לידו. וגם בש"ך יו"ד סי' רנ"ז ס"ק י"ג כתב בעני אם היא מכירו מעשר עלי' הרי דגם בעני שייך מכירו וגם ידוע דברי השו"ם ב"ב ד"ח ע"ב דרשאין בני העיר להסיע על קצתן ומפורש רש"י והרבה פוסקים דהיינו שהרוב יכולים לתקן קצת ושאר ענינים הנראים להם אף שיהי' בזה הפסד לאחרים. וברמ"א בחו"מ סי' ב' כתב דנוהגין בכ"מ כדיעות הנ"ל דבני העיר יכולין לתקן על מקצתן אף במידי דאיכא רווחא לחאי ופסידא להאי. וע"י בשו"ת שבו"י ח"א סי' ע"ד וסי' קמ"ה וח"ג סי' קמ"ג. אולם הר"ת ושאר גדולי מפרשים כתבו דדוקא דבר שהסכימו כולם ואח"כ עבר זה שהסכים עמהם את זה יכולים לעשות אבל אם לא הסכימו בתחילה עמהם א"י לכוף בדבר הרשות במקום דאיכא רווחא לחאי ופסידא לחאי עי"ש במרדכי ובשו"ת להר"ם אלשיך סי' נ"ט האריך להוכיח דלא קי"ל כר"ת. ואך בנדון דידן אף לשיטת ר"ת התקנה שלפנינו שלא יהי' להכוללים הזרים חלק ונחלה בכולל דראהביטש במקומה עומדת כי ידוע שכל עניניהם ותקנותיהם נעשו בהסכמת כל גדולי המדינה הצדיקים והגאונים אשר הי' אז בארץ ובמנין גדול והם עשו זאת עפ"י תוה"ק לזאת גם לשיטת ר"ת כיון שהי' בהסכמת כולם אינם יכולים בעת לשנות ולעשות שום חדשות בדבר התקנות כי חדש אסור מן התורה.

וחוץ מזה אנחנו מוכרחים לשמוע דברי חכמים ולקבל אותם כי המה בכל תקנות שנתקנו אחר התלמוד כמו תקנות שום וטוליטולא ובמה תקנות הגאונים ותקנות ד' ארצות שנתפשטו בקרב ישראל ומחזיקים אותם ע"כ גם בזה כיון שנתאספו אז כל צדיקי וגאוני מדינתינו ועיינו בטובת הכוללים ותקנו שלא יהי' להכוללים הקטנים הנזכרים חלק בכולל דראהביטש **מחויבים אנחנו לקבל עלינו כל התקנות האלה מבלי לשנות.**

ועיין בשו"ת נאות דשא סי' כ"ו האריך להוכיח בכמה ראיות דגם סתם מנהג אף שלא נעשה ע"י מינוי של הקהל רק שנעשה בן מאלי' והקהל שתקו ולא מיחו ונעשה בן ג"פ אזלינן בתר המנהג הזה.

ומכש"כ בנדון שלפנינו אשר הכוללים אלה נפרדו מאתנו ברצונם ואות נפשם זה קרוב לחמשים שנה עפ"י החלטתם והסכמתם והתנהגו א"ע עד כה באופן התקנה בלי שום מחאה בודאי אין ביכולת כעת לבנום בגבולינו לכולל דראהביטש.

לבן אליכם אישים אקרא אנשי לבב אל תיראו ואל תערצו אל ירך לבבכם כי ד' עמכם וחדות ד' מעוזכם ומלחמות מצוה אתם לוחמים לזאת אזרו חיל יקרים ונכבדים הנאמנים עם ד' ותורתו שמו מצחכם בנחושה וערפכם כחלמיש ועמדו תחת הדגל אשר העמידו לנו צדיקי וגאוני שלפנינו זי"ע ועכ"י ד' ירחם על פליטת עמו ויגדור פרצותינו במהרה ויקבץ שה פזורה ישראל ואז יקוים ויעשו כולם· אגודה אחת לעשות רצונו בלבב שלם בנפש ידידו ואוהבו דוש"ת בלונ"ח ומברכו מעומק לבבי שיזכה לזכות הרבים לש"ש ושיהי' דברי' נשמעים ורצוים לטובת אחב"י בכלל ובפרט עד עמוד הכהן לאורים ותומים ב"ב.

הק' **סיני האלבערשטאם** אבד"ק

זמיגראד יעו"נ ב"ב.

(מקום החותם)

אות ח.

ב"ה שלישי בשבת לס' תשא את ב"י בעת"ר ל' חאדארוב יצ"ו.

שוב"ט אל כבוד האי גברא רבא יקירא הרב הה"ג בליל המדע צמ"ס מקור החכמה והתבונה הגביר המפורסם שישילתא דיחוסא כו' בש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ואמרכל דאה"ק תובב"א.

אחרי דרך מבוא השלום ליקרת כת"ה לאוהב ד' ולח"ש טרם כל שיח אל ירע בעיני כהדר"ג על אשר אחרתי מלבוא בהסכמתי עד כה כי הוא מחמת שלא הייתי בבריאות ל"ע. לזאת לא יכולתי להשים עין מבקורתי בדבר הלז ולחכם יספיק הקיצור. ועתה באתי בזה בדבר הריב שבין הבולל ווזניצא, קאסיב, אנטינא לבוללינו הנה הרשות נתונה מאתי לכהדר"ג שליט"א לחתום שמי על הקו"ק אשר מכת"ה מדפים מהרה"צ שליט"א כי בן דעתי ובן הסכמתי וכן יקום בעזהי"ת כי אלקים יבקש את הנרדף ואמת מארץ תצמח כו' ומגודל חולשת כוחי ההוכרח לקצר. הדורש טובת אחב"י החונים על אדמת הקודש באה"ק תובב"א.

הכו"ח לאמת וצדקא לפ"ק ידידו מאז ומקדם דוש"ת באה"ר

הצעיר **ישכר בעריש אייבענשטיין**

אבדק"ק האדרוב והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה חוראוו.

רב שלו"ט לכבוד הרה"ג הגביר הנכבד איש אפרתי כש"ת
מו"ה חיים דוד סופר נ"י נשיא מארעא דישראל יצ"ו.

אחדשה"ט במשפט לאיש כמוהו יסלח לי כהד"ג על אשר באו דברי באיחור זמן, יען כי דבריו באו קודם החג ונשמט העת בטירדא דמצוה ועד היום לא הי' עתותי מניחים לי למלאות דברי בכתב וכעת באתי להשיבהו בדבר דשאילנא קדמוהו דמר ואך לא ארבה בפילפול כי אין זה מן התכלית המבוקש רק נקיטנא ידי בקצרה האפשרי לאמור דבר הלכה, וזה החלי בעזהשי"ת.

בנידון דברי ריבות שנתהוה בין אנשי כולל קאסוב, וויזניצא, אטיניא אשר תובעים לדין את הנשיא מכולל גאליציע בדברים הנוגעים לכולל גאליציע, והאנשים שיושבים מכולל זה בארעא דישראל המה טוענים אשר אם יש להם איזה דו"ד יבאו שנה לד"ת במקומם, והכוללים התובעים הזמינו את הנשיא לד"ת לדין בבאן בגאליציע, וע"כ באה השאלה אם הנשיא מחויב לירד לד"ת בבאן עבור האנשים מכולל גאליציע ואם גם האנשים הנתבעים מחויבים לעמוד לד"ת בבאן, והנה הלכה רווחת היא דהתובע הולך אחר הנתבע כמבואר בח"מ סי' י"ד וברמ"א שם דבזה"ז אם התובע אומר לילך לבית הועד אין בכחו להכריח הנתבע כי רק אם יש ב"ד קבוע במקומו של הנתבע אז דנין באותו ב"ד, וביותר מי יאמר כי הב"ד דגאליציע מקרי ב"ד גדול נגד בתי דינין שבארץ ישראל, ואף דמבואר בח"מ סי' ע"ג דאם מעותיו של הנתבע במקום אחד ומעקלים המעות אז מוכרח הנתבע לילך לדין שמה, הנה בראשונה כתב הח"ס ח' ח"מ סי' ר"ד דאין לעקל מעות של צדקה בזו עייש, ועוד נ"ל לחלק דמה דאמרינן דאם מעקלים המעות צריכים לדין שמה

היינו אם אין הנתבע דר במקום התובע והתובע עיקל המעות במקומו אז אמרינן דנתבע מקרי תובע אבל אם גם התובע והנתבע במדינה אחת למה נכריח אותו לצאת ידונו במקומם, וכן נראה מפורש מדברי רמ"א בסימן ע"ג דדוקא היכא דהמעות בעיר התובע עיי"ש וזה מפורש שם, ועוד דמסיק הרמ"א שם דאם הנתבע גברא דצייתי דינא אין לעכב המעות כלל וממילא בנידון דידן דאינם דנין על המעות שכבר גבו לחוד ורק מכאן ולהלאה חושבנא א"כ איך שייך לחשוב שלא יצייתי דינא הלא כל אנשי גאליציע המתנדבים בעם, המה יצייתו שלא לתת לקופה זו אם לא יתנהגו כד"ת הממונים וממילא ברבים לית דין צריך בושש שהמה אנשים דצייתי לדינא, ואם נאמר דמוטל על הנשיא לעכב בידו המעות שיגבה עד יעידו בכאן למשפט הלא חזר הדין דאנו מעקלים אצלו המעות ואנו מחשיבים אותו לגברא דצייתי דינא, וממילא שוב אין חשש ג"כ להלאה בלא עיקל אם יצא אח"כ הד"ת לחלק המעות בענין אחר יעשה הוא בענין אחר, והנה הח"ם בח' ח"מ ס' ר"ד הנ"ל כתב מחמת שאנשי ארץ ישראל שמה במקומם אלומי כחידו ודינם כגבר אלם דמכריחין אותו לצאת חוץ למקומו וע"כ כתב שם דגם המה מחויבים לילך לד"ת לחוץ ממדינתם עכ"ל, פירוש דשמה האשכנזים במקומם באשכנז הוה יושבים וע"כ שפיר כתב דבני ארץ ישראל מיקרי תקיפים נגדם אם ידונו בא"י ועוד שרבים המה בני ארץ ישראל ונראה דתשובה זו בס' ר"ד על העובדא דמייתי שם בס' ר"ג הקודמת קאי עי"ש היטב אבל בנידן דידן דהנתבעים והתובעים בני מדינה אחת ובכאן מיקרי רבים לית שום סברא לומר כי המה התקיפים נגד התובעים ואין זה צריך ראי' כי דברי הח"ם מבוארין כמו שכתבתי ומעתה הדבר פשוט שאין שום אופן להכריח את בני א"י לבוא הנה לד"ת, ועוד אוסיף דבר זה כי הנה הרמ"א בס' י"ד כתב דאם התובע רוצה לילך לבה"ג צריך לברר מקודם לפני הב"ד בעיר הנתבע אם יש ממש בדבר ואז יראה הב"ד אם הוא תובע איזה דבר שצריכים לדון עליו ומזה נראה דכיון הח"ם כ' בנידון הנ"ל דיבררו מקודם הב"ד אם יש ממש בטענות האשכנזים ואז יהי' בני ארץ ישראל מוכרחים לילך חוץ למדינתם שלא יהי' כגברא אלמא וממילא בכאן הי' ג"כ הדין נותן כן וא"כ הלא כבר

דנו ב"ד שבארץ ישראל בעיקר זה ופסקו שאין שום צד לחייב את בני ארץ ישראל לילך חוץ למדינתם וא"כ אין זה גרע מאם בירדו הב"ד שאין להתובע דבר לתבוע ואם יש להם בח לדון על זה ואמרו שאין לו מה לתבוע לבית הועד ורק לדון בעירו א"כ גם זה בכלל שאין להם מה לתבוע לילך חוץ למדינה ומעתה נחזור במה שנוגע להזמין את הנשיא עצמו לד"ת הוא ידוע כי אין להנשיא שום כח יותר מן אפטרופוס ומבואר בח"מ ס' ר"ץ דאין רשות לאפטרופוס לדון בשביל היתומים שמא יתחייב בדין ומכש"כ בשהיתומים מוחים וגם כאן הלא הבני ארץ ישראל שהוא אפטרופוס שלהם המה מוחים ודוק, ואין להאריך בזה כי כל איש אשר יראת ד' נוגע בלבו ישפוט בצדק כי בדברים כאלה אין לעשות חלילה מחלוקת כי הוא הנוגע לפרנסת ענים וע"כ אך למותר לדבר שלא יבאו להשחית נחלת ד' ותורת ד' תמימה אין תורה כתורת ארץ ישראל כדאמר במדרש וממילא גם הד"ת יבא על נכון שמה והנני בזה ידידו דו"ש מרחוק מברכו שחפצי שמים יצליחו בידו לתמוך ידי אביונים ולהעמיד הדבר על קן נכון. והנני מכבדו בערכו הרם ונשא.

צבי רימאלט האב"ד דק"ק חיראב ואג'.

(מקום החותם.)

אות ט.

ב"ה יום ג' טארטיקוב.

רב שלום וכ"ט לכבוד הרב הגאון המובהק הגביר המפורסם
נזר הדור והדרו עטרת תפארת ישראל בקש"ת מו"ה אברהם
חיים דוד סופר שליט"א נשיא דארץ הקדושה ת"ו.

אחרי תת כבוד כיאות לכבוד גאונו הרמה! גלילת יד קדשו לנכון קבלתי ואמרין לפעלא טבא יישר חילו אשר לוחם מלחמת מצוה בכל עוז להציל העניים העובדים את ד' על ארה"ק ת"ו מיד עושקיהם. ועלה ברצון הרהגה"צ יחי' להדפים קול קורא לבטל כל הכתבי פלסתר אשר באים בעלילות ובעקיפין להוציא טרף מפי העניים האלה. ובמקום גדולתו שם ענוותנותו להדפים גם חתימתי בין יתר הרבנים על הקו"ק. ובאתי בידודא ועוד לקרא למלאות רצונו הטהור. ומסתמא דעת מרן הקדוש מבעלז שליט"א ג"כ מסכים לזה. ובזה הנני ידידו הדוש"ת מוקירו ומכבדו כערכו הרם והנשגב.

הק' **יצחק** באב"ד חופ"ק
(מקום החותם)

ב"ה טארנא.

גם אנכי הח"מ הנני מקיים ומעתיר לטובת עניי אה"ק תובב"א מכוללינו כולל דראהביטש אשר קמו עליהם אנשי חמס לעשות רעה ח"ו להם, ע"כ כל אנ"ש מכולל דראהביטש לא ישגיחו עליהם כלל וכלל ע"ז באע"ה יום ב' לס' והצלתי אתכם, תער"ב לפ"ק.

הק' **ארי' ליבוש הלברשטאם**

חופ"ק טארנא יצ"ו.

(מקום החותם)

בעז"ה יום ג' ברכת שמים מעל תער"ב מברכתי לפ"ק טורקא תע"א.

כבוד יד"נ הרב הגאון האדיר גדול בתורה, ויראת ד' טהורה, נצר מטע תפארה, לנזר ועטרה, ענף עץ אבות, במעלות ומדות טובות משולבות, אור לישרים, כבוד שמו מפארים הר' דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א, בהגאון הצדיק מהריל"ם זלה"ה.

מכתבו הנכבד הגיעני והנה כן סבונו, גם סבבונו. בכחש בכתבי פלסתר מאיזה נרגנים, בעלי ריב ומדנים, אשר יבאו בכשיל וכילפות, במגילות עפות, להוליך שולל, ולדבר סרה על הכולל, להרום אשיותיו, ולקטוף יונקיותיו, סביבות מטעו ואת תעלותיו, לקחת בחזקת יד מכסף קופת הרמב"ן אשר נדיבי עמנו, ירומו תרומת הקודש רק עבור עניי אחינו מכוללנו, ועתה חדשים מקרוב באו אשר לא שערום, במחשבות זרים, לכרות אוכל מפיהם להביא אותם במבוכה, ולתת במתנם מועקה, בוקה מבוקה ומבולקה, לא במשפט ולא בצדקה, ובראותם כי ידיהם לא תעשינה תושי' יבאו בצדיה וברמיה, בדברי בלע ונרגן במתלהמים, בקולות ורעמים, לבנות לדם במה, ואת כולם ישא גם רוח קדימה, מימים ימימה. אמנם פושקי שפה אך הבל יהמיון, ודבתם בצל הקקיון, העננים כליל יחלופו כהנדוף עשן, ושמש צדקה ומרפא באפיק נחלים תרוה דשן, ולזאת, ילבש הדר"ג כמדו עוז, ות"ל לא אלמן ישראל להביא הדבר תחת שבט סופרים, הורים ומורים, בדת של תורה, בראוי ובשורה ולהוציא משפט צדק לאורה, כי חלילה להשיג גבול אלפי נפשות אחינו, ולתת מקופת כוללנו, לכולל אחר למרות רצון המתנדבים בעם וגם ידי תכון עם הדר"ג וזרוע תאמצנו לחזק ולאמץ את כוללנו כי תארכנה פארותיו, תגבהנה דליותיו.

ולדינא הנה התובעים ונתבעים הלא המה באה"ק ועי' בטור חו"מ סי' י"ד מ"ש מדברי הסמ"ג ובב"י וב"ח ובדרישה שם וסי' י"ג והגהת אשרי פ' זה בורר סי' ב' ותומים שם אות ב' ומפורש זה בירושלמי סנהדרין פ"ג ה"ב אולם אין זה ענין לנ"ד דיש בתי דינין קבועים באה"ק ובירושלים עה"ק גדולים בתורה ועליהם לדון לפניהם בפרט דטענת התובעים לית בה ממש ובנוגע ללשכה המרכזית בדראהבייטש, פשוט דהתובע הולך אחר הנתבע (כמ"ש המהרי"ק ומובא בד"מ ורמ"א שם ועי' תשו' רמ"א סי' ע"ג וסי' ע"ה וקבעתי לזה פרק מיוחד בספרי משנת אליעזר מהד"ת סי ל"ב ושם הבאתי מדברי מרן החת"ס ז"ל או"ח סי' ר"ד מ"ש להרב ר"צ לעהרן והארכתי בכל פרט ופרט לברר וללבן בהלכה ברורה כי מחויבים בכגון דא לדון באה"ק ולא בחו"ל, ואם יש להם דו"ד נגד הנהגת הכולל מחויבים לבוא למקום ראש נשיא הכולל שליט"א ויקוב הדין את החר וכעת באתי בקצירת אמרים וד' קרן לעמו ירים.

מכתבי ידפים נא בהקובץ בכתבי וכלשונו וא"ה אקדיש לזה פרק מיוחד בספרי משנ"א אשר הנני מובן אי"ה בקרוב להוציאו אורה ושם אברר את כל בהלכה ברורה ותשי' תהי' ערוכה לבהד"ג נשיא ישראל ותפארתו בהדרת כבוד. והנני ידידו עוז דו"ש גאון תורתו יראתו וחכמתו מכבד ומוקיר יקרת ערכו המנושא רם ונשא.

הק' **אליעזר סג"ל מישעל**

האבדפה"ק טורקא והגליל.

(מקום החותם)

בעזר"ה ועש"ק לסדר והתחזקתם תער"ב לפ"ק טורקא.

שלום תנינא לכבוד ידיד ד' ויד"נ הרב הגאון המפורסים ערוגת הבושם ממולא בגודש נאדר בקודש פאר המעלות איש האשכולות בש"ת מו"ה אח"ד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א בהגאון הצדיק מהריל"ם זצללה"ה.

כה הגיעוני סבבוני כתרוני מכתבים רצים ושבים ואף אם אמנם כבוד חכמים יקר בעיני אולם האמת אהוב מכל לא אשא פנים אף לאיש אשר כגובה ארזים גבהו וחסון הוא כאלונים וכבר מלתי אמורה כי כל איש אשר נוכח האמת דרכו בלי נטייה צדדית יודע ומבין כי חלילה לנגוע אף בקצה עניי בוללנו לגרוע חוקם ולתת מחלקם לכולל אחר האומנם לוא הי' הדבר ענין חדש לייסד כולל מחדש כי אז לא הי' נכון לתת לאנשי גליל אחד יותר מאנשי גליל אחר וכמ"ש בתשו' דברי חיים חו"מ סי' רי"ב אבל מאי שאאטיה לנ"ד אשר כולל וויזניצא נפרדו מעצמם ועשו להם כולל לעצמם זה בחמשים שנה ועתה אשר יסודם אי חזק המעט אם רב יבאו בעקיפין כי ינתן להם חלק שמן מכולל דראהביטש ולכרות אוכל מפי אלפי נפשות לגזול מחלקם הם כי לא להזכיר ובפרט כי המתנדבים בעם בכל אתר ואתר גלו דעתם בחתימות ידם כי רצונם איפוא לחלק נדבתם רק לעניי כוללנו והרי זה כמכירי בהונה וכמ"ש בש"ך יו"ד סי' רנ"ז ס"ק י"ג ובירושלמי גיטין פ"ג הז' והא תנינן עני ויש מכיר לעני ופי' הק"ע ופ"מ דבעני ל"ש מכירו ואוהבו ואולם במה"פ שם ד"ה כלום ארי' כ' דתירוצא הוא ויש מכיר לעני שמצינו גם בעני בן במי שרגיל ליתן מעשרותיו ובציון ירושלים שם ציין לדברי המל"מ פ"ז ממעשר ה"ו ושם כ' דרב דאמר (גיטין למ"ד) במכירי בהונה ולויה דוקא הוא אבל בעני צ"ל דמיירי במזכה ע"י אחר ובתשו' ב"ש

יו"ד ח"ב סי' צ"ט תמה דא"כ מאי קאמר הש"ס בלהו כרב לא אמרי ות"ל דבלא"ה אוקימתא דרב לא יספיק לענין עני ועדיפא מינה הו"ל להקשות מ"ש בש"ס כשמואל לא אמרי במזכה לא קתני והא בעני על כרחך מיירי במזכה ועי' בשירי קרבן בירושלמי שם ותשו' חכם צבי סי' ע' וקצוה"ח סי' ר"ד סעי' ח' מ"ש מדברי השטמ"ק דמכירי כהונה מיחשב כאלו בא לידו אלא שמדברי התום' חולין (דף ק"ל) ד"ה ואיבע"א משמע דמיחשב ג"כ ממון שאין לו תובעים ובתום' (דף קל"ז שם) ד"ה עד שצבעו (ועריש"י ב"ק דף ס"ו שם) הקשו דמאי קמ"ל רב חסדא ביון דמתניתין הוא ואולם י"ל דבראשית הגז כל עוד שלא נתנו לכהן יוכל לתת לו רה"ג אחר אבל במתנות כהונה בזוחלו"ק אי אפשר להחליף והוי כבא ליד כהן וא"כ בצדקה דבידו לתת ממעות אחר י"ל דלא הוי כבא לידו של עני אלא די"ל בזה ועש"ך יו"ד סי' רנ"ט ס"ק י"ד ומה גם במעות אה"ק שנותנים הצדקה לקופת רמבעה"ג הוי כבא ליד גזבר במ"ש בתשו' ד"ח שם ובפרט דקופה המוסגרת הוי חצר המשתמר עש"ך חו"מ סי' רמ"ג ס"ק יו"ד וקצוה"ח שם והגאון מלבוב בבית יצחק או"ח סי' כ"א העיר דלפמ"ש התום' דאין נתינה פחות משו"פ א"כ בנותן צדקה לתוך הקופה אם אתה אומר שכל עניים מא"י זוכים במתנה זו אין כאן שו"פ לכל חד ואין כאן מצות נתינה אלא דהכא שאני דכתיב נתן תתן לרבות אפילו כ"ש ועי' בתום' רי"ד קדושין (דף נ"ח) והגהת הגאון רי"ש נאטאנזאן ז"ל שם ובהגהו"ש יו"ד סי' שכ"ג ודברי שאול ויום"ד שם ועי' קצוה"ח סי' ר"צ סעי' ט"ו אי שייך בצדקה דין שעבוד ועי' לעיל שם סי' צ"ז ס"ק א' ותשו' בית יעקב סי' קס"ד ובמח"א ה' שבועות סי' ט"ו וה' צדקה סי' ח' וכבר האריך בזה במל"מ פט"ו מהמעה"ק ה"א ועי' מ"ש מרן החת"ס יו"ד סי' רל"ד **וא"כ איפוא ברור דעניי אה"ק המה הבע"ד הנתבעים ומחויבים התובעים לדון בפני הב"ד באה"ק תובב"א** ועי' חת"ס או"ח סי' ר"ד ושם היו הנתבעים באה"ק תקיפים וכן בעובדא ביו"ד סי' רל"ד הוו כל הבתי דינין שם נוגעים ולזה צוה לדון בארם צובה אולם בנ"ד הלא הב"ד של הספרדים בירושלים אין להם שום שייכות ונגיעה לזה ובידם למידן דינא באמת ובאמונה.

ואם יאמרו המתנגדים כי יש להם טו"ת נגד הדר"ג הנשיא בנוגע

ללשכה המרכזית הדין פשוט ומבואר דהתובע הולך אחר הנתבע ובירושלמי יבמות פי"ב ה"ו ר' יוחנן בעי ביבמה מי מרדף אחרי מי ופי' בק"ע דקוי"ל התובע הולך אחר הנתבע אם היבם במקום אחר מיבעיא לן אם היבמה צריכה לילך אחר היבם שהיא תובעת כתובתה או דלמא היבם צריך לילך אחר היבמה שהוא תובע נכסי אחיו התיב רבי לעזר והכתיב ועלתה יבמתו השערה ומשמע שהיא תובעת אותו וא"כ צריכה ללכת אבתריה כד שמעה ר"י אמר יפה למדנו רבי לעזר ובשי"ק שם העיר דבבבלי סנהדרין (דף ל"א) יליף לה מקרא זקני עירו ולא זקני עירה משום דאף דודאי היא תובעת אותו מ"מ סופו שתהי' גם היא נתבעת שגם הוא חייב בקיום המצוה ועי' מה"פ שם ותשו' ח"צ סי' א' ב' ומנ"ח מ"ע תקצ"ט ותשו' שיבת ציון סי' צ"ח ועי' ירושלמי סנהדרין פרק זה בורר ה"ב א"ר לעזר זה אמר בטיבריא וזה אמר בצפורי שומעין לזה שאמר בטיבריא דשם ב"ד הגדול ובהגהת יפ"ע סנהדרין שם חידש שזה הרבותא מ"ש בש"ס והיבמה הולכת אחר היבם ואפילו מטבריא לצפורי וכבר כתבו זה ברש"י שברי"ף ונמוק"י שם ובבית יוסף אה"ע רסי' קס"ו ובהגהת הגרע"א שם מביא מתשו' מהריב"ל וכבר הביא זה במל"מ פ"ד מה' יבום ה"א ולא הזכיר מדברי הב"ח רסי' קס"ו שם וא"כ לכך צריך קרא דהיבמה הולכת אחר היבם אפילו לב"ד קטן שבעירו ועש"ם ב"ק (דף מ"ו) המע"ה שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם ומתקוף ר"א הא למ"ל קרא סברא הוא ובהגרי"ב העיר מתוס' שבועות (דף כ"ב) ואולם ז"פ דבכל מקום התובע הולך אחר הנתבע ובפרט אם התובע אין לו טענה חזקה ועי' בראש פז"ב סי' מ"א ובטור חו"מ סי' י"ד ובנ"ד הלא יש בדראהביטש ב"ד מומחה דהרב וחתנו גדולים בתורה וביראה ואם שבהד"ג הוא גבר אלם בתורה ובחכמה ברמה בנויה הלא כבר גילה דעתו דעת נוטה ידעת תורה שיבאו לדון לפני ב"ד הסמוך ועי' פת"ש חו"מ סי' י"ד ס"ק ה' והרבה י"ל בזה אולם לא באתי איפוא לסלסל ולפלפל רק להראות לדעת כי גם אלה המתנגדים יודעים כי אך תואנה הם מבקשים וכבודם במקומם מונח וגם הגאונים והרבנים יסלחו לי אם אומר כי אך לאיזה נטייה של ידידות ומדת חסידות נטו את דרכם מדרך הישרה להחטיא המטרה ועל זה נאמר לא תעשו עול במשפט לבסות העול תחת

מסוה המשפט לומר על עול שהוא משפט צדק רק להודות על האמת ועל השקר שהוא שקר שזה מדת ת"ח כמ"ש בפסקי תוס' תענית אות ח' ועי' חת"ס חלק ששי סי' ס"ו וד' יודע כי לא באתי ח"ו לנגוע בכבוד אנשי המעלה איש על דגלו לפי מהללו, אמנם לבי לבי על אחינו עניי כוללנו המסתפקים במיעוט בלחם צר מגודל הלחץ זה הדחק ואם יגרע עוד לחם חוקם הלא ממש יגועו ברעב ח"ו וחלילה לעשות בן שלא בצדק ולא במשפט והתקוה נשקפה פורי' וענפה כי הרה"ק ראשי אלפי ישראל בגודל תורתם וצדקתם יפקדו על צבא המתנגדים כי יעזבו דרך הנצחון ויבחרו דרך נכון לחזק מוסדות הכולל שלהם בשלום ומישור למקומותם במושבותם וד' יערה רוח ממרום לכבות אש זרה אש קנאה ומשטמה וישפות לנו רוב שלום הקולות יחדלון ופרי האמת כטל המה יזלון בלב אמונה וכל מדה נכונה ובזכות זה נעלה לציון ברננה.

בזאת חזיתי להשיב לכהדר"ג על אתר בקצרה ועמו הסליחה ומד' ישא ברכה והנני ידידו דו"ש הדר"ג תורתו ויראתו מדבר למען האמת והשלום בהדרת כבוד.

אליעזר סג"ל מישעל

האבד"ק טורקא והגליל.

(מקום החותם)

אות י.

בעז"ה יאברוב.

שלום רב לכבוד האי גברא רבא ויקירא, חכימא דסופריא, ריכא בר ריכא, הרב הגדול המפורסם, נודע בכל אפסים, חכמה וגדולה אתו נצמדים, בנש"ק כש"ת מו"ה חיים דוד סופר שליט"א.

אחדש"ה כמשפט! לעומת דרישתו היקרה, כי אֶמנה אותי בין יתר המון רבנים הי"ו לחתום קני־כרוז במחאה גלוי' נגד מהרסי הכולל, כי נחוץ דרך הזה לטובת הכולל. ויש לו ע"ז הסכמת מרן הה"ק מבעלזא שליט"א, וגם חתימת מר חותני הרב הגאון האבד"ק טארניפאל שליט"א מי ראו אלו יוצאים ולא יצא במלחמת נשק לקראת הרוצים להרום פרנסת אלפי נפשות ישראל המבלים ימיהם מתוך הדחק ועוני, עלי אדמת קודש. ומלבי ממני יצאה, כי יאבה בת"ה לדפוס קול קורא הזה והשי"ת יופיע אור על דרכינו, ונזכה להיות מהעושים והמעשים הטוב בע"ני אלקים ואדם. ידידו"ש מברכו לכ"ק טוב כה"י,

הק' **אלימלך פֿרענקיל תאומים**

אבד"ק יאברוב.

(מקום החותם)

ב"ה יאַוואַרזנא יום ג' לסדר ונתתי אותה לכם מורשה.

לאשר הגיע לאזני כי יצאו אנשי ריב ומדון ליסע מעיר לעיר אודות שקלי קודש מאנשי מדינתנו הנשלחים לאה"ק המתחלקים ע"פ הנשיאים המפורסמים לכבוד ולתפארת ונתמנו עפ"י גדולי מדינתינו בתורה ובחסידות ובראשם הרב הגאון בנש"ק מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א ואחוזת מרעיו והם מוחזקים ומפורסמים כי באמונה הם עושים לטובת הכולל כאשר תחזקנה ידיהם וחלילה וחס לא נמצא ולא נשמע שום שמץ דבר עליהם, אדרבה באה ברכה לרגליהם כי בעו"ה ניתוספו שקלי קודש כי האמת עד לעצמו ועתה יצאו אנשים מחרחרי ריב להרום ולחרוב את שקלי הקודש בחלקלקות לשונם ומכתבי פלסתר להוציא שם רע על שלומי אמוני ישראל, לזאת מחויבים אנחנו להודיע הסכמתנו עם גאוני מדינתינו ובפרט המפורסמים בחסידות וביראת שמים לבלתי לשנות שום דבר מהחלוקה הנוהגת עד עתה ומי שרוצה לבוא בטענות או בתואנות לתובע יחשב ומחוייב לעמוד בדין **או בעיר הקודש ירושלים או בצפת** ובאם יזכה עפ"י דין תורה אז יקוב הדין את ההר ותצא לאור משפט וכל עוד שלא עשו כן אין בדבריהם ממש וחלילה לשום אדם לישא שמע שוא ולהאמין בשוא נתעה כי המקבל לה"ר הוא נענש יותר מן האומרו בידוע ואדרבה כל מי שיש כח בידו לעמוד על המשמר ולחזק הדת בלי לשנות שום דבר עד יצא כנגה משפט וכל השומע לדבריו אלה יתברך ממעון הברכות ונזכה לעלות לציון ברנה. דברי הכותב ברפיון ידים.

הק' **חיים זאב ראזענבלום**

הופ"ק יאוואַרזנא.

(מקום החותם)

מכתב שני.

ב״ה יום א׳ ויקרא תער״ב לפ״ק יַאוואָרזנא.

החיים והשלום לכבוד ידידי הרב הגאון המפורסם חריף ובקי
אוהב צדקה ומשפט בנש״ק כש״ת מ׳ אברהם חיים דוד סופר
נ״י ויופיע עד ביאת גואלנו הוא הגבר הוקם על נשיא אה״ק.

מכתב כבודו הגיעני אודות טענות הכוללים אחרים לחדש חדשות בענין חלוקת שקלי אה״ק שיהי׳ כל הכוללים שפה אחת ודברים אחדים, אהובי ידידי האמת אגיד מה אומר ומה אדבר לא ידעתי ולא שמעתי דברי ריבותם וטענותיהם אך ראיתי ההעתקות מן כתבי הרבנים המובהקים, ומה אוכל להוסיף עליהם ואהי׳ כיהודא ועוד לקרא והדבר פשוט יען כי אין לאנשי מדינתינו הנותנים עסק בזה וגם לכבודו הרמה אין לו עסק או שום נפקותא רק עיקר הדו״ד הוא בין ענים המקבלים שם באה״ק עניי כולל דראהביטש עם עניי שאר הכוללים וכו אין שם ב״ד חשוב באה״ק לשמוע טענות התובעים והנתבעים ולא ידעתי ולא שמעתי באיזה בח הם באים לשנות מאשר גבלו ראשונים זה יותר מארבעים שנה בוודאי נתייסד עפ״י רבנים גאונים וצדיקים ומי יודע אם יש בזמנינו ב״ד גדול מהם בחכמה ובמנין ובודאי הב״ד שבאה״ק אשר הם במקום התובעים והנתבעים יראו בגודל חכמתם ותבונתם אם נתחדש איזה ענין או איזה טעם שיהא כדאי לתקן תיקון חדש ואסיפה וחלוקה חדשה. ואיזה טענה יש להם להתובעים הנ״ל על כבודו הרמה הלא מעב״ת אינו רק כמו שליח או שליש וחזקה שליח עושה שליחותו ושליש נאמן בשני עדים, ואם הם מבקשים חשבונות רבים מאת כבודו הרמה הגם שעפ״י דין אינו מחוייב ליתן דין וחשבון על זה כמ״ש ולא יחשבו את האנשים וכו׳ רק הוא מעצמו ראוי

לו להיות נקי מד׳ ומישראל אבן מה יוכל לעשות יותר הלא נותן מכתב גלוי בכל שנה על מעות שקלי אה״ק הבאות והוצאות ומה לו לעשות עוד, ועתה בו צדקתו בשער בת רבים כי באמונה עושה **ולזאת בוודאי אין להזדקק לזה כי אם רבני וגאוני אה״ק**, ובאם יש להם איזה טענה על הדרת כבודו הרמה אם כי לא שמעתי רק פיטפוטי דברים (אשר גם הרועה נאמן לא ניצל מזה כמבואר במדרש פקודי שהיו ליצני הדור אומרים על מרע״ה ומרננים אחריו ומבואר בש״ע כי אין לו לגבאי ולהמתעסק בצורכי ציבור להצטער מזה כי עי״ז מתרבה מצוותו ושכרו) אעפ״כ אם יש להם איזה טענה על כבודו הרמה ויבואו לעירו או סמוך לה בוודאי יעמוד אתם לד״ת, יותר מזה לא אוכל להשיב כי גם מכתבי עד כה הוא רק מפני הכבוד דלאו אורח ארעא למיקם גברא רבא אבראי ובפרט עוסקי במצוה אשר אמרו חז״ל כי כבודם יותר מכבוד ת״ח ואשים קנצי למילין והנני דורש שלו׳ תורתו ומברכו בברכת הדיוט שיזכה לראות בנחמת ציון וירושלים ויקויים בנו לא ידחי בך אביון וצדקה תהי׳ לנו כי נשמור לעשות את כל מצות ד׳ ויקבל חג המצות בהדוה ובדיצות, ידידו דו״ש

חיים זאב ראזינבלום חופ״ק,

(מקום החותם)

ב"ה יום א' לסדר והגבלת את העם פה יאנוב יע"א.

שלמא רבא לגברא רבא ויקירא ה"ה כבוד המאה"ג מעוז ומגדול שלשלת היוחסין רוב מנין ורוב בנין ותיק ועושה חסד לאלפים מישראל כקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא הראשי דכולל דראהביטש.

אחדוש"ת כמשפט הגני בזה לתשובתו כי גם אני מצטרף בצרופא דרבנן להיות מן המודיעים לחוץ להזהיר את אחב"י לבל יהרסו ח"ו את גבול הקודש של אחבנ"י היושבים על אדמת הקודש ונושאים את נפשם על הספקת כולל דראהביטש ולא יתנו אוזן קשבת ושימת לב לדברי המשולחים משלושת הכוללים וויזניצא קאסוב אטיניע הרוצים להשחית את מקור מחייתם של עניי כוללינו ח"ו רק אדרבה יוסיפו כח ואומץ להחזיק בכל כחם את עניי כוללנו היושבים בד' ארצות ירושלים צפת טברי' חברון תובבי"א ובזכות זה יתברכו ממעון הברכות והישועות. וע"ז באתי עה"ח היום יום א' ט"ז ימים לחודש שבט פה יאנוב.

הק' **יוסף יצחק הכהן**

אבדפה"ק יאנוב ואגפי'.

(מקום החותם.)

ב"ה ב' בא תער"ב לפ"ק יאסלא.

רב שלומים אל כבוד ידידי וידיד נפש בית ישראל הרה"ג הגביר המפורסם יו"ש מוכתר בנימוסין שלשלת היוחסין כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ואמרכל כולל אה"ק תובב"א.

לתשובת יקרתו מיום ב"ח טבת אביע גם אנכי השפל דעתי שאין לשנות שום דבר ממה שהו' עד כה שנתקן זה כביר ע"י גאונים וצדיקים בדור שלפנינו ולא הו' עד כעת שום חולק ומערער ע"ז. ע"כ לדעתי אין לשמוע כלל לטענת הכוללים שרוצים לשנות מתקנת קדמונין ולהסיג ולגרוע חלק אנשי כוללנו העטופים גם עתה ברעב וח"ו שיחסר אף פ"א מחלקם המגיע להם אדרבה כל מי שיש לו כח לראות ולהשתדל שיוסיפו ויגדלו מנת חלקם ביתר שאת בודאי יהי' מנוחלי עה"ב. וטענת הכוללים החולקים ורצונם לבוז מאנשי כוללנו מחלקם אין בהם ממש כלל ואין לשמוע להם כלל. הכ"ד הבותב למען הצדקה ומצפה לישועה.

צבי יוסף רובין.

(מקום החותם)

ב״ה יום ב׳ לסדר בא בעת״ר לפ״ק יארדאנוב יצ״ו.

שלמא רבא, לגברא רבא למי כל חמדת ישראל ה״ה כבוד ידידי ש״ב הגאון הגדול הצדיק שלשלת זהב טהור היוחסין בקש״ת מרן אברהם חיים דוד סופר שליט״א נשיא הנשיאים דארץ הקדושה.

לתשובת יקרת מכתבו האמת אגיד כי לא ראיתי לע״ע שום רודף ושום ת״א מצד המסיתים רק ראיתי בעתים הללו את ידידי הרבני הנגיד חו״י מו״ה מנחם מענדל ווינשטיין מלבוב ואמר לי ששמה בלבוב נמצאים כתבי פלסתר הרבה שמבזים את כבוד הדרת צדקתו וגם יתר הנשיאים היקרים ועבור זה בעצמו בודאי ראוים הם המשולחים הרעים וחטאים האלה לרדפם עד קצה אחרון, אך זאת אני מבקש במטי מני דמר לבל יפול ח״ו לבו ולהתרשל ע״י מעבודתו אשר הי׳ לתפארת ישראל עד כעת ע״י אנשי בליעל האלה ובל יחת לבבו הטהור אדרבה יוסף אומץ וכח לעבודת הקודש כי כן שמעתי אשר זקינו רשכבה״ג הגאון בעל כ״ס זצלה״ה וגם אביו הגאון הצדיק ז״ל מסרו נפשם על כבוד קדושת ארץ הקדושה ותקותי אשר גם הדרת צדקתו ישים נגד פניו את תהלוכות אבותיו מלאכי מעלה לבל יעשה שום רושם אצלו כתבי פלסתר של אנשי ריב ומדון עדת מריעים לפגוע בכבודו רק יתחזק ויתאמץ בעבודת הקודש ובאמת איננו מאמין ששום ב״א יפנה לקול אנשי בליעל אשר בחץ לשונם רצונם לפגוע ח״ו באלפי נפשות טהורות היושבים על התורה ועבודה וסובלים כעת חרפת רעב מגודל היוקר השורר כעת וכל מגמתם בפי הנשמע איננו כ״כ לתקן עצמם רק להרוס ולקלקל את יסודי הכולל, וכבר הורה לנו המלך החכם מכל אדם בעדת תורה וחכמה להבין ולברר תוכל להכיר בהתנגדות שני צדדים זה בכה וזה בכה באם נראה

באיזה מהם סמני גזרו את הילד היינו שהצד אחד מגמתם לקלקל גם לי גם לך לא יהי' אזי בברור כי שקר בימינם וכן נראה אצל אנשי משלחת שלשת הכוללים שכל כונתם להזיק ולא לתקן לעצמם, ומה שמתעטפים במעטה היראה להטות לב העם שרצונם לדון עם הנשיאים היקרים כבר די והותר לי בזה מפיסקא שיצא במעט מכל גדולי ארץ הקדושה מקרתא יקירא וקדישא ירשלים ומצפת"ו וכן הדעת נוטה. ע"כ אחב"י קומו חולצו נא נגד המתקוממים האלה לרדפם עד קצה אחרון ומצוה רבה לרדפם ולגרשם בכל מקום בואם אשר ברצונם למצוץ דמי אלפי נפשות יקרות בלי שום חמלה. השובן בציון ישים שלום וחיים ובזכות חזוק ישוב ארץ הקדושה נזכה לבנין ציון וירשלים במהרה בימינו. דברי ש"ב

הק' **ישראל שרייבער**

אב"ד דק"ק יארדאנאוו

(מקום החותם)

ב"ה ד' לסדר ראש בני ישראל לפ"ק יאריטשוב.

שלום וישע רב לנשיא ישראל.

אבי הרב שליט"א צוה לי עוד הפעם לכתוב לכ"ת מפני כי הוא חולה ר"ל על מחלת העינים, השי"ת ישלח לו רפואה שלימה מן השמים, לצרף גם אותו בצירופי דרבנן שאסרו לעשות חדשות במעות ארצנו הקדושה כמאמר אבי זקני זצ"ל שחדש אסור מדאורייתא ועושה חדשות בעל מלחמות בפרט בעתים הללו אשר הרשעים יפערו פיהם לבלי חק על מרום הרים ויאמרו ציון שדה תחרש. והמה חורשי רע על המעות הלזה ובאמירת גזורו גם לי גם לך לא יהי'.

דברי בנו ותלמידו **ארי' ליבש**

בהרב מיאריטשוב.

(מקום החותם)

ב"ה א' בא תער"ב לפ"ק יעדלאָווא.

רב חיים ושלום וכט"ם לכבוד יד"נ היקר הרב הג' הצדיק
הגביר ירו"ש חו"נ עע"א פקה"ק המפורסים וכו' בקש"ת מו"ה
אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

אחדשת"ה, הנה מכתבו היקר הגיעני הגם שמכיר אני מיעוט ערכי ומי אנכי לעמוד במקום גדולים, אך לעשות רצונו הטוב חפצתי ובפרט לקיים מצות לא תסור אפילו אומר לך כו' ובפרט אם אומר על ימין ימין בוודאי מחויבים אנחנו למחות נגד העול שרוצים לעשות נגד אחינו אנשי נאַליציען היושבים באה"ק ולומדים תורה מתוך הדחק בעוה"ר וזה כמה שרודפים אותם בלי חמלה ובוודאי צריך לקיים מאמר חכז"ל הדבק במדותיו וא' יבקש את הגרדף אפילו הרודף הוא צדיק וד"ל. והנני מסכים עם הרבנים הג' הצדיקים למחות בכל תוקף ועוז נגדם ובת"ה אל ישמע לקולם ולא יחת מהמונם והש"י בודאי יהי' בעזרו וזכות אבותיו הק' הג' הצדיקים יגן עליו שמסרו נפשם עבור אחב"י וגזכה להשתדל לטובת אה"ק עד ביאת גו"צ בב"א ומחמת טרדות אקצר באמרים הנני ידידו דוש"ת באה"ר הכותב למען המצוה והשלום מצפה לישועה במהרה.

הק' **שלמה זלמן פרענקיל**
אבד"ק יעדלאווא והגליל.
(מקום החותם)

בעהי"ת אור ליום ד' לסדר בשלח בעת"ר לפ"ק פה יעדליטש יצ"ו.

אודות הרעש אשר נתעורר כעת בעוה"ר בעיקבא דמשיחא אשר כמעט אין רגע בלא פגע בכל דבר שבקדושה וגם בכסף הקדשים קופת רמבעה"נ אשר הוא עמוד העולם להחזיקו ולתמכו לטובת אלפי נפשות יקרות ולטובת נפשינו עדי עד. אשר מתנהג בצדק ע"י הרב הגדול המובהק בתורה וגדולה וחסד מו"ה אח"ד שליט"א לנשיא ועמו תרי צנתרי דדהבא שליט"א רועים נאמנים לעם ד' ונהגים נשיאתם ברמה לעבוד עבודת הקודש באמונה והנה פתאום התעוררו מחדש אנשים מכולל אחר תחת נשיאים אחרים לקחת מן הכסף הזה עבורם. וקול ברמה נשמע מן עניי כוללינו ותעל שועתם בקול מר צורח לכן באתי בזה במחאה גלוי' קבל עם וחבר אני לכל יראי השם אשר אין רצונם בשום אופן ליתן אף פ"א לכולל אחר רק כמו שהי' עד כאן כן יתנהג עד ביאת הגואל כי דעתינו ודעת כל המתנדבים בעם רק עבור אנשי כוללינו ושלום על ישראל. כ"ד המדבר בצדקה ומצפה לישועה

הק' **שמואל אהרן מיללער**

אב"ד פה יעדליטש יצ"ו.

(מקום החותם)

אות ל.

ב"ה יום ב' בא תער"ב פה"ק לאנצוט.

שלום לידידי הרב חו"ב חו"נ הגביר המפורסם שלשלת היוחסין נשיא ארה"ק וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר נ"י.

אחדשתה"ט כמשפט! דעתי בדעת כל הרבנים הצדיקים להדפיס הקו"ק לטובת מוסדות צדקות רמבעה"נ עבור עניי כוללנו ביחוד. דברי ידידו הדוש"ת באהבה

הק' **שמחה שפירא** אבד"ק לאנצוט.
(מקום החותם)

ב"ה יום ג' לאנקא תער"ב לפ"ק.

מד' ישא ברכה כבוד ידי"נ וי"ד כל חי, הה"ג המפורסם לתפארה תורה וגדולה, יחום ומעלה בקנה א' עולה בר פחתי ובריבי כש"ת מו"ה אברהם חיים סופר נ"י נשיא אה"ק ת"ו.

אחרי דרישת שלו' תורתו, ביאות לאיש רם המעלה כמותו, אודיעהו כי לנכון השגתי מכתב יקרתו, והנני לתשובתו. וחשתי ולא התמהמהתי וגם אנכי מצטרף בצרופא דרבנן הצדיקים והגאונים שיחי' לבל יהין שום איש להטות אוזן קשבת לדברי המשולחים מאת הכוללים וויזניץ קאסוב אטיניא המחפשים עלילות בדברים אשר אין להם שחר וחלילה חולין הוא ליתן אף פ"א רק לאנשים אשר הם תחת כולל כהד"ג. וישוב ה' שבות עמו ויוליכנו במהרה אל מקום מה נורא אשר עינו ולבו שם כל הימים ועינינו תחזינה הר בית ה' בנוי כמו רמים ואקצר ואו"ש וכ"ט בנפשו ונפש ידידו הדוש"ת ומכבדו בערכו הרם.

הק' **אברהם תאומים** אבד"ק לאנקא.
(מקום החותם)

ב"ה ג' שבט תרע"ב פה ליבטשוב.

יצו ה' את הברכה לכבוד הרב הג' הגדול בתורה פאר הזמן מפורסים בצדקתו בישראל בליל המדע הן גביר לאחיו מפורסים שמו מו"ה אברהם חיים דוד סופר נ"י נשיא ארץ הקדושה.

אחדשהד"ג — הן כל יקר ראתה עיני דבריו אשר עם הספר נאמרים במועצת דעת ומישרים, על דבר דמעת העשוקים, אשר באדמת הקודש נוזלים מהעניים ודלים, אשר נשואות עיניהם על חלקם מחליקת בסף הקדשים, הנאסף והנקבצים, מתרומת לשכת הקופת מכל עיירים הנשלח לידי הד"ג המורם מעם והנבחר בהסכמת ראשי גאוני גדולי צדיקי ארצינו להיות נשיא ארץ הקדושה ושכל כסף הנקבץ יתחלק על ידו הגדולה לבני העניים השרוים על דגלו השייכים לכולל שלנו. ועתה מבקשים המה מהד"ג להצילם מהמתקוממים עליהם לגרוע חלקם ולשנות הסדרים אשר סדרו בזה נוחי נפש הרבנים הגדולים הצדיקים בדורות שלפנינו להיות כולל שלנו עומד בפני עצמו ושאר הכוללים בפ"ע לבל יכנים אחד בגבול חבירו וכהד"ג עומד לפניהם לגדר גדר שגדרו ראשונים בזה. בכן אם כי מותר דברים אך למחסור כי כבר באתי בכתובים חתום על העלה השלוחה מעירינו בחתימת כל בני העיר מקטן ועד גדול כי חלילה לשנות מעני לעני וכי כל נתינתינו ודעתינו אך לבני עניים מהכולל שלנו, וכל המשנה ידו על התחתונה. אך למען לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות באתי בידים שניות בדברי סופרים על דבר אמת וצדק לכל ישונה דבר וסדר מכל אשר לפנינו, ובזכות זה נזכה לשוב במהרה לארצנו. דברי המדבר למען חבת ציון והיושבים שמה העובדים ה' לילות וימים והדוש"ת בלונ"ח.

הק' **יקותיאל שור** אבד"ק ליבטשוב.

(מקום החותם)

ב״ה ד׳ לס׳ ויושע ד׳ תער״ב לפ״ק ליטיוויסק.

שלמא רבא לכבוד רב האי גאון החריף ובקי הסידא ופרישא
הגביר המפורסם כליל המדעים כו׳ כ״ש מו״ה אברהם חיים
דוד סופר שליט״א נשיא אה״ק תובב״א.

מי״ק הגיעני, ובאתי לקיים מצו׳ לשמוע דברי חכמים והגני מצטרף בצירופא דרבנן לגדור גדר ולעמוד בפרץ שלא לשנות הבנסת קופת רמבעה״נ זי״ע ממדינתנו מכפי החוק שהי׳ ע״ע עפ״י הסכמת הצדיקים וגאונים אשר מפיהם אנו חיים. ואנן שליחותי דקמאי עבדינן כ״ד הדוש״ת בלונ״ח ובאה״ר המצפה לישועה בב״מ.

הק׳ **פנחם אלימלך בעער**

האבד״ק ליטוויסק.

(מקום החותם)

ב"ה יום א' יתרו ט"ז שבט בעת"ר לפ"ק פה ליטוויסק.

ישאו הרים רב שלומים וכט"ס לכבוד ידיד כל בית ישראל הרב המאוה"ג שבח עוז ומגדול. החו"ב זו"נ חוטר מגזע היחס פאר מקדושים וכו' כבוד שמו מפארים, לארץ ולדרים מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק כולל עסטרייך בארץ הקדושה תובב"א.

מכתבו היקר מכל הון לנכון הגיע לידי ביום עש"ק, והנני בזה למלאות מבוקשו כי מי גבר לא יחיש למפעל הטוב הזה להחזיק בידי עניי כוללינו כולל דראהביטש ביתר שאת אשר ע"כ גם אני הנני מן המסכימים לגזור אומר לבל יטה שום איש אוזן קשבת לדברי המשולחים משום כולל אחר חוץ מכוללינו למען לא ישאו דברי המסיתים פרי. אדרבה החיוב על כל איש מערי כוללינו להוסיף אומץ לאמץ ולחזק בידי עניי כוללינו היושבים על אדמת קדשינו ביתר עוז. ועל דבר אמת חתמתי שמי והנני בזה דוש"ת באהבה רבה ועזה ורבנן אמרי אהבת עולם חותם בשלום.

הק' **יעקב קאפיל מארילעם**

האבד"ק ליטוויסק

נכד להה"צ הק' מו"ה שמעון זצוקללה"ה מיערוסלוב.

(מקום החותם)

בעזהי"ת פה לימאנאב.

הנה כאשר נתוודע לי שיצאו משולחים משלשה כוללים ווזניצא קאסוב אטיניא ומסבבים המדינה להסית לב אחב"י מאנשי כוללנו בדברים רעים למען לפגוע בהכנסת שקלי הקודש מכוללנו ויען כי הדבר נוגע מאד לקפח ח"ו פרנסת כמה אלפי נפשות תלמידי חכמים וירא' שם העובדים את ה' על אדמת הקודש וגם כמה אלמנות ויתומים אשר פרנסתם בלחץ ובדוחק גם כעת, וח"ו יגרמו להם נזק אשר גם מהחלוקה המגיע להם מקופת הכולל לא יספיק להם אפילו על לחם צר. והמשולחים הנ"ל נתנו עיניהם לשלול מהם המעט המגיע להם מאתנו בחוזק יד בי חרבות בפיהם ולשונם חרב חד ולבשים אדרת היראה כי ד"ת המה מבקשים גם נתנו לשמצה ולגדופים את הרב הגאון הנשיא דכוללנו והדפיסו עליו דברי בזיונות, וכל איש אשר רק מוח בקדקדו יראה שרק תואנה המה מבקשים בעלילות שוא כי כבר נודע ע"פ תבל מהמודעה "שפת אמת" הנדפסת מכבוד הרב הנשיא שליט"א כי הוא מוכן לד"ת בכל עת — ע"כ אחב"י חוסו נא על עניים ואביונים והשמרו לכם לבל תתנו אזן קשבת לאנשים המשולחים הנ"ל ולא תשמעו להם כלל ובפרט לתת להם איזה חתימה בכתב ח"ו ואל תשגיחו כלל על שום כתבי פלסתר הנאמרים בחציפות כי ת"ל התנהגות כוללנו הוא עצהיו"ט והנשיאים שליט"א משתדלים בכל עוז להטיב מצב הכנסת שקלי הקודש בכל מה דאפשר והכסף הנאסף מגיע למטרת הנרצה ומתחלק עפ"י התורה והיושר לזאת מצוה גדולה על אחב"י להתאמץ בכל האפשריות גם להלאה לחזק שקלי הקודש וזכות אה"ק יגן על כל המתנדבים והמשתדלים להתברך בכל משאלות לבם לטובה ונזכה במהרה לעלות לציון ברינה בנפש הכותב למען המצוה לטובת אחב"י.

הק' **חיים יעקב טייטלבוים** אבד"ק לימאנאב והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה ב' יתרו י"ז שבט תער"ב לפ"ק לימנא יע"א.

לכבוד האי גברא רבא. הה"ג המפורסם חריף ובקי י"א וחסיד מוכתר בנימוסין ויחוסין שפל ברך ועניו כבוד שמו מפארין בעדת ישורון נשיא ראש מו"ה אברהם חיים דוד שליט"א.

כבר גליתי בחתימתי על כתב מודעה בצירוף חתימת אנשי עירי והגליל שכל הכסף המורם מאתנו הוא רק בעבור עניי כוללינו שהם תחת דגל הד"ג יחי' ומכלל זה נשמע ממילא איסור לכולל אחר מהיות להם מגע ומשא בכסף הקדשים שלנו. וכעת באתי באיסור מוסי"ף וכול"ל כל אנשי הקהלה והגליל שלי. והנני נמנה להצטרף עם הרבנים שליט"א אשר יתנו עידיהן ויגזרו אומר לעשות משמרת למשמרת להחזיק ידי עניי כוללינו כולל דראהביטש. שלא יבואו זרים לחבל את כרמינו והנני מן המודיעים על להבא שכל בני עירי והגליל לא ישמעו לקול מלחשים במשאות שוא ומדוחים. ועל משמרתם יעמודו לשמור רק פקודת נשיאם הד"ג שליט"א עם המשנים הגבירים יחי' המצטרפין עמו להיות כאי"ש אח"ד ואשר יחדיו יהיו תמים אל ראשם אח"ד כל נשיא בהם הוא ניהו הד"ג שליט"א. והשם הטוב יחי' בעזרינו לחזק ידים רפות ולהגן בעדם כצפרים עפות. הב"ד

הק' **מרדכי ענגילמאיר**
האבדפ"ק לימנא הנ"ל והגליל.
(מקום החותם)

ב"ה ב' שבט תער"ב לפ"ק לעשניוו.

ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו כבוד ידידי וידיד
ישראל ה"ה הרב הגביר המשכיל ואיש תבונה הולך בישרו
כש"ת מו"ה דוד סופר שליט"א.

הן בהגיע מכתבו הנה לא הייתי בביתי עד שבאתי יום ג' ולא הייתי מופנה מכל צד ונתאחר תשובתי עד כה ובודאי הדין עם עניי כוללינו כאשר רצונם בכך. ולדעתי הוא בכלל עניי עירך קודמין כי כן מסתפחים ונקראים בשם אנשי כוללינו ומה להאריך בזה כי דבר שפתים אך למחסור וכבר ראיתי באיזו ס' ישן נושן כי כאשר היינו על מכונינו ועט"ר בדגלינו המיוחד לכל דגל ודגל וכאשר קרה איזו דבר צורך מצוה כאו"א דגלו קודם לכל דבר. ה' יזכנו לקבץ נדח"י במהרה. הכ"ד ידידו הדוש"ת באהבה רבה הכותב למען טובת אחב"י בראוי.

הק' **שמעון ראזענפעלד**

האב"ד דק"ק לעשניוו בלא"א מו"ה חיים משה עצע"ר.

(מקום החותם)

אות מ.

בשם ה' פ' בא בעת"ר לפ"ק מאסט גדול.

שוי"ר לכבוד הרב הג' והג' גביר מפורסים חוטר מגזע היחום
פאר ישראל כ' נשיאנו המרומם מר אברהם דוד נ"י.

לשמע אוזן שמעתי את השמה והשערורה אשר נעשתה איך באו אנשים לעורר מדנים ולהשבית ח"ו את המוסד הנכבד אשר יסדו אבותינו ורבותינו הק' נ"ע. ובקראי את אמרותיו הנאמרים ברגשי אש־דת, במעט כאיש נדהם עמדתי, בראותי שנמצא עוד בינינו "עם סגולה" אנשים במוהם המעכבים הגאולה ח"ו בדברי ריבותם. והאי האי דמרקד עוד בינינו. לכן שמתי לפני אמרות המלך החסיד "חבר אני לכל" וכו' וכתה"ג יוכל לעשות כאשר יחוה דעתו הטהורה ומה שיעשה כתה"ג הנני מסכים בכל לבי ונפשי, ויוכל לחתום אותי בין המון החותמים על הקו"ק כלנו ידענו את כתה"ג כי לשם שמים מתכוין, וכל פעלותיו בניהן הזה רצוים המה לכל הרבנים החרדים. ויהא רעוא שלא נשמע עוד שום ריב ומדון בינותנו. ובזכות זה נזכה לבנין ב"ה במהרה בימינו. אלה דברי המדבר למען כבוד ישראל, ידידו דו"ש מוקירו ומכבדו בערכו הרם.

הק' **יצחק יהודא עבערשטארכ**

האב"ד פה מאסט גדול.

(מקום החותם)

ב"ה ד' בא תער"ב מאשצישקא יצ"ו.

שלום אשיב לאדם חשוב ה"ה ידידי מאז הרב הה"ג החריף יראת ד' אוצרו שושילתא דיחוסא המפורסים עפ"ת בנש"ק מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

אחדשה"ט, יקרת מכתבו הנשאה השגתי, ואזרז בזה להשיב על אתר, הנני מסכים לכל הרבנים הצדיקים שליט"א אשר צועקים עלי חמס ועול שיש בידי השלשה הכוללים שפושטים ידיהם לגזול את מעות עניי אה"ק מאנשים המנדבים לעניים ששייכים להכולל אשר כת"ה הוא הנשיא, וכבר חתמתי א"ע על המודעה אשר שלח לי כה"ג נ"י, וגם ראשי הקהלה דפה חתמו עליו, כמו כן דעת כל אנשי עירי רק לעניים של הכולל דראהביטש ויוכל כהד"ג נ"י להדפיס חתימתי בקול קורא בצירוף שאר הרבנים שליט"א וד' יתן עוז וכח לכהד"ג שיעמוד נגד המהרסים, ובל להניח לעשוק את העניים האומללים, ויתאמץ כחו ביתר שאת ויתר עוז בנפשו העדינה והטהורה הרוצה באמת בטובת עניי ארצינו הקדושה, והנני בזה יד"נ מכבדו ומוקירו מאז בלב ונפש חפצה.

הק' **חיים נחום האלבערשטאם**

האבדק"ק מאשצישקא והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה ו' עש"ק לסדר וגם הקמתי את בריתי אתם תער"ב לפ"ק מושינא יצ"ו.

החיים והשלו' וכט"ס לכבוד ידידי ה"ה האי גברא יקירי
הרב המופלג המפואר ומרומם לשם ולתהלה היחסן הגביר
הנעלה חו"פ וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד שרייבער
שליט"א נשיא ואמרכל דאה"ק יבנה ותכונן במה"ב.

אחדש"ה הנני בזה שולח לרום מע"כ המודעה והן אמת בעת בוא לידי מודעה הראשונה לא חשתי כלל כי לפה לא באו המשולחים המחבלים אך אחר בוא הכתבים מאה"ק ראיתי שמהומה גדולה בשם. ע"כ הנני שולח בזה המודעה ומצדנו גם אנו מבקשים שיחזק כ"ת ובל יתרשל ח"ו כלל ולעמד הדבר על מכונו ואנו נחזק אותו ג"כ ובכל פעם נחזק הדבר יותר ובוודאי ח"ו בכאן לא ישונה מצדקה לצדקה ובכל פעם יתחזק הדבר והש"י יהי' בעזרנו ונוושע בכל מיני ישועות טובות. דברי ידידו דו"ש בלונ"ח המצפה לשמוע תמיד ב"ט ויתרומם קרן ישראל במהרה ונזכה לביאת ג"צ במ"ב.

הק' **ארי' הלברשטאם**

אבד"ק מושינא.

(מקום החותם)

ב"ה פה"ק מילאווקא יע"א.

אל כבוד הרב הנשיא הגדול הגביר האדיר המפורסם לשבח ולתהלה רודף צדקה וחסד אין גומרין עלי' את ההלל המאה"ג וכו' וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד שליט"א בק"ק דראהאביטש יע"א.

מכתבו הנוגע לאמת וצדק הגיעני לנכון, והנני מצדו של בני בוללנו שליט"א. כי החדש אסור מן התורה ובפרט דבר הנוגע לקפוח פרנסת עניי צאן ב"י אחינו מכמה וכמה שנים המסתפקים בדוחק גדול בהחלק המעט אשר אין מספיק להם ללחם צר ומים לחץ וגם מזה ינתן לאחרים היתכן לחשוב כזאת. אולם להטיב מעמד הכולל וויזניצא, וכו' מחויבים ראשי בני ישראל רבנים גדולים מכל הארצות ושריהם לחקור ולדרוש עצה עבורם להטיב מעמדם בעצה אחרת ממקום אחר אך לא על דרך הלז לקפח ולהרע מצב כוללינו גאליציא. לזאת באתי בזה להשיבו על מכתבו ואשר גם אנכי מצדו של בני בוללנו שליט"א. ולא חלילה מצד המתנגדים וד"ל ידידו דוש"ה בלונ"ח.

הק' **אהרן שאנצער** הרב דפה.

(מקום החותם)

ב"ה יום ד' פ' בא תער"ב לפ"ק פה מיקאליוב.

החוה"ש וכט"ס לכבוד מרן הרה"ג המפורסים בנש"ק נשיא אה"ק שה"י וכו' בקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד נ"י שליט"א חופ"ק דראהביטש.

אחדש"ה ביאות לכבודו הנני בזה להסכים עם כל הצדיקים והרבנים המפורסמים שליט"א להדפים הקו"ק לאחב"י אשר לא ישמעו לדברי המשולחים מג' כוללים הידועים וד"ל והנני באתי עה"ח היום יום ד' לסדר ולמען תספר והנני בזה ידידו הדוש"ת בלונ"ח.

הק' **יוסף יחיאל מיכל רעדליך**

האבד"ק הנ"ל והגליל

נכד להה"צ ר' חיים אברהם זצ"ל ממיקאלאיוב ונכד הה"צ ר' מאיר זצ"ל מפרעמישלאן זי"ע ועכ"י.

ה"ה מישלעניץ.

לכבוד הה"ג הה"צ נשיא ישראל וכו' מוה"ר אח"ד שליט"א.

מכתבו הגיעני בער"פ ודרוש דרש ממני לחות דעתי עפ"י שבלי בתורה אודת הוויכוח שבין אנשי כולל וויזניצע ובין אנשי כוללתו אף כי כבד לפני לשלוח הוראה ע"פ תבל. והדבר כבר מוסכם ומוחלט מגאוני וצדיקי ארצינו ואין להרהר ואין צריך לחזק אפס מצוה לשמוע ד"ח. ויען כי אז טרדות החג רבו ע"כ עתה באתי. וי"ר דאימא מילתא דתתקבל. אמת הדבר כי תוכן עניני הוויכוח אין כל כך גלוי לפני אפס מעט מזעיר. כי סברתם שהם נותנים ונודבים ע"כ המה הנתבעים. ואנו לדרך אחרת. כי העניים שבא"י המקבלים המה הנתבעים. ועיינתי בתשו' ד"ח זצ"ל תנינא ס"י ס"ח ותשו' זקינו הח"ס חלק או"ח סי' ר"ד וברמב"ם פט"ז מהל' עדות הלכה ג'. הנה מה שהקול קורא אמר שבא"י היא מקום המשפט לכאורה בח"ס בתשו' הנ"ל פסק שהד"ת צריך להיות בח"ל אפס אמרתי שגם לסברתם שהמה הנתבעים מחמת שהמה הנותנים. מזה נראה לדעתי שאין הדין עמהם ומדוול ידי' משתלם. דהנה איתא בבבא בתרא. האומר תנו מנה לעניי עירינו אין דנין אותו וכו' ופריך ואמאי ליסתלקי בי תרי נפשי' ולדיינו וכו' עד ואבע"א לעולם כדקתני עניים ממש ובעני דרמי' עליהו וכו' והרמב"ם פסק כאבע"א. ובנד"ד אנו נותנים ונודבים לעניים ממדינתינו אשר נוסעים לארץ ישראל והמה רמי' עלינו וא"כ כל גאוני ארצינו והרבנים הלא המה נוגעים. ולהיות הד"ת במקומם אין גם באפשר כי הם בוודאי נוגעים. ע"כ הדרך הישר בדעת גאוני ארצינו לבחור **שלשה מומחים ממדינת א"י** שאין ידם שלטה בזה העסק כי אם יהי' הד"ת בח"ל במדינות אחרים שאינן נוגעים יצטרכו לאסיפות עדים וטענות משני הצדדים **ונכון הדבר שיהי' מקום המשפט בא"י** כי קרוב וברור שמה משני הצדדים כל הענינם והטענות והעדות. קצרתי דברי מחמת כי האמת אתנו בדבר הזה ויבנה בית הבחירה ב"ב בעתירת עבד לעבדי ד'.

הק' **יוסף שמואל פערלמאן**
אבד"ק בק"ק מישלעניץ.

ב"ה לסדר ואכל את יתר הפליטה שנת תער"ב מעדיניצא.

שפעת שלום וברכה א"כ ידיד ה' וידיד בית ישראל האי
גברא רבה ונפישא מרא דארעא קדישא הרה"ג פאר היחום
והמעלה מאד נעלה כש"ת מ' אח"ד סופר שליט"א.

גם אנכי באתי ביהודא ועוד לקרא במסייע להני רבנן דאישו"ר כולל שלנו מכבר אית להו ואישור מוסיף ליח להו כי זה זמן זמנים טובא אשר קיימו על נפשם ועל זרעם החלוקה הנעשית ע"פ הרה"ג מהר"ם זלה"ה מוויזניצא ובלי תפונה מאז הי' לזכותם ולטובתם וא"כ שוב א"י למחות ועיין ש"ס קידושין מ"ב וחו"מ סי' רפ"ט דדמי לחלוקת א"י וחלוקת המשמרות ועיין בלי יקר שם וכדמתרגמ"י ממכריו על האבות דכן אתקינו אבהתא וכבר זכו והוחזקו אנשי כוללינו בזה כמבואר בש"ס גיטין ז"ל ודמיא הא מילתא לעני מהפך בחררה ואפי' לשי' ר"ת ז"ל הגה כבר טרחו בזה עניי כוללינו הם ושלוחם כ"פ וסמכו דעתי' ע"ז והוה כיהיב סיירא ובפרט דפסקו לחיותי' לגמרי וע"כ יוצאה אפי' בדיינים כמ"ש והאריך בזה בתי' מ"ב סי' ז"ך וכ"כ החי"ם סי' ע"ט ועי"ש בסי' ס"א מ"ש דבבעין זה כ"ע מודו וכ"כ בתי' ב"ש סי' צ"ז והעולה על כולנה כי בני כוללינו רוצים לבוא עמם לד"ת לפני דייני א"י באשר כתבו הבתי דינים שבא"י האשכנזים והספרדים והמה נותנים כתף סוררת אי לזאת כל מי שנגע יראת ה' בלבבו בשופר ירום קולו חזקו ונתחזקה בעד עמינו וערי א' להציל העשוקים מיד עושקיהם והעושה שלום במרומיו יעשה שלום עלינו ועכ"י.

ב"ד הק' **אשר הלוי** חופ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה מעליטץ.

הן שמועה שמענו כי אנשי אה"ק משלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אנטיניא שלחו מהם אנשים לסבב בערי מדינתנו לדבר סרה על אנשי בוללנו היושבים באה"ק לאמר כי הם יושבים על סיר הבשר ואוכלים לחם למעדנים ומטרתם בזה למען לפגוע בהכנסת שקלי הקודש להסית לב אחב"י אשר יתנו נדבת ידם עבורם ג"כ. ויען כיאם ח"ו יעלה בידם את אשר זממו לעשות יקפחו בזה פרנסת אלפי נפשות ת"ח ויראי ד' מאנשי כוללנו אשר גם עתה פרנסתם דחוקה להם מאוד ומנת חלקם הנשלח להם אינו מספיק אף לשליש מצרכי החיים, ועוד הם באים להכרית גם את זה המעט מפיהם לכן אתאפק בל אוכל מחדול מלהודיע לאחב"י כי לא ישימו לב לכל אשר ידברו אליהם המשולחים וחלילה לאיש לתת להם חתימת ידו ח"ו, ואשר הם אומרים כי בקשתם אשר הרב הגאון הנשיא מדראהבישט יעמוד אתם לד"ת, הנה כבר יצא הפסק מכל הב"ד שבירושלים כי מקום המשפט ע"ז הוא רק באה"ק אשר שם מקום התובעים והנתבעים, לבן אין ממש בטענתם זאת, ורק חפצם להטיל דופי בהנהגת כוללנו אשר ת"ל גלוי וידוע בכל ערי המדינה אשר הרב הגאון היחסן הנשיא מדראהבישט והמשנים הרבנים הגדולים המיוחסים מבראדי ומקראקא משימים עינם ולבם כל הימים לטובת עניי כוללנו היושבים באה"ק למען הגדיל דבר הצדקה ולהאדירה באשר באמת עבודתם עשתה פרי להעלות סכום בסף הקדשים, לזאת חוב קדוש רובץ על כל איש ישראל מאנשי כוללנו לחזק כעת את עניי כוללנו עוד ביתר שאת ולתמכם בנדבת ידו בכל מאמצי כחו למען החיות את עניי כוללנו המתפללים בעד אחיהם יושבי מדינתנו ובזכות המצוה הגדולה הזאת תושעו בכל משאלות לבבכם לטובה.

הק' **נפתלי הורוויטץ**
אבד"ק מעליטץ.

ב"ה ג' תצוה את בנ"י ט' אדר תער"ב מקוליניץ.

הוד והדר בימי אדר א"כ הרב הג' המפורסם נזר הגבורים ופאר היראים וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר נשיא אה"ק נ"י יע"א.

בזו הרגע השגתי מכתב קדשו כי ידפוס הקול קורא לחזק את הכולל מיד הקמים ע"כ שאלתו כי תחד גם כבודי בקהל קדושים ואבקש לחתום גם שמי על הקו"ק ובעה"ח.

הק' **העשיל באבד** אבד"ק מיקוליניץ.

(מקום החותם)

אות נ.

ב"ח נייטארקט יצ"ו יום ב' יתרו טו"ב שבט בעת"ר לפרט.

החיים וברכה למשמרת שלום לכבוד ידידי שאהבה נפשי הרב הגדול בתורה וביראת ד' טהורה מעוז ומגדול ארי שבחבורה הגביר האדיר המפורסם נשיא ישראל בנש"ק אראלים ותרשישים בקש"ת מ' אברהם דוד שרייבער שליט"א בק"ק דראהביטש יע"א.

לתשובת יקרתו אשר הגיעני ביום עש"ק העבר. אתפלא מאוד הלא כבר הקדמתי נעשה לנשמע וזה כשבועות שתים אשר נתתי חתימתי לידי הגבאי דפה לשלוח לכה"ג שליט"א. וכבר באו הני משלחת מלאכי רעה לפני

מהתם להכא עם מלשינות רבות, וברצונם הי' להדביק את זכיהם בכותלי בהכנ"ס ובהמ"ד ולא הנחתי אותם וגערתי בהם ובהמונם. לכן הנני בזה עוד הפעם להשיב מפני כבודו כי רב הוא. כי גם ידי תכון עמו וזרועי תאמצהו לבלי לשנות הצדקה לכולל אחר ובצדק כל אמרי פיו ויוכל בת"ה לחתום גם את שמי בין חתימות הרבנים שליט"א על הקו"ק והנני בזה ידידוש"ת באהבה רבה חותם ברגשי כבוד וברכה.

הצעיר **חיים דוב בער שטראך**

האבד"ק הנ"ל והגליל.

(מקום החותם)

ב"ה יום ג' לסדר ואתם תה"ל ממלכת כהנים תער"ב לפ"ק ניזאנקיוויץ.

יהא שלמא רבא לגברא רבא ויקירא ה"ה כבוד רב האי גאון
וצדיק נשגב הגביר האדיר איש אפרתי נשיא א' בקש"ת מו"ה
אברהם חיים דוד סופר שליט"א הנבחר לנשיא הכולל.

את גבתי"ק לנכון הבריק מול עיני וכבר היו לי וויכוחים שונים בזה הענין אשר אנחנו אין בידינו להרהר ולנטות ימין ושמאל כ"א לדעת גדולי הדור אשר מפיהם אנו חיים ובכן הנני בכל לבבי ונפשי להסכים על הקו"ק בצירוף כל רבני וגדולי גאליציען החונים תחת דגלו דגל הקודש ויוכל לצרף גם חתימתי לקול הקורא ודי בזה למחות נגד המתפרצים. דברי אוהבו הדוש"ת באה"ר החותם בכל חותמי ברכות וביראת הכבוד.

יעקב שלום הערציג

האבד"ק ניזאנקיוויץ.

(מקום החותם)

ב"ה ניסקא.

בדבר אשר בוללי וויזניצא קאסוב הזמינו את הדר"ג הגשיא מדראהביטש שליט"א לעמוד עמהם לד"ת ורוצים לקחת ממון ממדינתינו הגנו מבקשים מאת הדר"ג הנשיא שליט"א **אשר בל יעמוד עמהם לד"ת בחו"ל כי** אין לחם שום שייבות לממון הנשלח לידו מעירנו כי הם דוקא עבור עניים בני עירינו אשר יושבים באה"ק ואשר הוא תחת הרשיון שבידו ואין בכחו לשנות מצדקה ליתן פרוטה חדא לשארי עניים וכאשר הוחזקו העניים בני עירינו זה במה שנים אין לשנות בי על זה נגבו ונשלחו המעות לידו ואין בכחו לשנות וע"ד אמו"צ באעה"ח ולרא' באתי עה"ח יום ה' בשלח תרע"ב פה ניסקא יע"א.

הק' **שלום הלברשטאם** אבד"ק ניסקא.

(מקום החותם)

ב"ה ג' בשלח לס' איש לאשר באהלו נעבליטץ.

בבוד נשיאנו דארצות החיים הוא ניחו הרב הגאון הצדיק
בנש"ק אראלים ותרשישים בקש"ת מו"ה דוד סופר שליט"א.

הנני מסבים עם הצדיקים הגאונים מפורסמים להדפים קו"ק בשמי להיות נטפל לעושי מצוה. שלא ישמעו אחבי"י לשלוחי אנשי ג' הכוללים הידועים לגרוע ח"ו מנת חלקם של עניי בילנו היושבים על התורה ועל העבודה בארץ הקדושה. ובפרט שכבר יצא פס"ד מגאוני מצוקי ארץ ג' בתי דינים שבירושלים הקדושה תובב"א אשר הנ' כוללים **מחויבים לעמוד לד"ת בארץ הקדושה.** וע"כ אני הקטן מסבים להצדיקים ונמנה עמהם לדבר מצוה להדפים בשמי בנ"ל. ומאפס בו' הנני ידידו דוש"ת באהבה רבה וביראת הכבוד.

שמואל שעהנפעלד חופ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

בעזהשי"ת לסדר ושמרת את החקה הזאת שנת תער"ב לפ"ק נראל.

שלמא רבא לגברא רבא כבוד הגאון הצדיק מקור קודש
מחצבתו המפורסים בקצוי ארץ לשבח ולתהלה ולתפארת
בקש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא נשיאי
הכולל מאסטרייך וגאליציען בק"ק דראהביטש יע"א.

אחדשה"ט הנני להודיע שאתמול השגתי מכתבו היקר והנעלה ומאד דאבה נפשי על שכך עולה בימינו שרבים ירצו לגזול רבים עניים ואלמנות ויתומים אך מי אנכי לבא בין הגדולים להיות מדריך את אחינו בני ישראל די להפקיע את עצמו אך למען כבוד הדרת גדולתו יצאתי מגדרי והנני כותב לבא בתוך הבאים הינו הצדיקים והגאונים והרבנים לבקש מאת אחינו בני ישראל השייכים לכולל דראהביטש לבל יתנו אוזן קשבת להמשולחים מכולל וויזניצא ואטיניע וקאסוב, כי הכל רואים שהולכים שלא כד"ת בזה ואגב ארשום איזה הערות מצודתי עפ"י תוה"ק כי חלילה לנו לשנות מכאשר שהי' עד הנה עיין בוי"ד סי' רנ"ח סעיף י"ב ועיין בחו"מ סי' ר"ד סעיף ח' מבואר אם רבים אמרו לאדם אחד מתנה אינם יכולים לחזור אפילו אם הי' מתנה מרובה ובפרט לעניים רבים ק"ו בן בנו של ק"ו שאסור לחזור ועיין בחו"מ סי' רמ"ט עי"ש. אך זאת שיך לומר מהמעות שהופרד עד הנה אך להבא נוכל לומר דהוה כדבר שאין לו קצבה ודשלב"ל דלא מהני אף קנין לזה אף דמהני קנין בשאר מקומות אך ראי' מפורשת מגמרא גיטין ד' ל' ע"א במשנה המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן בו' מתי צריך ליטול רשות מן היורשים בו' ומימרא דרב שם בגמרא דמוקי מתניתין במכירי בהונה בו' והוה כמאן דמטי לידייהו ובשם בודאי מירי בסתם אף שלא גדלה התבואה הוה הדין כך שמותר להלות להם ע"ז

וגם בצדקה הדין כך במכירי עני דהוה רגיל ליתן לו זכה אף במה שעתיד להפריש אך במל"מ פ"ז מה' מעשר ה' ו' הביא בשם הירושלמי דאין שייך לומר בעני במכירי עני מחמת שכל הבא ליטל נוטל בע"כ של בעל הבית זו דוקא במעשר עני הדין כך במבואר בפ' הזרוע אלא העניים באים ונוטלים ממנו בע"כ אבל בשאר צדקות בודאי אינם יכולים ליטל בע"כ של בעה"ב ואף בסתם צדקה חושב הש"ע יו"ד סי' רנ"א מי הקודם וכמה מהם מחמת שאמדו חכמים דעת הנותן למי שדעתו קרוב ביותר במבואר שם הוה בודאי עוד קודם שהופרש כמאן דמטי לידיהו דמי ביון שאין נוטלין ממנו בע"כ הוה הטו"ה שלו ודמי לתרומת ומעשרות ע"כ שייך בודאי בזה מכירי עני כמו במעשר חוץ מזה מבואר במלחמות שם בפ' כה"ג וז"ל פירוש אשאלון לצבורא פריטין לצורך ענייהם ומלוה על פה היתה שהלוים להיות מפרישין עליהן מחלק צדקה וחובה שקבלו עליהם וארכו הימים ומתו האבות ונשארו הבנים ובאו להפריש ע"ע ואמרו חכמים שאין בולו עשיר ואין ציבור בולו עני ור"ל שאם נתנו להם רשות מפרישין ואע"פ שאמרו למעלה אבל ביורש אין עוני נחלה לומר שאפילו נתנו לו רשות אינו מפריש עליהם התם במלוה לעני אחד שאם הוא עני אפשר שבנו יהי' עשיר שאין עוני ירושה לדורות אלא גלגל שהוא חוזר בעולם אבל צבור אין כולם עשירים שלא יהי' צריכין לפרנסות עניים לפיכך מפרישין עליהם ברשותו עכ"ל הרי מפורש אפילו למ"ד שאין שייך לדמות עניים לכהנים ולוים כ"ז בעני יחיד אבל עניים רבים דומים ממש לכהנים ולוים שאף בנם יורשים אותם זכות המכירין במפורש במשנה הנ"ל מתי צריך ליטול רשות מן היורשים ונוסף לזה נראה לפי דעתי בבירור לומר דהעניים היושבים בארץ הקדושה כל בני הכולל בפני עצמם שנתחלקו מקדם מרצונם הטוב המה מאז ועד עולם כפועלים שכורים כל אנשי הכולל בפ"ע כשכורים מהכולל שלהם לישב בארץ ישראל משום ישוב א"י שחל על כל ישראל המצוה במבואר במה פעמים בש"ס ופוסקים ואיך יכולים לקפח מהם אף פ"א ממה שנפל בגורלם **זה הוא גזל גמור** וגם יש בזה לתא דלא תעשוק שכר עני ואף שגם המה יושבים בשם עכ"ז לא שכורים מאתנו המה רק שכורים לכולל שלהם ע"כ

בודאי שארית ישראל לא יעשו עולה וחלילה וחלילה לגרוע מאנשי כוללינו היושבים בארץ הקדושה אף פ"א ובודאי כל מי שבידו ובכחו למחות ביד המשולחים משם שלא להניח אותם להיות מסיתים במקום בואם חל החיוב עליו לגרשם ולשלחם בחרפה ובוז כי המה שותפים . . . אף שאיננו מכיר אותם והש"ית ירחם עלינו וישלח גו"צ. דברי הדוש"ת ומברכו שהשי"ת יעמוד בעוזרו במלחמות ד' וינצח אותם בנצוח גמור עד עולם.

הק' **שלום ריינמאן**

חונה בק"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

אות ס.

ב"ה אור ליום ה' וארא שנת תער"ב סאמבור.

הנה נוסעים בערי המדינה משולחים מאנשי שלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אטיניא ובכל מקום בואם הם מדברים סרה על עניי כוללנו ועל הנהגת הכולל ומטרת חפצם הוא לפגוע בכספ הקדשים אשר ירימו בני ישראל אנשי מדינתנו עבור עניי כוללנו וברצונם לקחת חלק משקלי הקודש האלו ויען כי הם יורדים בזה לחיי שלשת אלפי נפשות עניי כוללנו ומהם הרבה ת"ח ויראי השם העובדים את ד' מתוך הלחץ והדחק אשר לא ישוער לבן ההכרח אתי להגיד לאחב"י אשר בל ישמעו בקול המשולחים הנ"ל כי הם חפצים להסיג גבול אשר גבלו ראשונים זה קרוב לחמשים שנה ולא תהי' כזאת בישראל לקפח פרנסת אביונים נקיים שלא בדת של תורה ואשר הם מתלבשים תחת מסוה הד"ת לאמר כי הרב הגאון הנשיא מדראהביטש יעמוד אתם לד"ת הנה בבר יצא הפסק ע"ז מאת כל הבתי דינין שבאה"ק **כי אין להנשיא מדראהביטש כח ורשות לדון עבורם בחו"ל במקום אשר העניים מכוללנו אין מרשים אותו ע"ז ורק באה"ק יקוב הדין את הדר** לכן עליכם אחב"י חוב קדוש רובץ אשר תעמדו לימין אחיכם **עניי עירכם** היושבים באה"ק ותתמכו אותם ביתר שאת בנדבת ידכם כי הנהגת הכולל היא עצהיו"ט והכסף מגיע לתכלית הנרצה ומתחלק עפ"י הצדק והיושר כאשר גלוי וידוע לכל אשר הרב הגאון היחסן מדראהביטש והמשנים אשר אתו הרבנים הגדולים המיוחסים מבראדי ומקראקא משתדלים בכל עוז לטובת עניי כוללנו ועינם ולבם כל הימים להגדיל דבר הצדקה ולהאדירה בכן גם אתם לעומתם **תצאו לעזרת אחיכם להעניקם מנה אחת אפים וכל המוסיף מוסיפין לו מן השמים**, ובזכות המצוה היקרה הזאת ימלא ד' כל משאלות לבכם לטובה דברי הכותב למען האמת והצדק,

יהודא צבי בהרה"צ אורי הכהן זללה"ה.

(מקום החותם.)

ב"ה יום ב' פ' שמות תער"ב לפ"ק סאסוב.

שלום רב לאוהבי ד' ותורתו ה"ה כבוד ידי"נ הרב הגה"ג החסיד המפורסם רודף צדק וחסד בנש"ק וכו' מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א ראש הנשיאים דכוללנו באה"ק תובב"א.

אחדש"ה כראוי הנה מכתבו הגיעני וגם ראיתי המכתבים המתנגדים למכה"ג ונרעשתי מזה לזאת הנני יוצא חוץ מגדרי להדפים חתימתי בצירוף כל הרה"צ המחזיקים בידו ועתה הנני לבקשתו שאל ירא ואל יפחד ואל יתרשל ע"ז רק יתחזק לבו בגבורים כי מי ישמע לדברי המשולחים משלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אטינ'א אשר חפצים להשיג גבול עניי כוללנו אשר זה קרוב לחמשים שנה נפרדו מאתנו והיו לכוללים בפני עצמם ועתה יבואו לקפח פרנסת שלשת אלפי נפשות עניי כוללנו אשר חיים חיי צער ואך אל כסף החלוקה עיניהם צופיות, בטח כל איש ישראל מאנשי כוללנו בל יתן להם יד **אך יראו לחזק את עניי כוללנו ברוחב נדבת לבם ויתמכו אותם כל איש כפי השגת ידו וכל המוסיף יוסיפו לו מן השמים.** וזכות מצות החזקת וישוב אה"ק יגן עליו ועל זרעו ועל כל הנלוים אליו. ידידו דו"ש באה"ר

הק' **שלמה** מפה סאסוב.

(מקום החותם)

ב"ה מוצש"ק בשלח פה סאקלוב בעת"ר לפ"ק.

שוי"ר לכבוד ידיד נפשי הרב הה"ג החריף ובקי הגביר צנא
מלא ספרא יראת ה' אוצרו יו"ש חוטר מגזע תרשישים כו'
בש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

מכתבו השגתי ונתתי שמחה בלבי אשר ראיתי שיצא ללחום מלחמות ד' נגד המתפרצים אשר קמו להרום פרנסת עניי עם בני ישראל אשר זאת לנו למורשה מצדיקים יסודי עולם **אשר כל קיום אחינו בני ישראל בגלות החל הזה הוא בזכות עניי ארץ ישראל** לכן לפי דעתי חוב קדוש מוטל עלינו להדפים קול קורא בשער בת רבים לבל יתנו אוזן קשבת להמהרסים והמחריבים המשולחים משלשה כוללים וויזניצא קאסוב ואטיניא ויישר כחו אשר לא הרף ידו ועומד בפרץ לגדור גדר וזכות המצוה יעמוד לו לבצע מעשהו וירים קרן הכולל קרן התורה ונזכה לעלות לציון ברנה בב"א והנני בזה ידידו אוהבו דוש"ת באה"ר.

הק' **דוד הלברשטאם.**

(מקום החותם)

ב"ה יום ג' לס' ולבני ישראל לא יחרץ בו' פה סאקאלוב.

שלום רב באהלו יקרב לאור נערב כ"ק אהובי הרב הגה"צ
שה"ת סוע"ה תפא"י בוצ"ק חו"פ שהוי"ח בקש"ת מרן ר' אח"ד
סופר שליט"א נשיא ואמרכל דאה"ק תובב"א.

אחדשהט"כ ברגע האיר נגד עיני גיה"ק וענותו תרביני לחתום שמי על הקו"ק לאחב"י לבל יתנו אוזן קשבת לדברי המשולחים הסובבים להסית לגזול שקלי הקודש דם נפשות אביונים נקיים וכשאני לעצמי לא אדע בלל על מה שאנחנו צריכים להזהיר לכל מי שיש בו רק ריח תורה וי"ש בדבר אשר מוזהרים אנחנו בתוה"ק פ' ראה כי יסיתך אחי"ך בו' לא תאבה לו בו' והלא גם בענין הלז ממש נתחלל כבוד שמים וע"ז השעירים ירקדו ויאמרו ידינו רמה באשר אנכי בעצמי שמעתי מפגעי הזמן. עושק בזה לא נשמע בין אנשי קדר. אם השלשה כוללים רוצים רק טובת אחב"י למה להם להרבות בהוצאות יעשו כולל אחד והרבה הכנסה הי' מזה לאחב"י במובן. ואיך יעלה על לבם לבא לגבולנו. שומו שמים ע"ז. ע"כ גם אנכי באתי למען האמת והצדק ועפ"י דתוה"ק לבקש ולהזהיר לנדיבי אחב"י שירדפו עד החרמ"ה להמשולחים אשר אין להם שום כוונה לטובת הכלל רק טובת עצמם דורשים והמפורסים א"צ ראי' אשר בהד"ג בצדקו מקדיש עתותיו לטובת הכלל וקושטא קאי בו'. ותופר עצת הקמים וזכות תמכין דאורייתא ואלמנות ויתומים תעמוד לכ"ק בזה ובב"א ויציץ עליו נזר ה' ובכל אשר יפנה דוד ישכיל ויצליח בעתירת אוהבו מוקירו ומכבדו בערבו הרם הכותב בלהבת אש למען אהבת האמת והצדק מצפה לישועת ה'.

הק' **דוד צבי אויערבאך**

בהה"ג המפורסם רימ"א זצל"ה בעהמ"ס נזר ישראל
מקרא קודש וכו' אב"ד דפה"ק.
(מקום החותם)

ב"ה ד' לסדר ושמתי פדת בין עמי בעת"ר סאקולווקא.

שלמא רבא לגברא רבא יד"נ ויד"נ בית ישראל הרב הגאון הצדיק הקדוש המאיר לארץ ולדרים יקר מפז ואדרכמונים המפורסים בכל קצוי תבל ואיים רחוקים קדושת שמו מפארים וכו' וכו' הר' אברהם חיים דוד סופר שליט"א בהמהריל"ס זצלה"ה האמרכל ונשיא אלקים מרא דארעא קדישא דישראל.

אחדש"ה היום השגתי נועם גואמו ופקודתו שמרה רוחי וקסתי בידי לעמוד על משמרת הקודש נגד הלוחמים נגדו והנני מן המוכנים לשרתו בי אמת יהגה חיכו ויהי' חזק ואמיץ, כי שפת אמת תכון לעד ובל ימוט לעולם ועד. אחכה שמן השמים יחילו על ראשו רב ברכות וטלי הצלחות כי לא ינוח וכו', והנני להעתיק לו מה שידפים בקול קורא משמי שלא יהי' נראה כי פקד עלי ד"ל ומה שנרשם בקו השוה ידפים באותיות גדולים: **קול קורא אלי מארצנו קול צוחה מעירנו הקדושים ירוש' צפת טברי'** תובב"א, התעוררו התעוררו קומי אורי שמעו נא אנקת אביונים נדכאים ועגומים! אלמנות ויתומים! גדולי תלמידי חכמים! גאונים וצדיקים! ישרים ותמימים! התאזרו ולבשו עוז נגד הלוחמים. אשר שם עלו שבטים! שבט המושל על עם דלים ורשים! אשר אנחתם הוא לחמם! רצח חבורותם זרוים ענה ויגה ולא מלב לכלותם. ערי הקודש ילבשו בגדי אלמנות בואבם וצועקים! **ותעל עד ד' שועתם!** (ושמעתי פ' מקדמון אחד מגדולי ישראל על לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה היינו אם רצו לעשות עמל ואון אזי קודם עשיתם ראו שיעשו באופן שיזכו בדינם מטעם מיגו ובדומה בדי שיצא לאור משפטם שזכו בדין ועי"ז עשו מה שעשו שלא יצאו נבלמים וד"ל) וכזה וכיוצא בו קרה לאחינו בשרינו מכוללנו מחבורתנו הנרדפים

לכן עדה הקדושה שמעו ותחי נפשכם בל יפן אף אחד מכוללנו מאחינו לסור אף פסיעה חדא מדרכי התורה והיראה מנשיאי אלקים מרא דארעא קדישא מכוללנו האחד הרב הג' הגדול מעוז ומגדול המפורסים הר' יצחק אייזיק פאפערש נ"י שליט"א מבראדי ומשנהו הרב הג' הגדול מעוז ומגדול המפורסים הר' שמואל יהודה שענקער נ"י שליט"א מקראקא, ובראשם ידיד נפשי עוז הרב הגאון הצדיק הקדוש המפורסים הר' אברהם חיים דוד סופר נ"י אליהם תשמעון באשר חק נתן אל השופט אשר יהי' בימים ההם וכל הנדבות שאנחנו נודבים לקופת רמבעה"נ זצללה"ה ז"ע ועב"א על דעת גבאי כוללנו נודבים ואסור לשנות מדעת הגבאים הקדושים שבהסכמות בלנו נתקבלו באהבה וברצון בהרנו בם **וכל הנוגע בם כאלו נוגע בבבת עינו עיני כתיב** וד"ל והאגרית הקודש **שפת אמת תכון לעד** ישמחו ישרים בלבותם ועוד יגדילו לעשות עם אלה **ויוסיפו נדבות בשקלי הקודש הללו להחיות עם רב מאגודתנו** כוללנו ויעלו ויפרחו כחבצלת השרון. דברי המדבר בצדקה מול מאזין צעקה אסקופה הנדרסת לפני רבנן ותלמידהון

הק' **יעקב הוילפערן** האב"ד סאקולווקא

בעל המחבר קונטרס התשובות ויאמר יעקב וספר ברכת יעקב וספר יעקב לחק וספר ויקרא יעקב. מגזע רש"י ורש"ל זצללה"ה זיע"א.

(מקום החותם)

בעזה״ש יום ד׳ לפ״ק סטאַניסלאווטשיק.

שלום רב וכט״ם לכבוד רב האי גאון קודש הלולים שלשלת היוחסין שושילתא דדהבא דכיא מו״מ בתורה צדיקא קדישא חסידא ופרישא בקש״ת מו״ה אברהם חיים דוד סופר שליט״א נשיא בוללנו עד ביאת ינון.

אחדש״ה באשר יאות לאיש כמוהו, הנני להשיב מפני יראת הכבוד כי חלילה לו לתמוך ידי הרודפים ולשנות על חוט השערה רק באשר קבלתי מאבי זלה״ה אשר אנחנו תחת כולל גאליציע הוא כולל דראהאביטש בן אתנהלה לאטי לרגל המלאכה רק לחזק ולהתאמץ בכל עוז, ואאטום אזני לצעקת זרים אשר לא שערום אבותי ועבור זה קצרה ידי מהושיע להם. אולם גם להבנים ראשי בין ההרים הגדולים לדבר מקטן ועד גדול מה בחי ומה אוני לבן החשיתי מכל לדבר מטוב ועד רע ונכון לבו ידו׳ בטוח כי אם יגיעו שלוחי זרים הנה להסית נדיבי עם, עוז אתאזר לרודפם עד חרמה באשר יאות להם ובזה הנני דו״ש ת״ה בנפש ידידו המשתחוה מרחוק מול הדרת גאון קדשו.

הק׳ **ברוך לאשטשאווער**

אבד״ק סטאַניסלאווטשיק.

(מקום החותם.)

ב"ה סטיטשין.

הגיעה לאזני השמועה אשר הרהיבו בנפשם איזה אנשים מאנשי שלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אטיניא לנסוע בערי מדינתנו להסית לב נדיבי עמנו באמרם כי עניי כוללנו הם אוכלים בשר לשובע ומאתם נחסר כל טוב ומטרת חפצו להסב לב אחב"י אשר יתנו להם חלק מכסף הקדשים אשר בקופות הרמבעה"נ. בשמעי זאת עמדתי משתאה איך נעשתה הדבר הזה לרדת לחיי שלשת אלפי נפשות עניי כוללנו החיים חיי צער בחוסר כל ומהם הרבה ת"ח ויראי השם ויתומים ואלמנות. לכן מצאתי א"ע מחויב להגיד לאחב"י חוו"ד אשר בל יתנו אומן לכל דברי המשולחים כי שלא כדת של תורה הם עושים אחרי אשר זה קרוב לחמשים שנה אשר נפרדו מכוללנו מרצונם הטוב ונתהוו לכוללים בפני עצמם ומדוע יחפצו כעת לנגוע בפרנסת עניי כוללנו לקפח פרנסתם הדלה. ואם בחפצם להגיש הדבר לפני איזה בי"ד הלא כבר נדפס הפסק ע"ז מכל הבתי דינין שבירושלים **אשר אין רשות להרב הגאון הנשיא מדראהבויטש לדון עמהם בחו"ל שלא בהרשאת עניי כוללנו ורק באה"ק הוא מקום המשפט** ע"ז אשר שם הוא מקום התובעים והנתבעים. לכן אחב"י בל תתנו יד להמשולחים לתת להם ח"ו איזה חתימה **אך תראו לרחם על עניי כוללנו להושיט להם עזרה** כפי אשר תשיג ידכם **וביתר שאת תוסיפו להעניק אותם ברוחב נדבת לבכם הטהור** ובזכות זה אשר תצאו לעזרת עניי כוללנו יהי' ד' בעזרכם ותושעו בכל משאלות לבכם לטובה. דברי הכותב למען האמת והשלום לטובת עניי כוללנו

הק' **יצחק הורוויטץ**
אבד"ד סטיטשין

(מקום החותם)

בעזה"י סטריא.

רב שלום וברכה למע"כ ידידי חביבי הרב הה"ג החריף ובקי בבחד"ת חכם השלם חוטר מגזע תרשישים גאוני ומצוקי ארץ מפורסם לשם ולתפארת כש"מ אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ארה"ק תובב"א.

אחדש"ת באהבה. הנני בזה לגלות דעתי כי גם אנכי מצטרף בצירופא דרבנן גדולי וצדיקי דורנו הע"י לחזק את בדקי שקלי הקודש מאנשי כוללתנו באמת ובצדק בנגד שלשה הכוללים וויזניצא אטיניא קאסוב אשר רוצים שלא ביושר להרום ח"ו את קופת רמבעה"ג מכוללנו שעליהם נשואות עיני אלפי נפשות בארה"ק תוב"ב וע"כ חוב קדוש עלינו לעמוד בנגדם בקשרי המלחמה להעמיד אמת על תלה. וע"ז בעה"ח למען האמת והצדק ידידו הדוש"ת בלונ"ח החפץ ברום גדולתו למעלה והשי"ת יעזור שיוכל להתנהג את נשיאותו ברמה ביד ד' הטובה עליו.

שלום הכהן יאללעם

בהרה"צ מסאמבור זצלה"ה.

(מקום החותם)

בעז"ה ג' יתרו תער"ב לפ"ק סטריא.

שלמא רבא לכבוד הרה"ג חריף ובקי בחד"ת היחסן מרא דארעא קדישא הגביר המרומם מו"ה דוד סופר שליט"א נשיא ארצינו.

אחדשה"ט בראוי לגברא רבא דכוותי' — מחזיקא למר טיבותא רבא בתוך כל התלמידי חכמים בארצינו בעד השתדלותו העצומה ועמלו היתירה לטובת עניי ארצינו בארץ הקדושה והגני מצטרף בצירופא דרבנן להגיד גם דעתי דעת תורה שע"פ ד"ת אסור לגרום שום היזק לכוללנו אשר הדבת"ה נשיא עליהם וחלילה לגרוע מזכותם לוותר בזה לטובת כולל אחר כל שהוא **והוא השגת גבול וגזל גמור** ואסור לשמוע להמסיתים המשולחים מכולל וויזניץ קאסוב אטיניא דהפצים להסיג גבול עולם אשר גבלו ראשונים גאוני וקדושי ארצינו משנות דור ודור ולרא' באתי עה"ח.

הק' **שרגא פייבל הערץ**

ראבד"ק סטריא.

(מקום החותם)

ב"ה סטריזוב.

הנה נודעתי אשר גוסעים בערי המדינה משולחים מאנשי שלשת הכוללים ווינניצא קאסוב אטיניא ומטרתם הוא לקלקל את הכנסת שקלי הקודש מקופות הרמבעה"ג עבור עניי כוללנו כי המה מדברים סרה על עניי כוללנו כי הם מתפרנסים בריווח ואוכלים תרנגולים מפוטמים וחפצם אשר גם להם ינתן מכסף התרומה אשר נדיבי עמנו מרימים עבור עניי כוללנו לכן אתאפק בל אוכל מחדול להודיע את אחב"י אשר חלילה להם לתת אומן לדברי המשולחים הנ"ל כי כל דבריהם המה מהבל יחד כי גלוי וידוע לפני אשר עניי כוללנו פרנסתם דחוקה להם וחיים חיי צער ואם ח"ו יגרע להם מאומה ע"ז אשר גם אנשי שלשת הכוללים יגעו במנת חלקם אזי ממש ברעב נפשם תתעטף לכן השמרו לכם מנגוע בחיי שלשת אלפי נפשות אביונים נקיים ומהם הרבה ת"ח ויראי השם יתומים ואלמנות ואשר הם אומרים כי חפצם אשר הרב הגאון הנשיא מדראהביטש יעמוד אתם לד"ת הנה כבר נדפס פס"ד מהבתי דינין שבאה"ק **אשר אין רשות להנשיא לדון עבור עניי כוללינו בחו"ל ורק באה"ק יקוב הדין את ההר.** לכן אחב"י חזקו ואמצו את עניי כוללנו **במסת נדבת ידכם הרחבה** וזכות המצוה הרבה הזאת תגן עליכם באלף המגן להוריק לכם ברכה עד בלי די ותושעו בכל משאלות לבכם לטובה. דברי הכותב למען טובת עניי כוללנו ולמען האמת והשלום.

הק' **אלטר זאב הורוויטץ**

אבד"ק סטריזוב.

(מקום החותם)

ב"ה סטרעטין.

הן שמוע שמענו ע"ד שערורי' במחנה העבריים בהברה ללהב יצאה לפול ח"ו אשיות יסודי החזקת עניי ארה"ק מכולל עדתינו גאליציען אשר נתחזקה זה קרוב לחמשים שנים ובעת נבחר זה איזה שנים ברוב מנין ובנין גה"ג וכו' הרב אברהם חיים דוד שליט"א סופר מדראביטש לנשיא ארה"ק והוא ברוב חיילים יגבר ובעוז ותפארת נפשו קודש לד' יעשה רק לטובת עניי' ארה"ק אשריו ואשרי חלקו לזאת מהראוי ונכון לכל ירא וחרד להיות עומד בימין צדקו ואין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו ולזאת מצאנו עצמינו במחויב להיות חבר ליראי ד' **ומציון תצא תורה** וכו' והעושה שלום במרומיו ישפות שלום עלינו ועל כל ישראל דברי הכותבים וחותמים בשלום.

הק' **יחיאל מיכל האראדנער**

אבד"ק סטרעטין חתן הה"צ זצלה"ה.

הק' **אליעזר לאנגער**

חתן הרה"צ זלה"ה מראהטין.

(מקום החותם)

ב"ה סטרעליסק.

החי' והשלו' וכט"ס לכבוד ידידי הרב הגאון הצדיק הגביר
המפורסם מזה ובן מזה כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר
שליט"א נשיא ארצינו הקדושה ונשיא המחז"ה.

אחדשה"ט במשפט לאוהבי שמו הנני בזה לתשובת מכתבו.
לפענ"ד הדין פשוט שבעת אשר נתחלקו הכוללים על ידי גדולי וצדיקי הדור ונתקבל דבריהם מאז בכל המדינה שכל כולל יותן רק לאנשים שהם מכולל שלנו **ע"כ אין ביכלתינו לחזור מזה לעולם, מג' טעמים.**

א' דזה נחשב נדר בדיבור מה שקבלו עליהם ועל זרעם בנדר גמור אפילו להסוברים דאין מחשבה מועיל בצדקה לעניים אפילו אם ירצה להתעקש דדיבור שלהם לא יועיל רק לדור ההוא אבל להבאים אחריהם לא נחשב רק כמו מחשבה שכל איש בעת שמתחיל לנדב למעות א"י היינו שקבע הקופה א"י בתוך ביתו סתם מחשבתו על הדיבור הראשון שדיברו אז גדולי וצדיקי הדור עבור עניי הכולל שלנו ולפי"ז יהי' תלוי בפלוגתא שהובא רמ"א יו"ד סי' רנ"ח ס' י"ג מ"מ הלא הכריע הרמ"א העיקר כסברא הראשונה וגם בח"מ סי' רי"ב ס"ח הובא הב"י בש"ע הב' דיעות הנ"ל וכתב הרמ"א ויש להחמיר כסברא הראשונה וביארו האחרונים שביו"ד מיירי לענין אסורא כתב הרמ"א העיקר כסברא הראשונה ובח"מ מיירי לענין ממון אי יכולים לכופו להוציא בדינים כתב רק יש להחמיר כסברא א' מחמת שאין יכולין לכופו על המחשבה אמנם נלפענ"ד אפילו לשיטות המחבר שמכריע כסברא ב' שהקדישות שלנו יש להם דין חולין וחולין מקדשים לא גמרינן והטעם דהוי דברים שבלב נראה דבכאן גם הב"י יודה דלא הוי דברים שבלב שהנדר היא מעת שהתחיל לנדב מעות א"י עד כל ימי חי' הוא נדר אחד ומאחר שכבר התחיל לשלוח להכולל שלנו הוי כמו מחשבתו נברת מתוך מעשיו שהכל מודים שהמחשבה

הוי מעשה. ואם נרצה להתעקש עוד דאף דמחויב ליתן מטעם שמחויב לקיים נדרו אבל הענים לא זכו עדיין בהמעות ויוכל לקיים נדרו אף אם ישנה מעני לעני כמו שמובא בהאחרונים בשם הב"י דבצדקה לא שייך אמירה לגבוה כמסירה להדיוט לענין שלא יוכל לשנות מעני לעני רק מטעם נדר מחויב לקיים דבורו וליתן מ"מ הא הסמ"ע בסי' קכ"ה סקכ"ה פליג שם על הב"י ומסיק דשייך אמירה לגבוה גם בצדקה דכל האומר אתן לעני הוי באומר אתן לגבוה ועניים משלחן גבוה קזכו דבהכתוב דדרשינן מני' בפיך זו צדקה בתוב לד' אלקיך א"כ הוי צדקה ג"כ שלחן גבוה כמו הקדש גם הש"ך בסי' פ"ז בח"מ סקנ"א וביו"ד קנ"ח סקכ"ה מסיק דשייך אמירה לגבוה גם בצדקה ואע"ג דיש אחרונים דהחזיקו לדברי הב"י הנ"ל דלא שייך אמירה לגבוה גבי צדקה והוי רק כמו נדר א"כ תו תלוי בפלוגתא מ"מ מאחר דאחר כל השיטות הוא מחויב ליתן ואין לדון בו ספק ממונא לקולא למחזיק והוי רק ספק אסורא וא"כ בודאי היא ספיקא דאורייתא לשנות מעני לעני וצריך לדון בי' לחומרא ומי פתי יסור הנה לעשות מצוה ולעבור על סד"א בודאי אין לשנות מעני לעני אמנם לכאורה יש עצה להתיר הנדר במוזכר גם בסמ"ע שם אמנם לפענ"ד נראה דמאחר דנדר זה נעשה בתחילתו בקובץ רבים ובראשי המדינה י"ל דיש לו דין נדר עד"ר שאין לו התרה, ועוד לא גרע ממבירי בהונה דמאחר דרגיל ליתן להם אינו רשאי למיהדר בי' וליתן לאחרים.

טעם ב' נלפענ"ד שאין רשות לנו למיהדר בי' הלא מבואר בש"ע ח"מ סי' ר"ד החילוק בין עני לעשיר היא רק במתנה מרובה אבל במתנה מעוטה גם בעשיר הוי מחוסר אמנה שהמקבל סמכה דעתי' א"כ מי מאחב"י שירצה לגזול עניים להיות ממחוסרי אמנה עפ"י חז"ל אף שלאח"כ עולה לסכום גדול אבל בשעת הנתינה כל אחד נותן רק דבר מיעוט ודבר זה מבואר בש"ע ס"ט שאם רבים אמרו לאדם ליתן לו מתנה אינם יכולים לחזור אפילו במתנה מרובה וכתב הסמ"ע בטעם הב' שאין אנו משגיחים מה שביחד היא מתנה מרובה מאחר שלכל אחד מגיע רק דבר מיעוט וב"ש לטעם הא' שכתב הסמ"ע שבזה סמכה דעתי' שבודאי לא יחזרו הרבים מוכח שאפילו

אם יעלה לסכום גדול לכל אחד ג"כ אינם יכולים לחזור מטעם שהמקבל סמכי' דעתי' שהרבים לא יחזרו בהם. — טעם ג'. היות נודע מפי סופרים ומפי ספרים גודל מצות ישיבת א"י ומטעם זה עמדו רבותינו הקדושים הראשונים ז"ל ורצו לזכות את כלנו להיות לנו חלק בישוב א"י ותקנו תקנה שיתן כל אחד נדבה עבור עניי א"י כדי שיהא ביכולת אנשים ליסע לשם ולישב שם וחלקו את אחב"י לכמה כוללים שכל כולל יחזק אנשים הנוסעים מכולל שלו ומן אז ועד עתה כל הרוצה ליסע לא"י משגיח על היאָקם שיש לו מכולל שלו ויהי' לו מזה עכ"פ איזה סיפוק שיוכל לישב שם. ומעתה כל הנוסעים שמה שליחותא דידן קעבדי שיהי' לנו חלק בישוב א"י ע"י החזקה שלהם וממש כאילו שברנו אותם לישב בא"י ואנחנו נותנים להם שברם מנדבותינו שאנחנו נותנים נדבת א"י להכולל וגם בניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות מהנוסעים לשם עלי דידן קסמכי ואם ניקח מהם חלקם ליתן לאחרים יהי' ממש ח"ו גזילות עני בבתינו ועושקים שכר שכיר ומכל הלין טעמא פשיטא בעיני שאסור לשנות ממעות הכולל לשום דבר וידעתי שהי' ראוי להאריך ולפלפל בזה בכל טעם בפני עצמו רק אין רצוני להאריך כי ידעתי שבודאי יש גדולים וטובים ממני שהאריכו הרבה בדברים אילו ובאתי רק ביהודא ועוד לקרא בדברים המעטים שלפנינו וזאת אני אומר בבירור שלדעתי כ' הרבנים הגאונים וצדיקים מווישניצא, אטיניא וקאסוב שליט"א בודאי אין עולה על דעתם בלל ליקח מכולל שלנו וליתן לכולל שלהם רק המשולחים מדעת עצמם אפשר רוצים לעשות ובודאי לא נשמע להם ובעינו לא הי' שום משולח מצד השני ולא שום כתבי פלסתר ובודאי גאוני וצדיקי כוללנו יעמדו לימין צדקו בכל ההצטרכות ובזה אסיים ואומר שלו'.

והנני ידידו דו"ש באהבה

הק' **אברהם לאנדמאן**

האבדפ"ק סטרעליסק,

(מקום החותם)

בעזה"י סקאָלע ב' לסדר יתרו שנת תער"ב לפ"ק.

לדויו לי' כבר בת' שלמא רבא ויקירא היא ניהו כבוד
הרב הגאון המפורסם נשיא ארץ הקדושה פאר הדור והדרו
יראת ד' אוצרו נ"י ע"ה פ"ה כש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד
סופר שליט"א.

אחדש"ה באהבה רבה כמשפט לשרי צבאות ישראל. הנני בזה במכתבי הנוכחי להיות מן הנמנים לדבר מצוה לעמוד בפרץ ולגדור גדר, לבלתי הברית אוכל מפי שלשת אלפי נפשות אביונים נקיים ה"ה עניי כולל דראהבויטש היושבים בארץ הקדושה על התורה ועל העבודה. האם עד עתה אשר כל הבסף המקובץ בכולל דראהבויטש נחלק רק עבורם לא הי' נפשם ברעב מתמוגג מפאת היוקר הנורא, ומה יעשו אם ח"ו גם חלקם זה יבלע וישחית. לכן עם ד' המתנדבים בעם השוקלים שקליהם לקופת הרמבעה"נ עמדו על משמרתכם לחזק ידים רפות, ורק עבור עניי כולל דראהבויטש יהי' כסף הנקבץ מאתכם לקופת הרמבעה"נ. וזכות זה יעלה עמכם לראות בנחמות ציון וירושלים ותשאו ברכה מאת ד' כעתירתכם ועתירת ידידכם עבד לעבדי השם העומדים לימין אביון.

הק' **יצחק משה סג"ל ראטענבערג**

אבד"ק סקאלע והגליל.

(מקום החותם)

אות פ.

ב"ה יום ד' וארא פאדגורזע.

שוכ"ט לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי ירא ד' הגביר המפורסם שלשלת היוחסין בש"ת מו"ה דוד שרייבער שליט"א נשיא אה"ק.

אחדשה"ט בראוי להדר"ג שליט"א השגתי מכתבו הטהור ובודאי לא אמנע ח"ו מלהצטרף לסייע ולחזק יושבי אה"ק בפרט עתה שיש הרבה שרוצים ח"ו לעקור את יושבי אה"ק ע"י התפעלות שונות והוא לפלא גדול בעיני שיראי ד' יחי' ג"כ מסייעים לזה ע"כ יוכל כהדר"ג שליט"א לחתום אותי על הקול קורא דברי ידידו הדו"ש בלונ"ח באהבה רבה מאהבת עולם ומצפה להרמת קרן ישראל.

הק' **יעקב פרענקיל תאומים.**

(מקום החותם)

ב"ה פּעלשטין.

ראיתי שערורי' במדינתנו אשר אנשי שלשלת הכוללים שולחים אנשים בערי המדינה להסית לב נדיבי עמנו לאמר אשר גם להם חלק בכסף הקופות אשר יקדישו בני ישראל קדיש לעניי כוללנו ויען כי חפצם לקפח פרנסת שלשת אלפי נפשות עניי כוללנו החיים חיי צער מתוך דוחק ועוני אשר לא ישוער לבן מצאתי א"ע מחויב להגיד לאחב"י אשר בל ישמעו לדברי המשולחים הנ"ל כי שלא כדת של תורה הם עושים בזה אשר יורדים לחיי פרנסת עניים מרובים ואשר מענה בפיהם כי הרב הגאון הנשיא מדראהביטש יעמוד אתם לד"ת הלא כבר יצא הפסק מכל הבתי דינין שבאה"ק **אשר הד"ת ע"ז יהי' רק באה"ק ואין כח להנשיא לדון עמהם בחו"ל שלא בהסכמת עניי כוללנו** ובכן אחב"י חוסו וחמלו על אחיכם עניי עירכם היושבים באה"ק וכל אשר בידכם תעשו למען בל יבוא איש זר בגבולם לקפח פרנסתם הדלה **ואתם תראו לתמכם בנדבת ידכם הרחבה** ובזכות זה אשר תצאו לעזרת אחיכם ד' יהי' בעזרכם וכל משאלות לבבם ימלא דברי הכותב למען האמת והצדק ובעה"ח היום יום א' בא ב' שבט פה פּעלשטין.

הק' **יהושע חנליש** האבדפ"ק.

ב"ה פּריסטיק.

גם אנכי נטפל לעושי מצוה לחזק ידים רפות וברכים כושלות להציל עשוק מיד עשקו ולהציל את אנשי אה"ק מכוללנו דראהביטש מיד מחרפיהם אשר לשונם חרב חדה ולעשות לטובת עניים מדוכאים האלה בכל מה דאפשר ולהדוף ולרדוף את המחרחרי ריב בכל מה דאפשר עזבעה"ח יום ב' פ' בא תער"ב לפ"ק פּריסטיק יצ"ו.

הק' **מנחם מענדל האלבערשטאם**

אבד"ק הנ"ל.

ב״ה אור ליום ועש״ק כ״ט טבת לס׳ הקולות יחדלון שנת תער״ב פה פרעמישלא.

בצהרים יקום חלדו ויהי׳ כזית הודו, וד׳ למשגב בעדו, ה״ה כבוד ש״ב הרב הה״ג חריף ובקי בכל ח״ת המפורסים ונפוץ אורו לתהלה ולתפארת גולת הכותרת שושילתא דיחוסא כקש״ת מו״ה אברהם חיים דוד סופר שליט״א נשיא אה״ק תובב״א.

הנה נקרא נקראתי אשר גם אנכי אחי׳ מן החותמים לצאת לעזרת ד׳ בגבורים לחזק ברכים בושלות את עניי בוללנו אשר תחת שבטו יעבורון בעת צר להם ולא יוסיפו בני עולה לענות בנו ולפרוץ גדר אשר גבלו ראשונים כי הכל יודעים אשר זה ימים כבירים שנהיוגא גבן כן **והחדש אסור מכל מקום** לכן חשתי ולא התמהמהתי חבר אני לכל אשר יראך אשר מסכימים ע״ז שלא ליתן מקום לדברי הכוללים וויזניץ קאסוב אטיניא ויובל להדפים בשמי באשר הרבנים גדולי וצדיקי זמנינו יתנו עדיהן ויצדקו ובאיתן קסתם יאמצו את לבבו הטהור למען לא יוסיפו לקפח פרנסת עניי בוללנו ומצוה לפרסם את החניפים כמאמר חז״ל ביומא, ובעזר ד׳ המושיע יפלו אויביו תחתיו כי ידוע על פני התבל גודל צדקתו ותולדה במקום אב קאי ולא יוכלו להחשיך השמש בצהרים ובל ידאג מאומה כי אהני לי׳ קמרא דאבותיו הגאונים נוחי נפש זצ״ל ומאד ידאב כל נפש אשר מחלצי ישראל יצא ויחרה אפו על הכתבי פלסתר שהעיזו פניהם נגד גבר חכם בעוז אדיר ונגיד ישראל העומד לנס עמו ודום לד׳ כו׳, ובל ישמע לקול מלחשים אשר יחפאו דברים אשר לא כן הוא ושבקי׳ לרויא בו׳ ובזה אצא ואומר שלום ממני ש״ב הדוש״ת באה״ר ונאמנה בנפשו העדינה ונפש ידידו החפץ אשרו והצלחתו חותם בברכה.

הק׳ **משה מיזילש**

בהגאון מוהריח״ל זצ״ל אבד״ק פרעמישלא.

(מקום החותם)

ב"ה פרעמישלא.

שלום תניגא לכבוד נשיא הנשיאים שליט"א.

אחדשה"ט במשפט לאוהבי שמו הנני להשיב ביד ד' הטובה עלי ונקיטנא נפשי בקצרה ע"ד שאלתו בדבר אשר הכוללים וויזניצא קאסוב אטיניא מזמינים אותו לד"ת ועניי אה"ק מכוללנו מוחים בידו לבל יעמוד עבורם לד"ת בחו"ל באמרם לאשר הם הנתבעים כי הדבר נוגע לגרוע זכותם בכסף הקדשים אשר כבר זכו בו זה כחמשים שנה לכן חפצם לעמוד אתם לד"ת באה"ק כי שם יוכל הדבר להתברר יותר מבחו"ל שמתי אל לבי לעיין בדין זה עם מי הצדק ומרחוק אשא דעי לחוות דעתי עפ"י ההלכה וד' יאיר עיני להוציא המשפט לאמתו.

הנה לפענ"ד הצדק אתו בטענתו זאת אשר בל יוכל לדדת לד"ת עבור העניים שלא ברצונם ובעין זה מפורש יוצא בשו"ת זכרון יוסף חלק חו"מ סי' ב' שבתב שם הגאון מו"ה שאול מאמשטרדאם בנידון כזה בסק"ח וז"ל דמאחר שטענה זו הבאה כנגד ההסכמות עצמן, כל המדפיסים שבעולם שותפין בה א"כ יאמרו האחים האיך נרד לדין ויתחייבו כל השותפים עכ"ל ואם כי הזכרון יוסף מפקפק שם בדבריו אלו יען שרוב טענות המדפיס המה רק נגד האחים אבל בנ"ד ל"ש זה כי גלוי וידוע שאין להכוללים הנ"ל תביעת ממון מהנשיא רק כל טענתם הוא למי שייך הנדבות של המתנדבים הבאים לידו א"כ עיקר טענתם רק נגד העניים המקבלים **א"כ רק העניים שבכולל דראהביטש הם הנתבעים ושם הוא מקום המשפט** ע"ז, ומהגם דיד הנתבע על העליונה כמו שמבואר בשו"ת מבי"ט סי' שמ"ג דאפי' יש למלוה ראי' אין המלוה יכול לבוא ללוה שבעיר אחרת שיבוא לדון עמו במקומו אפי' יש בעירו בי"ד יותר גדול וגם בשו"ת מהרשד"ם סי' ב' החזיק במנהג שאלוניקי שידין הנתבע לפני מי שהוא רוצה, וגם בס' שער המשפט סי' י"א ס"ב ובסי' י"ד ס"א העלה בדברי הפרישה דזה שיש דיעות דהתובע יכול לומר לבי"ד הגדול קאזילנא מטעם דעבד לוה לאיש מלוה זה דוקא היכא שיש להתובע עדים או שנראה לבי"ד שיש ממש בטענתו אבל בטענה רקנית אין כח ביד

התובע לכוף להנתבע ללכת לבי״ד הגדול עיי״ש שהביא ראי׳ לזה מש״ס ר״ה וגם אנכי מצאתי ראי׳ לדבריו מש״ס סנהדרין דל״א ע״ב דאיתא שם שלחו לי׳ למר עוקבא עוקבן הבבלי קבל קדמנא ירמי׳ אחי העביר עלי את הדרך ואמרו לו השיאוהו ויראה פנינו בטבריא ופירש״י העביר עלי את הדרך איבד ממני דרך בני אדם שסירסו ויל״ד למה הוצרכו להודיע למר עוקבא טענת עוקבן הו״ל למשדר בקצרה עוקבן הבבלי קבל קדמנא על ירמי׳ אחיו השיאוהו אך לפי הנ״ל א״ש דהנה הם שלחו למר עוקבא דאי לא ציית בגון שיאמר לבי״ד הגדול קאזילנא השיאוהו ויראה פנינו בטבריא כמו שפירש ר״ת שם בתוס׳ ד״ה אי ציית ולבי״ד הגדול קאזילנא אין יכול התובע לכוף רק כשיש ממש בטענתו לכן הודיעו את טענתו שטוען שסירסו וזה היא טענה גלוי׳ ואז שפיר יוכל עוקבן לכופו שילך לביהד״ג אבל בלא טענה מבוררת אינו יכול לכופו והיא ראי׳ ברורה לדברי הפרישה וגם לפמ״ש המהרש״א בח״א שם לפרש העביר עלי את הדרך שחלקו שדה שירשו מאביהם והדין דאין להם דרך זע״ז וירמי׳ העביר הדרך מחלקו על חלקו של עוקבן ג״כ הוי טענה שנראה לבי״ד שיש בה ממש, עכ״פ מבואר מכל הפוסקים אשר יד הנתבע על העליונה **וא״כ הצדק עם אנשי כוללנו הטוענים אשר הנשיא לא ירד לדון עבורם** בחו״ל רק באה״ק ידונו ע״ז.

גם יש לומר בנ״ד שהנשיא נתמנה מאנשי מדינתנו לגבות את כל כסף הקדשים ולחלקו בין אנשי כוללנו ויש לו טרחא גדולה וזכות אבותיו מסייעתו עשות מצוה גדולה בזאת יש לחוש דלמא מימנע אי נרמי עלי׳ טרחא בזאת לעמוד לד״ת בחו״ל דאיכא זילותא דבי דינא כמו שמצינו גבי אפוטרופוס בגיטין דנ״ב שנחלקו אבא שאול ורבנן אצל מי שייך הך חששא דלמא מימנע ואף דהלכה באו״ש דס״ל בההיא הנאה דקא נפיק עלי׳ קלא דאינש מהימנא הוא לא אתי לאמנועי הנה בנ״ד ל״ש זה דהנה הנשיא שולח קבלה לכל איש על הכסף המגיע לידו ובכל שנה הוא נותן חשבון גלוי מכל ההכנסה וההוצאה ונראה לכל בעליל כי באמונה הוא עושה ע״כ בודאי יש לחוש דלמא מימנע ולכן למען לסלק חשש זה **צריך להיות הד״ת רק באה״ק.**

ומלבד זה הנה אין טענת התובעים ידוע וכבר נודע דברי הש״ך בסי׳

י״א שצריך התובע להודיע להנתבע בשמזמינו לדין אופן תביעתו ודלא כהב״ש והח״צ בס׳ קס״ט האריך לקיים דברי הש״ך דאטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן וגם בשו״ת הרמ״ז סי׳ י״ג החזיק בפסק הלז דמחויב הנתבע לומר טענתו ואף שבשו״ת שבות יעקב ח״א סי׳ קמ״ג חולק על הש״ך הנה בנ״ד שחפצים להוציא את הנשיא מעירו לדון עמהם במקום אחר גם השבו״י מודה לדברי הש״ך כמ״ש הגאון מו״ה שאול מאמשטרדם בשו״ת זכרון יוסף הנ״ל והנה הבעל זכרון יוסף שם הקשה ע״ד הש״ך מדברי הש״ם סנהדרין הנ״ל דפריך שם הש״ם הא גופא קשיא ומאי קושיא אימא דה״ק ואמרו לו לירמי׳ דך דקבל עליו אחיו עוקבן שהעביר עליו את הדרך דהיינו שסירסו למען ידע אופן תביעתו ובבן השיאוהו ויראה לפנינו בטבריא דזולת זה הי׳ ירמי׳ אומר אינני חפץ לדון עמו עד שיודיעני על מה יריבני אע״כ דס״ל להש״ם שא״צ להודיע ומקשה שפיר דע״כ ואמרו לו היינו דיינוה אתון לפענ״ד לק״מ דהנה בלא״ה קשה מאי פריך הש״ם הא יש לפרש בפשיטות דהכי שלחו לו למר עוקבא שיאמר לירמי׳ שהדין שהתובע יכול לומר נלך לבי״ד הגדול וזה ששלחו לו ואמרו לו שיאמרו לירמי׳ השיאוהו ונראה פנינו בטבריא שהדין נותן לבוף אותו ללכת לדון בטבריא אע״כ דמשמע לי׳ להש״ם דלשון ואמרו לו פירושו רק דיינוה אתון וא״כ גם בפירושו א״א לפרש ופריך הש״ם שפיר וראיתי בס׳ שושנת יעקב שדחה ג״כ בטוב טעם קו׳ הזכרון יוסף וגם בס׳ ברכי יוסף העלה להלכה בדעת הש״ך דאם הנתבע מאן ימאן ללכת לדון עד אשר יגיד לו הנתבע אופן תביעתו לו שומעין שאמר כהלכה וא״כ בנ״ד אם יבארו תביעתם באר היטב ידי׳ נראה ונגלה שאין תביעתם נגד ממון הנשיא רק תביעתם תסוב נגד ממון המקבלים עניי בוללנו **וא״כ הצדק עם המקבלים אשר חפצים לדון עמהם באה״ק.**

והנה הנשיא הדפים במודעה הנקובה בשם שפת אמת כי הוא עומד הכן לעמוד אתם לד״ת בדבר הנוגע אליו לפני בי״ד שבעירו וראיתי בהקונטר׳ „משפט צדק" אשר איזה מהרבנים ערערו ע״ז מפאת שהנשיא הוא גדול בתורה ישאו לו פנים הבי״ד שבעירו במבואר בנתיבות בשם הבה״ג דאם התובע הוא גדול בתורה ובמעלה או שרוב בני העיר סרים למשמעתו יכול הנתבע לומר

שילך לדון עמו בעיר אחרת, הנה מדברי הכנה"ג בהגה"ט בסי' י"ד אות ח' נראה להיפך שכתב שם דתלמיד צריך לילך אחר הבי"ד שבמקום רבו והנה אי משום כבוד רבו צריך ללכת אחריו בודאי רבו הוא ת"ח גדול וא"כ יש לחוש שישאו לו פנים ולמה לא יוכל לומר שידון עמו במקום אחר, אולם כדי שלא יסתרו דבריו צריך לדחוק ולומר דאף שהוא רבו אבל מ"מ איננו גדול בעירו שיהי' מקום לומר שישאו לו פנים אך בנ"ד ל"ש זה דזה היא רק במי אשר רק גדול בעירו אז שפיר יוכל התובע לומר שידון עמו במקום אחר אבל הנשיא אשר כבודו הוא גדול בכל המדינה מה תועלת יהי' אם יוציאו אותו מעירו הלא בכל מקום שיהי' הד"ת לא ינצלו מזה החשש אולם באמת ל"ש כלל לומר בכגון דא שישאו לו פנים דהא אין הד"ת נוגע אליו ומה מנו יהלוך אם יחלק הכסף עבור אנשי כוללנו לבד או יחלקו גם בין אנשי שלשת הכוללים וכיון שאין לו שום נגיעה בזה ל"ש לומר בזה שבשביל כך ידון עמהם בעיר אחרת.

וראיתי בקונטרס הנ"ל מה שהביא ראי' הרה"ג מקיטוב מהא דאמרינן בש"ס סנהדרין דל"א דהיכמה הולכת אחר היכם ויליף לה מקרא דזקני עירו והקשה לפימ"ש הק"ע בירושלמי פ' מצות חליצה דהא ידעינן מסברא משום דהתובע צריך לילך אחר הנתבע וא"כ ל"ל קרא ע"ז אע"כ דהוא רק כשאפשר לדון במקום הנתבע אבל אם א"א בגון שהנתבע הוא תקיף בעירו אז מחויב הנתבע לדין במקום התובע הנה בגוף הקו' כבר העיר בשו"ת שיבת ציון סי' צ"ז, ולפענ"ד לק"מ דבאמת מזה ראי' לדברי המהרש"ל שהעלה דאף אם נתרצו שניהם לחלוץ במקום היכמה אינם רשאים והמנהג שאין מקפידין ע"ז לאו מנהג תורה הוא וא"כ א"ש בפשיטות דאיצטריך הקרא דאף בנתרצו שניהם לחלוץ במקומה עכ"ז אינם רשאים ובעינן שיהי' רק במקום היכם כדכתיב זקני עירו. זאת תורת העולה **מכ"ז שאין מחויב הנשיא לצאת מעירו לדון עמהם אך ידונו לפני הבי"ד שבאה"ק** ובזה תשקט סערת המחלוקת ויהי' שלום על ישראל ועל רבנן דברי ידידו הדוש"ת באה"ר ונאמנה.

הק' **משה מיזילש**

בהגאון מוהריח"ל זצ"ל אבד"ק פרעמישלא.

ב"ה יום ועש"ק לס' לכו עבדו את ה' תער"ב פשעווארסק.

ה' עמך גבור החיל! כבוד ידידי הרב הג' חריף ובקי בנש"ק
אדיר הגביר כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א
נשיא ואמרכל דאה"ק ת"ו.

אם כי מראש ומקודם חויתי דעתי במכתבי אליו עם ח"י ראה"ק ע"ד אשר הכוללים וויזניצא קאסוב ואטיניא נתנו בקולם לבת"ה לכו נא ונוכחה ויישיתו למשפט פניהם אשר הנדיבים רובם בכלם אינם מסכימים אשר בת"ה ישפוט עמם ע"ד הצדקה מרמבעה"נ שבעירנו יצ"ו. ומי מהאומרים אשר יש להם משפט ע"ד המעות הנגבה מאנשי עירנו יתבע אותנו לפני ב"ד במשפט התורה הנני בזה להפיל אמרי אלה **אשר במחכ"ה לא ניתן לו רשות מאתנו לדון עם הגזברים מהכוללים הנ"ל** אם יש להם זכות להלק להם שכם א' ממעות ארה"ק אשר יתנדבו נדיבי עירנו פה"ק אם כי לא יצויר במעטה השכל הישר אשר יוכלו לזכות במשפט בכ"ז אין לנו לשמור משפט להוכיח מישרים בלי סדרים. ועתה הנני בזה לבת"ה ברוך ה' אשר בו בחרו אלפי ישראל להיות למנהל בצדק צדקות ה' בקופת רמבעה"נ אל ירך לבבו מקנאת איש ודברי מלחמות בעמל אנשי ריב לא ירד כבודו ח"ו באשר יארובו אנשי דמים והאמת עד לעצמו אשר כל נתיבותיו שלום ועל חבריו נוגה אור הצדק, אותו הנחיל אל ליראים וכל העם רואים כי הצדק אתו ואם יעלה ביד איזה רבנים להדפים קול קורא בענין זה באיזה נוסח שהוא ואך למטרה זו יישירו דרכם יוכלו להזכיר גם שמי לטובה. ובזה הנני אומר שלום לו ולכל אשר אתו באה"ר.

הק' **חיים צבי אשכנזי**
אבד"ק פשעווארסק.
(מקום החותם)

אות צ.

לסדר נאקת בנ"י בעת"ר פה"ק צאנז יע"א.

לקול המולה תרגז ארץ, כי יצאו אנשים מארה"ק משולחים מאנשי כולל וויזניצא, קאסוב, אטיניא, ויתייצבו לריב עם נשיאי כוללנו בדבר הנהגת הכולל, וירחיבו פה ולשון לדבר עתק על גדולי הערך, ובזה ידיחו את יושבי ערי כוללנו מתת שקלי הקודש, אשר במה אלפי ישראל עיניהם נשואות עלי', השוקדים על התורה ועבודה מתוך לחץ ועוני, ותחת אשר עיניהם צופיות להוסיף להם על מחיתם בעת אשר היוקר יאמיר ונפשם עטופים ברעב, עוד יגרמו לגרוע מחלקם, שועת עניים, ואנקת אביונים היושבים בערי הקודש תעורר לבנו והחרש מי יוכל מהודיע צערם ואחלה פניכם בל תרפו ידכם חלילה, נתן תתנו להם במאז, והמוסיף יוסיפו לו רב טוב, ולא תאבו ולא תשמעו לאנשים המשולחים, ואל תשגיחו לכתבי עמל אשר יפערו פיהם בדברי בוז וקלון על נשיאי כוללנו, חלילה לכם משמוע זאת, כי הרב הגאון האדיר הנשיא יחי' מדראהביטש, והמשנים הרה"ג מבראד, ומקראקא יחי' יראת ד' חופף עליהם, ועוסקים בצרכי הכולל באמונה, וכסף המתוכן מתחלק עפ"י התורה ונתיב היושר, ולא יחטיאו המטרה. **לכן אחב"י עליכם המצוה לחזק ידם הרפות, ותתמכו אותם מנדבת ידכם הרחבה, כמאז כן עתה ואשר תשיג ידו ירבה נדבתו** כי צר להם מאד, ובזכות זה תתברכו ברב טוב, ותתענגו על רוב שלום, ותנצלו מכל רע, ונזכה לראות בנחמת ציון וירושלים.

ידידכם דו"ש ומצפה לשמוע כ"ט וחפץ בהצלחתכם.

הק' **משה האלבערשטאם**

חופ"ק צאנז יע"א.

(מקום החותם)

בעזהי"ת צאנז.

הנה יצאו משולחים משלשה כוללים, וויזניצא, קאסוב, אטיניא, ומסבבים המדינה לבלע ולהשחית את אחינו עניי כוללנו העטופים ברעב באה"ק, אם כי החלוקה המגיע להם מקופת הכולל לא יספיק להם אפילו על לחם צר וארוחת ירק, והמשולחים הנ"ל נתנו עיניהם בם לשלול מהם המעט המגיע להם מאתנו בחוזק יד כי חרבות בפיהם ולשונם חרב חד ולובשים אדרת היראה כי ד"ת המה מבקשים, גם נתנו לשמצה ולגדופים את הרב הגי' הנשיא כוללנו והדפיסו עליו דברי בזיונות מה שאסור לשמעם, וכל איש אשר מעט מוח בקדקדו והריחו ביראת ד' יצחק להם, כי נראה בעליל שרעה נגד פניהם ואך תואנה מבקשים בעלילות שוא ותפל, כי כבר נודע ע"פ תבל בהמודעה הנדפסת מכבוד הרב הנשיא שיחי' כי הוא מוכן לד"ת בכל עת ובכל שעה, וגם נודע לכל כי הנשיא שיחי' מנהג נשיאות הכולל באמונה וביושר ועולה לא נמצא בו ח"ו, ע"כ אחב"י ידוע תדעו כי קול דמי אחינו עניי כוללנו אשר באה"ק צועקים אלינו לאמר היו נא לנו למחסה עוז לבל יפגעו בנו הרודפים הנ"ל, כי עינינו נשואות לכם וכל חיינו וחיי טפנו תלוי בכם, ע"כ אחב"י חוסו נא על שוד עניים ואנקת אביונים והשמרו לכם לבל יפתה לבבכם לדברי המשולחים הנ"ל, לא תאבו ולא תשמעו להם, ובפרט לתת להם איזה חתימה בכתב ח"ו, ונהפוך הוא כ"א מאחב"י נ"י מחויב לשנם מתניו ולאמר להם בפה מלא שכל הנותן לקופת רמבעה"נ אך עבור אנשי כוללנו הוא כולל דראהביטש הוא נותן לא עבור כולל אחר למען לא ישלחו המשולחים בעולתה ידיהם להרום ולשרש הבנין אשר טרחו ועמלו בכל לבבם ובכל נפשם הגה"ק הראשונים **לאמץ ולחזק ולרומם דגל כוללנו יצ"ו ובזה נזכה לקירוב גאולתינו** ותחזינה עינינו בביאת גואלנו במהרה לקבץ שה פזורה ישראל, ובאעה"ח היום ב' שמות תער"ב לפ"ק פה"ק צאנז.

הק' **ארי' ליבוש האלבערשטאם,**

(מקום החותם).

ב"ה ה' תשא פה צאנז יע"א.

שוכט"ס לכבוד הרב הגאון המפורסם פאר הדור והדרו שר התורה בו"ק בקש"ת מו"ה שמואל ענגיל שליט"א האבד"ק ראדאמישלא יצ"ו.

אחדשה"ט הנה בדבר הריב אשר רבו אנשי כולל וויזניצא קאסוב אטיניא את כוללנו ועם הה"ג הנשיא שלנו מדראהאביטש שליט"א ומזמינים אותו לד"ת פה במדינתנו. לפע"ד הדבר פשוט שאפי' אם יהי' רצון הה"ג הנשיא שלנו לעמוד עמהם לדין אין ברשותו ואין בעשייתו ממש כי אין בידו רשות וכח להתדיין עם עניי כוללים אחרים שיגרם ע"ז איזה הזק וגרעון לקופת הצדקה מכוללינו כולל דראהביטש כי כל עיקר נשיאותו הוא רק לחלק לעניי כוללינו בתור שליח לחלק לכל אחד ואחד מכוללינו כפי דעתו אולם רק לבני כוללינו אשר ברצוננו לחלק להם מנת חלקם וממילא מובן אשר אין יכולים לתבוע אותו לד"ת על כסף רמבה"ג הנאסף ת"י **וממילא אין רשות להנשיא שלנו וגם לא לשום ב"ד שבחו"ל להזדקק לזה** לגרוע שימצא דשימצא מחלוקת הכולל שלנו. ואם יש להם טו"ת על עניי כוללינו יצ"ו בעניני החלוקה **מוכרחים לדון עמהם באה"ק** בירושלים ת"ו או בצפת. ואם יש להם טו"ת על הנשיא בדברים הנוגע לנשיאותו מה שאינו נוגע לגרוע זכות העניים הדבר פשוט וברור דהרשות עם הנשיא שילך עמם לב"ד הסמוך כדין תובע הולך אחר הנתבע ואין בכחם לכוף אותו בזבל"א וזבל"א ובקשתי מכהדר"ג אשר יגלה גם דעתו הגדולה בכתב עפ"י דתוה"ק אם הצדק אתי **אשר אין רשות להה"ג הנשיא להתדיין עמהם במה שנוגע לקופת רמבעה"ג ולגרוע חלק העניים מכוללינו בחו"ל** ובדבר הנוגע לנשיאותו אין בכחם להבריחו לדין יותר מב"ד הסמוך לעירו כנז' והנני בזה ידידו ואוהבו הדוש"ט באה"ר כו"ח יום הנ"ל.

הק' **ארי' ליבוש האלבערשטאם**

אבד"ק צאנז.

(מקום החותם)

ב"ה צעשנוב.

הן ידוע לכל גודל הלחץ והדחק אשר סובלים בעוה"ר אחינו בני מדינתנו היושבים באה"ק, אשר החלוקה איננה מספקת להם אך על לחם צר ומים לחץ, הדבר הזה נתברר זה מכבר מפי השמועה, וביותר נתברר הדבר מעת באו חזרה המשולחים הנכבדים הג' שי' ששלחנו לפני איזו שנים להתם שתארו בפרוטרוט את מצבם הנורא, כי רק אל החלוקה הדלה עיניהם נשואות, וגם היא אינה מספקת להם אף החצי לצרכי החיים. ועתה קול דמי אחינו צועקים אלינו מן האדמה — אדמת הקודש, על המחרחרי ריב, חדשים מקרוב באו החפצים לבלע את הקודש, ולהרום את כל מעשה הצדקה, ומלבישים אותם באצטלא של ד"ת, ונראה בעליל שרק הקנאה מדברת מתוך גרונם, וכל מגמתם הוא רק לקפח מחית אלפי נפשות, זקנים וזקנות, אלמנות ויתומים, תלמידי חכמים יראי ד', היושבים באה"ק, בהוציאם דבה על יושבי הארץ לאמור, כי חיים הם חיי נחת והרחבה, וזהו מפורסם לכל ששקר ענו בם. ואף לא לתקן את עצמם הם באים **כי אז הי' לחם לעמוד לד"ת לפני הב"ד באה"ק, כי התובעים והנתבעים המה באה"ק**, כפי שיצא מאת כל בתי דינין בירושלים, ובכלל כל תהלוכותיהם מוכיחים, כי הם אינם חפצם בד"ת, אלא כל רצונם ומאוויים להרום את מעשה הצדקה עד היסוד, ומחמת הקנאה פגעו גם בכבוד הנשיאים שיחי' בדבות המרים לשומעיהם. ולכן מצאתי א"ע מחויב בדבר להודיע לאחב"י, כי הנשיאים המופלגים ובראשם הרב הגאון הנשיא מדראהביטש שליט"א מנהילים ביאות וכתקון, ומשתדלים הם בכל עוז להוטב הכנסת שקלי הקודש, ומחלקים את כל הכסף לעניי אה"ק בצדק וביושר. וע"כ בבא אליכם מעתה מכתבי פלסתר בנגד הנשיאים דכוללנו הי"ו או בנגד אחינו יושבי אה"ק יהי' ממי שיהי' אל יקראו אותם'

וגם אם יכתבו כי חפצים הם לעמוד לד"ת, או אם יכתבו על הנשיאים כי מסרבים הם ללכת לד"ת, אל ישגיחו בם, כי כ"ז שקר הוא ורק תואנה הם מבקשים, וזה מפורסם שהנשיאים המופלגים יחי' הם גברי דצייתי דינא ובודאי יעשו בדין וכדת, **ואדרבה כל או"א יוסף אומץ במצוה הזו ויתאמץ בכל האפשר לחזק שקלי הקודש**, ויחזקו ידי הנשיאים המופלגים שליט"א, כדי שיוכלו גם להבא לעבוד את עבודת הקודש כמו ע"ע, וכה נזכה שיתנהל הכולל כמו עתה עד ביאת משיח צדקנו, וזכות המצוה יגן על כל המתנדבים והמשתדלים להתברך בכל משאלות לבם לטובה, ותחזנה עינינו בנחמת ציון וירושלים בביאת גואל צדק בב"א, וע"ז באעה"ח יום ג' לסדר אשר דבר ד' נעשה תער"ב לפ"ק פה צעשנוב יצ"ו.

הק' **שמחה ישכר בער האלבערשטאם**

חופק"ק צעשנוב יצ"ו.

(מקום החותם)

אות ק.

ב"ה יום ג' תצוה תער"ב קאזאוא.

החיים והשלום וכה"ט לכ"ק הרה"ג שליט"א נשיא ארה"ק תובב"א.

והנה דעתי מסכמת להחתום אותי ג"כ על הקול קורא. וכאן הבן שואל מה נשתנה כולל דראהביטש מכולל אונגארן אם רוצים להסיג גבול שגבלו ראשונים כמלאכים יסיגו גם כולל אונגארן. ואם ירצו לעמוד לד"ת הדבר פשוט שצריכין לילך למקום הנתבעין שם באה"ק. ומה לו ולהם ואף אם ירצה בהג"ת לעמוד למשפט צריך הרשאה מאה"ק והנני בזה ידידו דו"ש באהבה רבא ואה"ע נימרינהו לתרוויהו מצפה לישועה.

הק' **יעקב ראטענבערג.**

(מקום החותם)

ב"ה יום א' יתרו תער"ב לפ"ק קאלבסוב יצ"ו.

שלכטו"ם לכבוד הרב הגאון המפורסם חו"ע יראת ד' אוצרו וכו' כש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר נשיא ישראל שליט"א.

מכתבו הנכבד קבלתי לנכון והנני גם אנכי מסכים להרבנים הצדיקים המפורסמים שליט"א שלא ישמע שום ב"א להמשולחים משלושת הכוללים וויזניצא, קאסוב ואטיניא להזיק את קופת כוללנו. **רק מחויב כאו"א מאחב"י הנדיבים להוסיף ביתר שאת לחזק ולאמץ קופת הצדקה כדי לפרנס עניי אחב"י היושבים באה"ק** כ"ד ידידו דוש"ת באהבה הכותב למען המצוה.

הק' **יחיאל טויטעלבוים** אבד"ק קאלבסוב.

(מקום החותם)

בעזה"י קאלווארייא ה' לס' ויהי א' עמך וגו' תער"ב לפ"ק.

שפעת חיים וברכה ושלום על ראש האי גברא רבה ויקירא
העומד לנס לישראל ה"ה הרה"ג הג' החו"ב סוע"ה פאר הזמן
והדרו שוע ונכבד הגביר המפורסם איש אפרתי יקר הערך
היוחסין וכו' כק"ש מפארים מהראח"ד סופר רוא"מ ארה"ק לאוי"ט.

לתשובת יקר מכתבו אשר נדרשתי מכ"ק הד"ג ברוב ענוותנותו להסכים עם הקו"ק אשר יצא בחתימת והסכמת הרבנים הצדיקים הי"ו האמנם מי מני יהלוך לעמוד במקום גדולים, אולם אמרתי אין מסרבין לגדול. ואהי' סניף לאריות גבורי תורה ולוקח גם אנכי חבל במצוה הגדולה הזאת הנוגע לאלפי נפשות ישראל וקבל האמת ממ"ש ואתפום אומנות אבותי זלה"ה כאשר מקובלני מבית כ"ק מו"ח הגה"ק מרן זצ"ל משינאווא זי"ע שמסר נפשו תמיד לטובת אה"ק, ויהי חלקי עם העושה מצוה העומדים בפרץ לטובת עניי א"י תו"ב ויה"ר מאת הש"י להוציא מחשבתינו ורצוננו לפעולת אדם ולא יבא זר בגבולנו להרע לחבל ולהשחית כרם ישראל ח"ו, ולא יחרוך רמי' צדו לא ירעו ולא ישחיתו ולא תעשנה ידם תושי', וזכות הקדוש רמבה"ן יגן בכל עניני על הד"ג יחי' ועל כל העושים ומשתדלים הי"ו ולהרים קרן ישראל למען כבוד שמו, והנני אומר בזה בלב כל אנשי עדתינו הנכבדים ויראים, תשואות חן ואלפי ברכות, ותודה רבה לכ' הד"ג יחי' על רב השתדלותו בעבודת הקודש באמונה, ביראה ובחכמה ואהבת ישראל בחיבת ארה"ק. ויהי ה' עמו ויישר חילי' ויוסף אומץ וחיל עבה"ג כנפשו היפה ברוב נחת והרחבה ובנפש אוהבו המכבדו ומוקירו בערכו הרם חותם בכל הגיון הכבוד החפץ בגדולתו בלונ"ח כותב למען האמת והצדק ומחבה להרמת קרן ישראל במהרה.

הצעיר **ישכר בלאהגרונד**

אבד"ק קאלווארייא יצ"ו.

(מקום החותם)

ב"ה יום ג' כ"ט ניסן תער"ב לפ"ק קאלוש.

שלום וישע רב לכבוד הרב הה"ג אבגינם בן אבגינם תפארת
ישראל שושילתא דיחוסא כש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר
שליט"א נשיא אה"ק תובב"א.

יסלח נא לי אדוני על שלא השבתי תיכף כי מכתבו היקר לי מאד קבלתי שני ימים קודם החג וטרוד הייתי מאד ולא הי' באפשרותי להשיב מפני הכבוד ועתה הנני לתשובתו. לדעתי אין צריך לזה לפלפולים ואריכות כיון שהדר"ג הוא מורשה ובא כח מצד אחד מאת נותני הצדקה ומצד השני מאת העניים המקבלים כמו שאמרו אנן יד עניים ממילא אם שני הצדדים אינם מסכימים. כאשר גילו דעתם כל הרבנים מכוללנו והגבאים הממונים באה"ק. ואינם נותנים הרשאתם להדר"ג שידון עבורם בבאן ממילא אין לו רשות והרשאה ע"ז וא"א לו להדר"ג לדון רק במקום שיסכימו הנותנים והמקבלים וז"פ לדעתי. ואין ביכולתי כלל לצייר ולשער מה הם רוצים וכי בשביל שכוללנו מצא ידים יותר חרוצות שעבדו באמונה והעמידו אותו על בסיס יותר חזק בשביל זה מחויבים עניים אלו לקמץ ולחשוך אוכל מפיהם ולתת לאחרים? את זה לא אבין. ואם ירצה הדר"ג להדפים מכתבי או שמי בין הרבנים מכוללנו יוכל לעשות זה. והנני ידידו הדוש"ת בכבוד ויקר מצוין

יוסף באב"ד אבדפ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה ה' לסדר היד הגדולה תער"ב לפ"ק קאלישיטץ.

למען ציון וירושלים לא אשקוט והנני בזה בדבר אשר שמועה שמעתי כי סובבים משולחים משלשת הכוללים וויזניצא קאסוב ואטיניא ומטרתם לחרחר ריב ומדון ומפיצים בתבי פלסתר לדבר סרה על אנשי בוללנו ויוכל לצמוח מזה גרמא בנזיקין לגרוע הכנסת שקלי הקודש אשר מהם חיים שלשת אלפי נפשות עניי בוללנו לכן אתאפק בל אוכל מחדול להודיע לאחב"י המתנדבים בעם אשר בל יתנו מקום לדבריהם החפצים לעקור גבולי עולם אשר גבלו ראשונים אשר זה כחמשים שנה אשר הם בעצמם נפרדו מאתנו ונתהוו לכוללים בפני עצמם והי' זה בהסכמת קדושי עליונים אשר היו אז ואיך ירהיבו בנפשם בעת לרדת לחיי עניי בוללנו אשר רובם ככלם ת"ח היושבים באה"ק עה"ת והעבודה ומהם במה אלמנות ויתומים בכן בל תאבו להם ואל תשמעו בקולם אשר הם מתלבשים תחת מסוה הצניעות לאמר כי ד"ת הם מבקשים, הלא בבר יצא הפסק מכל הבתי דינין אשר באה"ק **כי מקום המשפט ע"ז הוא רק באה"ק** לכן מה להם לזעוק עוד אחרי אשר עניי בוללנו עומדים הכן לעמוד אתם למשפט שמה ונראה בעליל כי רק תואנה הם מבקשים להרוס ולנתוץ בחשקם להבנות מחורבן אחיהם עניי בוללנו. לא תהי' כזאת בישראל בל תעשינה ידיהם תושי' ובל יחרוך רמי' צידו. ואתם אחב"י עמדו על המשמר לחזק את עניי ארצנו אשר הם מבני בוללנו **ותוסיפו לתמוך בידם בנדבת ידכם הרחבה** למען יוכלו שבת באה"ק על מי מנוחות לעבוד את ד' בלי מפריע כי ת"ל הנהגת הכולל ע"י כבוד הרב הגאון הגביר היחסן שליט"א מדראהביטש והמשנים אשר אתו הרבנים הגדולים הגבירים מבראדי ומקראקא הוא עצהיו"ט והכסף המגיע מנדיבי עמנו מתחלק עפ"י התורה והיושר כי הרה"ג הנשיא שליט"א משתדל ביתר שאת ועיניו ולבו כל הימים לדאוג לטובת עניי בוללנו **לכן מהראוי אשר תוסיפו לתת לתוך קופות הרמבעה"נ** ובזכות זה ישלח ד' לכם את הברכה בכל משלח ידכם ותושעו בכל משאלות לבבכם לטובה. דברי המדבר בצדקה לטובת אחב"י ויושבי אה"ק.

חנה האלבערשטאם.

(מקום החותם.)

ב"ה לסדר מנחה היא לפרט "לצדקה באמת" קאמארנא.

לכבוד האי גברא רבא הרב הגאון נשיא ארץ הקדושה בש"ת
מו"ה אח"ד סופר שליט"א.

הנה נתעוררתי לעורר אחינו בני ישראל לבל ישגיחו בדברי פלסתר מה שהכוללים אק"ו כותבים עליו ועל אחינו בנ"י היושבים באה"ק ובפרט שראיתי מכתבים משני צנתרי דדהבא האחד ה"ה האי סבא קדישא מסאסוב שליט"א והאחד ה"ה הרב הצדיק רכבה"ג אב"ד מבעלזא שליט"א ומי שיציית דעת זקנים בודאי יזכה לבנין בית המקדש במהרה בימינו ובודאי לא ידון רוח באדם ירא ד' להעשיק יתום ואלמנה ועניי תלמידי חכמים שעליהם כתוב כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון כו' ובפרט שהנשיא עוסק בצרכיהם באמונה רק למען גודל המצוה ע"כ ראוי להחזיק אותו. ואל תתנו עיניכם אל דברי הבל ושוא ושקר **ואדרבה להרבות יותר בצדקה** וחטאינו בצדקה פרוק. דברי הכותב באהבה ומחכה לגאולה שלמה בקרב.

הק' **יעקב משה סאפרין**
בהרב הקדוש זלל"ה.
(מקום החותם)

ב"ה קאמארנא.

הנה אודות הטו"ת שיש להכולל ווזניצא, קאסוב, אנטיניא עם הכולל שלנו הנקרא ע"ש דראהאביטש ורוצין לשלול את אחינו עניי בוללנו דאה"ק גם את המעט המגיע להם מאתנו ביד חזקה ושלחו משולחים אנשים לא טובים לפתות את אחב"י שלא יתנו להכולל שלנו רק להכולל שלהם וזה בכלל עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה ואין זה מצד הדין וכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ע"כ עפ"י דתוה"ק אסור לציית להם כלל ומכ"ש ליתן להם התימה ברצונם קודם שיעמדו לד"ת והאמת הוא כמו שכתבו כל הצדיקים והגאונים והרבנים שבמדינתינו שיחי' שהד"ת שייך לאה"ק כי שם התובעים והנתבעים וכל אחד מהצדדים שיש לו זכיות יכול להביא לשם ואין זה הד"ת שייך להנשיא שלנו הרה"ג המפורסם שליט"א רק העיקר הד"ת הוא בין אחינו דכולל שלנו עם הכולל שלהם ויקוב הדין את ההר ואם ירצו לתבוע את הנשיא הרה"ג שליט"א לד"ת על איזה דברים הנוגעים לנשיאותו הרשות בידם אבל אינו מחויב לנסוע במקום שהם רוצים רק לב"ד הסמוך לדראהאביטש אם אין רוצים בעירו כמבואר בש"ע ח"מ סי' י"ד סעי' א' ובפתחי תשובה שם ואף שיש לומר דבנ"ד אין מוציאין אותו לעיר אחרת מחמת שהד"ת אינו נוגע לעצמו כי מה נפקא לו מיניה למי ישלח מעות הכולל והעיקר נוגע לעניי אה"ק בן יש לומר אבל עכ"פ אין יכולין להזמינו לעמוד רק בב"ד הסמוך השוה לתרוייהו **ועיקר הד"ת שייך לאה"ק להב"ד דשם** כ"ז ברור בלי שום פיקפוק בלל ע"כ גם אני מסכים עם כל הרבנים והגאונים שליט"א שאסור לשום בר ישראל ליתן מעות של כולל שלנו לכולל אחר והעושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ונזכה במהרה לביאת גואל צדק. ב"ד הבותב למען המצוה עפ"י ד"ת תוה"ק היום יום ב' ויקרא ער"ח ניסן דהאי שתא תער"ב פה קאמרנא.

הק' **אלטר צוקערבערג** אב"ד פה קאמארנא.

(מקום החותם)

ב"ה קאמיאנקא סטרימילאווא.

לכבוד ה"ה המאוה"ג הנגיד הגביר החריף ובקי יקר רוח ונדיב לב המפורסם לשבח שלשלת היוחסין בקש"ת מוה"ר אברהם דוד שליט"א נשיאה רבה.

קבלתי לנכון את מכתבו וגם אני איני מסכים ליתן חלק מהקופת של רמבעה"ג של גלילינו להכולל של וויזניצא, קאסוב, אנטיניא ואדרבא אני מוחה ומתרה שאין בכח לשום אדם או ב"ד לשנות ממה שגבלו הראשונים הצדיקים מוסדי ארץ ולעשות חדשות ליתן מכולל שלנו המכונה בשם כולל דראהביטש לכולל אחר יהי' מי שהוא כי כולנו נותנים המעות רק על דעת של הנשיא מדראהביטש ע"ז באעה"ח היום יום טו"ב לחודש שבט שנת תער"ב לפ"ק.

הק' **שלום ראזינפעלד.**

(מקום החותם)

ב"ה קאמיאנקא סטרומילאווא.

לכבוד הגביר ה"ה המאוה"ג הירא החריף יקר רוח
ונדיב לב מוכתר בנימוסין המפורסים לשבח ולתהלה בקש"ת
מוהר"ר אברהם חיים סופר שליט"א נשיאה רבה.

אנן הה"מ מעידים אשר כל האנשים הנכתבים ונרשמים באותן העלים אינם מסבימים ליתן מקופת שלהם לשום כולל רק לכולל דראהביטש ובכח זה באנו אנן ב"ד הח"מ בהתראה גדולה ובמחאה גמורה שאין ברשות לשום אדם בעולם ואף לא לשום ב"ד לשנות ולעבור על דעתינו ליתן ממעות הנקב"ן של קופת רמבעה"נ של כל האנשים המנויים בבאן לענים אחרים אשר אינם תחת כולל של הנשיא מדראהביטש ואנן שלוחים של כל האנשים הנרשמים בבאן ואנן שולחין המעות רק על דעת הנשיאים שליט"א. ע"ז באעה"ח היום יום ב' פ' בשלח י' לחודש שבט שנת תרע"ב לפ"ק פה קאמינקא.

הק' **יעקב יצחק ווינפעלד** מו"צ קאמינקא סטר.

הק' **משה ליב פרענער** דומ"צ קאמינקא סטר.

הק' **מרדכי דיאמאנד**
מו"צ דק"ק קאמיאנקא סטר.

(מקום החתימות)

בעזהי"ת לסדר מה תריבון פה קארטשין.

ההכרח יאלצינו להיות נטפל לעושי מצו' להודיע בשער בת רבים לאחינו ב"י בכל מקום שהם השייכים תחת כולל דראהביטש שמצו' גדולה להחזיק את כוללנו דראהביטש המחזיקים כמה אלפי נפשות יושבי אה"ק תובב"א ושלא ישמע שום אדם לעצת המשולחים המסיתים משלושת הכוללים וויזניצא, קאסוב ואטיניא הרוצים להוסיף על נחלתם ומנחלות אבותינו יגרע ח"ו **ואדרבה כ"א מאנשי כוללנו יוסף כח ואומץ ביתר שאת להגדיל את כוללנו** ובזכות זה תתברכו בכפלים מהשוכן בשמים ונזכה כלנו יחד לראות בנחמת ציון וירושלים אמן כ"ד המדבר בצדקה.

הצעיר **אשר ראבין** האבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה אור ליום ב' בא בעת"ר קלאסנא וויעליטשקא.

לכבוד הרה"ג הגביר המפורסם נשיא אה"ק שליט"א.

ג"י השגתי לנכון והנני לתשובתו הנני לקיים חבר אני לכל יראי ה' ובפרט שגם דעתי נוטה עפ"י התורה כי טרם הבירור עפ"י דין ומשפט עפ"י בד"צ כדת אין לשנות כמלא נימא מזכות אנשי הכולל שלנו כפי המוחזק מאז ומקדם. ע"כ גם ידי תיכון עמו אם ידפים כהדר"ג את הקו"ק יזכר גם שמי בין הרבנים החתומים ע"ז. ובזה אצא ואומר שלום רב לכהדר"ג. וחפץ ד' בידו יצליח באות נפשו היקרה ונפש המוקירו ומכבדו.

הק' **שמואל שמעלקא עזריאל תאומים פרענקיל.**

(מקום החותם)

ב״ה ד׳ לסדר גם אני שמעתי את נאקת ב״י קנעניטש.

רב שלמא להאי גברא רבא ה״ה הרב הגאון המופלג ומופלא
הגביר האדיר איש יקר הערך מוכתר בנימוסין וכו׳ כש״ת
מו״ה אברהם דוד שרייבער נ״י נשיא ארצנו הקדושה ת״ו.

את צעקת בני עניי ארץ ישראל הקדושה שמעתי אשר רבים קמו עליהם לגזול חייהם ומחייתם לזאת מה מאד גודל המצוה לעמוד בפרץ ולגדר גדר לעמוד לימין צדקם להצילם מיד עושקיהם לזאת אחב״י אל תשמעו לקול מלחשים חוברי חבר להרע ולא לכל המכתבים אשר המה כותבים ותתנו יד לנשיא כוללנו אשר זה קרוב לחמישים שנה תחת דגלנו כל הערים והסביבות וחלוצים תעברו למען האמת והצדק **ותחזקו את בדקי קופת א״י עוד ביתר שאת בנדבת לבכם הטוב** ולא תאבו ולא תשמעו להמסיתים והמדיחים מדרך החיי״ם הטוב לנו ולהון ומאן דלביש מדא ילבש בי לו יאתה הנשיאות בזה וכל אשר יאמר לכם תעשו נגד הקמים על עניי ארצנו הקדושה מכוללת שלנו ובזכות זה נזכה לגאולת ופדות נפשינו במהרה בימינו כ״ד המדבר למען האמת והשלום. ידידו דוש״ת תמיד באהבה רבה.

הק׳ **אברהם** בהרב זללה״ה.

(מקום החותם)

בעזה"י קנעניטש.

ואודות השערורי' מהרבנים מוויזניצא ואטיניא וקאסוב בפי הנשמע שרוצים ליקח איזה עיירות מהכולל שלנו אתפלא מאד ע"ז הרי אביו זצ"ל הי' מוחזק בזה וזה כמה שנים אשר בנו הה"ג שליט"א מוחזק ועשו"ת אמרי אש סי' קט"ז ובת' מחנה חיים ח"ב א"ח סי' ח' ושו"ת מהר"ם שיק חו"מ סי' י"ח י"ט דחלילה לשנות הדבר וע"ע בטטו"ד מ"ג ח"ב סי' פ"ח ובפרט בחזקה גמורה ועי' ברכ"י סי' קנ"ג בשם כנה"ג ובשו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרכ"ח ובח"ד סי' י"א ועשו"ת הריב"ש סי' רע"א ובלא"ה הדבר תלוי בדעת הנותנים ועי' טטו"ד מהר"ק סי' רי"ט ד"ה הנה ד"ק ואמנם בשו"ת בי"ש יו"ד ח"ב סי' צ"ט דעתו דא"י משום מכירי בהונה ועי' שו"ת ד"ח ח"ב חו"מ סי' ס"ח ועב"פ בנ"ד דכבר הוחזקו ששולחין המעות לדראהביטש איך יוכל להעלות על הדעת להתעקש בזה ומאפס הפנאי אקצר א"ד ידידו דוש"ת בלונ"ח.

דוב בערל הלוי קימעל

חופ"ק הנ"ל

(מקום החותם)

ב"ה יום א' לסדר ואתם תחרשון תער"ב פה קענטיצ"ו.

שלום וישע רב לאור נערב ה"ה כבוד ידידי הרב הגאון נודע לשם ולתהלה שושילתא דיחוסא נהדר בהדרת קודש בקש"ת מו"ה אח"ד לבית סופר שליט"א. נשיא ארצנו שלום לו ולכל הנלוים אליו.

אחד"ש. את יקר מכתב כתה"ג השגתי נכון בשבוע העברה, ונכון הדבר לפרסם בחתימת רבני מדינתינו אשר לא ישמעו לקול זרים מכוללים

אחרים המקררים לב המנדבים בארצינו ואין הזר שוה בנזק עניי ארצינו אשר יקופח ע״ז פרנסת אלפי נפשות ישראל המתפרנסים בחיי צער ר״ל. אי לזאת הנני בזה להביע דעתי והסכמתי איך שאני מסכים להדפים הקול קורא ודברים היוצאים מלב רבני המדינה יבו שורש לחזק לב המנדבים בעם **להגדיל מעשה הצדקה ולהאדירה** ואשאר בזה ידיד לידידים חותם באה״ר מנאי ידידו דורש שלומו וטובו.

הק׳ **אלי׳ באמבאך**
קענטי יצ״ו.
(מקום החותם)

ב״ה קראס.

בדבר אשר נתעצמו עניי א״י מכוללי וויזניצא, קאסוב ואטיניא להזמין לד״ת את כבוד הרב הגה״צ הנשיא מדראהביטש שליט״א שידין עמהם בזבל״א וזבל״א, לית דין צריך בושש שאין להם להבריחו עפידתה״ק לדון בזבל״א וזבל״א רק להזמין אותו לפני בד״צ בעירו או בד״צ הסמוך, וזהו בדבר הנוגע לעצמו, אבל אם המשפט נוגע למחיית עניי א״י כולל דראהביטש שיוכל לצמוח להם גרעון כסף ממנת חלקם ע״ז, א״כ הם המה הבע״ד והנתבעים שלהם **וצריכים להתדיין עמהם במקומם בעיה״ק ירושלים או צפת״ו, ולא כל כמיני׳ דהנשיא לדון עבורם בלי הרשאתם.** וע״ז בעה״ח ו׳ ניסן תער״ב פה קראס.

שמואל פידרער אבד״ק הנ״ל.
(מקום החותם)

ב"ה קראקא.

באנו בזה להודיע בשער בת רבים דבר הנשמע אשר איזה אנשים יסובבו מעיר לעיר להקליש צדקת ר' מאיר בעל הנס בכולל שלנו ה"ה כולל דראהביטש בעיני הנותנים ומקבצים חתימות וכדומה וגם מדפיסים בתבי פלסתר בשקרים וכזבים על נשיא הכולל מדראהביטש היותו עושה דבריו בלי התייעצות ב' הנשיאים האחרים הממונים עמו ובפירוש אמר לנו הרב הגביר המפורסם ר' שמואל שמעלקא שענקער נ"י מפה אשר הוא אחד מב' הנשיאים הנ"ל כי אין הנשיא בדראהביטש עושה גדולה או קטנה בלי הסכמתם וכי הכולל דראהביטש שלנו הוא מתנהג ביתרון הכשר וע"כ נא ונא לבל לתת אוזן קשבת כלל וכלל לאנשים המסבבים האלה הבאים כמתלחשים להקליש צדקת כולל שלנו הנ"ל אשר מתפרנסים בה אלפי עניי אה"ק מגלילות כוללנו הם ונשיהם וטפם וגם פרנסתם זו הוא בלחץ ודחק גדול לפי רבות המקבלים ואם יבא עוד איזה קלישות וגרעון בצדקה זאת הוא ממש דבר של פ"נ וסכנת נפשות לעניי אה"ק של כוללנו וע"כ נא לבל להפריע דבר צדקה זו של כוללנו המתנהגת ב"ה זה שנים ביתרון הכשר ועצהו"ט מפאת לחשי איזה מהדורי וכבר הוציא הרב הגאון הצדיק מבעלזא שליט"א ע"ז אזהרה גדולה כאשר הראה לנו הרב ר' שמואל שמעלקא שענקער נ"י מפה הנ"ל וכן גם אנחנו מבקשים ומזהירים ע"ז מאד וע"ז בעה"ח היום אור ליום ו' עש"ק וארא בעת"ר לפ"ק קראקא.

הק' יוסף ענגיל

אברהם משה הכהן ראפאפארט

משה שמואל בלייכער

בי"צ דק"ק קראקא.

(מקום החותם)

ב״ה קראקא.

דבר מד שכוללי וויזניצא, קאסוב ואטיניא באים בתביעת ד״ת אל כולל דראהביטש כבר חויתי דעתי בזה והנני כותב שנית בקיצור נמרץ כי מה שנוגע לגרוע זכות עניי א״י המקבלים צריכה הד״ת להיות במקומם בא״י ואין בכח הנשיא מדראהביטש לדון עבורם כלל, ומה שתובעים את הנשיא עצמו צריכה הד״ת להיות בדראהביטש או בבי״ד הסמוך ואין להבריחו על זבל״א ותו לא מידי. היום יום ה׳ ויקהל פקודי בעת״ר לפ״ק קראקא.

הק׳ **יוסף ענגיל.**

ב״ה יום ו׳ עש״ק תצוה בעת״ר לפ״ק קראקא.

כבוד הרב הה״ג החריף ובקי הגביר המפורסם לישבח ולתהלה
שלשלת היוחסין כש״ת מו״ה אברהם חיים דוד סופר נ״י
נשיא אה״ק בק״ק דראהביטש.

אחד״ש בת״ה, בלילה העברה כתבתי לכבודו מכתב בדבר מה שתובעים את כבודו בענין מעות א״י אשר זה בחמשה וארבעים שנה אשר נפרדו גלילות וויזניצא, קאסוב ואנטיניא מגלילותינו והיו לכוללים בפני עצמם ומאז גלילותינו הוא כולל בפ״ע והוא נקרא כולל דראהאביטש יען נשיא הכולל (היינו מר אביו ז״ל ולהבדיל בין החיים כו׳ כבודו הרם נ״י) מקום מושבו בק״ק דראהביטש, והנה קמים עתה נשיאי ג׳ הכוללים הנ״ל ותובעים את כבודו לד״ת בענין זה והתביעה בהברה עיונה שיש לעניי ג׳ כולליהם חלק במעות הנגבה ע״י כבודו בכולל דראהאביטש, והנה כתבתי בלילה

מכתב בקצרה בענין זה לכבודו וחתמו עליו גם הדיינים הרבנים הגדולים שעמי והנני בא עתה לבאר בארוכה את אשר כתבתי בקצרה וזה כי כתבתי כי אין לי שום ציור מבחוץ בתביעה שתובעים את כבודו שהרי פשוט וודאי ולא יסתפק בו שום אדם שדעת הנותנים בנתינתם הוא כפי מה שהוא נהוג זמן רב כזה מ"ה שנה וכל מה שהאדם עושה כפי הנהוג הוא עושה כמבואר ברי"ף יבמות ריש פ' אלמנה לכ"ג דכ' אלא מיהו אע"ג דדינא דגמ' הכי לא מחייבינן לי' השתא בכחישה וביתרות דמים דכיון דלא נהגי עלמא הכי כל מאן דמקבל לנכסי צאן ברזל וכתב להו עלי' אדעתה דמנהגא הוא דמקבל להו עלי' כו', ומעין זה בריי"ף ב"ק פ' הגוזל דמ"א ע"ב מדפי הרי"ף, וכזה בראשונים במקומות רבות מאוד וקוראים אותו דרישת לשון הדיוט שמקורו בש"ס ב"מ ק"ד א' יעוי"ש בתוס', ובש"ע יו"ד סי' רנ"ט סעי' ב' בהג"ה דכל דמקדיש אדעתא דמנהג הוא מקדיש כו', ובמג"א סי' קנ"ג סקכ"ב וצ"ע על מה סומכין העולם שמוכרין ס"ת כו' וצ"ל כיון דהמנהג כן ה"ל כאילו התנו בתחלה כו' וכזה עוד שם במג"א ס"ק מ"ג, וע"ע מג"א סי' קס"ט סק"א בשם השל"ה דכיון דאנו מניחים לעבדים להולך כלינו אחרינו כו' הוי כאילו התנו על כך והיינו ג"כ דכיון דנוהגים כך הוי כהתנו, וע"ע ש"ע או"ח סי' נ"ג סעי' כ"ו קהל שנהגו למנות אנשים על צרכי הציבור לזמן כו' אפי' לא קבעו להם זמן סתמן כפירושן מאחר שנהגו כך והיינו ג"כ דהכוונה בסתם כפי המנהג והוי' כפירש בהדיא, וע"ע שם סי' רע"ט סעי' ד' ברמ"א ונוהגין לטלטל ע"י עכו"ם ואין בזה משום איסור אמירה לעכו"ם הואיל והמנהג כך היה כאלו התנה עליו בתחלה כו', וע"ע שם סי' תקפ"א סעיף ב' ברמ"א ורבים נהגי לאכול כו' ויכולין לאכול בלא תנאי אחר שכן נהגו והיינו ג"כ דהמנהג הוי כתנאי, ושם סי' תרל"ח בשערי תשובה סק"ב דלדידן פשיטא שאין בית מיחוש כלל דכיון שנהגים היתר כל קדושה דבימי החג אדעתא דמנהגא הוא כו' וכהתנה בפירוש דמי כו', ועיין עוד מג"א סי' תרצ"ד סק"ג במקום דנהיג לתת המעות לחזן אין איסור בדבר דכל הנותן אדעתא דמנהגא נותן כו', ובסמ"ע בחו"מ סי' ס"ז סק"ד בשם שו"ת הרא"ש דכיון שהמנהג שלא להשמיט הו"ל כאלו התנה ע"מ שלא תשמיטנו בשביעית, ובש"ע אהע"ז סי'

א' סעי' ט' דמקום שנהגו שלא לישא אלא אשה אחת אפילו בלא חר"ג אינו רשאי לישא אשה אחרת על אשתו דכיון שנהגו הוי כהתנה בהדיא יעו"ש בבית שמואל סק"כ וכזה עוד במקומות אין מספר בהלכה וא"כ בענינינו נמי כפי מה שנהוגה החלוקה זה שנים רבות אלה כל הנותן על דעת כך הוא נותן והוי כאלו פירשו בהדיא אל כבודו שיחלק המעות לעניי כוללנו והוא אינו רק שליח הנותנים וניתן לו ג"כ הכח לחלק בין עניי הכולל עצמן כפי דעתו כך וכך לזה וכך וכך לזה אבל ליתן המעות לעניי כולל אחר לזה הרי לא ניתן לו רשות ואסור לכבודו למעול בשליחותו לתת המעות למי שלא נשתלח אליו והוי גזל עניים גמור אם יתננו לעניי כולל אחר וא"כ איפוא מה יבוקש בזה מכבודו, ואם תביעתם לשנות כל המנהג מעתה להיות גם הכוללים שלהם מחוברים לכולל שלנו זה איננו תביעה אל כבודו ואין זה בכח כבודו רק בכח הרבנים אם יעשו אסיפה ע"ז ויתקנו תקנה חדשה שיהיו כוללים שלהם מחוברים כו' ואזי אחרי שיתוקן מאת הרבנים תקנה חדשה זאת ותתפרסם בדפוס מאז יהי' דעת הנותן הסתמית כפי תקנת הרבנים ותשתנה מאז דעת הנותן על כבה אבל כ"ז שלא הי' כדבר הזה הרי בודאי דעת הנותן הוא רק על עניי כוללנו ואין עולה על דעתם כלל וכלל מעניי כוללי וויזניצא כו' וא"א לכבודו לשנות מדעת הנותן ושליחותו, ואם תביעת התובעים הוא אל הנותנים עצמם שיתנו לעניי כולליהם הרי אין תביעה זו אל כבודו ומה רוצים מכבודו וגם בתביעה כזאת הרי בודאי אין ציור תביעה לד"ת על בקשת צדקה, ואם מפאת שלפני מ"ה שנה היו נותנים להם הרי כבר נפרדו זה מזה וא"א להם לחזור אפילו אם הי' הפירוד בלא קנין דבדבר של קהל א"צ קנין כמבואר בחו"מ סי' קס"ג סעי' ו' ברמ"א ובהגהות מרדכי ב"מ פ' האומנין רמז תנ"ח דכל דבר הנעשה ברבים א"צ קנין יעו"ש והובא גם בסמ"ע סי' כ"ב ס"ק י"ב, וגם מה שהי' רגילים לתת להם אינו רק תורת מכירי ואפי' יש מכר לעני ע' ירושלמי גיטין פרק ג' הלכה ז' ובמראה הפנים שם ג"כ הרי שיטת התום' ב"ב קכ"ג ב' ד"ה הכא דמכירי בהונה כו' רק אסור לחזור אבל יכול לחזור אם רוצה וא"כ הרי אין כאן תביעת ד"ת רק איסור וכלפי שמיא וכמ"ש התום' שם

דהוי כמתנה מועטת דאסור לחזור [או מפאת קנין שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אני פוסק משנה שקלים (פרק א' משנה ג')] ועכ"פ אין כאן תביעת ד"ת ואפילו בנדר גמור לעני הרי דעת הרבה פוסקים דלא הוי כמסירה להדיוט רק בהקדש גבוה אבל בהקדש עניים אין שם רק תורת איסור נדר בלפי שמיא ואפי' למ"ד דגם הקדש עניים כגבוה מ"מ בהרי עלי דעת התומים דלא הוי כמסירה להדיוט ועי' קצוה"ח סי' פ"ז ס"ק ב"א. ויש ראי' לבאורה מרש"י ביצה ב"א ד"ה נזיר ואינו מגלח דגם בהרי עלי הוי כמסירה להדיוט יע"ש אבל אין בירור בב"ז וע' אריכות במחנה אפרים ה' צדקה סי' ב' וע"ש עוד חילוק דבנודר לעני בלתי ידוע היינו שאין אומר לעני פלוני ג"כ לא הוי כמסירה להדיוט ע"ש בארוכה. ואפי' הי' כאן נדר גמור מ"מ ע"כ הרי אותם שהיו לפני מ"ה שנה הרי כבר רובא דרובא מהם כבר אינם בעולם ואין היורשים חייבים לקיים נדר אביהם לרמ"א חו"מ סוף סי' רנ"ב וע"ש בקצוה"ח ואפי' לדעות דגם בנדר לעניים הוי כמסיר' להדיוט מ"מ כיון דהוא פלוגתא דרבוותא מיהת ותורת איסור אין כאן לגבי היורש דהוא לא נדר [וע' ירושלמי פסחים פ' מקום שנהגו הלכה א' ברם הכא אבותיהם נדרו כל שכן יהיו מותרים והק"ע פי' שם דיהיו מותרים ע"י שאלה ואינו נ' דאין היורש יכול לישאל על נדר אביו במבואר ברש"י מכות כ"ב ד"ה נזיר שמשון בר טמוי למתים הוא רק הפי' פשוט דיהיו מותרים אפילו בלא שאלה כיון שהם לא נדרו. וא"כ אין כאן רק תורת ממון ותו י"ל דס' ממון לקולא ואין להוציא מידו ויש להאריך בב"ז מאד אך אכמ"ל כלל כי אין הדבר הזה נוגע כלל לכבודו מה שבאים לתבוע להבע"ב שיתנו, וכבודו במעות שמקבל אין מקבל רק עבור עניי בוללינו ואין לו לשנות לתת לעניי כולל אחר וע' ירושלמי מגילה פ' בני העיר הלכה א' ר' חייא בר בא אזל לחמין יהבו לי' פריטין למפלגא ליתמייא ולארמלתא נפק ופלגין לרבנן מהו שיהא צריך להפריש תחתיהן בו' יעוש"ה ואינו ענין לכאן כלל דפשוט דכבודו רק שליח הנותנים שנותנים עבור עניי כולל זה וא"א לו לשנות לתת לעניי כולל אחר, ואם תביעת התובעים הוא נגד העניים שבא"י המקבלים לאמור אתם מקבלים מעותינו אם שגם בזה אין ציור

דאחרי שהנותנים נותנים להם וודאי כנ"ל רשאים גם הם לקבל ומה התביעה נגדם ואך איך שתהי' תביעה נגדם הרי הם בא"י וצריכה הד"ת להיות בא"י במקום הנתבעים, וגם הרי אין התביעה אל בבודו ומה רוצים מכבודו ואם עבור היותו גבאי דהוא יד עניים בש"ס קידושין ב"ז א' וב"ק ל"ו ב' מ"מ אין בבודו יד עניים לחובתם רק לזכותם יעו"ש בב"ק דהך דאנן יד עניים אנן מיתי עלה ראי' מהך דיתומים אין צריכים פרוזבל ר"ג ובית דינו אביהן של יתומים ובט"ז יו"ד סי' ק"ם סקי"א יעו"ש מש"ש ואין לדחות דהב"ד היין אביהן של יתומים והיין הן במקום היתומים הא לאו מילתא הוא דוודאי לזכותן היין כן ולא לחובתן עכ"ל [וברשב"א קידושין כ"ג ב' ד"ה הא דאמרי' הב"ע בגון דאקני לי' אחר מנה כו' והראב"ד פי' בטעמא דמילתא דיד עבד ביד רבו לזכות לו לאדון אמרינן אבל לא לחוב לו כו' ע"ש הרי דל' יד כו' הוא רק לזכות ולא לחוב] וע' ש"ם גיטין נ"ב א' דאין אפוטרופסין רשאין לדון לחוב ע"מ לזכות בנכסי יתומים ובש"ע חו"מ סי' ר"צ סעי' י"ב הי' לאדם תביעה אצל היתומים אין לאפטרופס לטעון בשבילם לדון עמו שמא יתחייב בדין כו' וכ"ש כאן שמיחו עניי א"י בהדיא בכבודו שלא יעמוד לד"ת עבורם פה חו"ל כי הם רוצים לעמוד לד"ת בעצמם בא"י במקומם א"כ פשיטא דאין בכח כבודו לעמוד לדין עבורם בתורת יד עניים, וגם אחרי שהתובעים והנתבעים שניהם בא"י היינו עניי הכוללים דכולם שם ועניים הנתבעים אומרים שכל המעות שלנו ומבקשים מכבודו כל המעות ועניים התובעים אומרים יש לנו חלק במעות ותן לנו חלקנו והשאר תתן לעניי כולל דראהאביטש א"כ ביד כבודו להניח המעות ביניהם ולהסתלק יעוין ב"מ ל"ז וביבמות קי"ח ב' ובש"ע חו"מ סי' רכ"ב סעי' ב' וסי' ש' סעי' א' וההנחה ביניהם היינו ביד בי"ד לכמה דיעות ע' ש"ע שם ושם בנושאי כלים ועכ"פ בידו להניחו ביד בי"ד לכ"ע וע' רש"י ב"מ ל"ז ב' ד"ה א"ר ספרא ויניח כו' ואי מסתלק סילוק הדין הוא ויניח גזילה בפניהם בבי"ד ויאמר ביררו של מי הוא כו' וע' ב"ק ק"ג א' ובתוס' שם ד"ה אבל וא"כ ביד כבודו להניח המעות ביד בי"ד שבא"י דהוא הנחה ביניהם וודאי אחרי ששניהם בא"י ולהסתלק וידונו שם על המעות ולא יהי' עוד ענין לדון עם כבודו

כלל בזה, [ומוכרחני לפרש בזה לבל יאמרו עלי שאני בזה בעורכי הדיינים חלילה דכבר תמהו על הש"ך חו"מ סי' ס"ו ס"ק פ"ב דכ' דרק על הדיינים הוא האיסור יעו"ש ולכן מוכרחני לפרש דאין בזה עריכת דיינים דעריכת כו' הוא בלימוד טענה בדין ומשא"כ דברינו אלה אינם לימוד טענה בדין רק להסתלק מן הדין וכתבתי זה לטובת העניים יען אמרו לי על כבודו היותו איש חלוש העצבים ואין בכח בריאותו לסבול התגרה ואפשר שיעשה פשרה משום זה כי הדבר הזה כמו צד נגיעה מה שרוצה להפטר מן התגרה ואפשר שיכנס בפשרה בשביל זה ולא ירגיש בעצמו הנגיעה שעושה זאת להפטר ממשא התגרה, ומה שבאמת אין בכחו ליכנס בפשרה כלל כי לא עלתה על דעת הנותנים לתת מהמעות לעניי כולל אחר וכל פרוטה שנוטלים מהעניים שלא כדין הוא גזל גמור דאפי' בעשיר אמרו בב"ק ק"ט א' כל הגוזל את חבירו שו"פ כאלו נוטל נשמתו כו' וכ"ש גזל רבים ושמעתי זה שנים רבות בשם צדיק אחד ז"ל דממון רבים ממש בנפשות חשוב ושע"כ לא נאמר בפ' והי' אם שמוע ובכל מאודכם דעל ובכל מאודך אמרו ז"ל בהרואה בכל ממונך וע"כ רק בפרשת ואהבת שנאמר בל' יחיד הוצרך להאמר ובכל מאודך משא"כ בפרשת והי' אם שמוע תשמעו וגו' דנאמר בל' רבים לא הוצרך להאמר דממון רבים בנפשות וכבר נכלל באומרו ובכל נפשכם, כך שמעתי וע' ר"ן שבת פ' בירה דכ"א ע"א מדפי הרי"ף אהך דמכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזיקו בה רבים מש"ש על הבה"ג וז"ל ודברי תימא הם שהיאך יתיר שמואל מלאכה דאורייתא שלא במקום סכנת נפשות אלא שנראה שהרב ז"ל סובר דנזקא דרבים כסכנת נפשות חשוב לן עכ"ל ואף דאירי שם בנזק גוף שיוזק גופם בהגחלת מ"מ כיון דאין בו סכנת נפשות הו"ל ערכי כערך ממון ע' ע"ז כ"ז א' במשנה מתרפאין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות כו' ובגמ' ריפוי ממון דבר שאין בו סכנה ריפוי נפשות דבר שיש בו סכנה כו' הרי דדבר שאין בו סכנה ממון קרינן לי', וע' ש"ע חו"מ סי' שפ"ח סעי' ט' וסעיף י"ב מש"ש חילוק בין מיצר ליחיד למיצר לרבים יעו"ש דמשמע ג"כ דצער רבים בנפשות חשוב ונחשב המיצר כבא להורגם עש"ה וא"כ ה"ה בממון רבים כנ"ל וכ"ש

בממון רבים ענייס כמו בנידון דידן דהוא בפשיטות נפשות ממש בנודע דהם מתפרנסין גם כהיום ממעות הכולל רק בחיי צער ובצמצום גדול וכל גרעון הוא להם סכנת רעבון ונפשות ממש, וע' מדרש תנחומא פ' בהר וכי ימוך אחיך וגו' זש"ה אל תגזול דל כי דל וגו' וכי יש אדם גוזל דלים ומהו גוזל ממנו אחר שאין לו כלום אלא אם היית למוד להיות מפרנסו וחזרת בך כו' דע שאתה גוזלו כו' למה כי ד' יריב ריבם למה שנפשו אתה מחסרו כו', ומפאת התנחומא הנ"ל ג"כ אין להנותנים בגלילותינו שרגילים זה שנים רבות לתת מעות שמטילים לקופת ר"מ בעל הנס לעניי כוללינו לגרוע ולתת מהם לאחרים וזה מלבד טעמא דמכירי כו', וע' מכות כ"ד א' מואם בבצע מעשקות בגון ר' ישמעאל בן אלישע וברש"י שלא רצה ליטול לעצמו ראשית הגז שהביא לו אדם אחד כו' משום דדמי כאלו עושקו לכהן שהי' רגיל עד כה ליתן לו מתנותיו עכ"ל] ואחזור לגוף הדבר ואומר כי אין לי שום ציור מבחוץ איזה תביעה אפשר שתהי' כאן ועכ"ז אחרי שתובעים את בבודו לד"ת וודאי מחויב הוא לעמוד כי הרי סוף סוף א"א לדעת תחילה מה יטעון התובע בבי"ד ועכ"פ צריך כבודו לעמוד לד"ת וכן כתבתי כבר גם אני לכבודו שצריך לעמוד לד"ת אבל וודאי אין חייב לעמוד רק בעירו ואם יטעון התובע היות כבודו עשיר ונכבד בעירו ואימתו מוטלת על דייני עירו ומיסתתמין טענותיו כבר כתבתי בלילה במכתבי הקצר דאין מקום באמת לזה בנידון דידן דאין שייך כאן שמוטל פחד על הדיין אם לא יזכה כבודו בד"ת שישאר שונאו כי לא ישאר שונאו אם לא יזכה ולא אוהבו אם יזכה כי אין כאן שום זכות או חיוב כלל לכבודו אחרי שאין המעות שלו ולא מעותיו הוא נותן רק המעות שבידו הגבוי מאחרים ומה לכבודו נפקותא בזה איך הוא הדין אם צריך ליתנו לעני זה או לעני אחר ובוודאי כפי שהוא הדין כך רוצה בעצמו לתת ואין רוצה לגזול חלילה לעני זה עבור עני אחר ואפילו רועה אמרי' בש"ס ב"מ ה' ב' דאין חשוד לרעות בהמות אחרים בשדות של אחרים דאין חשוד לגזול לראובן עבור שמעון ובירושלמי יבמות סו' פ' ביצד הובא ברי"ף שם שאין אדם מצוי לחטוא לא מפני בנו ולא מפני אחיו וכ"ש גבר מורם מעם וירא שמים כמו כבודו שבוודאי רוצה בעצמו לידע למי הד"ת מחייבו לתת המעות

שלא יהי' נתפס חלילה בגזל ענים בדבר שאין לו שום ריוח בו ואך עכ"ז אם יטעון התובע טענת עשיר וחשיב בעירו ומסתתמין טענותי' אלה דברים מסורים ללב ואין בהם בירור כ"כ אזי יש לכבודו לעשות גם זה לעמוד לד"ת בבי"ד קבוע היותר סמוך לדראהביטש אבל להרחיק מזה אין לחייבו לעשות הוצאות וכמבואר ברמ"א חו"מ סי' י"ד סעיף א' דאם אחד מבעלי דינים בו' רוצה לשלוח למרחקים ויש חכם סמוך להם הראוי לדין שולחים לסמוך אעפ"י שהרחוק יותר חכם דלאו כל כמיני' לגרום הפסד לבע"ד להרבות בשכר השליחות בו' ואפי' אמר התובע שהוא יתן ההוצאה משלו מ"מ טורח הגוף בנסיעה (דכל שהנסיעה יותר רחוקה הטורח ג"כ יותר גדול) הוא ג"כ כהוצאת ממון כדמוכח בש"ס ברכות ט' ב' התם גמי איבעי לך למיהב אגרא למיחזי אפי מלכא כדא"ר יוחנן לעולם ישתדל אדם לרוץ בו' הרי דדייק דהי' לו להוציא ממון מהך דלעולם ירוץ בו' דהריצה הוא רק טורח הגוף ועל כרחך דטורח הגוף לא זוטר ערכו מערך הוצאת ממון, וצד סברת האיבעיא דש"ס פסחים יו"ד ב' בגופי' אטרחוהו רבנן בממוני' לא אטרחוהו רבנן כבר כ' התבואות שור בסי' א' סק"ג דהוא רק משום דאיכא התם תרתי טורח דגוף וגם ממון וכדאמר בממוני' לא אטרחוהו ומש"ה חמור מטורח לחודי' אבל טורח לחוד שפיר שקול כהפסד ממון לחוד יעויש"ה בתבואות שור, ומה גם בטורח של איש מסוים כמו כבודו וע' שו"ת מהר"ם מפדוואה סי' ע"ח שפי' דברי הירושלמי מגילה פ' הקורא עומר הלכה ג' דאמר ולא יהא ר' יוחנן כתורגמן דטעמא דבמקום תורגמן פוסק אחר קריאת ג' פסוקים משום טורח ציבור וזהו שאמר ולא יהא ר' יוחנן כתורגמן היינו שנקפיד על כבודו שלא להטריח אותו כמו שנקפיד על כבוד ציבור עכ"ל המהר"ם פדוואה ואם שאין לדמות שום אדם שבעולם אפי' לחלק אחד מאלף אלפי אלפים ממעלת ר' יוחנן עכ"ז מצינו גם באדם חשוב סתמא דיש קפידא בטירחתו יעוין ירושלמי ברכות פרק ג' הלכה ה' עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא את שמע ויורד וטובל כו' אם הוא אדם מסוים עשו אותו כמעיין רחוק ואף שהפני משה פי' שם בהך דאדם מסוים דהכוונה אבעל בשר מ"מ יש לפרשו ג"כ באדם חשוב ומפורסם דיש קפידא בטירחתו, והפני

משה עצמו פ' בן בירושלמי יבמות פ' האשה שהלכה הלכה ד' דיש שם ג"כ ל' הגע עצמך שהי' אדם מסוים ובפני משה מסוים, מפורסם עכ"ל וא"כ גם כאן יש לפרשו אדם חשוב ומפורסם וכן בירושלמי שלהי בכורים אם הי' אדם מסוים עשו אותו כאשה ובפני משה אם הי' אדם מסוים וחשוב כו' עכ"ל (וע' ש"ע או"ח סי' רי"ח סעי' ז' על נס של אדם מסוים כיואב בן צרוי' כו' והוא ג"כ מירושלמי ברכות ריש פ' הרואה ועכ"פ משמע גם משם דל' אדם מסוים דירושלמי היינו אדם חשוב ומפורסם); וזה פשוט דאין להוציא את בבודו מעירו בטענת עשיר ונכבד כו' דהיא גופה אינה ברורה כ"כ ולכל היותר רק לבי"ד קבוע היותר סמוך לדראהביטש, ואם יבקש התובע זבל"א כו' אין להבריח את בבודו ע"ז כמבואר בחו"מ סי' ג' סעיף א' ברמ"א דבמקום שיש בי"ד קבוע בעיר אין להבריח על זבל"א וכאן אף שפוסלים את הבי"ד שבדראהביטש בטענת עשיר ונכבד כו' מ"מ הרי זה נפקותא רק אל כבודו שרוצים להוציאו מעירו ואחרי שרוצה בטירחא זו תו הו"ל הבי"ד קבוע הסמוך באילו הי' בדראהביטש עצמו, וכן מבואר בישו"ת עבודת הגרשוני סי' מ"ז בקהלה שהית' מדיינת עם קהלה אחרת ורצתה הקהלה הנתבעת בזבל"א כו' שישבו הגבררים במקומם וידונו והקהלה התובעת רצו להוציאם לבי"ד הסמוך ע"ש שכ' ומלבד טענה זו שטוענים התובעים שחוששין לסתימת טענתייהו ולירא' הדיינים נראה שטענת לב"ד הסמוך נלך עדיף מזבל"א וזבל"א בפרטות בדורות הללו שיש טוען בדברי רש"י והכי משמע בכמה תשובות אחרונים שבתבו שבמקום שאין שם בי"צ קבוע ילכו לבי"ד הסמוך ולא הזכירו כלל שירדו לדין בזבל"א וזה אישתקד ראיתי פסק אחד שיצא מפי קדוש הגאון מהרר"מ שפסק בנידון דידי' דומה ממש לנ"ד שאין אחד מן הצדדים יוכל להבריח לזבל"א במקומו רק ילכו לבי"ד הסמוך כו' יעוי"ש [והובא קצת דבריו בפתחי תשובה חו"מ סי' י"ד] והרי דטענת לבי"ד הסמוך נלך עדיפא מטענת זבל"א אפי' כשהנתבע רוצה בזבל"א והתובע בבי"ד הסמוך וכ"ש אם הנתבע רוצה לעמוד בבי"ד הסמוך והתובע מבקש זבל"א דאפי' להמעדיפים כח התובע הוא רק באשר יש עדים או ראי' על הטענה ונראה לבי"ד שבעירו שיש ממש בטענתו יעו"ש סי' י"ד אבל בנידון זה דלא

לבד דאין ראי' רק כ"ז שלא שמענו טענת התובע במעט שאין לנו שום ציור כלל בטענה שאפשר להיות בזה והוא חדה מופלאה שאחרי שנפרדו הכוללים חמשה וארבעים שנה המה תובעים לאמור שיש להם חלק במעות של בולל זה א"כ עכ"פ וודאי לא עדיף כח התובע מכח הנתבע וא"א להכריח את הנתבע על זבל"א אם רוצה לעמוד בבי"ד הסמוך וכך מפורשים דברי העבודת הגרשוני הנ"ל דאין חילוק בזה בין התובע לנתבע רק אם אין בי"ד קבוע בעיר [או שפוסלים את הבי"ד הקבוע שבעיר כמו בנידון זה דהוי ג"כ באילו אין בי"ד קבוע] יש להם לדון בבי"ד הסמוך ולא בזבל"א, ואמת כי יש דברים שנושא הענין מבקש בירורו ע"י זבל"א אבל ב"ז רק בשנודע טענת התובע ולא כן בנידון זה שאין שום ציור בטענה ואך סוף סוף אם תובעים את כבודו מוכרח לעמוד לפני בי"ד עכ"פ לא עדיף הא מכל ד"ת סתמא דג"כ עתה מעשים בכל יום דאם אין בי"ד קבוע בעיר מוציאין את הנתבע לב"ד הסמוך ולא לזבל"א, ואחרי שיבוא הדבר לפני בי"ד קבוע הסמוך לדראהביטש וישמעו הבי"ד את הטענה ויראו שיש בה איזה ממש אז הרי יראו הם עצמם אם נושא הדבר מבקש אמיתת בירורו ע"י זבל"א כי לא ירצו הבי"ד עצמם לסמוך על עצמם בדבר גדול וכללי ושל עניים אם יהי' בדבר צד תביעה ויהי' על מה לדון ואין שום בי"ד נוגע בזה כמ"ש בבר כי אין שום אדם רוצה לגזול חלילה לעני זה עבור עני אחר וא"כ הרי יתברר הדבר בבואו לפני בי"ד הסמוך ואו שיפסקו הם בעצמם דכל בי"ד יפה בששומעין הטענות יודעין לפסוק עליהם דתורה אחת לכולנו כמבואר בסמ"ע סי' י"ד ס"ק כ"ו ואו שיראו הבי"ד עצמם שראוי להתברר הדבר בזבל"א אז בוודאי הם עצמם יסתלקו ויאמרו שיתברר הדבר ע"י זבל"א ותו לא מידי.

ואולם מ"ש כבודו בעלה אשר הדפים המתהלת "שפת אמת תכון לעד" כי מצדו מוכן הוא לעמוד לד"ת בדראהביטש או בבי"ד הסמוך בשלש פרסאות כו' לא ידעתי מה זה שכ' בשלש פרסאות ויש לו לעמוד בבי"ד היותר סמוך אבל מה ענין שלש פרסאות לכאן וממ"נ אם יש בי"ד בפרסה אין חייב לטרוח יותר מפרסה ואם אין בי"ד בכל ג' פרסאות הרי חייב לטרוח ממילא גם יותר מג' פרסאות, ואם כוונתו על טענת התובע כי התובע יכול

לטעון כי הבי"ד שבג' פרסאות עדיין אימתי דכבודו עלייהו לא ידעתי גם לזה מקור ואולי נמצא בזה באיזה אחרון ואין כאן ועתי עמי לחפש ואך א"כ הי' לו לכבודו לכתוב שמוכן לעמוד בבי"ד הסמוך חוץ לג' פרסאות ומה זה שכ' שמוכן לעמוד בבי"ד הסמוך בשלש פרסאות, ומשמעות ל' זה זה דתוך ג' פרסאות חשיב לי' סמוך ונמצא ל' סמוך בש"ס בכמה דוכתי ואין כל הנושאים שוין ובמגילה ב' ב' כרך וכל הסמוך לו כו' ועד כמה כו' כמחמתן לטבריא מיל ובביצה ל"א א' במשנה איזהו קרפף כל שסמוך לעיר כו' והכוונה שם סמוך לעיר ממש ואפי' בתוך התחום חשוב אינו סמוך יעויש"ה וע' עירובין כ"ג א' במשנה או שתהא סמוכה לעיר וע' ש"ע או"ח סי' שנ"ח סעיף א' ברמ"א וי"א עוד דכל קרפף שהוא סמוך לביתו כו' ע"ש במג"א דהכוונה על אלפים אמה וע' עירובין מ"ה ב' ודילמא בגשמים הסמוכין לעיר עסקי' ואנשי אותה העיר דעתם עלייהו כו' וע' ביצה ט"ז ב' ועד כמה כו' עד תחום שבת יעוי"ש וע' עבודה זרה ח' א' וכל העיירות הסמוכות לה משתעבדות לה כו' משמע דזה שיעור הסמוכות כל שמשועבדות לתת מס להעיר וע' גיטין ד' א' בעיירות הסמוכות לא"י ומובלעות בתחום א"י כו' ואמר רבב"ח לדידי חזי לי האי אתרא והוי כמבי כובי לפומבדיתא וברש"י סובכ"ו ב' ד"ה כמיעל מפומבדיתא לבי כובי דהי' הריחוק שיתא פרסי וע' שו"ת נוב"י תנינא האו"ח סי' כ', ועוד בבי"ד הוזכר ל' סמוך והכל לפי הענין וג' פרסאות הוזכר ג"כ בכ"ד לענין מורה הלכה לפני רבו דבתוך ג' פרסאות חשוב כמו בפניו יעוין תוס' עירובין ס"ב ב' ד"ה ר' חסדא [ואולי ע"ז הי' כוונת כבודו דתוך ג' פרסאות עדיין אימתי' על הב"ד וכבר כתבתי דא"כ הי' לו לכתוב שמוכן לעמוד בבי"ד הסמוך חוץ לג' כו'] ובסוכה מ"ד ב' אל יהלך אדם בערבי שבתות יותר מג' פרסאות כו', ובמכות י"א א' דההוא גברא דאכלי' אריא ברחוק תלתא פרסא מיני' דריב"ל כו' והוא לרבותא דאף דהי' רחוק ג' פרסאות ואין נחשב עוד גליל שלו עכ"ז הי' קפידא יעוי"ש, ובכתובות ס' ב' וע"ז ט"ו ב' רהט בתרי' תלתא פרסי כו' ובשבת צ"ד א' ורהט תלתא פרסא כו' ובמגילה י"ד ב' והלך לאורה ג' פרסאות וביומא כ' ב' גביני כרוז כו' והי' קולו נשמע בשלש פרסאות ובעירובין כ"א א' אתיתו מכרנש לבי

בנישתא דדניאל דהוי תלתא פרסי כו' ובסוטה מ"ו ב' שיעור לוי' לרבו מובהק שלשה פרסאות ותחומין די"ב מיל ועוד בב"ד והכל אינו ענין לבאן דכאן החיוב בפשיטות לעמוד בבי"ד היותר סמוך יהי' תוך ג' פרסאות או אחר ג' זולת אם בי"ד הסמוך ג"כ מקבלים פרס מהעיר והם תחת הנהגת פרנסות העיר דאז חשובי העיר אימתיהו נמי עלייהו אזי פשיטא דבאותה טענה שפוסלים את הבי"ד שבעיר הוינו טענת עשיר' ונכבד בו' יכולים לפסול ג"כ את הבי"ד ההוא וז"פ.

והנה כתבתי כ"ז ג"כ לפום רהיטא ובחפזו הגדול יען ממהר אני לכתוב טעם ונימוק לאשר כתבתי בלילה בקצרה כי היו המשולחים מא"י אצים עלי בלילה על המכתב ההוא ובאמת אין באן מקום לאריכות ופלפול כי כל הדברים פשוטים ואנו מרבים פלפול בדברי הפשוט רק אם מעקמים את הישרה. והנני בזה ידידו הדוש"ת.

הק' **יוסף ענגעל.**

ב"ה יום ד' חקת בעת"ר לפ"ק קראקא.

כבוד ידידי הרב הגאון החריף ובקי טובא עיניו כיונים על אפיקי הש"ס בש"ת מהו' חיים צבי גלאזער נ"י בק"ק דראהאביטש.

אחד"ש כת"ה. מכתב כת"ה הגיעני במועדו והנני עמום הטירדא כל הימים דבר עד לא ישוער ולא הי' לי פנאי לעיין כלל ושמתי עתה מכתבו שנית לפני והנה מה שעמד על מה שלא הבאתי במכתבי אל הנשיא במחניכם דברי ההגהות אשר"י ריש זה בורר ושו"ת הרשב"א המיוחסות דמבואר בהם דאם יש ב"ד יפה יותר תוך ג' פרסאות יכול הלוה לכוף למלוה לילך לשם. הנה אין להדברים הנ"ל ענין כלל לנידון הנשיא

דשם מירי ביש בי״ד בעירו ורוצה הלוה לילך לב״ד היפה יותר דאז בג׳ פרסאות הוא טירחא קטנה ויכול להטריח את המלוה ויותר מזה לא אבל אם אין בי״ד בעיר כעובדא דהנשיא דפוסלים בי״ד שבעירו בטענת חשוב בעירו דאימתי׳ עלייהו א״כ פשיטא דאין כאן גבול של מקום כלל וצריך לעמוד לד״ת בבי״ד היותר סמוך לו יהי׳ תוך פרסה או אחר עשרה פרסאות דהבי״ד היותר סמוך הוא הוא מקומו של הנתבע מעתה אם אין בי״ד בעירו ומה ענין ג׳ פרסאות לכאן ואטו אם אין בי״ד גם בכל הג׳ פרסאות יופטר לגמרי מלעמוד לד״ת ורק אילו הי׳ הנשיא רוצה בזבל״א והתובעים בבי״ד הסמוך הי׳ מקום לדון שיוכל הנשיא לומר עד ג׳ פרסאות אטרח לבי״ד ויותר מזה אין רצוני לטרוח רק יהי׳ הדין במקומי או בג׳ פרסאות בזבל״א ומשא״כ בנידון דידן דאין רצון הנשיא בזבל״א רק לעמוד לד״ת בבי״ד קבוע ובי״ד הקבוע שבעירו נפסלים לד״ת בטענת חשוב בעירו א״כ הרי צריך לעמוד ממילא בבי״ד קבוע היותר סמוך יהי׳ איזה מהלך שיהי׳ והוא פשוט ואני לא באתי במכתבי להנשיא רק להביא מקומות שהוזכר ג׳ פרסאות בגמ׳ שהי׳ על לשוני והבאתים במרוצת כתיבת המכתב שכתבתיו ג״כ בחפזו הגדול אבל לא באתי להביא מה שנזכר מג׳ פרסאות גם בראשונים יען כי באמת אין ענין הדברים לכאן כלל, ומ״ש כבודו גם מתוס׳ ריש זה בורר כ״ג א׳ ד״ה כגון הנה מדברי התוס׳ באמת אין לדון כלל מזה דנזכר בתוס׳ רק הדין דתלמיד אסור להורות וה״ה לדון תוך ג׳ פרסאות לרבו מהך דעירובין ס״ב ב׳ וזה הבאתי במכתבי אל הנשיא מגוף הגמ׳ דעירובין ותוס׳ שם אבל דין זה שיהי׳ הלוה יכול לכוף למלוה ללכת לבי״ד יפה בג׳ פרסאות ולא יותר זה אין נזכר כלל ואדרבה נראה מדבריהם איפכא דר׳ חסדא הי׳ מקומו חוץ מג׳ פרסאות מר׳ הונא ואעפ״כ אפי׳ המלוה והלוה במקומו של ר׳ חסדא ורוצה הלוה לילך למקומו של ר׳ הונא שהוא חוץ מג׳ פרסאות ג״כ יכול לכופו לפי שהוא בי״ד חשוב יותר ודברי ההגהות אשיר״י והרשב״א בזה צריכים ביאור באמת ויעיין בחידושי הגהות על הטור חו״מ סי׳ י״ד סק״ה מה שהביא שם גם משו״ת הרשב״א ח״א סי׳ אלף ה׳ דדבריו גם שם קשים ההבנה בזה עש״ה ושטחיות דברי התוס׳ סנהדרין הנ״ל דלענין זה

אפי' חוץ לג' פרסאות נמי חשוב סמוך ולא כתבו השיעור עד כמה ואולי השיעור בפחות מי"ח מילין כהך דסנהדרין ל"א ב' והיכמה הולכת אחר היכם להתירה ועד כמה א"ר אמי אפי' מטבריא לציפורי והיינו דאף בריחוק כזה צריכה ללכת אחריו ומדנקט זה לריחוק י"ל דבפחות מזה לא חשוב רחוק וטירחא כל כך ומטבריא לציפורי הי' י"ח מיל כמבואר בירושלמי פ' זה בורר הלכה ב' והוא משיבוש בירושלמי שם והובא לנכון בנימוקי יוסף ריש זה בורר ע"ש שכ' אמרי' בירושלמי זה אומר בטבריא וזה אומר בציפורי ואינן הוו יתיבין בחדא מתא מבא לכא ט' מילין ומכא לכא ט' מילין שומעין לזה שאמר בטבריא שהוא בי"ד גדול יותר ע"ש הרי דהי' מקומם במקום מתווך בין טבריא לציפורי שמשם לטבריא ט' מילין ולציפורי ט' מילין והרי דהי' מטבריא לציפורי י"ח מילין ואף דיוכל להיות הכוונה דאותו מקום לא הי' באמצע ממש רק מן הצד והי' משם בשיפוע לטבריא וכן לציפורי ט' מילין ומשא"כ מטבריא לציפורי עצמם לא היו י"ח מילין ודוגמתו בעירובין ס' ב' בגון דקאי ביתי' באלכסונא ע"ש מ"מ האמת כי מטבריא לציפורי היו י"ח מילין כי כן מבואר גם בירושלמי תענית פרק ד' הלכה ה' כרם גדול הי' לאדריינוס הרשע י"ח מיל על י"ח מיל כמן טבריא לציפורי כו' ומ"ש בשירי קרבן על הירושלמי שבת פ' הבונה הלכה ד' ד"ה כתב אות אחת בטבריא כו' בשם רב האי גאון דטבריא וציפורי היו סמוכות זו לזו ע"ש וצע"ג מירושלמי הנ"ל וע"ע ירושלמי עירובין פ' כיצד מעכבין הלכה א' יכול אני לעשות שיהי מהלכין מצור לצידן ומטבריא לציפורי ע"י מערות וע"י בורגנין כו' וא"כ הרי עכ"פ לא היו סמוכות ובירושלמי תענית וסנהדרין הנ"ל מבואר דהי' י"ח מילין ביניהם וא"כ ניתן להאמר כנ"ל דמדהוזכר שיעור זה בעניין הליכת תובע ונתבע לריחוק י"ל דבפחות מזה חשוב קירוב [ואם דברש"י סנהדרין ל"א ב' שם כ' אהך דאפי' מטבריא לציפורי דכוונת הרבותא במה שבי"ד של טבריא הוא בי"ד חשוב יותר מ"מ לולי דברי רש"י י"ל הפי' בנ"ל דכוונת הרבותא על ריחוק המקום ולי' הג"מ ועד כמה משמעותו להדיא בן ובזכרוני משו"ת הרי' מג"ש מדבר שם מזה ואינו בעת לפני, וי"ל עוד הפי' בהך דאפי' מטבריא לציפורי עפ"י ש"ס שבת

קי״ח ב׳ יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי היינו דטבריא היתי׳ יושבת בעמק ומקדימין להכנים שבת וציפורי יושבת בראש ההר בש״ס מגילה ו׳ א׳ למה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וע״כ שם האור גדול ומאחרין לצאת יעו״ש בשבת ברש״י וא״כ ההולך מטבריא דהיא בעמק לציפורי דהוא בראש ההר ההליכה הוא עלי׳ ממטה למעלה ביותר והוא הליכה קשה וטירחא וזהו הרבותא דאעפ״כ צריכה היא לטרוח ולעלות אחריו וע׳ ירושלמי פ׳ זה בורר הלכה ח׳ ר׳ יוחנן בעי ביבמה מי מרדף אחר מי התיב ר׳ אלעזר והבתי׳ ועלתה יבמתו השערה (פי׳ דמזה יש ללמוד דהיא צריכה לעלות אחרי׳) א״ר יוחנן יפה לימדני ר׳ אלעזר וא״כ י״ל דר׳ אמי דבבלי סנהדרין הנ״ל דאמר אפי׳ מטבריא לציפורי ג״כ כוונתו ללימוד הירושלמי הנ״ל מקרא דועלתה יבמתו השערה וע״כ כיון דכתי׳ בקרא ועלתה נקט לדוגמא עלי׳ הקשה ביותר מעמק לראש ההר דאפי׳ כזה צריכה היא לעלות והא דאמרי׳ בבבלי שם אחר זה א״ר כהנא מאי קרא וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה י״ל דר׳ כהנא הוא דנקט לי׳ מקרא דוקראו בו׳ אבל ר׳ אמי דאמר אפי׳ מטבריא לציפור י״ל שפיר דכוונתו ללימוד הירושלמי מקרא דועלתה וע״כ נקט לדוגמא עלי׳ היותר גדולה מעמק לראש ההר ודו״ק [ור׳ כהנא י״ל דקאי רק אגוף הבריתא והיבמה הולכת אחר היבם וע״ז אמר ילפותא מוקראו לו זקני עירו ולא קאי כלל אדברי ר׳ אמי אפי׳ מטבריא בו׳ ואפי׳ קאי גם אדברי ר׳ אמי ג״כ אין קושי׳ דסוף סוף הא גם הך באפי׳ מטבריא לציפורי ג״כ יש ללמוד מהך דוקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה דנפק מינ׳ מיהת דהיא צריכה ללכת אחריו וע״כ ממילא גם בטירחא קשה כמו מעמק לראש ההר ג״כ צריכה לטרוח ממילא כיון דלא הטילה תורה עליו ללכת אחרי׳ רק עלי׳ ללכת אחריו ועכ״פ ר׳ אמי דאמר אפי׳ מטבריא לציפורי שפיר י״ל דכוונתו היתה לא ללימוד מקוראו בו׳ רק ללימוד הירושלמי מועלתה וע״כ נקט לדוגמא ענין עלי׳ קשה מעמק לראש ההר כפי לי׳ המקרא ועלתה ודו״ק כן ניתן להאמר בס״ד ואין להאריך] ונחזור לענין דפשוט דבי״ד הסמוך דענייננו היינו בי״ד היותר סמוך ראשונה יהי׳ איזה מהלך שיהי׳ ולי׳ סמוך הנזכר

בפוסקים כבר הארכתי במכתבי להנשיא דאין בל' סמוך הוראת גבול בלל ונידון רק בכל מקום לפי ענינו וכך הוא בכל ל' קירוב וריחוק וענינו טירחת הילוך דבכמה דוכתי דפעם הוא בשיעור פחות ופעם בשיעור יתר ובתום' מועד קטן כ"א ב' בשם בה"ג דמקום קרוב דש"ס שם היינו עשרה פרסאות ובטור או"ח סי' ער"ב והובא במג"א שם סק"ו ובסי' קפ"ב סק"ב דאם אין יין במהלך יום סביב לעיר חשוב אין יין מצוי ומקדשים על שכר ע"ש ובביצה ה' א' כרם רבעי הי' עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד כו' והיינו דיותר ממהלך יום לא חייבו לטרוח ולהעלות ובפסחים צ"ג ב' פלוגתא בשיעור דרך רחוקה דפסח וע' שירי קרבן בירושלמי חגיגה פרק א' הלכה א' ד"ה תני שמואל מן השילוח דריחוק דשם (לענין כל שיכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית) היינו כמו בפסח למ"ד מאסקופת עזרה ולחוץ ע"ש ובירושלמי שם מבואר דהוא מן השילוח לעזרה ושילוח הי' באמצע המדינה היינו באמצע ירושלים ע"ש וא"כ לש"ס ב"ב ע"ה ב' לדידי חזי לי ירושלים קמייתא ותלתא פרסי הויא הנה השיעור לפי"ז שיהי' בתוך פרסה ומחצה לפחות [וע' רש"י סוכה מ"ח א' ד"ה מן השילוח דשילוח הי' מעיין סמוך לירושלים וצ"ע מירושלמי הנ"ל דהי' באמצע ירושלים] ולגבל ולתפלה ולנט"י אמרו ד' מילין ובמגילה כ"ט א' תיתי לי דבי מרחיקנא פרסה עיילנא ומצלינא התם ויותר מפרסה לא הי' טורח וכן חיוב לוי' מתלמיד לרב ברבו שאינו מובהק עד פרסה בסוטה מ"ו ב' ובבבא מציעא ל"ג א' ומדדה עמו עד פרסה ולענין תפלת הדרך בברכות ל' א' ועד כמה כו' עד פרסה יעוי"ש פי' הבה"ג דבפחות מפרסה לא מיחשב דרך ובפסחים צ"ד ב' דרך שומע אני מהלך שנים או שלשה ימים כו', ולפעמים מצינו ענין ריחוק גם בד' אמות כש"ס נדרים ה' א' מרוחקני ממך דלא קאימנא בד' אמות דילך משמע ובע"ז י"ז א' הרחק מעלי' דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה וכמה כו' ד' אמות וע' ע"ז נ' א' כי פליגי במרוחקות ע"ש ברש"י דחוץ לאמה קרי לי' מרוחקות וקרא דובי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת הוי מן העזרה ולחוץ מיד דהא שרי לשחוט חולין מחוץ לעזרה מיד וכן כי ירחק ממך המקום דכתי' במע"ש דכוונת תיבת המקום על ירושלים ע' תוס' ע"ז ח' ב' ד"ה מלמד הוי ג"כ

הריחוק חוץ לירושלים מיד וע' מכות י"ט ב' כי ירחק ממך המקום ממילואך וע' חולין יו"ד א' וכמה מקום קרוב בו' כדי שיצא מתחת אוזן כלי בו' ובכתובות כ' ב' איזהו קרובה חמשים אמה ובתוס' סוטה ל"ט א' דכדי ב"ב אמה מיחשיב ריחוק לענין שמבטל שם תכיפות וברי"ה ל' א' קרובה פרט ליושבת חוץ לתחום ובמועד קטן י"ב א' לא אמרן אלא דליכא מתא דמיקרבא להם בו' והכוונה ג"כ אתוך התחום ובפסחים מ"ט א' אם עבר צופים שורפו במקומו דמאחרי צופים תו לא מטרחינן לי' לחזור ובברכות ס"ב א' ביממא הוי אזיל עד מיל בו' ושם ט"ו א' אבל לאחורי' אפי' מיל אינו חוזר והוזכר מיל לרבותא דמיעוט דאפי' דרך מעט כזה א"צ לחזור ובע"ז ס"ט א' אפי' הפליג כדי מיל (יעוי"ש גי' הרי"ף) טהרותיו טהורות והוזכר מיל לרבותא דריחוק דאפי' כדי מיל בו' ובגיטין נ"ז א' שמא תאמר קרובה היא' רחוקה היא' מיל וכזה עוד במקומות רבות ענייני קירוב וריחוק משונים בשיעורם והוא בכל מקום לפי ענינו ואין להאריך יותר בזה.

והנה מה שהקשה כת"ה במכתבו על מה שכתבו התוס' יומא כ"ט א' ד"ה אלא (כאן האריך הגאון למעניתו בפלפול עצום ובבקיאות נפלא ומפני שאינו נוגע לענייננו ע"כ לא העתקנו אותו) ועלו ברעיוני עוד כמה אנפין דרך פלפול אך שאין רצוני להאריך יותר כי ממהר אני לשלוח דברי לכת"ה מפני הכבוד וכתבתי גם דברי מכתבי אלה בחפזי גדול מרב הטירדה, וגא ידרוש כת"ה עבורי בשלום הרב הגאון הנשיא שליט"א ואשר כ' כת"ה כי בדעתו להדפים מכתבי הרבנים אל הנשיא ובתוכם גם מכתבי אליו הנה יוכל להדפים גם מכתבי זה ובזה הנני הדושת"ה באהבה

הק' **יוסף ענגיל.**

(מקום החותם)

ב״ה קראקא.

האומנם דרכינו מעולם להיות נחבא אל הכלים מבלי להרים קן קולמסא וקן מגילתא לחות דעתינו בעניני המדינה, ומה גם לצאת לקראת נשק בעת שהדבר נוגע למחלוקת ח״ו אך הפעם לא נוכל מלט, ומשוד עניים ואנקת אביונים עתה נקום.

הן לקול צללי שפתינו לקול מהיכל ד׳ החוצב להבת אש, הוא קול דמי אחינו הצועקים אלינו מן האדמה אדמת הקודש, הלא המה אחינו בני כוללינו כולל גאליציען היושבים בערי הקודש תובב״א על התורה ועל העבודה, לומדים תורה מתוך הדחק לחץ ועוני, ועיניהם נשואות אל החלוקה המספקת רק ללחם צר וצער. ועתה התקוממו עליהם המשולחים משלשה הכוללים וויזניצא אטיניא וקאסוב ומחזירים בעירות לחסית לב המתנדבים בעם לתת ידם אתם. לתת חלק מסוים מכוללינו לשלשה הכוללים הנ״ל, אחרי אשר התפרדו מאתנו ולא התלכדו זה בארבעים וחמשה שנה, ואחינו בני כוללינו יצ״ו צועקים על זה חמס. — וביותר דוה לבנו ודאבה נפשנו על כתבי פלסתר, פתקי־אויל, לתת לשמצה את כבוד נשיאנו הרב הגדול הנכבד דגול מרבבות קודש מו״ה דוד שרייבער נ״י שהוא בן גאונים וקדושים זי״ע, ולא פעם ושתים, כי אם פעמים רבות שמענו מפי המשנה לנ״ג הרב המופלג הגביר נכבד מו״ה שמעלקא שענקער נ״י מפה כי עיניו פקוחות על כל עניני הכולל, ההוצאה והכנסה, אין דבר נעלם ממנו והכל נעשה בידיעתו, והכל בצדק ובמשפט באמת וביושר. — לכן אליכם אישים אחינו המתנדבים בעם נקרא אל תשעו לדברי בלע, ולא תאבו ולא תשמעו להמשולחים המסיתים לתת ידכם עמהם ח״ו. — ואם רצונם להטיב מצב העניים בני כולליהם, ישתדלו עם המנדבים אשר תחת דגליהם, כמו שעשו נשיאינו הרבנים הנכבדים יצ״ו, אשר עלינו לשבח אותם שבהשתדלותם

הנמרצה והנהגתם החרוצה עלתה למו להטיב הרבה את מצב כוללינו מאשר הי' בשנים קדמוניות. לא לאמור לעניים ואביונים התפרנסו זה מזה, ולהשביע הארי בקומץ, ולמלאות הבור מחוליותו, ליטול מהם הררה שמהפכים בה כארבעים וחמשה שנה. — והשומעים לדברינו יתברכו ממעון הברכות ברוב הצלחות, ויזכו להרים פרי צדקתם מתוך הרחבה והרווחה, בנפשות המעתירים בד"צ דפה קראקא הבו"ח יום א' לסדר "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל" בעת"ר לפ"ק.

הק' **מאיר הכהן ראפאפורט**

מלפנים אבד"ק ליקווא, ראב"ד פה קראקא.

הק' **יוסף לעדערבערגער.**

הק' **מנחם מענדיל דמשק.**

(מקום החותם)

ב"ה קראקא.

על דבר אשר האמרכלים משלשה הכוללים קאסוב וויזניציא אטינ'א תובעים לד"ת את כבוד נשיאנו פאר זמנינו הרה"ג המפורסם דגול מרבבות קודש מו"ה דוד שרייבער שליט"א על אודת פרשת בסף מבוללנו עבור בני כוללים. הדבר ברור ופשוט כי הרה"ג שליט"א נבחר ונתמנה לנשיא לחלק הבסף הנגבה להעניים בני כוללינו, ואין לו רשות לתת חלק מזה לעניים בני כוללים אחרים, **וכמו כן אין לו רשות לעמוד לד"ת עם אמרכלי הכוללים אחרים** כי לא נתמנה על כבה. ואיננו מורשה על זה ולכן אמרתינו צרופה אל הפסק אשר יצא מהרבנים גדולי מדינתינו יצ"ו, ומהרבנים גדולי תקיפי דארעא קדישא יצ"ו, אשר בהיות העניים הנתבעים בארה"ק **ע"כ רק שם ידי' מקום המשפט** בין העניים התובעים והנתבעים ומקום הדין ביניהם בזבל"א וזבל"א. הכ"ד הבאים עה"ח ביד"צ דפה"ק קראקא יום ב' ער"ח ניסן בעת"ר.

הק' **מאיר הכהן ראפאפורט**
מלפנים אבד"ק ליקווא, ראב"ד פה קראקא.

הק' **יוסף לעדערבערגער.**

הק' **מנחם מענדיל דמשק.**
(מקום החותם)

ב"ה קראקא.

באשר נתוודע לנו אשר יצאו משולחים משלשת הכוללים ווזניצא אנטיניא, קאסוב ומסבבים במדינותינו להסית לב אחב"י מאנשי כוללינו הנקרא כולל דראהביטש להשחית את מצב אחינו עניי כוללינו העטופים ברעב באה"ק כי החלוקה המגיע להם מקופת הכולל דראהביטש אינו מספיק להם אפילו על מחצה הפרנסה שפרנסתם בדוחק גדול ויושבים על התורה ועבודה בלחם צר ומים לחץ והמשולחים נתנו עיניהם לשלול מהם המעט המגיע להם מאתנו בחוזק יד ולבשים אדרת היראה כי ד"ת המה מבקשים ומשלחים כתבי פלסתר מארה"ק על עניי אחב"י ועל כבוד הרה"ג המפורסם כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא ארה"ק ת"ו והדפיסו עלי בזיונות מה שאסור לקרותם ולשמעם וכל חפצם כדי לבלע ולהשחית את מצב כוללינו אשר כבוד שלשת הנשיאים הרה"ג המפורסמים עמלו בו בכל מאמצי כחם להרים את מצב כוללינו וחפץ ד' בידם הצליח ומנהגים את הכולל בצדק ובמשור וכבוד הנשיאים הדפיסו עלה אשר רצונם לעמוד עמהם לד"ת כדין התובע הולך אחר הנתבע ועפ"י דתוה"ק הצדק אתם ע"כ מצאתי א"ע מחויב בדבר להודיע בשער בת רבים אשר לא ישגיחו כלל וכלל על המשולחים משלחת מלאכי רעים כי עפ"י דתוה"ק אסור להם לנסוע במדינותינו להסית לב אחב"י שיגרמו היזק ונזק לקופת רמב"ן ח"ו ואסור לשמעם ולקרות מכתבי פלסתר הן מה שידפיסו באה"ק והן מה שידפיסו בחו"ל ולא יתן להם שום איש חתימת ידו ח"ו אדרבה יאמר להם בפה מלא אשר אנו נותנים לקופת רמבעה"נ רק עבור עניי כוללינו הנקרא כולל דראהביטש. **וכל איש ואיש יוסיף אומץ וחזק להגדיל שקלי הקודש** למען החיות אלפים נפשות מישראל עניים ואביונים, אלמנות ויתומים וזכות המצוה והצדקה יגן עליכם וירם קרן ישראל. באתי על החתום יום ד' לסדר וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל.

הק' **יצחק ישעי' הלברשטאם**

חופ"ק קראקא יע"ס.

ב"ה יום ה' לס' דבר נא באזני העם בעת"ר לפ"ק קראקאוויטין.

שלמא רבא לגברא רבא ויקירא ה"ה כבוד הה"ג החריף ובקי המפורסים ביראת ד' בליל החכמה והמדע זך הרעיון נזר הגבונים שלשלת היוחסין כבוד שמו נודע לשם ולתהלה וכו' כש"ת מוה"ר אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא נשיאי אה"ק.

אחדש"ה במשפט. לתשובת כה"ג גם ידי תכון עם כהג"ה ועם כבוד הרבנים שליט"א ההולכים ומסכימים עמו שלא להסיג גבול אשר גבלו הראשונים בדבר חלוקת המקומות לכל כולל וכולל לעצמו. וממילא זכו כבר הענים היושבים על אדמת הקודש השייכים לכולל דראהביטש בכל כסף הקופות במקומות הנאספים לכולל דראהביטש ואין לענים השייכים לכוללים אחרים חלק בהם עד אשר יעמדו למשפט **לפני ב"ד הגדול שבא"י** כפי שהסכים לזה כה"ג וכפי הפסק שיצא מב"ד דשם. והנני בזה ידידו הד"ש ושלום תורתו בזוהבה.

הק' **מאיר קלערער**

האבדפה"ק הנ"ל.

(מקום ההותם)

בעז"ה יום ד' לסדר כל עדת ישראל יעשו אותו, "כי הוא יציל האביון משוע" לפ"ק קריפטש.

לארז האדיר אשר בלבנון, לפני שמש רטוב הוא ורענן, ה"ה כבוד ידידי הרב הגדול ליהודים, תהלתו בקהל חסידים, דגול מרבבה ורב להושיע, חכם ונבון משבט ידוע, שר ושוע, צדקותיו אב לבנים יודיע, בו יותאמו תורה וגדולה, לו דומי' תהלה, כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא כוללת אָסטרייך גאליציען בתוככי ירושלים צפת טבריא חברון תובב"א.

את קול מעכ"ת שמעתי בקן קולמסו בנוגע לצעקת עניי עמנו בארץ הקודש, כי עניים אחרים מכולל אשר לא לנו חפצים לבלע את הקודש ולהכרית אוכל מפי אלפי ענינו, אשר עפ"י מאמר חז"ל "עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קודמין" אסור להשיג גבולם, ולרדת לחייהם ח"ו, ובפרט שאסור לשנות מדעת הנותנים לצדקה והגובים שניתן ונגבה רק ע"ד כן עבור עניי כוללינו אשר הם על דגל כולל דראהביטש, ולא יתערב זר בתוכם — ובשם שאנחנו לא דורשים מכוללים אחרים להשתתף עמם, כן לא יוציאו ח"ו מכוללינו החוצה. והדבר כבר יצא מפי גדולי חכמינו וצדיקים וקדושים אשר בארצינו המה יה"ו ומגדולי ארה"ק ת"ו. ומדבריהם לא נפול צרור ארצה ומהם לא תזיעו. וע"כ נקוה כי אחב"י בכל מקום שהם בארצות פזוריהם ישמעו ויראו. ויכירו וידעו דברי אמת. והי' מעשה הצדקה שלום וברכה. מאת אלקי המערכה. להמציא לעמו רוחה. וישלח במהרה תשבי לנאנחה. בבי"א כן יאמר ד'. באות נפש תדרוש לטובה הכללית לשלומי אמוני ישראל היושבים על התורה והעבודה בארץ הקודש. ידידו הדוש"ת באה"ר וחותם בכל חותמי ברכות שבמקדש.

הק' **דוד אריי** אבד"ק קריפטש אן סאן.

(מקום החותם)

ב"ה קרשאנוב.

כאשר נודע לנו שנוסעים משולחים משלשת הכוללים וויזניצא קאסוב אטיניא בערי המדינה להסית לב אחב"י מאנשי כוללנו בדברים לא טובים גם נתנו לשמצה ולגדופים את הרב הגאון היחסן הנשיא ר' אברהם חיים דוד שליט"א והדפיסו עליו בתבי פלסתר הנאמרים בחציפות ובעזות שאסור לשמעם, את הדברים שקרים ועזות, וכל איש אשר מביר את כבוד נשיאנו הרב הגאון היחסן שליט"א מצחק להם, וכוונתם רק להרוס ולהשחית את כוללנו ורוצים לשלול מעות החלוקה המגיע לאנשי כוללנו העטופים ברעב כו' והחלוקה אינו מספיק להם אפילו על לחם צר. ואודת הד"ת כבר הדפיס הנשיא שליט"א שרוצה לעמוד עמהם לד"ת בכל עת ושעה ות"ל התנהגות כוללנו הוא עצהו"ט כי הנשיאים הרבנים הג' שליט"א משתדלים בכל עוז להטיב מצב הכנסת שקלי הקודש בכל אמצי כחם כל מה דאפשר ותל"י בכל שנה ושנה נתרבו שקלי הקודש ע"י השתדלותם והכולל מתנהג באמונה וביושר ועולה לא נמצא בו ח"ו ע"כ אחב"י ידוע תדעו כי קול דמי אחינו עניי כוללנו אשר יושבים באה"ק על התורה ועבודה על אדמת הקודש צועקים אלינו היו נא לנו לעזר ולמחסה לבל יפגעו בנו הרודפים המשולחים הנ"ל, ע"כ אחב"י חוסו נא על עניים מרודים ואנקת אביונים והשמרו לכם לבל יפתה לבבכם לדברי המשולחים הנ"ל ואל תביטו על הבתבי פלסתר הללו ובפרט לתת להם איזה חתימה ח"ו וכל אחד מאחב"י נ"י מחויב לאמר להם שהוא נותן לקופת רמבעה"נ אך עבור אנשי כוללנו הוא כולל דראהאביטש ולא עבור כוללים אחרים וזכות מצות חזקת עניי אה"ק היושבים על אדמת הקודש וזכות אה"ק יגן על כל המתנדבים והמשתדלים ונזכה לקירוב גאולתינו ולפדות נפשינו בביאת גואלנו הצדק במהרה ב"א. באתי עה"ח יום ג' לסדר שמות תרע"ב קרשאנוב.

הק' **נפתלי האלבערשטאם**

אבד"ק קרשאנוב.

(מקום החותם)

ב"ה יום ג' לסדר הי' אתה לעם מול הא', פה קשעשאוויץ.

שלום וכל טוב לכבוד הרב גבר נכבד בנן של קדושים, אשר נדבות יעשה ועל נדבות יקום עומד בפרץ לדבא עושק ולהחיות לב נדכאים, והי' ד' אלקי' עמו וידיו תעשה תושיה ה"ה הח"ג המופלא ומופלג בתורה וביראה כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א נשיא כולל דראהביטש.

את מכתבו הטהור מיום י"ב חודש דנא הגיעני, ואנכי את אשר עם לבבי אשיבה, כי גם בעיני לא ישרה השמועה אשר אנכי שומע הדבר הרע הזה מעבירים את עם ד' מכולל דראהביטש להדוף בזה משען נפשות אביונים אשר החזקו כמה שנים אשר גבלו הראשונים. לבן חבר אני לכל חושבי שמו ואף ידי תבן עמו יתן קולו קול עוז לבל יתן את המשחית לבוא אל בתנו, ואשר שמו אמת ותורתו אמת יתן בלב אוהבי נדיבי עם אלקי יעקב לשמוע דברי אמת, ובזה הנני ידידו הדוש"ת ולאוהבי ד' ותורתו.

הק' **משה חיים קלינגבערג**

אבד"ק קשעשאוויץ, נכד הגאון הקדוש מריאזלל"ה מקאמארנא.

(מקום החותם)

אות ר.

ב"ה ראדאמישלא.

היות בדבר השערורה שבמדינתינו אודות אשר כוללי קאסוב וויזניצא אטיניא רצו לתבוע לד"ת בזבל"א וזבל"א את הנשיאים דאה"ק הגבירים המפורסמים מבראדי וקראקא שיחי' ובראשם הרב הגאון היחסן בש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א ושלחו משולחים במדינתינו לפתות את המתנדבים לצורכי עניי אה"ק לעמוד לימינם ועשו שערורה רבה וגדולה אשר ח"ו יובלו לגרוע את הכנסת העניים היושבים באה"ק ת"ח ואלמנות ויתומים העטופים ברעב, והמשולחים הללו באו גם אלי ודברו עמי ארוכות וקצרות, ואם אמנם גם אז בעוד שלא ידעתי עוד את השערורה והמריבה אשר עשו ג"כ השבתי להם לפי תומי **כי לפי דעתי א"א לכוף את הנשיא שליט"א לעמוד עמהם לד"ת בחו"ל** מחמת כי כפי אשר סיפרו אלי עיקר טענתם על החלוקה של מעות עניים דאה"ק א"כ איפוא נוגע הדבר להנשיא שליט"א הלא הוא רק כשליח נתמנה, ואם אמנם אנשי מדינתינו נתנו לו כח ורשות לעשות הכל כשכלו הזך — אולם לענין לתת חלק ממעות הנגבה מדגל כולל דראהבויטש לכוללים אחרים אשר מקדמת דנא לכוללים אחרים נפרדו, לית דין צריך בושש כי אין רשות בידו לתת בלתי דעת המתנדבים ודעת העניים המקבלים — כן היתה תשובתי אליהם אז — ועתה באו אלי אנשים ת"ח יראי ד' ובידם מכתבים מגאוני וצדיקי דורינו שליט"א המרעישים במכתבם על העול אשר נעשה להרעיש התבל בשקרים וכזבים ולבזות את הנשיא שליט"א וכולם בפה אחד כי אין הד"ת מגיע כלל להנשיא שליט"א רק להעניים היושבים באה"ק, וביקשו גם מאתי לחוות דעתי בזה, ואם אמנם כי אין דרכי לילך בגדולות ולהגיד דעתי למרחוק, אולם מחמת בני העניים היושבים באה"ק הצועקים ללחם יצאתי מגדרי

כי לפי חוו"ד אין רשות ביד הנשיא שליט"א לעמוד עמהם לד"ת
כי לפי השמועה אין להם שום טו"ת הנוגע לנפשו זולת הנוגע למעות הנגבה עבור עניי אה"ק ליתן דין צריך בושש כי אין רשות ביד הנשיא לעשות דבר בענין זה בלתי הסכמת עניי אה"ק ובלתי הסכמת המתנדבים אחב"י היושבים בכל אתר ואתר, זולת אם יש להם טו"ת על הנשיא שליט"א בדבר הנוגע לעצמו אז רשות בידם לתבוע אותו לד"ת או בעירו לפני ביד"צ דשם או לפני ב"ד הסמוך, אבל בדבר הנוגע למעות עניי אה"ק **פשיטא דאין מחויב הנשיא שליט"א לעמוד עמהם לד"ת בח"ל ורק יתבעו את העניים באה"ק לפני איזה בד"צ דשם** ואקוה כי הקולות יחדלון וע"ז בעה"ח יום א' כ"א אדר תער"ב ראדאמישלא.

הק' **שמואל ענגעל** אבדק"ק ראדאמישלא.

(מקום החותם)

ב״ה ראדאמישל.

שמועה שמעתי אשר אנשי שלשת הכוללים וויזניצא, קאסוב ואטיניא הרהיבו בנפשם לשלוח מהם אנשים לסבב בערי המדינה ולדבר עלי עניי כוללנו היושבים באה״ק דברים כאלו אשר לא ניתנו להאמר ומטרת חפצם בזה הוא למען קחת חלק מכסף הקופות אשר יקדישו בני ישראל עבור עניי כוללנו, ויען כי אם ח״ו תצא לאור מחשבתם זאת תקופח פרנסת שלשת אלפי נפשות נקיות ומהם הרבה ת״ח ויראי השם היושבים שמה עה״ת והעבודה וחיים חיי צער מתוך דוחק ועוני אשר לא יצויר לכן מצאתי א״ע מחויב להגיד חוו״ד לאחב״י אשר בל יתנו לב לכל אשר יאמרו לפניהם המשולחים הנ״ל ומב״ש אשר בל יתנו להם יד לתת להם התימת ידם, כי הם יורדים לחיי שלשת אלפי נפשות שלא במשפט ואשר הם מתלבשים תחת מסוה הצדק באמרם כי חפצים אשר הרב הגאון הנשיא מדראהביטש יעמוד אתם לד״ת ע״ז הלא כבר גזרו כל הבתי דינין שבירושלים עפ״י דתוה״ק **אשר אין להנשיא רשות וכח לדון עמהם בחו״ל** אחרי אשר עניי כוללנו מוחים בו ואומרים בפירוש אשר אין מרשים אותו לזה **רק באה״ק יהי׳ מקום הד״ת ע״ז.** לכן אחב״י עתירתי שטוחה לפניכם אשר בל תאבו להם ואל תשמעו בקול המשולחים רק תחוסו על אחיכם העניים הנרדפים על לא חמס בכפם **ותראו לחזק את ישיבתם בקודש ביתר שאת כפי השגת ידכם** כי ת״ל התנהגות כוללנו הוא עצהיו״ט כי הרב הגאון היחסן מדראהביטש בצירוף המשנים אשר אתו הרבנים הגדולים המיוחסים מבראדי ומקראקא עובדים בלי הרף למען הרבות שקלי הקודש כאשר באמת שלח ד׳ את הברכה במעשה ידם ופרי הצדקה עלה למעלה ראש, לכן אחב״י עמדו לימין אחיכם ובזכות המצוה הרבה הזאת תושעו בכל טוב איש איש בכל משאלות לבו לטובה. דברי הכותב למען האמת והצדק ולטובת עניי כוללנו.

הק׳ **אברהם חיים הורוויטץ** אבד״ק פלאנטש.

(מקום החותם)

ב"ה כ"ח ניסן תער"ב ראדאמישל ע"נ סאן.

בדבר שנשאלתי לחוות דעתי העני' בדבר שברצון כולל ווזניין, קאסוב ואטיניא להזמין את הרב הג' הצדיק הנשיא שליט"א מדראהביטש לד"ת תשובת הנשיא הי' שמוכן ועומד הוא לעמוד לדין בדראהביטש או לפני ב"ד הסמוך. הנה דבר פשוט וברור הוא עפ"י דתוה"ק שאין רשות להנשיז לילך לד"ת עבור ענין כולל דראהביטש עם הכוללים הנ"ל כי ענין הכולל דראהביטש גופי' המה הבעלים בדבר זה ופשוט שאין זה ענין לדברי הירושלמי פ"ה דמעשרות ופ"א דחלה דגזבר כבעלים במבואר להמעיין שם. ע"כ אין לשום ב"ד דח"ל לדון בזה שלא בפני ענין כולל דראהביטש במבואר בחו"מ סימן י"ג ו' דבעינן שיהי' הבעלי דין עומדים לפני הדיינים. **ומקום המשפט בזה הוא באה"ק** ועיין בשו"ת שיבת ציון צ"ז ומה שתובעים את הנשיז בעצמו לדון מה שאינו נוגע לגרוע זכות ענין מכולל דראהביטש ג"כ פשוט שהד"ת צריך להיות בדראהביטש או בב"ד הסמוך בדין תובע שהוך אחר הנתבע. וממילא מובן, שאינן להכריחו לדון בזבל"א במקום שיש ב"ד קבוע כמפורש בחו"מ סימן ג' ואין חילוק בזה בין תובע לנתבע כמבואר בשו"ת שב יעקב חחו"מ סימן א' ועיין בתום' יו"ט פ"ג דסנהדרין בזה.

יחיאל מיכל כהנא שפירא

האבדפ"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה ראהאטין.

הנה הגיעה לאזני שמועה לא טובה אשר אנשי שלשת הכוללים וויזניצא קאסוב ואטיניא שולחים משולחים במדינתנו להסית לב נדיבי עמנו לאמר כי גם להם חלק בכסף הקדשים אשר ירימו בני ישראל תרומ עבור עניי כוללנו ובחפצם להסיג גבולם אשר זה קרוב לחמשים שנה כור זכו עניי כוללנו בהכסף הנאסף מקופות הרמבעה"נ אשר בכל ערי המדינה, ואשר יכול לצמוח מזה גרעון בפרנסת עניי כוללנו אשר גם בעת ה חיים בדוחק גדול אשר לא ישוער ואם יגעו אנשי שלשת הכוללים בשקלי וקודש לקחת חלק בהם ממש עניי כוללנו נפשם ברעב תתמוגג לזאת מהנכון לבל לתת יד להמשולחים הנ"ל כי רק תואנה הם מבקשים בזה אשר קוראז את האמרכל הרב הגאון מדראהביטש לד"ת כי כבר גזרו אומר כל הבתי דינין שבאה"ק **אשר הד"ת יהי' רק באה"ק והנשיא מדראהביטש אין לו כח לדון עמהם בחו"ל** שלא בהרשאת עניי כוללנו לכן בל תשמעו לכל דברי המשולחים **אך תוסיפו לחזק את עניי כוללנו ברוחב נדבת ידכם הזהור** למען החיות את נפשם ובזכות זה ישלח ד' לכם את הברכה בכל משלח ידכם. דברי הכותב למען האמת והצדק לטובת אחב"י עניי אה"ק ובזה"ח היום יום ג' לסדר ואתה תצוה ט' אדר תער"ב לפ"ק פה ק' ראהטין.

הק' **שמואל הלוי הענא**

ראב"ד דפה ק' ראהטין.

(מקום ההותם)

עמי עש"ו ד' והייתם סגולה תער"ב לפ"ק ראוואַ־רוסקא.

שלומים אלומים מכל עברים ותשועות עולמים לכבוד ידיד נפשות בית ישראל הרב הגאון עטרת החכמים ראש הבשמים פאר היחוסים נשיא הוא על גולת אריאל מ' אח"ד סופר שליט"א.

אחדשה"ט תתחזקנה ידי הנשיא הגאון שליט"א, וכשיצא בקול סופר מאריך ומעריך לעומת משיגי גבול הקדושה. ייטיב בעיני' להפקד גם שמי בתוכם, והנני להיות מן המונים לדבר מצוה רבה **לבל לשנות מכפי שהי' מקדם** ואמת מארץ תצמח. הסר למשמעתו

הק' **יעקב הכהן טעפּפיך** מו"ץ דראוואַ.

(מקום החותם)

ב"ה ראזינטוב א' יתרו התער"ב לפ"ק.

שלמא רבא וחיים ארוכים לכבוד הרב הה"ג מעוז ומגדול פה"ח האדיר המרומם שלשלת היוחסין כש"ת מ' דוד סופר נ"י ויזרח נשיא ואמרכל דאה"ק.

את יקרת מכתבו הגיעני לנכון והנני להשיב לכהד"ג אשר גם אנכי מסכים להדפים את הקול קורא לבל ישלטו זרים שאין להם חלק בנו לקפח את פרנסת עניי אה"ק מאנשי כוללנו, ואם יש להם איזה טו"ת **מחויבים עפ"י הד"ת לדון באה"ק** ויובל בהד"ג להדפים גם שמי שמה. והנני בזה ידידו הדוש"ת באהבה ומובטח אשר כל דברי המערערים הם לריק ולהבל ולא יפעלו מאומה.

הק' **יצחק צבי העממערלינג** אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה ראזוואדוב.

לשמע אזן שמעתי כי אנשי שלשת הכוללים ויזניצא קאסוב אטיניא בחפצם לעקור תחומין אשר גבלו ראשונים גאוני וקדושי ארץ אשר היו לפנינו זה כחמשים שנה אשר נפרדו מכוללנו הנקרא בעת כולל דראהביטש ונתהוו לכוללים בפני עצמם ועתה הם שולחים משולחים בערי מדינתנו להסית לב אחב"י נדיבי עמנו לאמר כי גם להם חלק בהבסף אשר נותנים לקופות רמבעה"נ, ויען אשר אם ח"ו יעלה בידם את אשר החלו לעשות יגרמו בזה נזק גדול לעניי כוללנו אשר הם חיים חיי צער, בלחם צר ומים לחץ כי גם פרנסתם הזאת הדלה תקופח מהם לכן מצאתי א"ע מחויב להגיד לאחב"י את ישרת עניי כוללנו כי בעלילה הם באים עליהם ועוד הם מתלבשים תחת מסוה הד"ת לאמר כי יגישו את דבריהם למשפט וקוראים את הרב הגאון הנשיא מדראהבישט אשר יעמוד אתם לד"ת. הלא כבר יצא דבר המשפט על טענתם זאת מכל הבתי דינין שבאה"ק **אשר אין רשות להנשיא לדון אתם בחו"ל רק בירושלים** אשר שם מקום התובעים והנתבעים יהי' הד"ת ע"ז, ובכן עתירתי שטוחה לפני אחב"י אשר בל תתנו אומן לכל דברי המשולחים הנ"ל אשר כל מטרתם לדבר סרה על הנהגת הכולל, מי לא שמע את יקר תפארת הנהגת כוללנו ומי לא ידע את גודל ההשתדלות של הרב הגאון היחסן הנשיא מדראהבישט והמשנים אשר אתו הרבנים הגדולים המיוחסים מקראקא ומבראדי אשר עובדים עבודת הקודש בזריזות יתירה למען הרבות בסף הקדשים לכן תדעו אשר כל דברי המשולחים מהכוללים הנ"ל הם הבל וריק, ואתם נדיבי אחב"י עמדו על המשמר למען בל יכנס זר בגבולכם **אך חזקו ואמצו את עניי כוללנו להטיב את מצבם ביתר שאת כי עזרה נחוצה להם לגודל היוקר השורר כעת באה"ק** למען יוכלו לעבוד את ד' ולהגות בתורה כי אך למטרה זאת קבעו ישיבתם באה"ק ובזכות תורתם ותפלתם ימלא ד' כל משאלות לבכם לטובה.

הק' **צבי הירש הורוויטץ** דפה"ק.

(מקום החותם)

בעזהשי"ת ב' וארא רודניק יצ"ו.

שוי"ר לכבוד ידידי הרב הגאון הגביר המפורסם שלשלת פאר היוחסין יראת ד' חופף עליו בו' כש"ת מו"ה חיים דוד סופר שליט"א.

אחדשה"ט בן באו לפני מכתבים מארה"ק אודת השלשה כוללים ע"כ למען יהי' גם חלקי בדבר המצוה הרבה הזאת, ולאשר ידעתי כי קמו על כבודו הרמה אנשים המתנגדים עליו וברצונם להרס את אשר גדרו עד עתה בדבר מעות אה"ק לבן יראה נא כתו"ה לזרז כגבר חלציו ויחזק במעוזו ואל יביט על כתבי פלסתר אשר נכתבו בידי המתנגדים עליו ובודאי כל מי אשר יראת ד' בלבבו לא יאזין ולא יקשיב לדברי הבל באלה בי זה בחמשים שנים אשר התפרדו השלשה כוללים מאתנו וואת הי' בהסכמת כ"ק אא"ז רבינו הקדוש מסאנץ זצלל"ה וגם כל הצדיקים שהי' בדורו הסבימו ותקנו להיות הכולל הזה מיוחד ונפרד מהם, ואין להם שום חלק בזה בודאי בן יקום וכן יהי' עד בי"א ובכן יחזק גם עתה ויאזור כגבור חלציו לעמוד נגד כת השלשה כוללים. וכל מי שיראת ד' בלבו יעמוד לימינו ובעזהשי"ת יעמוד הכולל דראהבויטש על תלה במאז וזכות המצוה של ההתחזקות יישוב של אה"ק יעמוד לו שלא יתחלל ח"ו כבודו ושלא יפול אף בחוט השערה מכבודו ויפיק מחשבתו הטובה לפעלא טבא וזכות הרבים יתלה בו. ואודיעהו אשר בשבוע העברה באו לפני שני אנשים מתחפשים כבא אל המחתרת שלוחים מהשלשה כוללים. וכאשר באו לביתי הברית פניהם ענתה בם כי המה משלוחי הכוללים הנ"ל אך התנכרו לפני. וכאשר שאלתי את פיהם כחשו בפני אך דבריהם הי' כ"א להצדיק את השלשה כוללים. ואנכי נתתי להם את חלקם מנה יפה אפים עד אשר יצאו בחרפה ובושת פנים. ולא הועילו

פה מאומה ובכן נפשי בטוחה אשר בכל מקום בואם לפני יראי ד' כאשר יבואו כן ילכו ולא יהי' שום ממש בדבריהם. ואודת הד"ת כבר יצא הפס"ד מבתי דינין שבאה"ק אשר מציון תצא תורה וד' יהי' בעזרתו ויאריך ימיו ושנותיו בהשקט ובטחה ויזכה להיות נשיא ואמרכל עד אשר ירחם ד' על פליטת ישראל להשיב נדחנו מהרה לארצינו אכיה"ר דברי ידידו דש"ת בא"ר.

הק' **צבי הירש האלבערשטאם.**

(מקום החותם)

ב"ה יום א' לסדר ד' ילחם לכם תער"ב לפ"ק רזעפניק.

גם אנכי נמנה לדבר מצוה למחות בבעלי מלחמות העושים חדשות הרוצים להרום חלילה בנין הבולל ולמלאות חוריהם טרף מהורבנה של ירושלים, לכן חוב קדוש להפר מחשבות ערומים למען בל תעשינה ידיהם תושי' ב"ד המצפה להרמת קרן ישראל ולישועת ד' במהרה בי תבוא.

הק' **אהרן יוסף טעמפלער**

אבד"ק הנ"ל.

(מקום החותם)

ב"ה יום א' פרשת תרומה שנת תער"ב פה רידיק.

שלום לכבוד ידידי וידיד נפשי ה"ה הרב הגאון החריף ובקי
וכו' וכו' מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

אחדשה"ט הנה הגיע לאזני אשר התעוררו הרבנים הצדיקים ובראשם ש"ב הרב הגאון הקדוש שליט"א מבעלז, לדפוס קול קורא מול נגד שלשת הכוללים קאסוב וויזניץ אטיניא וביקשו ממני אשר גם אני אסכים לזה ע"כ גם אנכי מסכים למען הציל שלשת אלפים נפשות מישראל שליט"א מאת מבקשי נפשם וימחול להשתדל בכל כחו במצוה הגדולה הזה והשי"ת יהי' בעוזרו בזכות עניי אה"ק תובב"א. ממני המצפה להרמת קרן ישראל בבא"ס.

הק' **פינחס נתן סאפרין**
בהרב הצדיק זצ"ל מקאמארנא, החונה בעיר רידיק.

ב"ה יום א' לסדר ויקחו לי תרומה תער"ב לפ"ק רידיק.

שלום וכט"ס לכבוד האי גברא רבא הרב הגאון הגדול מעוז
ומגדל הגביר המפורסם מוכתר בנימוסין וכו' כקש"ת מו"ה
אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

הנה אחדש"ה הנני בזה לאשר מצאתי את עצמי כמחויב בדבר לבוא לגשת אל כת"ה פנימה כי הקולות והצעקות באו אלינו מן תושבי א"י בני כוללנו ועיקר סמיכתם רק על כבוד הנשיא שליט"א שהוא יעמוד לימינם שלא יקופח פרנסתם, אי לזאת מה מאוד למצוה גדולה יחשב שכבוד הנשיא שליט"א יתאמץ בזה בכל כחו וללחום מלחמות ד' ומלחמת המצוה, ואל ירך לבבו ולא יחיש לכתבי פלסתר, ובטח כל רב בעירו יעמוד לימינו ואני ג"כ מוכן לעשות כל האפשרות למענו ולמען התורה והמצוה ושפת אמת תכון לעד ובאתי עה"ח היום יום הנ"ל.

הק' **אלכסנדר משה אייבענשטיין** האבד"ק רידיק.

ב"ה רישא ב' לסדר בא תרע"ב.

שובט"ם לכבוד ידידי הרב הגדול הגביר הנכבד המפואר
לתהלה ולתפארת נצר מגזע קודש כש"ת מו"ה חיים דוד
סופר נ"י נשיא הארץ הקדושה תובב"א.

את מכתבו היקר אצל ידידנו הרב החריף המפואר הגביר מ' מאיר בארנשטיין נ"י ראיתי, וכבר אמרתי עם הספר אל בת"ה, כי לא כמשפט וכדת יעשו אלה המוציאים דבה על ההנהגה של בסף רמבה"ג, כי בזה יזיקו ולא יועילו לנפשם וכל המוציא דבה לא ישרה נפשו בו, ואם יש לבני יתר הכוללים דו"ד עם כוללנו, הדרך הנכון להביא הדבר לד"ת **ומה טוב כי יבא דבר המשפט לפני חכמי ישראל אשר בארץ הקדושה הע"י** וכאשר יצא מפיהם כן יהי' וכל החרופים והגדופים לא יאותו לפני אנשי נמום וד"א. וד' ישפיע רב טוב על ישראל כרצוני וכרצון כל ישראל וברצון מנהלי הצדקה אשר בצדק ויושר מעשיהם. דברי המדבר למען האמת והצדק.

הק' **נתן לעווין**
אבד"ק רישא והגליל.
(מקום החותם)

ב"ה רישא ד' אחה"פ תער"ב לפ"ק.

שוכט"ס לידידי הרב הגאון החכם השלם יקר רוח ואיש אמונים נצר ממטע קדושים בש"ת מ' חיים דוד סופר נ"י נשיא ארץ הקדושה תובב"א.

את מכתבו היקר קבלתי לפני החג והייתי אחוז בטרדות רבות ולא יכלתי להשיב ואתו הסליחה. וכעת הנני בזה למלא רצונו ולהשיב ע"ד תורה. בענין הריב אשר עוררו בני כוללי קאסוב, וויזניצא ואטיניא על חלוקת הכסף הנקבץ מנדבות העם לשם רמבה"נ ז"ל וידרשו מכת"ה לעמוד עמהם לד"ת וכת"ה השיב כי לאשר הדבר נוגע להעניים היושבים על אדמת הקודש המשפט הזה מחויב להיות במקום הקודש ולא בחו"ל וענות כת"ה תרבני לשמוע דעתי בזה, אם כי לא ארצה לדון בגוף הדבר למי משפט הקדימה במעות האלה אם לעניי עירנו או לעניי עיר אחרת כי אף דמבואר בספרי פ' ראה דעניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת י"ל דוקא ביושבים בעיר הנותן אבל כששולח למקום אחר ושם יושבים עניי עירו ועניי עיר אחרת אין לעניי עירו קדימה על עניים אחרים אבל הטור בסי' רנ"א דחה דברי הר"י בר ברוך שב' דבהי' שניהם בעירו ל"א עניי עירך קודמים וכ' דגם בזה אמרינן עניי עירך קודמים אבל עכ"פ בזה שב' ריב"ב דכששולח למק"א עניי עירו קודמים בזה לא נחלק אדם מעולם וא"כ כשאנחנו שולחים מעות לא"י **ושם נמצאים עניי עירנו ועניי ערים אחרות הדבר פשוט דעניי עירנו קודמים.** וכן נראה מדברי רש"י ב"מ ע"א בענין אם כסף תלוה דעניי עירך הם קודמים לעניי עיר אחרת משום דהוה עמך טפי ולסברא זאת גם אם ישבנו עניי עירו במקום אחר, דעת הנותן קרובה עליהם טפי מעניי ע"א ויש להם משפט הקדימה.

והגאון מ' מ"ז איטינגא ז"ל כ' בספרו מאמר מרדכי סי' ט"ו דמעות א"י אין יכולין לשנות כיון דבאו המעות להקופות העומדות בבית הנדיבים ונקנות ממעות א"י קונות הקופות מתורת חצר ומתורת כלי דבעה"ב משאיל מקום ברשותו שתעמדנה הקופות וקונות קנין גמור, וא"כ כיון דמעות הקופות באות כעת מכולל דראהבישט זכו לעניי הכולל הזה ואין לעניי כולל אחרת שום זכות במעות האלה. ואם כי יש לעיין הרבה בדבריו דבחו"מ סי' רס"ג מבואר דאין בלים של לוקח קונים ברשות המוכר אלא א"כ אמר לו המקנה לך וקנה בכלי זה והוא מדברי הש"ם ב"ב פ"ד, וכן הביא הטור בשם הרמ"ה דאפילו הניחם ברשות המוכר כל כמה דל"א זיל קנה לא קנה, אך כ' דאין דעת הר"י הלוי כן, ובבד"ה תמה על הטור דהענינים מחולקים, אמנם בש"ך שם סק"ז חולק על בה"ב וסתם כהב"ח דבנתן רשות להניח שם הכלי קנה. ולפי"ז צדקו דברי הגאון רמ"ז ז"ל דקנו הקופות הקבועות בבית כאו"א לצדקת רמבה"ג וכן כעת קנו לכולל דראהבישט ולאשר הדין אם כלי' של לוקח ברשות מוכר קונים ללוקח, לדעת הרי"ף והרמב"ם נפשטה הבעיא בש"ס דלא קנה ולדעת רש"י והטור לא נפסקה האבעיא והוא ספיקא דדינא א"כ בנעשה ברשות מוכר הוה ס"ס, חדא דלמא הספק לא נפשט וחדא דלמא לא בעינן שיאמר לך וקנה ואי אפשר להוציא מכולל דראהבישט מה שהחזיקו עד היום וע' בית שמואל אה"ע סי' קל"ט סקי"ד שחלק על הסמ"ע שכ' בסי' ר' בחו"מ דהמחבר פסק כהרי"ף והר"ם והוכיח דהמחבר ס"ל דהבעיא לא נפשטה.

אבל לכל הדעות אם אין המוכר מקפיד על מקומו קנה הלוקח בכלי' אף שהם ברשות מוכר כמבואר בסי' קל"ט באה"ע ובחו"מ סי' ר' ס"ד דאם קנה הלוקח הכלי מהמוכר ואח"כ הניחו ברשות המוכר וקנה פרות ונכנסו לתוך הכלי קנה אותם, שמפני הנאת המוכר במכירת הכלי אין מקפיד על מקומו וא"כ בנידן דידן מחמת הביכת המצוה אין מקפיד בעה"ב על מקומו **וזכו הקופות לעניי כולל דראהבישט** וע' מח"א ה' קנין חצר סי' ט'. ועוד י"ל דע"כ לא נחלקו הפוסקים אלא במקרה אחד שהי' כלי' של לוקח ברשות מוכר דאז לדעת הרמ"ה צריך שיאמר המוכר לך וקנה, אבל דבר שהוא בקביעות אצל בעה"ב בקופות רמבה"ג והוא מתעסק בעצמו בקביעותם או

רואה ונהנה מזה הוה כאומר לך וקנה וזכו העניים — וראיתי למו"ח הגאון זצלה"ה בספרו לאו"ח סי' כ"א שהעיר על דברי הרמ"ז ביון דהקופות הוי של א"י הוי חצר השותפות שיש לקטנים חלק בו, וכאן בחצר הקטן לא זכה לקטן גם הגדולים לא זכו ועי"ש. ולדידי יש לשדות נרגא בהערה הנ"ל, דמאין נעשו הקופות של הקטנים. דהגובה קנה אותם ממעות א"י ועבור הקטנים ל"ה יכול לזכות דאין זכי' לקטן, א"כ הקופות הן של הגדולים לבד, וזכות הקופות עבורן והא דנותנים מעות לקטנים האבות לוקחים עבור בניהם הקטנים, ואין הקטנים זוכים לעצמם ואכ"מ להאריך בזה כי לא ארצה לומר בגוף הדין.

ורק על שאלת כת"ה אבא להגיד דעתי, דהדין הוא בין היושבים בארץ הקדושה דבגטין ל' מוקים רב למתניתין דהמלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני, במכירי כהונה. ובמל"מ פ"ז ממעשר הביא דברי הירושלמי המקשה וכי יש מכיר לעני ובמל"מ שם כ' דהוא מחלוקת בין הירושלמי והבבלי, דהירושלמי ס"ל כיון דמ"ע נוטל העני בע"כ לא מסחי עניים דעתהו, וש"ס דילן סבר דמיירי במ"ע המתחלק בתוך הבית שיש בו טובת הנאה לבעלים יעו"ש. ועכ"פ בצדקה דיש טובת הנאה לבעלים יש מכיר לעני וזכו עניים של כולל דראהביטש מדין מכירי כהונה, וע' חת"ס סי' רל"ז, ובני הכוללים האחרים הבאים לקחת מאשר להם, **בני כוללי דראהביטש המה הבע"ד ולהם המשפט** ולנותנים אין נ"מ, כאשר יצא פסק הדין בא"י, אם הם מכרום או לא כן יעשו, ואם יצטרך בי"ד שבארץ ישראל לחקור אצל הנותנים בחו"ל אם עניי כולל דראהביטש הם כמכירים להם יחקרו ע"י ב"ד שבחו"ל **אבל גוף הדין הוא בין בני ארץ ישראל לבדם**, כן נראה לענ"ד והנני בזה ידידו הדוש"ת

נתן לעווין אבד"ק רישא והגליל.

(מקום החותם)

אות ש.

בעזהשי"ת יום ו' עש"ק לסדר בן עשו שנת תער"ב פה שטעטווי"ן.

שנות חיים וברכה מאדון המערכה לאהובי יקירי ידיד ד' ואנשים נבון וחכם חרשים הרב הגאון חו"ב ראש גולת אריאל נשיא ישראל וכו' בקש"ת מו"ה חיים דוד סופר נ"י בעיר דראהביטש המעטירה.

אחדש"ה כיאות ונכון הנני להשיבו מפני הכבוד כי גם אני מסכים לדעת הרבנים הצדיקים שעשו מחאה נגד רצון השלשה כוללים לקפח מעות אה"ק מאנשי כוללנו הנקרא כולל דראהביטש בכדי להוסיף לצורך אנשי כוללים אחרים כמבואר בש"ע יו"ד סימן רנ"א במחבר ומורם ז"ל שאף אם באו להעיר אנשי העיר קודמים **וא"כ גם הנשלח לאה"ק יש קדימה לאנשי כוללנו** ובפרט שגם המעות הנשלח מכולל דראהביטש לאנשי הכולל אין מספיק להם וחיים חיי צער בדוחק גדול ואיכה ירהיבו בנפשם עוז לקפח מהם את זה המעט ומפני טרדת ש"ק אקצר ואומר שלום וחפץ ד' בידו יצליח ונזכה כלנו לביאת משיח בב"א בעה"ח יום ה' פה ק"ק הנ"ל.

הק' **יוסף העמערלינג** האבד"ק.

(מקום החותם)

ב"ה לסדר ולא יתן המשחית לבוא כו' פה שצעריץ יע"ס.

שלמא רבא לכבוד ידיד ד' ויד"ד בית ישראל ה"ה הרה"ג פ"ה
מחצבו מגזע קודש נשיא ישראל כו' בקש"ת מו"ה אח"ד שליט"א.

מכתב קדשו הגיעני והנני באתי גם אני להיות נמנים בדבר המצוה של חיזוק מוסדות קופת רמב"ן לבל יגזלו זרים נחלתנו מקדמת דנא שנוסד עפ"י גאונים וקדושים זצלל"ה והנני מסכים על כל אופנים שיטיב בעיני כהדר"ג לעשות נגד הכוללים הזרים. וחפץ ד' בידו יצליח ואקוה שזכות אבותיו הקדושים יעמוד לימינו ויקוים בו הכתוב אם רוח המושל כו' מקומך אל תנח. הנני ידידו דו"ש באהב"ר ח"ה מוקירו ומכבדו כערכו הרם.

בנימין וואלף שענבלום

אבד"ק שצעריץ.

(מקום החותם)

ב"ה יום ה' פ' בא תער"ב לפ"ק שענדישוב יצ"ו.

שוי"ר אל כבוד הרב הגאון המפורסם יקר רוח הגביר האדיר
נשיא הנשיאים וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר שליט"א.

אחדשה"ט יקרת מכתבו הגיעני והנה חבר אני לכל ירא ה' והנני מסכים ברצון לבי מאד לכל דברי הרה"ג והצ' שליט"א לטובת עניי אחב"י אשר צועקים בלב נשבר ונדכה וברוח נשברה וה' יגדור פרצות כל בית ישראל ויתרומם במהרה קרן ישראל באות נפש הדו"ש הדר"ג בא"ר ובלונ"ח

הק' **טובי' האראוויטץ** אבד"ק.

(מקום החותם.)

והא לכם תשובת הרבנים הגאונים המפורסמים ממדינת אונגארן הי"ו.

ב"ה אי"ד יום ה' ל' למב"י תער"ב לפ"ק הינדסדארף.

אל הארז אשר בלבנון לפני שמש שמו ינון ה"ה כבוד ידידי הרב הגדול המפורסם בתורה ויראה חריף ובקי שלשלת היוחסין פאר הנגידים כש"ת מו"ה דוד סופר נ"י נשיא אה"ק בכולל גאליציע.

אחדש"ה ביאות לכבוד פר"מ נ"י הנני ע"ד אשר אנשי כולל וויזניציא וכו' תובעי' את כולל גאליציען שיש להם חלק בכסף הקדשים אשר להם הדבר פשוט שהתובע הולך אחר הנתבע **ואין להנשיא ואמרכל שלהם לדון בשבילם** אלא בבח הרשאה שלהם ומאחר שהם רוצים שידונו במקום הנתבעים היינו אנשי הכולל שהמעות שלהם **אין בבח שום אדם לכוף אותם לעמוד לדין במקום אחר רק בירושלים עה"ק ת"ו ולית דין צריך בושש** ובזה אסתגר בעת ואומר שלו' לפר"מ נ"י ולתורתו הקדושה והטהור' בנפש ידידו מוקירו ומכבדו.

הק' **שמואל ראזענבערג.**

(מקום החותם)

ב״ה באניהאד.

בימי הספירה יזכה לנזר ועטרה בצפירת תפארה כבו׳ אהו׳
הרב הגאון הגביר המפורסם הגדול נצר נטע קדושים אילי
תרשישים כש״ת מו״ה ר׳ אברהם חיים דוד נ״י שרייבער נשיא
הכולל גאליציען בק״ק דראהביטש יע״א.

יקרת מכתבו ובו רצוף מכתבים מכמה רבנים גאונים הגיע לידי על נבון וראיתי הן המכתבים הנדפסים מבתי דינים הגדולים שבירושלים עה״ק תובב״א והן המכתבים מהרבנים הגאונים דמדינת גאליציען וכבוד הדרתו נ״י בקש אותי ג״כ לחוות דעתי בזה הענין, והגם שרק למותר היא לחוות דעתי במקום שכבר יצאו בעלי תריסין גבורי תורה ולא נצרכה לדידי רק להעדפא ביהודה ועוד לקרא בכל זאת לעשות רצון צדיק חפצתי ולא אמנע אמרי פי ג״כ ואחלה שיהי׳ לרצון לכבוד התורה ולכבוד המצוה.

הנה השאלה תסובב בדבר שזה הרבה שנים נחלקו כולל קאסוב ווייזניצא אטיניא שיהי׳ בפ״ע וכולל דראהביטש ג״כ כולל בפ״ע ועתה קמו אנשי ג׳ כוללים הנ״ל ורוצים שיהי׳ להם ג״כ חלק בכולל דראהביטש דהיינו בהמעות אשר מתנדבים לכולל דראהביטש לא יגרעו העניים אשר שייכים לג׳ כוללים הנ״ל והנשיאים מג׳ כוללים הנ״ל תובעים לד״ת את הנשיא מכולל דראהביטש לדון עמהם בב״ד שבחו״ל ע״י זבל״א וזבל״א והעניים שבאה״ק אשר המעות נגבה עבורם צועקים כי הנשיא לא נתמנה כלל לזה לדון אם יש רשות ליתן מהכולל דראהביטש לעניי שאר כוללים ואם יש לעניי שאר כוללים דין ותביעה נגד עניי כולל דראהביטש מוכנים לעמוד עמהם לד״ת לפני ב״ד שבא״י כי לאשר התובעים והנתבעים הם בא״י למה יהי׳ הד״ת בחו״ל ובפרט שבחו״ל אין כאן שום נתבע כי להנשיאים בל״ה אין שום חלק במעות הנגבה רק ממונים בעלמא זהו תוכן הטענות בעת ובזה כבר יצא חוות דעת כמה רבנים גאונים שעל הנשיא מדראהביטש אין שום טענה ואין יכולים להזמינו לד״ת זולת אם יש להם איזה טענה מה שנוגע לעצמו אבל בעניני מעות הכולל עיקר הבעלי דינים המה העניים אשר יושבים באה״ק

וא"כ ממילא צריכים להזמינם במקום שהם אבל נגד הנשיא שבחו"ל אין להם שום טענה בענין מעות הכולל זהו תוכן דעתם.

והנה הגם שדבריהם של הני רבנים גדולים א"צ חיזוק מ"מ כיון דאין ביהמ"ד בלא חידוש אחוה דעתי גם אני והנה פשיטא דאם נשיא מכולל אחד תובע הנשיא מכולל השני יכול לומר לו לאו בע"ד דידי את שהרי אפילו בגונב מחבירו תרומה שכבר הפריש פסק הרמב"ם פ"ב ה' גניבה ה"ה שא"צ לשלם משום שאין לו בו רק טוה"נ וטוה"נ אינה ממון ומכ"ש דנשיא הכולל אין לו יותר מטוה"נ משום שנתחלק על פיו וכיון דטוה"נ אינה ממון דהכי ס"ל רוב הפוסקים עיין ש"ך חו"מ סוף סימן ש"נ וא"כ לא הוי בעל דברים דידיה כלל, והנה הדברים ק"ו ומה גבי תרומות ומעשרות שיש לו טוה"נ ליקח מעות עבור הטוה"נ דרשאי ישראל לומר אתן לך סלע ותן תרומה לב"ב כהן מ"מ קיל"ן דל"ה ממון מכש"כ מעות הנגבה לענין א"י דהנשיא אין לו רק טוה"נ וחלק בעלמא ודאי טוה"נ כי האי לא הוי שוב ממון וע"י פר"ח ליו"ד סימן ס"א סקל"ד שמחלק בפירוש בין טוה"נ שיכול ליקח מעות עבור הטוה"נ ובין טוה"נ בעלמא ועיין רי"ט אלגאזי מ' בכורות דף כ"ז ובהגהות טעם המלך פ"ה מה' אישות ובחידושינו לסוגיא דטובת הנאה הארכנו בזה בס"ד.

ב) ואל תשיבני שהרי הרמב"ם פ"ב ה' גניבה לא מירי רק מתשלומי כפל דפטור אבל הקרן באמת חייב והנה במקנה מ' קידושין נ"ח כבר עמד בזה מ"ט הרמב"ם נקט רק לענין כפל ובחידושינו ב' דהקרן צריך עכ"פ הגנב לשלם להכהנים אם יש שם מבירי כהונה דמבירי כהונה הוי כמוחזקים כדאיתא בפירוש מ' ב"ב קכ"ג ע"ב וכ"פ הרמב"ם פ"ג ה' נחלות הלכה ג' ובש"ע חו"מ ס' ע"ח סעיף ה' משו"ה לא נקט דפטור מקרן ג"כ כיון דקרן חייב לשלם אם יש מבירי כהונה וא"כ מכש"כ הכא כיון דהמעות שהגיעו ליד הנשיא אדרבא תיכף כשהגיע ליד הנשיא זכו בהם העניים שבא"י דלא גרע ממבירי כהונה וא"כ כה"ג אין להנשיא אפילו טוה"נ גרידא ואע"ג דבירושלמי מ' גיטין פ"ג ה"ז כ' דלא שייך מבירי רק בכהנים ולווים אבל לא בעניים התם שאני משום שצריך ליתן לעני הבא ראשון ע"ש בקרבן עדה משא"כ הכא שהמעות כבר מופרשים לעניי אה"ק וא"כ ודאי רק המה

מכירי כהונה והנה בנ"ד אפילו אי הוי סל"ן טוה"נ ממון היינו אם הנשיא דכולל אחד תובע מהנשיא השני ממון כזה שהי' כבר בידו וכבר היה לו בו טוה"נ כה"ג אפשר דאי הוי סל"ן טוה"נ ממון היה מחויב לדון עמו משא"כ הכא שהנשיא האחד תובע מהנשיא השני ממון שלא היה עוד בידו דהיינו ביד התובע מעולם ועיקר התביעה רק על הטוה"נ כה"ג פשוט הדבר שאין מחויב לדון עמו והרי אפילו בתובע טוה"נ ממש ליכא שבועת היסת אפילו למ"ד טוה"נ ממון כמ"ש במרדכי פ' שבועות הדיינים ועיין ש"ך חו"מ סי' פ"ג סקפ"ב **וא"כ הכא ודאי פשיטא שאין נשיא מכולל אחד יכול לתבוע הנשיא השני לד"ת** דיאמר לו לאו בע"ד דידי את.

ג) ומעתה נבא לעיין דאפילו אם הנשיא פה בחו"ל דהיינו דהנתבע הי' רוצה לירד עם הנשיא מכולל האחר ג"כ פשיטא דהעניים שבאה"ק שהם עיקר הבע"ד ועל ממון שלהם אנו דנים יכולים לומר אין אנו רוצים שתטעון עבורינו דהרי אפילו בא בהרשאה אין לו רשות לפשר על ממון חבירו ועיין רש"י מ' שבועות ל"א ע"א ד"ה זהו הבא בהרשאה ובש"ע חו"מ סימן קכ"ג ס"ה זולת אם נתנו לו בפירוש רשות על זה ועי"ש בפ"ת ס"ק ג' וא"כ הכא בנ"ד שהעניים הבע"ד מוחים בפירוש שהנשיא לא ידון בעבורם א"כ לית דין צריך בשש שאין להם לא לנשיאים מכוללים אחרים ולא להעניים שבא"י שום טענה נגד הנשיא הנתבע ורק העניים התובעים והנתבעים שבא"י צריכים לדון במקום שהם.

ד) ועתה מאחר שזכינו לדון שהעיקר בעלי דינים המה העניים ולא הנשיאים א"כ אך למותר להאריך באיזה מקום יהי' הד"ת דפשיטא דהלכה פסוקה בחו"מ סימן י"ד דהתובע הולך אחר הנתבע רק יש חילוקי דינים בזה אם להנתבע יש מעות במקום שהתובע שם אם יכולים לעקל המעות בעבורו וכבר הארכתי בזה בשו"ת אחת בדברי תה"ד ס' ש"ה בס"ד ועיין שו"ת מהרשד"ם חו"מ סימן שפ"ו ובשו"ת עבודת הגרשוני סימן (מ"ז ועל זאת התשובה שם רמז בדברי הב"ד הגדול שבירושלים) אולם אחרי שנתברר בס"ד שעיקר הבע"ד המה העניים משני כוללים דהיינו כולל קאסוב, וויזניצא, אטיניא צד אחד וכולל דראהאביטש צד שני **א"כ פשיטא שיש להם לדון**

במקום שהם שם אבל לא שידונו בחו״ל ואין זה צריך לפנים והנה לכל מ״ש יש עוד להביא ראיות יותר ג״כ אולם לאשר הדבר פשוט וכאשר יצא כבר מבתי דינים גדולים שבירושלים ומהרבנים הגדולים במדינת גאליציען א״צ להאריך יותר, ופשיטא מלתא שכל מה שכתוב כאן אין נ״מ בעיקר הטענות דהיינו מה שעניי כוללים אלו הנ׳ הנ״ל מבקשים חלק מכולל דראהביטש נ״כ אם הצדק עמהם או לא כי בזה אין לנו רשות לדון כלל ובפרט בלתי שמוע הטענות אפילו א׳ משני הצדדים ותובן תשובתי לא תסוב כלל וכלל על זה ועיקר תשובתי רק איה מקום המשפט ומי המה הבע״ד אמנם בעיקר הדין מה שנוגע לעניים מצדדי הכוללים על זה ידונו הב״ד אשר ישבו כסאות למשפט ויעיינו בדבר המשפט וזהו ברור לכל מבין.

ה ואין להתעקש ולומר דנהי דהנשיאים מהכוללים האחרים שבחו״ל אין יכולים לתבוע הנשיא מדראהביטש משום דיאמר להם לאו בע״ד דידי אתם כמ״ש אבל מ״מ העניים שבא״י שמכוללים האחרים שהם טוענים על עיקר הממון יהיו יכולים לתבוע הנשיא שבכאן נ״ז אינו דכיון שכבר כתבנו שהגזבר דהיינו הנשיא לא מקרי בעל הממון א״כ לא הוי הוא הבע״ד כלל והרי איתא בפירוש בחו״מ סימן ל״ז סעיף ט׳ דהגזבר בנכסי הקדש כשר לעדות ואם הוא כשר לעדות ודאי אינו בגדר בע״ד כלל וכלל וא״כ גם העניים התובעים אין להם לתבוע הנשיא רק העניים האחרים שהם מצד הכוללים שכנגדם ואפילו לדעת הש״ך שם בחו״מ ס״ק י׳ דגזבר פסול לעדות ועיין תומים שם ס״ק ד׳ מה שרוצה לישב דברי הרמ״א שם היינו משום דיש לו צד הנאה עכ״פ והוי כנוגע משו״ה ס״ל להש״ך דפסול לעדות אבל הא פשיטא דגם לדעת הש״ך לא הוי גזבר בכלל בע״ד כלל וכלל **וא״כ נשאר הדין אמת ויציב דעיקר הבע״ד המה רק העניים משני צדדי הכוללים** וכל זהו פשוט וברור עפ״י שיטות הפוסקים בס״ד.

והנני בזה אוה״נ מוקירו ומכבדו דו״ש באה״ר פק״ק באניהאד יע״א ה׳ לס׳ ממושבותיכם תביאו שלשים יום למב״י תער״ב לפ״ק.

אליעזר דויטש אב״ד דקהל היראים דק״ק.

(מקום החותם)

ב"ה וואיטצען.

רב שלומים וכט"ס למע"כ ידידי הרב הגדול בתורה וביראת שמים ברוח פי שנים תורה וחכמה יחדיו נצמדים בקש"ת מו"ה אברהם חיים סופר נ"י נשיא ישראל במדינת גאליציען.

אחדש"ת מעכת"ה נ"י יקרת מכתבו הגיעני אשר בו דרש לשמוע דעתי אם מחויב לעמוד לפני בי"ד בזבל"א. הנה אמת כבר נשאלתי על זה מצד השני אם יש לדונו כגברא אלמא שא"צ לילך אחריו לדין אלא יכולין לבופו לעמוד בבי"ד במק"א והשבתי היות כי מעכת"ה נ"י אינו אלא בא מכח אחרינא ואין הדבר נוגע לעצם דבר שלו אין לדון בזה דין אלם. ואמנם ממכתבו הנה אני רואה שיש למעכת"ה נ"י טענה אחרת שצריכין לדון בא"י כי שם התובעים ונתבעים והנשיאים בחו"ל אין אלא כשלוחים הנה מכלל תשובה הראשונה נלמד שצדק גם בזה **שאין לו לדון על של אחרים בלתי רשותם** כי גזבר אין אלא כשליח כדאיתא בירושלמי דחלה וכן כ' הרמ"א סי' קס"ט סעי' י"ב דנאמני הקהל הוי רק כשלוחין בעלמא **ע"כ צריכין הם לדון בארץ ישראל.**

והנני בזה ידידו דוש"ת

ישעי' זילבערשטיין

אב"ד דקהל יראים.

(מקום החותם)

השמטה ממכתבים הקודמים.

ב"ה יום ה' לסדר "צעקת בני ישראל" באה אלי לפ"ק.

כבוד ידידי הרב הגאון המהולל נודע בשערים, שר וגדול ליהודים, דורש טוב לעמו, בנש"ק אילי תרשישים כקש"ת מרן אברהם חיים דוד סופר שליט"א, נשיא אה"ק ת"ו.

אחדשה"ט. הן צעקת בנ"י אחינו מנהלי כולל דראהביטש בעיר הקודש ירושלים ת"ו באה אלי, ונתבקשתי מאתם לצאת בעזרתם להצילם מני העושק אשר יתגוללו עליהם בני כוללי אנטיניא, וויזניצא, קאסוב, להעביר עליהם את הדרך הכבוש כמו יובל שנים בתקנת עמודי עולם הגאונים הקדושים זצלה"ה בדור שלפנינו — וגם ראיתי את הלחץ אשר נלחץ כבוד הרר"ג שליט"א לגול מעליו הרפתם אשר יתנו אותו למסרב ח"ו לעמוד אתם למשפט, — והאומנם צעיר אנכי לימים ומה מני יהלוך בדבר כללי כזה, ולאלה הגדולים היושבים ראשונה במלכות (מאן מלכי) עמהם דבר המשפט הזה, ואמרו ז"ל קטן הבא לבבות אין שומעין לו (שבת קב"א). אך כדי לעשות רצון יראי ד' אחינו היושבים בקודש אשר ארבעה פנים להם נגדינו, (כמאחז"ל חד מינן דאזיל להתם כתרי מני' וחד מני' כתרי מינן

בתובות ע"ד) יצאתי הפעם חוץ מגדר הנימום ואדברה נגד מלכים ולא אבוש בעזה"י.

הנה לדעתי, לו נניח שיש לבני כוללי אוו"ק איזה טענה עפ"י ד"ת מ"מ עכ"פ מצדנו מצד המתנדבים הדבר נוגע יותר להוראת איסור ודיתר; כי הנה על מעות המתנדבים סתם שלא ייצייתו להשלוחין לית דינא ולית דיינא שאסור לשנות מענין לענין כאשר דברנו מזה במכתבי הראשון, אך הספק בזה, אף אם נניח, שאיזה מתנדבים כמו מחסידי וויזניצא, אנטיניא היושבים בגאליציא יתפתו לדברי המשולחים לכן איפוא נכון לדעתם להציע הדבר לפני הרבנים הגדולים בדרך שאלה, אם מותרים המה המנדבים לשנות דרכם ולכלול בעת גם כוללי אוו"ק בין כולל גאליציא ובאשר יסכימו לאיסור אז בודאי שארית ישראל לא יעשו עולה לציית לקול השלוחין, וממילא לא יהי' להם מקום גם עפ"י ד"ת, והצדיקים יסכימו בענות קדשם והקולות יחדלון.

ולמען לא אבא ביאה ריקנית אעיר בקצרה כפי קוצר בינתי בשורש ד"ז, — ובראשונה נחקור דעת הגדולים בדור שלפנינו מתקני חילוקי הכוללים, מה ראו על כבה, ומה הגיע עליהם, דהרי לפי תקנת הב"י והר"ם אלשיך ז"ל דנדבת רמבעה"נ שיכים לעניי א"י ובימיהם לא הי' עוד סדרים אלו רק יד כל הענייים שוין בכל הנדבות מאיזה מקום שבאו, והן אמת כי מזקנים נתבונן דמשה רבינו ע"ה ואחריו ב"ד של שמואל הרמתי, ודוד המלך ע"ה תקנו חילוקי משמרות בביהמ"ק כמבואר בתענית כ"ז, וזולת תקנתם הי' יד כל הכהנים שוין דכל הקרבנות המובאין להקריב והם תקנו סדר המשמרות חילוק זמנה, ומשמיא אסכימו ע"י כמאה"כ לבד ממכריו על האבות, ממילא במו כן יש מקום לסדר חילוק מקומות שסדרו רבותינו בדור שלפנינו ז"ל, — אך הרי אין בזה"ז ב"ד סמוכין, וקי"ל דאין כח ביד ב"ד שבדורינו לתקן תקנה כללית במקום דאיכא רווחא לחאי ופסידא לחאי, דרק ב"ד שבעיר יש להם כח לתקן בן בעירו, אבל לא לכל העולם כמבואר באריכות בחו"מ סי' ב' ובב"ח שם. וא"כ אי' איפוא מצאו מקום לתקן חלוקה הזאת אולי הוא פסידא לאיזה צד מהכוללים. — אמנם י"ל בב' אנפין, או דראו

ברוח קדשם שתקנה הזאת יהי' מועיל להרחבת מצות צדקת א"י ועי"ז יתיישבו אחינו בקדש, וחשבו זאת לסיג וגדר דבזה יש כח ב"ד יפה גם בדורינו לתקן אף במקום רווחא ופסידא כמבואר שם. ב) והיותר נראה דתקנו כן בהסכמת אחינו יושבי גאליציא ובוקאווינא ובכה"ג בהסכמת הקהל פשיטא דיש כח בידם לתקן גם תקנה בעלמא בלי סיג וגדר, כמבואר וקצרתי.

ומעתה הנה לפן הא' הדבר פשוט אם נמצא שיהי' בזה משום סיג וגדר שאין יכולת ביד שום ב"ד לעקור תקנתם, ואף אם יצוייר שימצא בדורנו ב"ד יפה מהן, כמבואר ברמב"ם פ"ב מה' ממרים ה' ב', ג' דאף ב"ד גדול בחכמה ובמנין א"י לבטל דברי ב"ד הקטן ממנו אם תקנו לסיג וגדר, ואף דיש לחלק בין סיג לסיג, מ"מ כבר פסק בשבל"י ח"ב סי' קמ"ג בהא דהי' נהוג בק"ק מיץ לדון בזבל"א ורצו הקהל לקבוע דיינים ולא הסכים עמהם דכיון דהמנהג הזה יש בו משום צד סיג כדאמרינן בר"פ ז"ב שמתוך כך יצא הדין לאמתו, לכן אין לשנותו כלל, יעוי"ש. וה"ה בנ"ד אם נאמר דיש בזה איזה סיג וגדר.

אמנם גם לדרך השני שכתבנו נלענ"ד דתקנה קבועה שנו כאן ול"מ דאין כדברי הני שלוחין ממש לעקור תקנה קבועה מגדולי עולם, אלא אף א"נ שישבו ב"ד חשוב בדורנו לבטל תקנה זאת, מ"מ הרי קי"ל דאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין, ואף שהתום' יבמות ע"ט: בתבו דבעניני ממון ל"ח ביטול וכל ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו, אף שאינו גדול ממנו, מ"מ נלענ"ד דבתקנה כללית כזאת, בעינן אחת משתי אלה, או שיהי' ב"ד גדול שאין בכל הדור גדול הימנו, או שיהי' גדול מב"ד הקדום מתקני התקנה בחכמה ובמנין, והוא, דהנה המג"א סי' תר"ץ הקשה אדברי תום' הנ"ל מהא דגיטין ל"ו: בסוגיא דפרוזבל דאיבעי להו כי התקין הלל פרוזבל לדרי' תיקן או לדרי עלמא תיקן למאי נ"מ לבטולי א"א לדרי' הוא דתיקן מבטלינן לי' אא"א לדרי עלמא נמי תיקן הא אין ב"ד יכול לבטל כו', ת"ש דאמר שמואל הא פרוזבלא עולבנא דדינא הוא אם איישר חיל אבטלינ' והא אין ב"ד יכול לבטל כו', ה"ק אם

איישר חיל יותר מהלל אבטלינ' ע"כ ולדברי תוס' דבממון דהפקר ב"ד הפקר אף ב"ד קטן יכול לבטל א"כ הרי בתקנת פרוזבל בממון קיימינן דשייך הפקר בד"ה כמ"ש רש"י שם ד"ה רבא אמר, וא"כ ל"צ ב"ד גדול לבטל תקנה הואת דהרי שייך להיפך ג"כ הפקר בד"ה, ותירץ המג"א דתקנת פרוזבל הוא דבר איסור ג"כ כדקאמר דנמנעו העם מלהלוות ועוברים עמ"ש בתורה השמר לך גומ' עיי"ש, והנה בב"מ פ"ב מה' ממרים הקשה אשיטת הרמב"ם דתקנת סיג וגדר אף ב"ד גדול א"י לבטל א"כ היכי אמרינן בגיטין ל"ו: דב"ד הגדול מהלל הי' יכול לבטל תקנת פרוזבל, ותירץ דתקנת פרוזבל לאו מיגדר מילתא פן יפרוצו ע"ד תורה דאדרבא ד"ת הוא דתשמט שביעית והלל התקין לבל תשמט, ואף דאמרינן לפי שראה העם שנמנעו להלוות ועוברים עמ"ש בתורה כו', לאו איסורא לגמרי הוא בקום ועשה ודרך כלל עיקר תקנת פרוזבל לאו משום סיג וגדר הוא אלא משום תקנת עניים שלא ימנעו מלהלוותם ותקנת עשירים שלא יפסידו עכת"ד, והקשה הגאון מבערזאן זצ"ל בס' משפט שלום סי' רל"א ב"ק תיקון עולם אות ט', דלדברי הב"מ דתקנת פרוזבל הי' תקנה לטובת הכלל ולא משום סיג וגדר איסור כלל, א"כ הדרא קושית המג"א לדוכתה דלפי"ז גם ב"ד קטן יכול לבטל כנ"ל עיי"ש.

והנלע"ד ליישב, דהנה כבר נודע מחלוקת הראשונים בהא דאמרינן הפקר בד"ה, אי דוקא גדול הדור בעינן או דכל ב"ד שבדור יכול להפקיר ועי' בזה אריכות דברים במשפט שלום שם מכמה מקומות שנראה כסותרין זא"ז, והברור והצלול במ"ש הב"ח חו"מ סי' ב' ובסי' ס"ז בשם תשו' הריב"ש, דגדול הדור שאין בכל הדור כמוהו יכול לתקן תקנה כוללת לכל הדור ואלים כחו להפקיר הפקר ב"ה, אבל מי שאינו גדול ומיוחד בדור אין לו לתקן בכח הפקר ב"ד ב"א בעירו שנתקבל שם, דכל ב"ד בעירו הוא כאביר באבירים ויפתח בדורו כו', ועי' סמ"ע סי' ב' ס"ק ו' י"א, ולענד"נ ראי' ברורה לזה מסנהדרין ה', פשיטא מהכא להכא מהתם להתם ומהכא להתם מהני דהכא שבט והתם מחוקק כו' ת"ש כו' ש"מ מהתם להכא ל"מ, ופירש"י מהכא, ריש גלותא בבבל, מהתם, נשיא דא"י, שבט, לשון שררה

ויש לתן רשות להפקיר דהפקר בד"ה כו'. מחוקק, שררה מועטת, עיי"ש, ומבואר דלענין הפקר ב"ד, בעינן שררה גדולה שאין גדול הימנו, ולכן כח הפקר ב"ד דא"י ל"מ בבבל משום דר"ג גדול מהנשיא, ולהיפך כח הפקר דר"ג מהני בכל העולם דהוא היותר גדול בשררה בכל הדור, ומ"מ הנשיא דא"י במקומו היינו בא"י יכול להפקיר. ומבואר כלל החזון הנ"ל. ודו"ק. והנה לפי"ז לכאורה יקשה בהא דכתבו תוס' יבמות הנ"ל דבבמון ב"ד יכול לבטל דברי חבירו משום הפקר בד"ה, דהרי שם קאי אהא דבימי רבי בקשו להתיר נתינים אמר להם רבי חלקינו נתיר כו'. ופירש"י דיכולין ב"ד להתיר ולהפקיר חלקם של ישראל דקיי"ל הפקר בד"ה. ומט"ז כתבו תוס' דאין זה מבטל דברי ב"ד חבירו, והרי שם בקשו להתיר נתינים בכל העולם ולעקור דבר כללי דזה אין כח רק בגדול שאין בדור כמוהו ואל"כ אין יכול להתיר ולהפקיר. וא"כ שוב נקרא מבטל דברי ב"ד חבירו. — אמנם א"ש דהרי הנתינים הי' בא"י ורבינו הקדוש הי' נשיא בא"י ומהני תקנתו והפקירו מטעם נשיאות, ובל"ז הרי כתב הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ זרעים דרבינו הקדוש הי' "יחיד בדורו ואחד בזמנו" עיי"ש וא"כ כיון שלא הי' בכל הדור גדול ממנו רק הוא הי' הגדול שבכל הדור שפיר מהני הפקירו לכל העולם מטעם הפקר ב"ד. וא"ש, ומעתה בהא דגיטין ל"ו: דאמר שמואל אי איישר חיל אבטליני' שפיר פריך הש"ס דאין ב"ד יכול לבטל כו'. וא"ל מטעם הפקר ב"ד דהרי שמואל רצה לבטל תקנת פרוזבל שנוגעת לכל הדור ולזה בעינן יחיד הדור שאין כמוהו בדורו, והרי בימיו הי' רב ורב אסי שהי' בני גילו ורב הי' גדול ממנו כדאמרינן ב"ק פ': עיי"ש רש"י ד"ה מילתא וא"כ כיון דלא שייך הפקר ב"ד בזה שוב חוי ביטול לדברי ב"ד חבירו וא"כ אין יכול לבטל אא"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין, וע"ז מתרץ שפיר אי איישר חיל יותר מהלל קאמר דבזה מהני אף באין יחיד הדור, מטעם דב"ד הגדול בחכמה ובמנין מב"ד המתקן יכול לבטל. ומיושב דברי הב"מ וז"נ, ומבואר כדבריני, — ומלבד כ"ז ל"ש לומר תקנה דב"ד וסבתו יהי' רק רווחא להאי ופסידא להאי בלי שום טעם אחר כמ"ש הסמ"ע סי' ב' ס"ק י"א דאין ב"ד יכיל להפקיר בחנם, רק במקום שרואין איזה תקנה להכלל אף אם יצמח

ע״ז רווחא ופסידא אמרינן הפקר ב״ד. אבל שעיקר תקנתם יהי׳ רק לרווחא ופסידא כנ״ד ליקח מכולל גאליציא לכוללי ווייזניצא, בלי שום טעם כלל מבחוץ בודאי אפילו ב״ד הגדול א״י להפקיר באופן זה, והגדולים בדור שלפנינו תקנו אז בהסכמת המתנדבים והמקבלים ברצונם הטוב, אבל עכשיו שאנשי כולל דראהאביטש עומדים וצווחין ומוחים בכל עוז, בודאי הוי בכלל גזל הרבים מי שיגע בנחלתם, וז״פ.

ובעיקר הדבר נלענ״ד לדון בזה דין מכירי כהונה לדעת הרמב״ם פ״ו מה׳ מעשר ה״ו, דכי היכי דבכהונה ולוי׳ שייך מכירין ה״נ במתנת עניים, ובש״ך יו״ד סי׳ רנ״ז ס״ק י״ג מבואר דגם בצדקה שייך מכירין, עיי״ש. וא״כ בנ״ד דהני עניי דכולל דראהאביטש רגילים הם לקבל הצדקות דנדבת רמבעה״נ מאת מתנדבי גאליצי׳ השייכים לכולל שלהם אסורים בעת המתנדבים לחזור בהם וליתן לעניי בוקאווינא ממעם שארית ישראל לא יעשו עולה כפירש״י ב״מ מ״ט, ע״א. — והנה מקור ד״ז הוא בש״ס גיטין ל׳ בהא דמלוה את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן, כו׳ ואע״ג דלא אתי לידי׳ אמר רב במכירי כהונה ולוי׳, ע״כ וכיון דגם עני נשנה במתני׳ ע״כ דגם בעני מתרצא דמיירי במכירין, וזה דעת הרמב״ם, אמנם בירושלמי שם הביא תירץ הזה דמכירין בשם רבי יוחנן, ומקשה הירושלמי וכי יש מכיר לעני, משמע דלא ס״ל דין מכירין במת״ע, ועי׳ מל״מ פ״ו מה׳ מעשר שם. — אמנם לענ״ד גם הירושלמי יודה בנ״ד, ונבאר שיטת הש״ס דילן והרמב״ם דלא חשו לפירכת הירושלמי דוכי יש מכיר לעני. — והנראה עפי״ד השדה יהושיע הובא במל״מ שם שפירש בטעמא דהירושלמי דכיון דבמתנת עניים ליכא טובת הנאה ואין החלוקה ביד הבעלים רק העניים נוטלין מעצמן מש״ה ל״ש דין מכירין, ועפי״ד כתב המל״מ דכ״ז במעשר המתחלק בתוך הגורן, אבל במתחלק בבית דבזה יש לבעלים טובת הנאה כמבואר שם בר״מ ובש״ס נדרים פ״ה, א״כ שייך שפיר דין מכירין, וז״פ, ועיי״ש במל״מ שרוצה ליישב עפי״ז שיטת הש״ס דילן והר״מ ברוחק.

אמנם לענד״נ ברווחא בעזה״י, דהנה שיטת תוס׳ חולין קל״ט בהא דהביאו הספרי דמקשה סתירת הכתובים דכתיב גבי מעשר עני והנחת

בשעריך, וכתיב ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה ומתרץ כאן במתחלק בבית כתיב ונתת כאן במתחלק בגורן כתיב והנחת, ופירשו תוס' דבתחלה מתחלק בבית בימות הגשמים, ואח"כ לאחר ימות הגשמים מתחלק בגורן, אמנם בר"ן נדרים פ"ה פירש פ"א להיפך דבתחלה בימי הקציר מתחלק בגורן ואח"כ בימות הגשמים מתחלק בבית וכ"פ הרא"ש שם. ולהבן תוכן המחלוקת שבין הב' פירושים אלו וגם לבאורה תמוי פירש התוס' דנהי דפירשו דמש"ה מתחלק קודם בבית משום דבימות הגשמים אינו יכול להוציאו לגורן שלא יתקלקל, מ"מ קשה דלמה ימתין כלל עד ימות הגשמים, ומדוע לא יחלקנו מיד בימי הקציר וכדפירש הר"ן.

והנלענ"ד עפי"ד הח"צ סי' ק"ו דהיכי שעומד לפני' מצוה לעשותה מיד אך לא עצהיו"ט ואם ימתין קצת יעלה בידו לעשות אותה המצוה גופה באופן היותר נעלה ומשובח דלד"ה מחויב להמתין כדי לעשות מן המובחר ול"ש בזה זריזין מקדימין ואין מעבירין על המצות, עיי"ש והדברים עתיקין, והנה ז"פ דמצוה דאורייתא נגד דרבנן חשוב מן המובחר ומקודש יותר, וא"כ היכי שיש לפניו מצוה אשר בעת אין חיובה רק מדרבנן ואם יעשה עוד איזה פעולה יהי' חיובה מה"ת ודאי מחויב להמתין וא"כ לפי"מ דקיי"ל בב"מ פ"ח דאין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית לאחר גמר מלאכה, אבל בגמר מלאכה דהיינו מירוח לא נתחייב במעשר רק מדרבנן, ולשיטת הרמב"ם פ"ד מה' מעשר כל הנך ששה דברים שקובעין למעשר כגון מקח, וחצר, ותרומה, ומלח בו' חוץ מראות פני הבית כולן ל"ה רק מדרבנן, וא"כ בודאי מחויב כ"א להכנים פירותיו לבית ולעשרן שם מה"ת, אף דגם מקודם מחויבין מדרבנן, וכן מבואר בברכות ל"ה. בא וראה בי' דורות הראשונים הי' מכניסין פירותיהן דרך טרקסמין כדי לחייבן במעשר ופירש"י ותוס' דהיינו מדאורייתא אבל מדרבנן גם חצר קובעת, (ולפירש"י פסחים ט' גם בשדה לאחר גמר מלאכה חייב במעשר מדרבנן.) עיי"ש. וע"כ הבונה כנ"ל דדורות הראשונים הי' מכניסים עצמם לחיוב מה"ת דרך טרקסמין דוקא לא דרך חצר כדי לקיים מצוה מן המובחר, ודו"ק, ומעתה א"ש שיטת התוס' לדעת הספרי דע"כ בתחלה החילוק בבית משום דקודם ראות פני הבית אין החיוב מה"ת, בתרומה

ומעשר, וא"כ ע"כ גם תרומה לא הפריש טרם הכנסו אל פני הבית לקיים מצוה מן המובחר, כנ"ל. וא"כ ממילא ל"ש כלל חילוק מעשר עני, קודם תרומה דאסור להקדים, וגם במ"ע גופי' לא נתחייב [עוד מה"ת ובודאי יעשה מצוה מן המובחר, (ומכש"כ להתיר' דקאי אספרי דקאי אפירש הכתובים וא"כ מה"ת ל"ש כלל הפרשה קודם ראות פני הבית, והבן.] ולכן שפיר פירשו דע"כ מתחלה החילוק הוא בבית ואח"כ בגורן, דבהיפך א"א.

אמנם לפירש הר"ן והרא"ש י"ל עפימ"ד בש"ס ב"מ שם דרבי ינאי לא קאמר דבעינן ראות פני הבית רק בזתים וענבים דלאו בני גורן נינהו אבל בתבואה דבני גורן נינהו גם רבי ינאי מודה דגורן קובע למעשר דגורן בהדי' כתיב בהוא עיי"ש וכ"פ הראב"ד בפ"ג ובפ"ד מה' מעשר, א"כ א"ש דבתבואה דבת גורן היא שפיר מתחלק תחלה בגורן בימי הקציר דהרי החיוב מעשרות הוא מיד מה"ת וא"כ מה"ת להמתין עד שיכנסו לבית והרי אין מעבירין על המצות, וא"ש מחלוקתן ע"ש.

והנה להמבואר בב"מ מ"ט דאיסור שארית ישראל לא יעשו עולה ל"ש רק היכי דסמכא דעת המקבל ע"י גבי מתנה מועטת דהוא ג"כ מטעמא דשארית ישראל בו' וה"ה גבי מכירי כהונה, אבל היכי דלא סמכא דעתא ליכא איסורא ויכול לחזור בו, ומעתה נראה דדינא דיש מכיר לעני גבי מעשר עני יהי' תלי' בב' הפירושים הנ"ל דלפירוש תוס' דבתחלה מתחלק בבית שפיר שייך דין מכירין דסמכא דעת העני הרגיל דהרי בתחלה החילוק ביד הבעה"ב ובידו לצמצם שלא להניח ליטול שאר עניים רק משהו כדי להציל עבור מכירו כמבואר בר"מ פ"ו ממת"ע דהרי אית לי' טבה"נ ובידו לחלוק, אבל לפירש הר"ן והרא"ש דבתחלה מתחלק בגורן ולשיטת הרמב"ם שכתב המל"מ בפ"ו מה' מעשר דהעניים נוטלין בעצמן בע"כ, ואף דיכול להציל מחצה למכירו, מ"מ היינו דוקא כשיספיק לו עבור כל העניים כדי שביעה, וא"כ לא סמכא דעתא דעני המכירו דאולי יבואו הרבה עניים ולא ישאר עבורו מאומה, וא"כ נהי דהיכי דאתרמי דנשאר יוכל להציל עבורו לאחר כדי שובען מ"מ דין מכירין דיהי' לאסור לחזור בו דע"ז יהי' חשיב כאתי ליד העני שיוכל להפריש עליו כדקאמר בש"ס זה א"א לומר דהרי מותר לחזור בו כנ"ל.

והסברא נכונה הוא ודו"ק. — ומעתה י"ל דהירושלמי ס"ל כהאיבעית אימא בב"מ פ"ח: דבתבואה דבת גורן הוא מודה רבי ינאי דל"ב ראות פני הבית והגורן קובע מה"ת וא"כ ע"כ בתחלה מתחלק בגורן וא"כ שפיר מקשה וכי יש מביר לעני דלפי"ז ל"ש דין מכירין במ"ע דיהי' אסור לחזור בו וממילא ל"ה כאתי לידו דעני, אמנם הש"ס דילן כשיטתי' בפסחים ט' ובברכות פרק ה' דל"א דהא דא"ר אושיע מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי לפטור ממעשר, הלכה פסוקה הוא דכתב רש"י בב"מ פ"ח דע"כ רבי אושיע ס"ל דגם בדגן בעינן ראית פני הבית, ולכן פסק הרמב"ם פ"ד ממעשר סתמא דגם אדגן בעינן ראות פני הבית עיי"ש בב"מ ובמל"מ, וא"כ שוב ע"כ צ"ל דבתחלה מתחלק בבית ושפיר שייך דין מכירין גם במעשר עני והוי כאתי לידי' וא"ש ע"כ.

ובהיותי בזה נלענ"ד פרפרת נאה בהא דפליג רבי יוחנן ארבי ינאי רבו דאפילו חצר קובעת שנאמר ואכלו בשעריך ושבעו, ופריך ורבי ינאי הכתיב בשעריך ומשני היינו דמעיל לי' דרך שער לאפוקי דרך גגות וקרפיפות דלא. עיי"ש. ולכאורה מאי דוחקי' דרבי יוחנן לאפלגי ארבו דהרי ההוכחה דמואכלו בשעריך יתיישב בטוב גם לרבי ינאי. — אמנם לענד"נ עפימ"ד בסוף פאה וברמב"ם פ"ו מה' מעשר עני, דבגורן צריך לחלק לכל עני שיעור גדול כדי שביעה שנאמר ואכלו בשעריך ושבעו, אבל כשמתחלק בתוך הבית די בשיעור כזית לכאו"א. ועיי"ש במשנה למלך מה שהקשה דלפי"ז ע"כ דאי קרא דואכלו בשעריך ושבעו קאי אחילוק בגורן לא בבית, והרי רישא דקרא ונתת ללוי כו' ע"כ מוקי לי' בספרי (בתום' חולין קל"ט הנ"ל.) במתחלק בתוך הבית, וע"כ צ"ל דסבינא חריפא פסקא לקרא, וע"כ סיפא דואכלו בשעריך ושבעו מירי במתחלק בגורן, (ובמק"א ביארתי ליישב זאת ואכמ"ל.) עיי"ש. והנה לפי"ז לכאורה איך יתכן כלל ללמוד מואכלו בשעריך ושבעו דחצר קובעת, דהרי ע"כ קרא קאי במתחלק בשדה בגורן. אמנם הפשוט דלרבי יוחנן דחצר קובעת ול"ב כלל בית דירה, שפיר משכח"ל קביעת חצר גם בשדה בגורן, היכי דיש לו גורן בתוך שדהו להכניס שם תבואתו באיזה אופן שהוא חצר החייבת, ושפיר א"ש דמתחלק בגורן שלא בבית והוי בחצר,

ומעתה זהו גופי' ראי' רבי יוחנן דע"כ חצר קובעת מדכתיב ואכלו בשעריך ושבעו, וביון דבשיעור שביעה קיימינן ע"כ א"א דמיירי בבית, דבזה ל"ב שיעור שביעה, וע"כ צ"ל דגם חצר דל"ה בכלל בית קובעת, וקצרתי, ומעתה לפי"ז יקשה מנ"ל לר"י דחצר קובעת דהרי קרא דואכלו בשעריך ושבעו מיירי במתחלק בגורן ולשיטת התוס' דחילוק הגורן הוי אחר חילוק דבתוך הבית, א"כ הרי כבר נתחייב בראות פני הבית דהרי כבר הוציאוהו מבית לגורן וע"ז קאי הקרא דואכלו בשעריך ושבעו, ועכצ"ל דלרבי יוחנן ע"כ חילוק דהגורן קודם חילוק דבתוך הבית ודו"ק ומעתה שפיר מקשה הירושלמי לפימ"ש שם תירוץ דבמבירי כהונה בשם רבי יוחנן שפיר פריך דלר"י דחילוק הגורן קודם ע"כ ליכא מבירן גבי מ"ע, כנ"ל. (ולר"י גופי' ע"כ צ"ל דבעני הוי מטעם אמירה לגבו' כדעת השואל בתשו' חת"ס יו"ד סי' רל"ז) אמנם בש"ס דילן דרב מתרין הכי שפיר לא קשי' לי' די"ל דס"ל דחילוק הגורן הוא אחר חילוק דבתוך הבית וכנ"ל.

ובעיקר סברת הירושלמי דוכי יש מביר לעני, נלענ"ד נכון, עפי"מ דיש להבין דברי רש"י גיטין ל': שם שפירש דטעמא דבמבירי כהונה חשיב באתי ליד הכהן משום דכיון שרגיל ליתן לזה אסחי שאר כהנים דעתי' מני' עיי"ש. והוא מחוסר ביאור דהרי מ"מ לא אתי עדיין ליד הכהן ומאי בכך דשאר כהנים אסחו דעתי'. — והנה באמת כבר הקשו הראשונים בהא דאמר רבי יוחנן בב"מ מ"ט ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי רשאי בן לוי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר אא"ב לא מצי למיהדר בי' משה"כ רשאי בו'. והקשו דבמה קנאו הבן לוי להאי כור מעשר הרי לא אתי לידי' ולא עשה שום קנין, והנה בשטה מקובצת הובא בקצה"ח סי' ר"ד סק"ג תירץ בשם הר"מ דאיירי במבירי כהונה כדאמרינן בגיטין ל', ותמה הקצה"ח דהרי מבואר בתוס' יש נוחלין דף קכ"ג דנהי דבמבירי כהונה אסור לחזור בו דהוי במתנה מועטת מ"מ אם בא לחזור בו מהני חזרה ול"ה קנין ועי' בקצה"ח סי' ער"ח ס"ק ט"ו דהביא בשם מהרי"ל ג"כ דבמבירי כהונה א"י לחזור בו דהוי כמו קנין, ותמה כנ"ל. ובאמת לענ"ד ממקומו מוכרע דהרי בסיפא דמילתא דרבי יוחנן בב"מ שם קאמר נתנו לבן לוי אחר אין לו עליו אלא

תערומות הרי מבואר דלאו קנין הוא כלל רק איסורא בעלמא משום מחוסר אמנה דשארית ישראל בו׳. וא״כ הדברים נפלאים, גם יפלא בעיני מה הוסיף הר״מ במ״ש דמיירי במכירי כהונה, דהרי כל לתא דמכירי כהונה כתבו תוס׳ בב״ב הנ״ל דהוא משום מתנה מועטת, וא״כ הרי הבא מיירי דאמר לו בפירוש כור מעשר יש לך בידי והבטיחו בפירוש וא״כ הרי עדיף יותר מסתם מכירי כהונה, וא״כ דזה לא חשיב קנין מאי יוסיף תת כח אי הוי מכירי כהונה, וגם א״נ דמיירי במכירי כהונה למה צריך לומר לו כור מעשר יש לך בידי דהרי בסתמא הכי הוא דלדידי׳ יהיב לי׳ באופן שדברי הר״מ ז״ל נפלאים למתבונן היטב.

והנלענ״ד בזה עפ״ד הקצוה״ח סי׳ רמ״ג סק״ד והיד אפרים יו״ד סי׳ ס״א. בהא דמקשה הפר״ח אהא דאמרינן ביבמות צ״ט דחרש שוטה וקטן משגרין להם תרומה לבתיהן והרי חרש שו״ק אין להם זכי׳ ואיך יוצא ידי נתינה בתתו לאינו בר זכי׳ ותירצו דכמו דקטן אית לי׳ זכי׳ בירושה כמו״כ אית לי׳ זכי׳ במתנות עיי״ש. והדברים קלורין לעניים דכמו דזוכין בירושה בלי שום קנין כלל רק ממילא במיתת אביו בחק התורה שבן יורש את אביו, כמו כן לענין מתנות שחק התורה שתרומה ומעשר לכהנים ואפילו קטן במשמע א״כ אף קטן אית לי׳ זכי׳ דמשעת קריאת שם דידי׳ הוא ורחמנא זכה לי׳, ועי׳ באריכות ביד אפרים. וא״כ לפי״ז מבואר דבמתנות בהונה א״צ הכהן לעשות שום קנין, כמו בירושה. אך לכאורה יש לחלק דהרי במת״כ אכתי אגידא בי׳ כח הבעלים דיכול ליתנו לכל כהן שירצה ואית לי׳ טבה״נ, וגם לזו נאמר דהבעלים מסלקין עצמם מכל וכל, מ״מ הרי כל הכהנים שוין בו ואיך שייך זכי׳ דאין כאן כהן מיוחד שנאמר דהוא זכה בו משעת הפרשה. ובירושה גופי׳ קי״ל לשיטת כמה פוסקים דאם נשארו שני בנים והטילו גורל על החלקים והחזיק אחד בחלקו דצריך גם השני לעשות קנין, והיינו משום דלא הוברר בשעת הירושה חלקו ולכן צריך קנין וא״כ מכש״כ הכא בתרומה דיד כל הכהנים שוין בו. — ולכן שפיר קאמר הר״מ דבעינן תרתי, א׳ דמיירי במכירי כהונה דידוע לכל שאינו נותן רק לזה א״כ אפשר שאר כהנים דעתי׳ מיני׳ מעיקרא ומיוחד רק לזה ודמי לירושה בבן אחד דל״ב שום מעשה קנין דרחמנא זכה לי׳. אך עדיין הרי כח הבעלים

אגידא בי' דיש להם טבה"נ והברירה למי יתן, וא"ל דנפקע טבה"נ דידי' משום דאסור לחזור בו דהרי באמת יכול לחזור בו בבתום' הנ"ל. ולא עדיף משבועה דאינו עושה שום קנין בכפי' ר"ט בחו"מ. אמנם לכאורה י"ל דמהני מטעם סילוק בדבר שלא בא לידו דמהני בדברים בעלמא בלי קנין כמ"ש הסמ"ע סי' ר"ט ס"ק כ"ט ועי' בנתיה"מ חידושם ס"ק כ"ח שם והבן. וא"כ י"ל דהא דנתן לו בשנה העברה המתנות דדינו שאסור לחזור בו הוי כאלו סילק עצמו אז מכח הטבה"נ ולכן מהני. אולם ז"א דהרי היכי דלית לי' שיכות כלל ל"מ סילוק לדעת הסמ"ע שם ועי"ש בקצוה"ח ס"ס ר"ט. וא"כ ל"מ הסילוק קודם שנתגדל התבואה טרם בא חיוב מעשר כלל, וא"כ שוב ממילא יכול לחזור מדינא, וטבה"נ דידי' הוא, ולכן היכי דאומר לו כור מעשר יש לך בידי דמגלה דעתי' דלא חזר בו מהסילוק שסילק נפשי' עד כה וא"כ כיון שסילק נפשי' אחר שנתגדל התבואה ונתחייבה במעשר שפיר מהני מדינא ולית לי' כלל שום ברירה ליתן למי שירצה וכאחר דמי, ולכן ממילא שוב זוכה הכהן בהכור מעשר מדינא קנין גמור, דטעם דמכורין מהני לסלק כח שאר הכהנים, מטעם יאוש, וטעם אמירה מהני לסלק כח הבעה"ב. ושפיר בעינן תרתי, ומ"מ שפיר קאמר בסיפא דאם נתנו לאחר אין לו עליו אלא תערומות, משום דכיון דטעמא הוא דנתיאשו שאר הכהנים מטעם דסברו דודאי לא יחזור ממכיריו, וא"כ היכי דשוי' נפשי' הדרנא שוב הוי יאוש שלהם בטעות דאלו הוי ידעו דיחזור לא הוי מסחו דעתי'. (ועי' תוס' ב"מ דף ס"ו, ס"ז, ד"ה התם זביני וי"ל.) ונהי דהבעלים אין להם כח ליתן מ"מ לא גרע מאלו חטף הלוי בעצמו אחרי שמעו שחזר כיון דיד כל הכהנים שוין וכנ"ל, ודו"ק היטב וקצרתי, באופן שנתבארו דברי הש"ס ושיטת הר"מ ז"ל בדברים נכונים וצלולים בעזה"י, ונתבארו גם דברי רש"י גיטין ל' הנ"ל.

והנה הקצוה"ח והיד אפרים כתבו דמת"ע דלא כתיב בהו נתינה רק עזובה אין לקטן זכי' דעזובה משמעו שהעניים יזכו ויעשו קנין, עיי"ש. אמנם במעשר עני דכתיב בי' נתינה דכתיב ונתת ללוי לגר כו'. שוב גם קטן אית לי' זכי' כמו במת"כ, דל"ב עשיית קנין בזה עיי"ש ביד אפרים באריכות, והנה כבר כתבנו מדברי הספרי בתום' חולין קל"ט דבמעשר עני כתיבי תרי

קראי ונתת, והנחת בשעריך. דונתת קאי אמתחלק בתוך הבית והנחת קאי אמתחלק בגורן, וא"כ במתחלק בבית דכתיב בי' ונתת שפיר הוי כמו מת"כ דל"ב שוב זכי' ושפיר איכא לאוקמא במכירין, אבל במתחלק בגורן דלא כתיב בי' ונתת כ"א והנחת והוי כמו שאר מת"ע דבעי זכי' ול"ד לירושה וא"כ ממילא ל"מ מכירין דמה בכך הרי מ"מ לא אתי לידי' כקושית הקדמונים הנ"ל. וא"כ שוב י"ל בנ"ל דהירושלמי ס"ל דבתחלה מתחלק בגורן, והרי ע"כ הבעה"ב המלוה מעות להפריש צריך שיזכה תיכף בתחלת החיוב דאם לא יזכו בתחלת החיוב ויהי' כאתי ליד העני א"כ החיוב עליהם לתת לעניים (וע' בבי"צ אות ש"ם כ"א) ולכן שפיר פריך וכי יש מכיר לעני דבחילוק גורן לא כתיב ונתת וא"כ ל"ד למכירי בהונה ול"ה כאתי לידי'. והש"ם דילן ס"ל דבתחלה מתחלק בבית ודעתו שיזכה תיכף בתחלת החילוק בבית ולכן שפיר מהני מכירין דכיון דכתיב ונתת הוי כמת"כ וכאתי לידי' דמי. וכנ"ל, וא"ש. — עכ"פ מתבאר מכל הנ"ל דרק במעשר עני דעת הירושלמי דל"ש מכירין ולשיטת המל"מ והשדה יושיע דוקא במתחלק בגורן, ולפמ"ש ל"ק הירושלמי רק דלא הוי כאתי לידי' אבל לחזור אסור. וא"כ בצדקה דהחילוק תלי' ביד הנודר כביו"ד ס' רנ"ז שפיר כו"ע מודים דשייך מכירין במ"ש הש"ך ואסור לחזור. ושארית ישראל לא יעשו עולה. כנלענ"ד בעזה"י.

ועל מנהלי כוללי בוקאווינא אקרא תמה, אם חפצים להגדיל מסת הכנסותי' כדי לתת ספק לאחיהם היושבים בקדש עליהם להשתדל להרחיב את גבול צדקת רמבעה"נ במדינתם ולהשגיח בעינא פקיחא ששקליהם יגיעו לידם בלי מגרעת, ומדוע ירצו לעשוק את העניים המדוכים עד נפש, והנביא צוח "בצדקה תכונני, רחקי מעושק"! וה' ישפות שלום לנו ולכל ישראל, וירחיב גבול אלמנה, והעיר הקדש על תילה ומכונה, וארצינו תתן יבולה דשנה ורעננה, ונעלה עיר דוד חנה. יאסוף ה' עדת מי מנה, ובצדקה תכוננה, והי' מעשה הצדקה שלם.

הכ"ד הדוש"ת ברגשי כבוד ויקר

מרדכי ארי' האבערמאן דפוה"ק.

(מקום החותם)

וזה אשר השיבו הרבנים הגאונים המפורסמים ממדינת פולין אשר ברוסיא הי"ו.

ב"ה יום ב' ז"ך למב"י ע"ב לפ"ק סאבטשאב.

ישאו הרים שלום לכבוד האי גברא רבה ויקירא הרב החריף ובקי גביר ונכבד יקר רוח ענף עין אבות נשיא כולל גאליציא בד' ארצות החיים וכו' וכו' כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד סופר נ"י.

ענותי תרבני לדפוק על דלתותי בדבר ה' זו הלכה, ות"ל לא אלמן ישראל תושבי ארץ גאליציא מגדולי התורה ויראה אשר קטנם עבה ממתני, מה גם כי מאד קשה לאמור בלי שמועה משכנגדו ושמוע בין אחיכם כתיב ומי יודע מה בפיהם.

אבל לא אוכל להשיב פני כבודו הרמה ריקם, אשר לפי השערתי הנה כבודו הרמה הוא רק שליח ב"ד, הם רבני וגדולי ארץ גאליצי' שמינו אותו לגבות המעות ולחלק בין אנשי כולל דראהביטש. ואם יש לכולל אחר טענה היא על משלחיו ולא על כבודו הרמה, כי לא ניתן לו רשות מאת משלחיו לדון עם בני כולל אחר, כי בעת המינוי עוד לא נודע שיש עוררין בלל, ואפי' כשיתרצו רבני גאליציא ויתנו לו רשות לדון עמהם, נמי יכול כבודו לומר כי איני רוצה להיות שלוחם בזה, ולא עוד אלא אפי' אם יתרצה כבודו הרמה בעת לירד עמהם לדון בלתי הרשאת משלחיו, **ואפי' יזכו הם בדין, אינו כלום, כי משלחיו יאמרו לאתקוני שדרתיך וכו'** וגדולה מזה

בשותפים הנתבעים וירד אחד מהם לדין ונתחייב, אפי' השני בעיר ולא בא יכול למחות בחלקו וכמו שפירש הרמ"א קע"ו סעי' כ"ה עיי"ש מה גם בשליח **והדבר פשוט יותר מכבעיתא בכותחא.**

וראיתי לרבנים שבתבו שהם ידונו עם אנשי הכולל בא"י, ולא ירדתי לסוף דעתם, **כי לדעתי גם על בני הכולל בא"י נמי אין להם טענה כלל,** כי זה פשוט שהמתנדבים נותנים על דעת גדולי המדינה, כי המתנדבים אינם יודעין מאומה, ובאשר דעת גדולי המדינה הוא לחלק בין עניי כולל דראהביטש כי לא ידעו אם יש עוררין, ואפי' בעת שיודעין מי יודע אם יש ממש בדבריהם, ומספק אין להוציא מחזקתן, מה גם שאלו הם ודאי ואלו ספק והוי כמו ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא, וא"כ הרי הוא כמו שהמתנדבים התנדבו בפירוש לכולל דראהביטש וזכו בהנדבה. **ומה טענה יכול להיות לכוללים אחרים** עמהם, וכל טענתם אפי' אם יש ממש בדבריהם אינם מכוונים אלא כלפי גדולי המדינה מדוע הסיבו את לב המתנדבים, ויש סמוכין לזה מדברי הש"ס ב"מ צ"ו: וימעלו בד' עיי"ש ובפירש"י, יהי' איך שיהי' **אבל על כבודו הרמה בודאי אין להם טענה,** הנני ידידו הדו"ש באהבה ומברך את כל אחב"י בכל מקומות מושבותם שיחונן הש"י אותם בפרנסה טובה מידו הרחבה ולא יצטרכו לידי מתנת בו"ד ושלום על ישראל.

שמואל בארנשטיין

בהגה"ק מוהר"א זצללה"ה חופ"ק סאבטשאוו.

(מקום החותם)

ב"ה יום כ"א סיון תער"ב לפ"ק פה קינצק.

כבוד הרב הגדול נשיא הכולל דראהביטש שליט"א.

מכתב כ"ת קבלתי, ומאד קשה עלי להשיב כ"ז שאיני שומע טענות צד השני כי לא ידעתי מה הוא טענת צד השני וממנ"פ אם הבעלי דברים המה המתנדבים שבמדינתכם הלא זהו רק שאלת או"ה שהרי הכולל דראהביטש רוצה ליתן רק לכולל שלהם בלבד אלא ששואלים אם רשאים לעשות כן והוא רק שאלת או"ה, ולאיזה ב"ד שישר בעיניהם לשאול ישאלו, אך באמת הד"ת הוא בין המקבלים שבאה"ק שטוענים שהמעות מכולל דראהביטש הוא בשותפות כולל קאסוב ואינך אף שהוא נגד דעת המתנדבים של כולל דראהביטש, **וא"כ ודאי דהד"ת צריך להיות בארץ הקדושה**, אך אולי טוענים אשר בארץ הקדושה ידם של כולל דראהביטש הנתבעים תקיפה *) ובזה כבר פסק החת"ס חאו"ח סי' ר"ד דאז מוציאין הד"ת לחול יעוי"ש בחת"ס ע"כ תמחלו לכתוב טענות צד השני ואז אשיב בל"נ אי"ה. והגני ידידכם

יואב יהושע חופ"ק.

(מקום החותם)

---

*) הדבר הזה אין צריך לפנים כי אין ענייניו זה דומה לנידון החת"ס כי שם היו כל אנשי א"י נוגעים בידוע לא כן בנידון דידן אשר יכולים לברר בד"צ שאין לו שום נט' לשני הצדדים וכבר האריכו בזה כמה גדולים בפנים וק"ל.

ב"ה יום ה' י"ב לחדש אייר כ"ז למב"י ש'תער"ב קיעלין.

כבוד הרב הגאון הצ' חו"ב סוע"ה שלשלת היוחסין תו"ג במק"א
וכו' כקש"ת מו"ה א"ח דוד סופר שליט"א נשיא אה"ק בכולל
דראהביטש אך טוב לחסד ישכון בחצרת קדשו תמיד.

מכתבו הנכבד השגתי בדבר השערורי' בעניני הכוללים וויזניצא, קאסוב ואטיניא שנפרדו זה זמן רב לעצמם ועתה תובעים את כהדר"ג לד"ת בטענות שיש להם על מעות החלוקה לעניי אה"ק הגם שאין דרכי להכנים ראשי בענינים כאלו למקום רחוק אכן מפני שכבר השיבו ע"ז גדולי צדיקי ירושלים עיה"ק תוב"ב וגאוני גאליציען הגני כיהודה ועוד לקרא **דהדבר פשוט דאין בכחם לתבוע את נשיא אה"ק לד"ת בחו"ל בדברים הנוגעים למעות עניים באה"ק ואין שום בי"ד בחו"ל יכולים להזדקק לזה ורק מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים** המה ישפטו בצדק בדברים האלו הנוגעים לזכות עניי אה"ק ומאד ידאב לבי על חוה"ש והשערורי' אשר יצמח מזה חלילה גרעון בכספ הקדשים המוקדש עבור העניים היושבים באה"ק על התורה ועל העבודה ועטופים ברעב שמו שמים על זאת מובטחני שגם התובעים אשר בודאי חרדים המה לדבר ה' ישמעו וקול **התורה מטוב הארץ וכאשר ישפטו שם כן יעשו** כד"ת של תורה אבל את הדר"ג לא יוכלו לתבוע לד"ת זולת אם יש להם טענות על הדר"ג בענין שאינו נוגע כלל למעות עניי א"י אזי יקוב הדין את ההר במקום הנתבע או בבי"ד הסמוך כידוע לכל יודעי ד"ת תורה כ"ד הכותב לכבוד התורה ולומדי' מצפה לישועה כללית ולהרמת קרן התורה והיראה ובנין ציון וירושלים בב"י אכי"ר.

הק' **משה נחום ירושלימסקי**
האב"ד דק"ק קיעלץ והגליל.

מח"ס „מנחת משה" „ברכת משה" „באר משה" „לשד השמן"
ובכתובים ס' שמן המשחה על הש"ס וס' פני משה ג' חלקים.
(מקום החותם)

ב״ה.

למען להודיע לאחב״י את גודל האיסור הרובץ על מי אשר משנה לתת מקופות הרמבעה״נ מכפי שהי׳ רגיל עד עתה ע״כ העתקנו את כל המכתבים אשר יצאו מגאוני עולם אשר היו בדור אשר לפנינו באה״ק באשר נדפסו דבריהם בס׳ משפט השם והובא דבריו בס׳ פקועות השדה מהרב הגאון בעל שדי חמד ז״ל, ומזה תבינו אשר חלילה לכם לשנות מכפי אשר הורגלתם עד כה לתת נדבת ידכם רק עבור עניי כולל דראהביטש.

פסק בית דין משנת תרכ״ט.

כנים הדברים האמורים למעלה אשר הרבנים ממוני ומנהלי כולל **וואלין** בפה עה״ק ירושלם ת״ו קרבו עצמותיהם לפנינו בד״צ הח״מ וראינו העתקת המכתב השלוח מן רבני ממוני כולל ריסין ונבהלנו ונשתוממנו ע״ז, כי כן לא יעשה, לחתור חתירות לקחת מאשר הוכן והוגבל לבני כוללי אחרת ותקנות קבועות וגבלו הראשונים, אשר המשולח לא יסב דרכו לקבל צדקת פזרון, בארץ לא להם, וכל אחב״י את שקלי הקודש אשר להחיות עם רב באה״ק, איש על דגלו יחנו, וכן יסעו, וכל אחד על מקומו יבא בשלום, וזה כתוב בתוה״ק, **אל תסג גבול עולם**, והרבנים ממוני כולל ריסין הודו, כי משגה היא מהם, והבטיחו כי יודיעו כזאת להרוזנים אמרכלים אשר בחו״ל כי אינם חפצים בכל אלה, וריוח והצלה יעמוד לכ״א ממקומו, ירחם ה׳ ויסיר חרפת רעב מעמו וארצו ונחלתו בבי״א, כ״ד **בד״צ האשכנזים** אשר בפה עה״ק **ירושלים**. בעה״ח יום ד׳ עשרים לחודש מנחם אב שנת תרכ״ט לפ״ק.

נאם **מאיר אוירבאך** שהיה מלפנים אב״ד דק״ק קאליש

ונאם **אברהם אייזנשטיין** מדאראהיטשין

ונאם **יעקב יהודא לעווי**.

משפט כתוב.

הן הקריב לפני הרב המפורסם הנכבד וכו', מכתבים ואגרות אשר הגיע אליו ממקומות וגבולין שהם חלקם וחבל נחלתם לכוללות וואלין הי"ו שבשלש ארצות החיים **ירושלם, צפת וטבריא** ת"ו בן פורת יוסף כשלשת אלפים נפשות יוסף ה' עליהם, אשר גבלו ראשונים כמלאכים, מני דור ודור משנות קדם, ובמכתביהם יכתבו מרורות בקובלנא על האנשים הנמצאים שם מכוללים אחרים כמו ממדינת ליטא וחב"ד אשר ירחיבו עוז בנפשם לאסוף ולגרוע מברכת ושקלי הקודש במקומות ההם לקפח חיות עניי ואביוני כולליהם מרים ונאנחים, כן הגיש למראה עיני **פסק בד"צ** מרב האי גאון האמתי המנוח המפורסם בדורו צדיק תמים מו"ה מאיר אויערבאך זצוקללה"ה שהי' מלפנים אב"ד דק"ק קאליש יע"א ובית דינו בפעי"ק ת"ו אשר כבר יצא בדפוסים בשנת תרכ"ט עת קרבו עצמותיהם חו"ר מו"מ דכולל וואהלין הנז', מאלה המשפטים אשר הי' להם גם אז עם שארי כוללות הפרושים שבעי"ק ת"ו, **והוציאו בצדק דיניהם והטילו גודא ואיסור מפני היד השלוחה במוקדשין מבלי לשנות את אשר גבלו צדיקים וגדולי הדורות קדמאי ובתראי אשר מפיהם ומפי תורתם אנו חיים וגם בהפסב"ד נקבו בשמות המחוזות והגובערנעם המוחזקות להם מקדם קדמתה אשר חלקו הארץ לגבולותיה**, והנה אחרי שמעי דברי הרב וכו' הנאמרים באמת וצדק ואחרי רואי הפסבד"צ הנז' פיתוחי חותם מחכמי הדור אשר יצאו לעזרת ה' ולעזרת אנשים קדושים העובדים את ה' בקדושה וטהרה בטהרת מקום הקודש הטיבו אשר דברו, **והנני גם אנכי בגזירת עירין קדישין ובכח תוה"ק וכח קדושת הארץ והעמדת חזקת ישיבתה אשר נחשב לעיקר גדול מעיקרי האמונה** (כמו שכתב אבי התעודה הרמב"ם ז"ל במנין המצות עשה קנ"ג קורא ומזהיר באזהרה כפולה לכל אחינו שבגולה המתנדבים אשר יחמלו לה' ולארצו להחזיק בעץ החיים, השמרו לכם לנגוע ח"ו במחית

אלה העניים ולעבור חלילה על לאוין מקרא מלא בתוה"ק **בהסגת גבול ולא תסיג גבול עולם** שגבלו ראשונים וכל יחיד או רבים מכל הגרים במדינתם בגבוליהן אשר הוקבעו לכוללים ואף הבאים ממדינות אחרות ונתיישבו באותן המדינות והפלכין השייכים לכולל וואלין הנז' נחשבו כבני אותו המחוז והמקום ההוא ונגררו אבתריהן בפרי צדקת **הרמב"ן** לכל נדריהם ולכל נדבותם ואיש לא ירים את ידו ואת רגלו לעשוק ח"ו מפרי ברכתם כי כל הנוגע בהם כאלו נוגע בבבת עינו, וכל הפושט יד באיזה תחבולה וערמה ח"ו לשנות מעשה הצדקה ממחוז לחבירו קובע נפשות ממש, כי בגבולין תליא מילתא, ואיסורי הוא דרביע עלי' כתוקף וגזרת גדולי ארץ ראשונים כמלאכים מלאכי ה' צבאות רבינו הגדול **בית יוסף ותורת משה** רבינו **אלשי"ך ושל"ה** הקדוש זכותם יעמוד לנו עד העולם, וכל שאר הגדולים והגאונים אשר היו בימים ההם ואחריהם קימו וקבלו כל גאוני הזמן שבכל דור ודור בח"ח בכל מיני חומר איסור **וכל מי שיעבור גבול דמו בראשו**, וע"כ לא תהי' להם זאת לפוקה ולמכשול והזהרו לשמור פי מלכי רבנן ולא יכוו ח"ו בגחלתן ולהשומע יונעם, ובעל הברכות יברכם איש על פי פעלו הטוב בנפשם, וכדאי מצות פקוח אלפי נפשות יקרות להגין עליהם מכל עקתין דנפישין גנון פתוח והמליט ויתברכו בכל מילי דמיטב, וה' ייסד ציון וירושלם הארץ הנשמה יקומם אבליה ינחם ועניי עמו ירחם בבי"א.

הכ"ד המעתיר בעד הגולה, לצור עוזי ומעוזי,

אברהם אשכנזי ס"ט.

(מקום החותם)

הן כל יקר ראתה עינינו אנן ב"ד דק"ק ספרדים דפעה"ק ירושלם תו"ב דחתמין לתתא גזירה היוצאת מאת מע' הרב הגאון המפורסם בכל קצוי תבל כש"ת מהר"מ אויערבאך אב"ד דק"ק קאליש מלפנים זצוק"ל וב"ד דק"ק אשכנזים פרושים הי"ו החתומים עמי עשויה בכל תקף בשנת התרכ"ט לקיים מקרא כתוב **אל תסג גבול עולם** וגם מעידים בגודלם שגם רבני וממוני כולל ריסין הודו לפניהם כי שגגה היא.

והנה בעתה יצא לישע מע' גדול אדונינו הרב הגאון המפורסם מורינו הרב ראשון לציון לשפוט עני ואביון, אחד היה אברהם ויצא כברק חצו לחדש הגזרה בכל חוזק ותוקף ארוכה מחדש ומי הוא זה שיוכל להרהר אחרי הרבנים האדירים גאוני ארץ ולא ירדפו אחריו בסלוה בלא מבע דמא, ובכן מצינו חובה לעצמינו הגם כי דבריהם אינם צריכים שום חיזוק חלילה! חלילה! רק כיהודה ועוד לקרא לאפושי גברי גם אנן בדידן **חקה תקקנו גזרה גזרנו בגזרת עירין פתגמא** לאשר ולקיים הסכמת וגזירת הרבנים גאוני ארץ, הנז"ל לבל תמוט עולם ועד, והי' מעשה הצדקה שלום וה' יברך את עמו בשלום, ולמכתב לחזקיה באנו עה"ח בח' שבט תר"מ ליציר' וקים.

יעקב שאול אלישר ס"ט.
אפרים ב' משה ס"ט.
יצחק כאלאמארא ס"ט.

(מקום חותם בד"צ.)

פס"ד מחכמי ורבני עיה"ק צפת ת"ו משנת תרמ"ב.

הנה כאשר אחינו יושבי חו"ל הי"ו ברוב חיבתם ותשוקתם אל ארצינו הקדושה תו"ב שמו עיניהם ולבם על יושבי' כאשר נודע כי א"י בזמן הזה לית לה מגרמה כלום, בעוה"ר וכל יושבי' במצור ומצוק, וכאשר נתרבו יושבי' ממקומות חלוקים, ראו חכמי ורבני המדינות בהסכמת חכמי ורבני אה"ק תו"ב מכל ד' ארצות החיים, והעמיקו עצה בדעת ותבונה לטובת ותיקון חיי יושבי אה"ק לחלק לכוללים בנודע, וקבעו בכל עיר ועיר ראש וגבאי לצדקות אה"ק ת"ו, וגם נקבע בכל בית כלי מוסגר לצדקות אה"ק תוב"ב, וכל חכמי ורבני המקומות **גזרו בגזירה חמורה וח"ח שאסור לשנות מצדקה זו אפי' לעני' העיר**, אלא הכל ינתן להגבאי א"י אשר בעיר, וכמבואר בשו"ת מאמר מרדכי סי' ט"ו גודל חומר הגזירא, וכן בשו"ת אמרי אש סי' ק"ב ושו"ת בית יצחק סי' כ"א יט"ש, ועוד הוסיפו לגזור בהסכמת הרבנים אשר בחו"ל ואשר באה"ק תו"ב, וכן הסכימו בכל עיר ועיר בהסכמת כל העדה **באו"ח שלא לשנות מהצדקות לשלוח אפי' פ"א לאה"ק לכולל אחר, אלא כל עיר ועיר ישלחו להכולל שלהם, כאשר נקבעו בשמות כל כולל וכולל ומקומם השייך לכל כולל כנודע.**

והנה ראה ראינו בהמודעה רבה **והפס"ד** מאת הרבנים הגדולים בדה"צ דירושלם ת"ו ובראשם הרב הגאון הגדול שר התורה מוה"ר **מאיר** אויערבאך ז"ל שהי' מלפנים אב"ד ק"ק קאליש, משנת תרכ"ט, גם ראינו "משפט כתוב" מאת הרב הגאון שולשילתא דבי נשיאה, ראשון לציון כקש"ת מו"ה **אברהם אשכנזי** ז"ל, ואתו הרה"ג החה"ש בי דינא רבא דקהל ספרדים הי"ו בירושלם ת"ו אשר גם המה הרבו לגדור ולהזהיר לבל יגע איש בכסף הקדשים השייך לכולל הנ"ל כנ"ז לשלוח לכולל אחר לעבור חלילה על מקרא מלא בתוה"ק "**בהשגת גבול ריעך ולא תשיג גבול עולם**" שגבלו הראשונים.

ועתה שמועה שמענו ותרגז בטנינו אשר פרצו גדר ושולחים שלוחים ממדינת ליטא ורייסין למקומות לכולל וואלין כנ"ז, וביחוד לגא"ב "קאטרינסלאוו" ליקח מקופות הצדקות הקבועים לכולל וואלין, ועוברים על גזירות וחרמות הרבנים ומקפחים חיות נפשות מרובים אשר כולל וואלין הי"ו המה מרובים במכס"נ יותר מכל הכוללים, והמה בצער ודוחק יותר משאר הכוללים הי"ו ולמאד יפלא איך יצא המכשלה הזה מתחת יד עם קודש, ואם אמר יאמרו כי המה שואלים מאנשי מקומם ליטא או רייסין היושבים במדינת וואלין, הלא נודע עפ"י דתה"ק כי בכל עניני הסכמת העיר, המיעוט בטלים להרוב, ועיי' בש"ע חו"מ סי' קס"ג ועיי' בס' שארית יהודא למוהר"ש טייטצאג ב"א נ"א מביא רוב הפוסקים שס"ל כן ומביא בשם מהריב"ל סי' מ"ח שכן נתפשט המנהג כדעת רש"י והרשב"א והרמב"ן, וכן מביא שו"ת הריב"ש סי' רמ"ט, ומסיים וז"ל העולה מכל האמור דיש כח ביד רוב אנשי העיר לתקן ולהחרים מה שיראה בעיניהם ואם יש קצת יחידים מוחים בדבר עלה בידם חרם ואין בדבריהם ממש עכ"ל, ועיי' בכנה"ג חו"מ סי' רל"א בהגהת הטור מביא הרבה פוסקים ראשונים ואחרונים שבני העיר יכולים לעשות גדרים ותקנות והנהגות ביניהם ולנדות ולהחרים לעובר על תקנתם ורובו הוי ככולו, ואף מי שלא נמצא בהסכמתם הייב להתנהג באותם התקנות, וגם הדורות הבאים חייבים לנהוג כן אע"פ שלא יהי' בשעת הגזירה ועיין בשו"ת הרשב"א סי' תקפ"א, וכ"ז בענין התחלת הדבר לתקן דבר, אבל אם הסכימו כולם בתקנה אחת ואח"כ באים מקצת לחזור בהם, פשיטא לכ"ע שאין יכולים לבטל שום תקנה יע"ש.

ומכ"ש בנ"ד שבאו ממקומות אחרים, פשיטא שהם בטלים לכל הסכמות וגזירות העיר שבאו שמה, וכ"ע מודים בזה, ועיין בשו"ת אבקת רוכל למרן ב"י סי' ריי"ב מסיק דאפי' אלו הבאים ממקום לעיר ונתרבו יותר על בני העיר התושבים אומרים קמא קמא בטל ובטלים לתקנות ומנהג העיר בכל דבר יעי"ש ועיין בשו"ת שער שלמה הנד"מ סי' ק"ל מאריך **אשר הרשות ליושבי אה"ק ת"ו לגזור על מקומות השייך לכוללים שלא יתנו לכולל אחר, גם שלא מקופות הקבועים אלא מיחידים**, וזה דבר גוזמא והפלגה

באשר יבוא עכ"פ מקופות הקבועות פשיטא אשר יפה הורה שיש כח לבני א"י לגזור עליהם ייע"ש. הגם שאין אנו צריכים לזה כי כבר הגזירה והתקנה מהטובים בכל עיר בחו"ל כהסכמת גדולי הדור וכנז'.

ומעתה מה שראינו מי שכותב ואומר וז"ל, כי אין שום חזקה מועלת לשנות מדעת, ואין לגזור ולצוות על נותני צדקה לאיזה כולל יתנהו וכו', ומאריך ומסיים שכל אחד הרשות בידו לעשות במעות נדבות שלו כרצונו ודעתו עכ"ל. ואינו מביא שום ראיה לדבריו אלא מדעת עצמו. וכל הרואה ומבין יראה כי טעה בדבר משנה, ורבו הפוסקים שגם בצדקה הדין כן וכנז' ועוד נוסיף בעה"י לבא בארוכה ומטרדת המועד קצרנו. אך יראו נא בשו"ת שמש צדקה יו"ד סי' י"ט כאשר עשו תקנה בעיר בענין הצדקה בעיר למי ליתן ובא אורח לעיר אחר ששהה למ"ד יום ושינה ליתן צדקתו לאחר שנראה לו יותר חיוב ושינה מתקנת העיר והחרימו אותו, ובא הדבר לפני הרבנים והסכימו על החרם הנז', וכבר נודע שהמחבר הנז' הוא מגדולי הפוסקים.

וגם ראה ראינו העתק מכתב בח"י רבני ויחו"ס מכולל ליטא הי"ו באזהרה רבה על שלוחיהם לחו"ל שלא יגעו מקופת צדקה בעיר, השייך לכולל אחר כלל, ולמה יפרצו הגדר?

והנה אחר כ"ז באשר ראינו כי חכמי ורבני ירושלם ת"ו אשכנזים וספרדים הי"ו גזרו בגזירות חמורות ע"ז שלא ליגע מקופות של צדקה עבור כולל שאינה שלהם לקפח חיי נפשות רבות, וגם כל מבין יבין כי באשר יפרצו הגדר, יבוא חורבן ומחלוקת לכל הכוללים. ולזאת בהתאסף כל העדה הקדושה ובהסכמתם יחד גזרנו בגזירה חמורה בכל תוקף שאין שום רשות ליתן מהקופה הקבועה בבתים אפי' פ"א לכולל אחר, וגם אסור להדש בעיר ולקבוע קופות ע"ש כולל אחר וגם שלא לקבוע גבאי ושמשים ע"ז לסבב אצל יחידים, אלא הכל ינתן להגבאי המיוחד בעיר עבור הכולל השייך בגוף כולל וואהלין וכדומה. עוד אמרנו לבא בזה לאשר גדולי דורינו בספריהם המובאים טרחו בתקנות רבות לטובת צדקות

אה"ק תו"ב הוא הכל כי חששו לדעת הב"ח והש"ך ביו"ד סי' רנ"א סעי' ג' שכתבו כי עניי עירך קודמין לעניי א"י.

אמנם כן הכנה"ג ביו"ד שם מביא שו"ת מהרש"ח סי' ל"ה נסתפק בזה אי עניי עירך קודמים ליושבי א"י, ובספר הגאון הקדוש מחבר ס' פלא יועץ ומובא דבריו בס' שער החצר סי' תקל"ג וז"ל ב' וראוי לסייע בכל עוז ליושבי אה"ק ת"ו לעשות רצון אבינו שבשמים, וכבר כתבו הפוסקים, כי מה שאמרו עניי עירך קודם הוא על עניי א"י כי הם הנקראים עניי עירך באמת עכ"ל עיי"ש כי מאריך בזה, ויש ראי' ברורה לזה משו"ת מהרי"ק בסוף שורש ה' על ענין שנותנים מעות לא"י וכ' וז"ל מ"מ הכא שיש לשער ולומר דאין כאן שינוי דעת בעלים, דמדהניחו עניי עירם ועניותם משום עניי א"י גילו דעתם שרוצים לזכות בהעמדת העניים שם כדי שיחי' להם חלק בזכות העמידה שם כי רב הוא כי שם צוה הברכה לברך בשמו ולשרתו עכ"ל הגאון הנז', הרי להדיא דס"ל דעניי א"י קודמים לעניי עירך וטעמא רבה טעים כדי שיזכו בזכות ישיבת א"י כי רב הוא, ודבריו עמוקים מאד כי הכל הולך אחר הכוונה: ואפי' במקום דליכא תקנה, ועיין בשו"ת בית יהודא ח"ב סי' ט' בדין שמקבצים צדקה לצורך עני אחד, אין רשאין לתת מהמקובץ לאחר אפי' הי' העני הזה מעיר אחרת, אין אומרים עניי עירך קודמים, ע"ש באורך ופשוט שגם הב"ח והש"ך מסכימים שלא יסתרו דברי הראשונים כמלאכים, ויש לנו ראי' לזה מדברי הזוה"ק פ' תרומה דף קנ"ז ע"ב וז"ל ואע"ג דהשתא לאו הוא בקיומי', **בזכותי' כל עלמא איתזן ומזונא וספוקא מתמן נפקא**, בכל אתר סטרא דישובה, ובגין כך אע"ג דישראל השתא לבר מארעא קדישא עם כל דא מחילא וזכותא דארעא קדישא אשתכח מזוני וספוקי' וכו' עכ"ל.

ומעתה החוב הזה שוה לכולם אחד עניים ואחד עשירים (תן לו משלו וכו') ובילקוט חדש סי' א' אות ע"א כתב טוב פת חריבה בא"י שאפי' אוכל פת חריבה בא"י זוכה לעולם הבא, מבית מלא זבחי ריב זה חו"ל, ובעוה"ר אנו רואים כי רבים מיושבי אה"ק נודדים לפת. חריבה וביתם ריקם ועי' בס' יוסף אומץ לגאון עוזינו רב חיד"א סי' נ"ט מ"ש בזה ומסיים וז"ל

דע שכתבו המקובלים דיושבי א״י נאנחים ונאנקים כזבורים, ורעב רוש ולענה מנת כוסם לכפר על כל ישראל על כל חטאות הצבור והיחיד חדשים גם ישנים, והגם דשם אינם נמצאים ממיני החטאים האלה, עון גלוח הזקן ופאות וסתם יינם תטריות ושחוק וקומעדיש אינהו ואביזרייהו ורובם ככולם מתפללים בציבור וקורין ושונים דבר בעתו מלבד ת״ח רבנן קדושים רבים העוסקים בתורה בפילפול וסברא ע״כ רבו מצערות מדברת בכי וצרות על כל דבר פשעי ישראל וחטאת ראשונים וגם עתה בארץ העמים לא יבצר איזה מאן דהוא מוסיף על חטאתו עכ״ל.

והן עתה אחינו ב״י הנפוצים בגולה הי״ו, תנו נא עיניכם ולבבכם על יושבי **ארה״ק** ת״ו אשר המה במצור ובמצוק לעזרם ולסעדם זה חייכם לאורך ימיכם ולהצילכם מכל צרה וצוקה וגזירה ולקרב הגאולה בב״א, ועלינו להעריך תפלה ותחנה ולשפוך לבבינו לפני אלקים להצילם מכל צרה וכאשר כן עשינו בחורף העבר גזרנו צום בה״ב בכל חומר על כל הקהלה ובכל בתי כנסיות אנשים ונשים שפכו כמים לבם והורידו כנחל דמעה על צער אחינו הי״ו, וגם במקומות ה ק ד ו ש י ם קברי צדיקים ורבים הלכו למרון לשפוך שיח על ציון אדונינו התנא אלקי **רשב״י** זיע״א וזה שער השמים, ובטחונינו, כי ברחמיו ית״ש תנצלו מכל צרה ותזכו לגאולה בב״א כי״ר.

כה דברי ב״ד הצדק ויחו״ם דכוללת אשכנזים דפעה״ק **צפת** תובב״א החותמים בשלום היום ניסן תרמ״ב לפ״ק.

הק׳ **שמואל העליר**

מקום חותם בדה״צ דק״ק אשכנזים פעיה״ק צפת ת״ו.

ראה ראינו מ״ש עליונים למעלה גאונו ארץ חו״ד האשכנזים הי״ו דרכו קסתם, והאריכו למעניתם, ברוח מבינתם, המה בחכמתם, מדרש זה עלה בידם, שהאנשים המועטים הנוספים על העיר אינם יכולים לשנות הידוע מתקנה ומנהג העיר אשר הם דרים שמה ומובדחים שלא לנטות ימין ושמאל

מתקנת ומנהג העיר שאחרי רבים להטות ודינא יתיב וספרין פתיחן וכתוב יושר דברי אמת: אף אנן נמי ידינו תכון עמהם דיפה דנו וכל דבריהם ברור מללו, ומינא אמינא לה ממ"ד בפ' השותפים כמה יהי בעיר ויהיה מאנשי העיר י"ב חו', ומוקי לה בפסי העיר חפירות שחופרים סביב העיר אבן בקופה של צדקה וכו' סגי בדר עמהם ל' יום, ופי' הרב נמק"י ז"ל וז"ל עמד בעיר ל' יום הרי הוא באנשי העיר לענין שחייב ליתן קופת העיר לעניי העיר ע"ש, ומהרשד"ם סי' שם"ט כתב דמתני' איירי באיש אחד שבא מחדש מעיר אחרת שעקר דירתו מעירו ובא לדור בעיר אחרת ועליו אמרו כמה יהי בעיר וכו', וסיים הרי"ף ז"ל על משנה ובריית' הנז', וכל ה"מ דתנן במתני' ובריית' חיובא נינהו ואנשי העיר מוצאין מאותם שנוספו עליהם בע"כ כל ה"מ דתנן במתני' ובריית' עכ"ד, וסיים מהרשד"ם ז"ל בתשו' וז"ל וכיון שעקר דירתו מעירו אין עליו שום חיוב ממה שהיה עליו בהיותו בעירו שיצא משם וכיון שעקר דירתו ממנה וקבע עצמו בעיר אחרת וישב בה גבול שגבלו רבותינו ז"ל כנז' אפי' יהיב דעתו לחזור למקומו הראשון חייב לפרוע באנשי העיר אשר הוא עומד שם וללבת אחריהם, ואע"ג דאמרי' בפ' מקום שנהגו היכא שדעתו לחזור נותנים עליו חומרי מקום שהלך לשם וחומרי מקום שיצא משם, לא נאמרו הדברים כ"א באיסורא וממונא מאיסורא לא ילפי' הרי מצד הדין חייב לפרוע עם אנשי העיר וללבת במנהגם, וכ"ש אם יש להם מנהג מקודם והסכמת אנשי העיר שכל מי שדר עמהם י"ב חו' מחוייב לפרוע עם אנשי העיר בכל עניני העיר ע"ש, ונלע"ד שלפי מ"ש הרב ז"ל וכיון שקבע עצמו במקום אחר גבול שגבלו רז"ל אפי' יהי' דעתו לחזור חייב לפרוע ולהתנהג כאנשי העיר אשר הוא עומד שם ולא עם אנשי עירו שעקר עצמו משם, מעתה אין לתמוה מהיא דנותנים עליו חומרי מקום, שהתם דעתו לחזור ולא ישב בה גבול שגבלו ראשונים ע"כ נותנים עליו חומרי מקום שניהם, אבן אם ירד לדור עם אנשי העיר וישב בה גבול שגבלו רז"ל מחייב לפרוע ולהתנהג באנשי העיר וכן כתב הרב הנז' ח' ו"ד סי' קי"ט וז"ל נמצא שמי שהלך מעירו לעיר אחרת להשתקע שם מחויב לנהוג באנשי המקום שהלך לשם אפי' לקולא ולא באנשי עירו הא

ובאילו לא היה מעירו הראשונה מעולם עכ"ד. ואל יאמר נא ישראל מי מודיעני שדבריהם המה אמורים שחייב ללכת במנהג ותקנות העיר אפי' בענינים שאינם מעניני המסים, ולא בענין איסורא. ואפי"ה הבא לעיר להשתקע וישב בה גבול שגבלו ראשונים שחייב לנהוג עצמו כמנהג ותקנות העיר, לך נא ראה מ"ש הריב"ש בתשו' סי' שצ"ט וז"ל ובן הבאים מחוץ לעיר לדור שם הרי הם כאנשי העיר וחייבים לעשות כתקנתם וז"ל כאילו קבלו עליהם בפי' בעת בואם כל תקנות העיר עכ"ד. וכן כתב הרב משאת משה ז"ל סי' ע' שהגם שלענין מסים צריך עד שישב י"ב חודש או עד שיקנה קרקע, אבן לענין תקנות העיר ומנהגיה משעה שנכנס לדור שם נחשב כמותם וכמפרש דמי שקבלו עליהם משעת כניסתם לארץ שלא לנטות ימין ושמאל מתקנות העיר ומנהגיה עכ"ד. וכ"כ מהרש"ך ח"א סק"ב ע"ש מעתה בנ"ד שמימות עולם הסכימו ותקנו הראשונים של אותה העיר וקבעו איש איש בביתו ובחומותיו קופות ומידי שנה בשנה נמסרים הקופות ביד הגבאי לקיים בהם מצות שילוח לעניי א"י שמכו' פ' כדי שיהיה להם חלק וזכות בישוב א"י וכך המה מתנהגים בדור אחר דור. א"כ האנשים המועטים הנוספים עליהם לדור עמהם וקבעו עצמם עמהם מעת שבאו לדור עמהם נכנסו בחיוב להתנהג בכל ת"ה ומנהגיה ובאילו קבלו עליהם בפי' בעת בואם שיהיו מתנהגים בתקנות העיר ומנהגיה. ומאין הרגליים שיצאו מחדש לבנות במה לעצמם לשלוח קופותיהם למי שנראה בעיניהם ולפרוש מן הצבור, ומה גם שכפי הנראה כבר מזה במה שנים היו קופותיהם נכללים מכלל קופות העיר אלא שעתה יצאו לידון בדבר חדש. וע"כ יהיו נגררים אחר תקנות העיר ומנהגיה ואל המקום אשר שולחים אנשי העיר קופות העיר גם קופותיהם בלבתם ילכו בלתי לנטות ימין ושמאל, ולא מבעיא אם אותם הנוספים עה"ע לא נעשו קהל בפ"ע, כ"א המה נגררים אחר רוב הקהל העיר שהמה מחוייבים ללכת בעקבות רוב קהל העיר שמעת הכנסתם לעיר לדור שם נחשב להם כאילו קבלו עליהם בפי' תקנות העיר ומנהגיה מדור דור שכל הקופות שיש להם בביתם נמסרים ביד הגבאי לקיים בהם מצות שילוח לעניי א"י שמכו' פ' שהדבר פשוט שחיובא רמיא על הנוספים המועטים

שבלבתם ילכו ומחוייבים הם למסור קופותיהם ביד גבאי העיר מכלל קופות העיר, אלא אפי' אותם הנוספים המועטים בבואם לעיר קבעו ק"ק לעצמם, עכ"ז הקהל הגדול יכולים לכוף את הקהל הקטן לנהוג כתקנתם וכמנהגם.

וכמ"ש מהריב"ל ח"ב סי' ע"ב שאם יש ג' או ד' קהלות במקום אחד והסכימו רוב הקהלות בדבר אחה, יכולים לכוף את הקהל האחר ללכת אחר הסכמתם אפי' בדבר דלא הוי למגדר מילתא, וכך היא תשו' הרשב"א וריב הפו' כי היכי דקי"ל דרוב הקהל יכולין לכוף את המיעוט, כך רוב הקהל יכולין לכוף את קהל אחר שילכו אחר הסכמתם עכ"ד. וכ"כ הרב מ"מ ושרים דמ"ב ואייתיה בידיה ההיא דמהריב"ל ז"ל וכ' שדע' הרי"ף ז"ל וכן הסכימו הרב המבי"ט ומהר"מ אלשיך ז"ל, **וכ"כ הרשב"א ח"ר סי' קכ"ו כל שהרוב מסכימים ומקבלים עליהם, אין משגיחים על המועטים שרוב העיר אצל יחידים הם כב"ד הגדול אצל כל ישראל ע"ש.** וכ"כ הרשב"ץ ז"ל ח"ב סי' ט"ז ומייתו לה מתשו' הרשב"א **שכל מה שהסכימו הצבור בעניני הממון רשאים הם והרי הוא מוסכם ומקובל כאילו הוא דין גמור שהסכמתם חזרה להיות דין עכ"ד,** וז"ל רשב"א בתש' לאלפים סי' תשס"ט שאין רשות ביד המועטים להסתלק ולפטור עצמם מתקנת הקהל ולומר לא יכנסו בתקנות או כיוצא, לפי שהיחידים משועבדים לב"ד הגדול או לנשיא, כן היחידים המועטים משועבדים לצבור ללכת אחריהם עכ"ד. **ומפורש** הדבר יותר בתשו' הרשב"ץ ח"ג סכ"ד כל מה שתקנו אנשי העיר בענין הממון תנאם קיים והוא דין גמור וכו', וכל הבא עמהם לדור במ"א הוא נכנס עמהם בע"כ בתנאי הצבור שכל הדר בעיר אחת ה"ה כאנ"ה, ותנאי זה בין היה מקודם מזמן אבותיהם, בין שחדשוהו הבנים מעצמם, דין אחד להם, שהבא לדור בעיר מחויב ליכנס בפי תנאי העיר עכ"ד. ואל יקשה בעיניך שלא נאמר האי בללא שהרוב יכוף את המיעוט כ"א בדבר דאיכא רוחא להאי וליכא פסידא להאי, אבל היכא דאיכא רוחא להאי ופסידא להאי הוא מחלוקת בין הראשונים במלאכים אם יכולים הרוב לכוף את המיעוט וכמ"ש המרדכי פ"ק דבתרא וכמ"ש מהריב"ל ז"ל ח"א קכ"ה ע"ש, א"כ בנ"ד יאמר נא ישראל המועטים, הנוספים על העיר דאית להו פסידא בתקנת העיר, וכי

יאמרו לאמר שרצונם לשלוח לקרוביהם לעניי אר"י ובזה יהיו נפטרים משלוח להם עוד ממונם, וכגון דא יכולים לומר דקי"ל כמ"ד שאין אנשי העיר יכולים להכריחם ללכת אחר תקנתם כיון דלית להו פסידא. שתי תשובות בדבר, הראשונה שלא נחלקו כת הראשונים כ"א בעת התקנה אם המועט מוחים בתקנת הרוב באומרם דלית להו פסידא בזה הוא שנחלקו אם הרוב יכולים לכוף את המיעוט או לא אבל בנ"ד כבר מימי קדם קודם שיבואו הנוספים לעיר, תקנות קבועות שנו, והנהיגו בן דור ודור, והנוספים מעת בואם לעיר נחשב להם כאילו קבלו בפי' שמחוייבים ללכת בהסכמות ובמנהגי העיר וקמא קמא דמטי לעיר בטל דוא גבי קהל העיר, וחל עליו חוב ההסכמה ללכת אחריה ולכוף באגמון ראשו ללכת בתקנות ובמנהגי העיר. ועוד בא שכבר מהרשד"ם ז"ל בח' יו"ד סי' קי"ו האריך הרחיב במחלוקת הראשונים הנז' והעלה להלכה מאחר שרש"י ז"ל ור"א מגרמיזא ז"ל ורבינו יונה והרמב"ם והרא"ש והרשב"א ז"ל והריב"ש ואבי העזרי והריטב"א ורבינו ירוחם כולם ע"ד אחת הסכימו שיכולים הרוב לכוף את המיעוט אפי' במלתא דאיכא רווחא להאי ופסידא להאי, א"כ הדבר פשוט שמחוייבים המיעוט לקיים הסכמת הרבים אפי' אית להו פסידא עכ"ד. וכן העלה להלכה הרב משא מלך ושרים בסי' ע' וז"ל דכלל העולה יש לאל ידם לכוף את המועטים אפי' במידי דאיכא רווחא להאי ופסידא להאי. וכן כתב הרב משפ"ץ ח"ג סי' מ"ט ע"ש. ואפי' אי לא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, כבר הרב פני משה ז"ל ח"ב סי' צ"ד העלה שהגם שיש מחלוקת בענין אם התקנה היא רווחא להאי ופסידא להאי רוב העיר המה מוחזקים ויכולים לכוף את המיעוטים ולהוציא מידם בפי תקנתם ע"ש. ואפי' אם המצא ימצא פוסק אחד לעזרת המועטים שיכולים לבנות במה לעצמם מתקנות ומנהגי העיר, אפי"ה לא מצאו המועטים לזכות בדינם מטעם שיאמרו קי"ל כמ"ד. כיון שהרבים המה הנקראים המוחזקים וכמ"ש הרב משאת משה סי' ע' ומייתי לה מתה"ד ומהרא"ש שהרבים המה יאמרו קי"ל כמ"ד דמחויבים שלא לפרוש מן הצבור כיון שהם הנקראים מוחזקים ויכולים להוציא מיד המועטים כפי תקנתם ומנהגם, וכן הדבר מפורש ממהריק"ו ז"ל שורש ב' ע"ש. ועיין מ"ש מור"ם חו"מ סי' ד' ומ"ש הש"ך על ההיא

דמהריק"ו ז"ל ע"ש. וכ"כ הרדב"ז בתשו' הביאה כנה"ג בחו"מ בסי' ד' וז"ל לאו דוקא בענין המסים נקראים הרבים מוחזקים נגד המועטים, אלא אפי' בשאר הענין שלא כענין המסים, הרבים נקראים מוחזקים נגד המועטים ולא מצי המועטים לומר קי"ל כמ"ד עכ"ד. וכ"כ מהר"י הלוי ז"ל בתשו' סי' כ"ח על ההסכמה שהסכימו ק"ק אחד שכל נודר ונודב בביהכ"נ שיפול ביד הגבאים ויצאו מועטים לערער שהנדרים שנודרים בעד המתים בזכירת נפשם הדבר ספק אם נכנם מכלל התקנה, והעלה שהצבור המה מוחזקים ומוצאים מכל נודר בעת הזכרת המתים לתת ביד הגבאי ע"ש, ולא מבעיא אם יש לאנשי העיר הסכמה כו"ח מימות הראשונים וכ"ש אם היתה ההסכמה בגזרת חרם שמחויבים המועטים לכוף ראשם ולקבוע קופות כמנהג העיר ולמוסרם ביד גבאי העיר מכלל קופות העיר ולעשות כמנהגם, אלא אפי' לא היתה ההסכמה כזה כ"א מנהג זה הוא הוקבע מאליו שנה שנה עד שהוקבע מימות הראשונים, מנהג זה דין הסכמה אית ליה ומחויבים המועטים הנוספים ללכת אחריה ולא ישנו את תפקידם, ומיום בואם אל העיר נחשב להם כאלו התנו ע"ע בפי' שמחוייבים ללכת בחוקות העיר ובמנהגיה וכמ"ש הרב תה"ד ז"ל סי' שמ"ב ומהרא"ה ח"א סי' י"ז **ומצאתי שכ"כ הרשב"ץ ז"ל בתשו' ח"ב סי' קל"ב וז"ל, קבלת האבות קיימת היא על הבנים וכו' ואפי' בדבר שנעשה שלא בהסכמה אלא מנהג שהיו נוהגים האבות. ואמר הדור האחרון שאין יכולים לעמוד באותו מנהג. אפי"ה אסורים לבטל מנהג אבותיהם**, וכ"מ בפ' מקום שנהגו גבי בישן ע"ש. וא"כ הדברים ק"ו אם כל הצבור אינם יכולים לבטל מנהג אבותיהם אפי' שבאו בטענה שאינם יכולים לעמוד במנהג. וכ"ש וק"ו המועטים שאינם יכולים לבטל מנהג העיר הנעשה מימות הראשונים.

מעתה תורה יצאה בהינומא ותצא דינ"ה שמחויבים אותם האנשים הנוספים המועטים **לקבוע קופות נדבותיהם כמנהג העיר ולמוסרם ביד גבאי העיר כנהוג מכלל קופות אנשי העיר כדי לקיים בהם מצות שילוח לעניי אר"י שמכוללם כמנהג בימות הראשונים, ואין להם לנטות ימין ושמאל וכל המשנה ידו עדת"ח**, ואם יתנו בתף סוררת ולא

יטו את אזנם, יכולים רוב העיר להוציא מידם בע"כ שכבר נתחייבו על הדבר מעת שנכנסו לדור עמהם, וכ"ש שכפי הנראה שאותם האנשים המועטים כבר מבמה שנים היו גם הם מתנהגים כמנהג העיר, כ"א מזמן קרוב רצו לבנות במה לעצמם שאינם יכולים לפרוש מן הצבור, זו שנלע"ד. ה' יצילנו משגיאות, ויראנו בתורתו נפלאות וע"ד אמו"ץ באנו על החתום פה עיה"ק צפת תו"ב היום ה' לחודש זיו שנת תרמ"ב לפ"ק ברב עז ושלום.

ע"ה **שלמה חזן** ס"ט
הצעיר **יאודה שבתי** ס"ט
הצעיר **מרדכי מאמאן** ס"ט

(מקום חותם בד"צ הספרדים דעיה"ק צפת"ו.)

גם אנחנו הח"מ עינינו לו ראו כל האמור למעלה בפס"ד הנז' ממ"ע הרבנים הג' האשכנזים והספרדים הי"ו, מעה"ק צפת"ו וכל דבריהם ברור מללו להלכה ולמעשה, ולא יעבור כתיב, וגם אנחנו כבר באנו למעלת הרבנים הג' הנז' באורך העינית בראיות חזקות וידים מוכיחות לאשר ולקיים הפס"ד הנז' וע"ד אמו"ץ ח"ש בעה"ק טבריא ת"ו, והיה זה שלום.

יוסף דוד אבואלאפיא ס"ט — הצעיר **שלמה מיימון** ס"ט.
מקום חותמו וועכיל חכם באשי — הצעיר **שמעון עבאדי** ס"ט.

על דברי ופסקי הרה"ג חו"ר אה"ק ת"ו נוסיף עוד בזה אזהרות ואסורי הקדמונים בדבר מעות א"י, ובתקותינו נשתעשעה כי אחינו יטו אוזן ויעשו הישר בעיני ה' ואדם.

מכתב הברוז שהוכרז בק"ק בריסק דליטא בפקודת הרב הגאון הגדול המפורסם, מופת הדור, פאר הזמן נ"י ע"ה פ"ה ארי שבחבורה בקש"ת מו"ה **אריה ליב** קאצינעלבוגין נ"י אב"ד דשם:

הערט אויס כל הקהל הקדוש, דאָ לאָזט הרב הגאון המפורסם אב"ד ור"מ מודיע זיין דעם עולם באזהרה גדולה ונוראה, היות וויא ער האָט מעיין גיווען במכתבים של ארץ ישראל, אַז מעות ר"מ בעל הנס איז מוחזק מכבר אַז עס גיהער צו זייא עבור האנשים השוכנים בארץ ישראל הקדושה, מחמת שהנפשות באה"ק מיחלים ומצפים לזה להחיות נפשם, און וועז נישט דאָס, איז חס ושלום עתידה למות נפשם. **בכן איז פקוח נפש זעהר טייער. על כן איז איין איסור גדול לשנות המעות של ר"מ בעל הנס לשום דבר אחר שבקדושה.** ומחמת דער עולם איז זיך נישט נזהר דאַרויף און ברענין ליכט בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, וגם על שאר איזה ענינים. לכן איז הרב הגאון מזהיר באזהרה אויף דיא גבאים ושמשים דבתי כנסיות ובתי מדרשות ומניני דיחידי סגולה דפה, **אז זייא זאלין זיך נישט דערוואגין משנה צו זיין דאס מעות על פי שום אופן.** והוראות היתר אויף איין אַנדערע זאַך שבקדושה, (אפילו וועז איינער זאָגט בפירוש המעות אני מתנדב על ר"מ בעל הנס לצורך הדלקת נרות, איז אויך איין איסור צו ברענין דערפון ליכט) רק וועז איינער ברענגט נרות להדליק על ר"מ בעל הנס, אַז הנרות הללו מותרים להשתמש בהם צו ברענין, וואָרים עם איז קיין מצוה נישט צו ברענין ליכט חוץ לאה"ק עבור נשמת ר"מ בעל הנס. ולהשומע יונעם ותבא ברכת טוב עליהם ולראיה בעה"ח נאום **אריה ליב** קאצינעלבוגין חופ"ק בריסק יע"א:

הסכמת הרב הגאון האמתי המפורסם מופת הדור מאוה"ג רב פעלים בקש"ת מוהר"ר **חיים** זלה"ה אב"ד ור"מ דק"ק וולאזין יע"א:

דברי הרב הגאון האבד"ק בריסק אינם צריכים חיזוק והטיבו חכמים אשר דברו להטיל גודא ואיסור שלא לשנות מעות צדקה הנידב על ר"מ בעהנ"ס על שום צדקה אחרת, אפילו לעניי העיר כי אם שיומסר לכבוד יקירי הגבאים הכוללים דאה"ק שבכל קהלות הקודש, דאינהו הבקיאים וידעו בטיב עניני ארץ הקדושה, והיאך לחלק וכל ההצטרכות הנצרך להוצי' בכדי שיתלקט כל הכסף ויובא לאה"ק לפרנסת עניים אנשי מדינתנו שבארץ הקדושה, כי אחרי שמודעת זאת ומפורסם שהספרדים מושכים ידיהם מכל וכל ודוחים אותם ומטילים אותם על אנשי מדינתנו, כ"ע מודים שהם נקראים עניי עירנו אף אם היו יושבים במדבר, והואיל יבחרו להם עוד באדמת הקודש ויושבים על התורה ועל העבודה, בלחם צר ומים לחץ, יש בהם תרתי לטיבותא **נקראים עניי אה"ק ועניי עירנו, ואם ח"ו יהיו מודחים גם מאנשי מדינתנו הרי הם מתים ח"ו ברעב ממש.** לזאת גם אנכי נטפל לעושי מצוה לחכמי הדור הגודרים בעד הגודר והנודב לשם אה"ק ולשם ר"מ בעה"נ **שלא יצא מהם החוצה אפילו פרוטה אחת.** רק הכל יובא ליקירי הגבאים הכוללים. וכל הפושט יד ליגע הן במעות אה"ק והן במעות ר"מ בעה"נ לשום צדקה אחרת הרי הוא קובע נפשות עניי אה"ק ממש, אשרי השומע לשקוד על תקנת אביוני אדם שבארץ ישראל הקדושה, אשר בלתי אל חסדי' והתאמצות אנשים ישרים עיניהם תלויות ומיחלות, בעל הברכות יתברך שמו הוא יברכם איש איש ע"פ פעלו הטוב יברכהו ה' בנפשם ונפש החיים. בא"א מו"ר מוהרי"ץ זצלה"ה.

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם מופת הדור בקש"ת מו"ה **הילל** נ"י אב"ד דק"ק הורדנא הגדולה ועל צבאו באו עה"ח הרבנים הגאונים המפורסמים חכמי מדינות פולין וליטא יצ"ו.

אחרי רואינו מכתב פתוחי חותם מהרב הגדול נר ישראל האב"ד דק"ק בריסק להטיל איסור וגודא שלא לשנות מעות נדבת ר"מ בעהנ"ס, וגם

אמו"ר הרב הגאון מופת הדור המנוח מוהר"ח זצלה"ה מסבים לזה ביתר עוז ותוקף לדברי הגאון הנ"ל. גם אני על משמרתי אעמוד עם הרבנים המופלגים גבאים מאה"ק דפה קהילתנו יצ"ו **שלא לשנות ח"ו מנדבת ר"מ בעהנ"ס אף פרוטה אחת לשארי צדקות** והנני להזהיר לכל הסרים לקהלותינו לקיים כפי תוקף גזירות הגאונים הנ"ל. יהיו דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות כו'. והיה מעשה הצדקה שלום הכ"ד **הלל** בא"א מו"ר הרב המאור הגדול מוהר"ר שמחה זצלל"ה מק"ק הורדנא יצ"ו.

ונאום הק' יעקב שמעון משופטובקא.
ונאום יחיאל בלא"א מו"ה משה זצללה"ה מפינטשוב.
הק' זאב וואלף מק"ק טשערנאסטאריא.
הק' שלמה זלמן במהור"ר צבי הירש הכהן זצללה"ה.
הק' צבי מגיד מישרים דק"ק שמאטרין יע"א.
הק' מרדכי חונה בק"ק נעסביז יע"א ואגפיה.
הק' שרגא פייבוש מלבוב.
הק' יוסף בהרב אבדק"ק ימפליע.
נאום אברהם בלא"א מו"ה אלכסנדר כ"ץ זלה"ה מקאליסק וכעת בטבריה חוב"ב.
ונאום הק' אריה יהודה ליב בהרבני המנוח מו"ה שלמה סג"ל זצ"ל מזבארז וכעת בק"ק וואלטשיסק יע"א.
ונאום משה בהרב המנוח מו"ה מנחם מענדיל זלה"ה מוויטיפסק.
ונאום דוד במהור"ר ישראל ז"ל מבאר.

מכתב עוז מהרב הגאון האמתי המפורסם מופת הדור בוצינא קדישא חסידא ופרישא איש אלקים קדוש מו"ה לוי יצחק בעהמ"ח ס' קדושת לוי אב"ד ור"מ דק"ק באַרדיטשוב יע"א.

להוי ידוע לכון אחינו בני ישראל המתנדבים בעם מעות ארץ ישראל ור"מ בעל הנס די בכל אתר ואתר מהודענא לכון שיש תקנות וגזירות מגאוני קשישאי ומרבינו בעל בית יוסף זצללה"ה ומגדולי ארץ ישראל נ"ע שלא לשנות ממעות הנ"ל לשום צדקה שבעולם ואפי' להדליק שמן זית בבתי כנסיות חלילה חולין הוא להם. ואל ישעו בדברי שקר **לשנות ממעות הנ"ל אפילו פרוטה אחת ח"ו, כי הגאון משופטובקא והגאון מנעסכיז נ"ע הסכימו גם כן על הנ"ל, וגם אני מסכים על הנ"ל שחלילה לשנות מן המעות הנ"ל לשום צדקה, אלא הכל ימסר ליד הגזבר ואמרכל הממונה על מעות ארץ ישראל ור"מ בעל הנס בלי שום גרעון פרוטה אחת.** הכ"ד המזהיר באזהרה כפולה דורש בשלומם הטוב, ומעתיר בעד כלל ישראל. הק' **לוי יצחק** בהגאון מוהר"ם ז"ל חופ"ק ברדיטשוב.

הסכמת הרב הגאון האמתי המפורסם מופת הדור רשכבה"ג צדיק יסוד עולם, נ"י ע"ה פ"ה בקש"ת מוהר"ר עקיבא איגר אבדק"ק ור"מ דק"ק פוזנן יע"א.

דברי הגאונים הנ"ל בהוראתם וגזרתם שאין רשות לשנות מצדקה לצדקה שבכללו אשר נידר לרבינו מאיר בעל הנס **שלא לשנות לענין אחר** אינם צריכים חיזוק ולא נצרכה רק להעדפ' לחתום ג"כ את שמי. הק' עקיבא בהרב מו"ה משה גינז כותב וחותם יום ה' י"א שבט תקצ"ז לפ"ק פ"ק פוזנן יע"א.

גם אנכי באתי להטיל גודא ואיסור על המשנים ממעות ר"מ בעל הנס ומעות חלת הארץ וכל ההקדשות השייך לארץ הקדושה רק הכל יובא ליסוד פקוח נפש הצדיקים היושבים באדמת הקודש, ולהשומע יונעם. הק' צבי הירש ברודא חופ"ק סלאנט. וגם אנכי באתי כמזכיר ומעורר לבלתי תגע יד אדם בהמורם לשמן של יושבי אה"ק ת"ו, כי ממש קובע נפשות אביוני אה"ק ואין מזהירים אלא לנזהרים כו'. באתי על החתום הק' אליהו חופ"ק וויעלפאלעם.

הסכמת הרב הגאון האמתי המפורסם מופת הדור מאוה"ג נ"י ע"ה פ"ה בקש"ת מוהר"ר שלמה זלמן נ"י בעהמ"ח ספר שו"ת חמדת שלמה אבד"ק ווארשא יע"א.

גם אנכי מצאתי עצמי מחויב לבא ג"כ על החתום לכל גזרות הגאונים המפורסמים הנ"ל אשר דבריהם אינם צריכים חיזוק, אך לאשר אנשים שלמים בקשו ממני להיות ג"כ נטפל לדבר מצוה הנ"ל **שלא לשנות צדקות הנותנים על שם רבינו מאיר בעל הנס כפי גזירות גדולי עולם נ"ע וצללה"ה** ע"כ באתי ג"כ על החתום להחזיק ג"כ הדבר מצוה רבה הנ"ל. באתי עה"ח אור ליום ו' עש"ק ג' אדר שני תקצ"ז לפ"ק. נאום הק' שלמה זלמן בהמנוח מוהר"ר יצחק איצק מק"ק פוזנן חופ"ק ווארשא יע"א.

הסכמת הרב הגאון האמתי המפורסם בכל קצוי ארץ נ"י ע"ה פ"ה מופת הדור מאור הגולה, עטרת תפארת ישראל, בקש"ת מו"ה שלמה קלוגר נ"י בעהמ"ח ס' החיים, וס' מי נדה, וס' נדרי זריזין, ושו"ת טוב טעם ודעת, ראבד"ק בראד יע"א.

הנה ע"ד אשר נדרשתי מק"ק קראקא ע"י עוסק במצוה ידידי הרב המאה"ג החריף ובקי מו"ה חיים נתן דעמביצר נ"י משם ובהסכמת הגבירים הירא"ם ושלמים גבאי א"י דשם, ונהגו ענוה בעצמן לדרוש ממני להיות במסכים לדברי הגדולים וצדיקי ראשונים ואחרונים ומקור מחצבתן מרבינו בעל ב"י אשר גזר בימי קדם בחרם לבל לשנות ממעות נדבת ר"מ בעל הנס לשום צדקה ולא לעניי עיר אחרת ולא להדלקת שמן רק שיהיו לעניי א"י וכן החזיקו אחריו הבאים אחריו, וכבר נדפס כן בווארשא. ודעתם עוד להדפיסו בווין. והנה אם כי מכיר אני את עצמי כי מה אני להיות במסכים על דבריהם. אך אמרתי הנני מקיים דברי חכמים שאמרו בשם ר' יוסי שאמר יודע אני בעצמי שאיני כהן, ואעפ"כ אם יאמרו לי חבירי עלה לדוכן הייתי עולה. כן אני בזה והנני מסכים וגוזר שח"ו לשנות מנדבת ר"מ בעה"נ לשום ענין בעולם רק לשלחו לארץ ישראל. (כאן הוסיף הגאון לפלפל באריכות ומפני הוצאות הדפוס כי רבה היא לא העתקנו אותו) דברי המדבר לכבוד נשמת רבינו מאיר ולכבוד ארץ הקדושה יום א' לסדר בהעלותך את הנרות, ט"ו סיון תרי"א לפ"ק פ"ק בראד יע"א. הק' **שלמה קלוגר.**

הסכמת ומכתב תשובה מהרב הגאון הגדול המובהק המפורסם מופת הדור נזר הזמן נ"י ע"ה פ"ה סיני ועוקר הרים בקש"ת מו"ה יוסף שאול הלוי בעהמ"ח ס' מפרשי הים וס' מגן גבורים וס' מאירת עינים וס' יד שאול אור תורתו זורחת בק"ק לבוב יע"א.

ב"ה יום ב' ד' חנוכה ליהודים היתה אורה זו תורה וברי"ת לפ"ק לבוב. ישאו הרים שלום וברכה אל כבוד הר' הגדול החריף ובקי חכם ושלם, איש חמודות מעוטר במעלות ומדות נכבדות מוהר"ר חיים נתן דעמביצר נ"י ד' עליו יחי' בק"ק קראקא יע"א.

מכתבו קבלתי עם תכריך מכתבי גאוני הזמן נ"י בעש"ק העבר ושמחתי לראות אשר כל הגאונים הסכימו לאסר איסר מה שמתנדבים על ר"מ בעל הנס מבלי לשנות מאשר קיימו וקבלו היהודים הגאונים בדור שלפנינו לשלחו לעניי אה"ק כאשר כן הורו הגאונים האדירים רבינו הב"י והאלשיך. וכבר בקיץ העבר גם אני נעשיתי סניף לאריות וכתבתי למעכ"ת אשר גם דעתי העני' כך נוטה (כאן הוסיף הגאון לפלפל באריכות ומפני הוצאות הדפוס כי רבה היא לא העתקנו אותו). גם מ"ש כי הב"י לא הי' יכול לגזור על כל תפוצות ישראל כי אולי הי' בדורו גדולים אחרים ומה כח ב"ד יפה. הנה לא חשתם על דנא פתגמא להתבותי' כי מלבד דמה"ת לנו לומר שלא הסכימו כל דורו בתקנה זו לטובת עניי א"י דקדמו לעניי חוץ לארץ כמבואר ביו"ד סי' רמ"א אף גם דכדאי הם הב"י ומהר"ם אלשיך לגזור גזירות על כל הגולה ומימות רבי יוסף לא מצינו כרב יוסף הזה. וכל המערער על התקנה לא ידע לפני מי הוא עומד לפני מרן הב"י אשר לולא הוא היינו מגששים כעור באפילה וכמעט הי' יחיד בדורו וכמו שנראה מחשבותיו שכל גדולי ישראל בפופים הי' לו ומי לנו גדול מרדב"ז שהי' זקן ממנו בשנים, ומביא ספרו. והמרי"ט שהי' בן המבי"ט וכמה ווכוחים הי' בין הב"י והמבי"ט ולפעמים התריסו זה נגד זה. והמרי"ט ידענו שהי' ארי' דבי' עילאה וכמעט אין ערוך אליו בחריפות ובקי' וסברה ישרה בכ"ז הי' נזהר במורא מקדשו בכל עוז. וכמעט הי' חרותים על לוח לבו כל דברי הב"י כאשר יראה המעיין וע"כ מקולם לא יחת ולא יאבה ולא ישמע להם

כאשר כבר כל הגאונים שלפנינו קבלו דבריו באהבה ועיילו למערתא דדיינא וקבלוה והדר עיילו למערתא דצדיקי וחסידי וקבלו דבריהם הקדושים באהבה. וכן קיימו וקבלו כמעט רוב גדולי זמנינו המפורסמים. והמערערים יחושו לעצמם יבחרו דרכם וידעו ערכם כנגם לגבי ענק נגד מעלת הב"י ותלמידו מהר"מ אלשי"ך והגאונים והצדיקים שבדורות שלפנינו ואקוה שגם הם אם יתנו לב ועין על זה יסוגו אחור וההרגל שהי' עד הנה הי' נעשה טבע וקשה להם להפריש ההמון מזה. וע"כ חתרו למצוא היתר אבל באמת בני ישראל קדושים הם וישמעו דברי חכמים וישמעו ויראו. דברי הכותב בנחיצה המדבר לכבוד התורה ולומדיה. ולמען ציון לא אחשה הצעיר יוסף שאול הלוי נאטנזאהן בעהמ"ח מלפנים זאת בישראל, ס' מפה"י, וסמ"ג, וסמ"ע, וכעת ס' יד שאול.

ועתה עיני כל הרואות את דברי חכמים הצדיקים זיע"א, אשר לא את בני דורם לבד דברו, כי גם את בניהם ואת בני בניהם, עדי ירחם ה' את ציון ובחר עוד בירושלים, ועל כן דבריהם בקול חוצב להבות אש, עודם בכח ובהדר, ומי זה אשר שמע קול דבריהם אלה, ולא תעטה רוחו חרדת קדש? לשמוע ולהשכיל לעשות להפרות ישע ולהצמיח צדקה, וזכותם וזכות החזקת ישוב ארצינו הקדושה יעמוד להם עד העולם.